

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ
Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΕΚΛΟΓΑΙ
ΕΚ ΤΗΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΩΝ
Ἐγκεκριμένον κατὰ τὸν Νόμον 3438

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΚΤΗ

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου δοχ. 73.—

Βιβλιόσημον καὶ φόρος Ἀναγκαστ. Δανείου δοχ. 25.—

*Αριθ. ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 31942/27—7—31

*Αριθ. ἀδείας κυκλοφορίας $\frac{92266}{2-11-37}$

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.
42 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 42
1937

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ
Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΕΚΛΟΓΑΙ
ΕΚ ΤΗΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ

Ἐυκεκολλημένα

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.
42 - ΟΔΟΣ ΣΤΑΛΙΟΥ - 42
1937

18410

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πάν γνήσιον αντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγρα-
φέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας».

I. D. Kollariou & S. A. S.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Συνοπτική ιστορία τοῦ Περσικοῦ κράτους.

Τὸ ἀρχαῖον Περσικὸν κράτος ἰδρύθη περὶ τὸ 559 π. Χ. ὑπὸ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου, ὁ ὁποῖος ὑποτέξας τὴν Βαβυλωνίαν, Λυδίαν καὶ Μικρὰν Ἀσίαν κατέστησε τοῦτο τὸ πρῶτον ἐν Ἀσίᾳ. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Καμβύσης (529 - 522) ἐκνύεισε τὴν Αἴγυπτον εἰς μεγίστην δ' ἀκμὴν ἔφθασε τὸ κράτος ἐπὶ Δαρείου τοῦ Α'—τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὑστάσπου— (521 - 485), ὁ ὁποῖος τὴν ἐπεκαθεῖσαν ἐπικράτειαν (ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου, ἀπὸ τῆς Νοτίου Αἰγύπτου μέχρι τοῦ Καυκάσου καὶ τοῦ Ἰαξάρτου) ἐξόχως διωργάνωσεν αἱ κατὰ τῆς Ἑλλάδος δ' ὅμως ἐκστρατεῖαί του ἀπέτυχον παρὰ τὸν Ἄθων (492) καὶ ἐν Μαραθῶνι (490).

Ἐπὶ Ξέρξου τοῦ Α' (485 - 465) ἤρχισεν ἡ ἰσχύς τοῦ κράτους νὰ καταπίπτῃ, ἰδίως διὰ τὰς ἤττας, τὰς ὁποίας τοῦτο παρὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπέστη (ἐν Σαλαμῖνι τὸ 480, ἐν Πλαταιαῖς καὶ Μυκᾷ τὸ 479, ἐν Εὐρυμέδοντι τὸ 467). Τὸν Ξέρξην διεδέχθη Ἄρταξέρξης Α' ὁ Μακρόχειρ (465 - 424) καὶ τοῦτον μετὰ μακρὰς περὶ τοῦ θρόνου ἔριδας Δαρείος Β' ὁ Νόθος (424 - 404). Οὗτος ἀπέκτησεν ἐκ τῆς συζύγου του Παρυσάτιδος δύο υἱούς, Ἄρταξέρξην Β' τὸν Μνήμονα (βασιλεύσαντα ἀπὸ τοῦ 404 - 359) καὶ Κύρον τὸν νεώτερον.

Ὁ Κύρος παρὰ τοῦ πατρὸς του εἶχε διορισθῆ σατραπῆς τῆς Λυδίας, Μεγάλης Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας καὶ ὡς τοιοῦτος ὑπεστήριξε τοὺς Λακεδαιμονίους, ἰδίως τὸν Λύσανδρον, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἐπεδίωξε μὲ τὴν βοήθειαν Ἑλλήνων μισθοφό-

ρων νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀρταξέρξην καὶ νὰ γείνη αὐτὸς βασιλεὺς τῆς Περσίας. Ταύτην τὴν ἐκστρατείαν, τὴν ὁποίαν ὁ Κύρος ἀνέλαβε τὸ 401, πραγματεύεται ἡ Κύρου Ἀνάβασις τοῦ Ξενοφώντος.

2. Βίος Ξενοφώντος.

Ὁ Ξενοφῶν, υἱὸς τοῦ Γρύλλου καὶ τῆς Διοδώρας, ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τὸ 434 π. Χ. Ὅτε ἦτο νέος, ὑπῆρξε πιστὸς μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἠγαπᾶτο.

Τὸ 401 π.Χ. ἀφῆκε τὰς Ἀθήνας καὶ ἐπορεύθη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ εἰς τὰς Σάρδεϊς τῆς Λυδίας πρὸς τὸν νεώτερον Κύρον, ὅτε οὗτος παρεσκευάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου. Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἠκολούθησεν ὁ Ξενοφῶν ὡς ἀπλοῦς ἐθελοντής. Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Κύρου ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναξα μάχῃ καὶ τὴν διὰ προδοσίας σφαγὴν ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνους τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν, ἐξελέχθη στρατηγὸς καὶ κατώρθωσε μὲ μεγίστους κόπους καὶ κινδύνους νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν τῶν μυριῶν Ἑλλήνων ἐκ τοῦ βάρους τῆς Ἀσίας εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. Ἐνταῦθα ἐβοήθησε τὸν Σεύθην, τὸν ἡγεμόνα τῆς Θράκης, καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλ' οἱ φίλοι του προσελθόντες τὸν ἔπεισαν νὰ προστεθῇ μὲ τὸν στρατὸν του εἰς τὸν Σπαρτιατικὸν στρατὸν, ὁ ὁποῖος τότε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θίβρωνος ἐπολέμει ἐν Ἀσίᾳ πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὅτε δὲ τὸ 396 π. Χ. ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν ἄλλος στρατηγός, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἀγησίλαος, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Περσῶν, ὁ Ξενοφῶν ἐτάχθη εἰς τὸ ἐπιτελεῖόν του καὶ ἔγινε στενὸς τοῦ Ἀγησίλαου φίλος.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησε μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολουθῶν τὸν Ἀγησίλαον καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνεῖᾳ (394 π. Χ.) κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ξενοφῶν συνεμάχησε μὲ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος του Σπαρτιατίας, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὸν ἐξώρισαν, οἱ δὲ

Σπαρτιάται τοῦ ἔδωκαν ὡς δῶρον κτῆμα ἐν τῷ Σκιλλοῦντι τῆς Ἥλιδος πλησίον τῆς Ὀλυμπίας. Ἐκεῖ ἔζησεν ὁ Ξενοφῶν εἴκοσιν ἔτη καὶ πλέον ἀσχολούμενος εἰς τὸ κυνήγιον, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν συγγραφὴν.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Θεβαίων, ἐξεδιώχθη ἐκ τοῦ Σκιλλοῦντος (370 π. Χ.) καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν Κόρινθον. Ὅτε διέμενεν ἐν Κορίνθῳ, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἀνεκάλεσαν ἐκ τῆς ἐξορίας· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀπέθανε δ' ἐν Κορίνθῳ τὸ 355 π. Χ. εἰς ἡλικίαν 80· περίπου ἐτῶν.

3. Ξενοφῶντος *Κύρου Ἀνάβασις*.

Ὁ Ξενοφῶν συνέγραψε πολλὰ συγγράμματα· ἐν ἐκ τούτων εἶναι ἡ *Κύρου Ἀνάβασις* διηρημένη εἰς 7 βιβλία. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ἐξιστορεῖται ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου καὶ κυρίως ἡ ἐπάνοδος τῶν Μυρίων.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Α'. Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἄρταξέρξου καὶ προπαρασκευαὶ δι' αὐτήν.

(1, 1—11)

Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο, πρεσβύ-§ 1-2
τερος μὲν Ἄρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κύρος· ἐπεὶ δὲ ἠσθένει
Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε τελευτήν τοῦ βίου, ἐβούλετο τῷ παιδε
ἀμφοτέρῳ παρεῖναι. ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρῶν ἐτύγχανε·
Κύρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἣς αὐτὸν σατράπην
ἐποίησε, καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων, ὅσοι εἰς
Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζονται. ἀναβαίνει οὖν ὁ Κύρος λα-
θῶν Τισσαφέρην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων ὀπλί-
τας ἀνέβη τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παρράσιον.

Ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν βα-§ 3
σιλείαν Ἄρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κύρον πρὸς
τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ. ὁ δὲ πείθεται καὶ συλ-
λαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν· ἡ δὲ μήτηρ, ἐξαιτησαμένη
αὐτόν, ἀποπέμπει πάλιν εἰς τὴν ἀρχήν.

Ὁ δέ, ὡς ἀπῆλθε, κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθεῖς, βουλεύεται, § 4-5
ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλά, ἦν δύνηται,
βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρυσάτις μὲν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε
τῷ Κύρῳ φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἄρτα-
ξέρξην. ὅστις δ' ἀφικνοῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτόν,
πάντας οὕτω διατιθεῖς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φί-
λους εἶναι ἢ βασιλεῖ. καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπε-

μελεῖτο, ὡς πολεμεῖν τε ἱκανοὶ εἶεν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχουεν αὐτῷ.

83-7 Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἤθροιζεν, ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος, ὅπως ὅτι ἀπαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. ὣδε οὖν ἐποίητο τὴν συλλογὴν· ὅπως εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἑκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίουσιν ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι. καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον, ἐκ βασιλέως δεδομέναι, τότε δὲ ἀφειστήκεσαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου· ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. ὁ δὲ Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας, συλλέξας στράτευμα, ἐπολιόρκει Μιλήτον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ἐπειράτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας. καὶ αὕτη αὐτῷ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροῖζειν στράτευμα.

84 Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἠξίου, ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ, δοθῆναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ὥστε βασιλεὺς τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλὴν οὐκ ἠσθάνετο, Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντά αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα διαπνᾶν· ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμοῦντων. καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων, ὧν Τισσαφέρνης ἐτύγχανεν ἔχων.

85 Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τῇ κατ' ἀντιπέρας Ἀθύδου τόνδε τὸν τρόπον· Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς. ὁ δὲ, λαβὼν τὸ χρυσίον, στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ ἐπολέμει, ἐκ Χερρονήσου ὀρμώμενος, τοῖς Θραξῶσι τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησποντον οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς Ἑλληνας·

ὥστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφήν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἐκοῦσαι. τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα.

Ἀριστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ξένος ὢν ἐτύγχανεν αὐτῷ, καὶ § 10
πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκοι ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθόν, ὡς οὕτω περιγεγόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν. ὁ δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἕξ μηνῶν μισθόν καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλευσῆται. οὕτω δὲ αὖ τὸ ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα.

Πρόξενον δὲ τὸν Βοιωτίον ξένον ὄντα ἐκέλευσε λαβόντα § 11
ἄνδρα: ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρα. Σοφαίνεται δὲ τὸν Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιοῦν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνει σὺν τοῖς φυγάσι τῶν Μιλησίων. καὶ ἐποίουν οὕτως οὗτοι.

Β'. Συνάθροισις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἐν Σάρδεσιν.—Ἀναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ πορεία αὐτοῦ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας.

(2, 1 — 18)

Ἐπεὶ δ' ἐδόκει αὐτῷ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν πρό- § 1
φασιν ἐποιεῖτο, ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάσῃν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἤκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ Ἀριστιππῷ

συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτόν, ὃ εἶχε στρατεύμα· καὶ Ξενία τῷ Ἀρκάδι, ὃς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἦκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους, πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν.

§ 2—3 Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκούντας καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ' ᾧ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. οἱ δὲ ἠδέως ἐπειθοντο· ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ· καὶ λαβόντες τὰ ὄπλα παρήσαν εἰς Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὀπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὀπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνήτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὀπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιὸς ὀπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὀπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο.

§ 4 Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα καὶ μείζονα ἠγησάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα, ἢ ἐδύνατο τάχιστα, ἰππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους. καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

§ 5—6 Κύρος δὲ ἔχων, οὗς εἶρηκα, ὤρματο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαϊάνδρον ποταμὸν· τοῦτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπὴν ἐπτὰ ἐξευγμένη πλοίοις. τοῦτον διαβάς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἓνα παρασάγγας ὀκτὼ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτὰ· καὶ ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς

ὀπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλο-
 πας καὶ Αἰνιᾶνας καὶ Ὀλυνθίους.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἰ- § 7-8
 κοσιν εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγά-
 λην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα Κύρου βασιλεία ἦν καὶ παρά-
 δεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ
 ἵππου, ὁπότε γυμνάσαι βούλοιο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους.
 διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαϊάνδρος ποταμὸς.
 αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλείων· ῥεῖ δὲ καὶ διὰ
 τῆς Κελαινῶν πόλεως. ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασι-
 λεία ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσούου πο-
 ταμοῦ ὑπὸ τῆ ἀκροπόλει· ῥεῖ δὲ καὶ αὗτος διὰ τῆς πόλεως
 καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαϊάνδρον· τοῦ δὲ Μαρσούου τὸ εὐρὸς
 ἔστιν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων ἐκ-
 δεῖραι Μαρσύαν νικήσας ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας καὶ τὸ δέρμα
 κρεμάσαι ἐν τῇ ἄντρῳ, ὅθεν αἱ πηγαὶ· διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποτα-
 μὸς καλεῖται Μαρσύας. ἐνταῦθα Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλ-
 λάδος ἠττηθεὶς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει, λέγεται οἰκοδομησά-
 ταῦτά τε τὰ βασιλεία καὶ τὴν Κελαινῶν ἀκρόπολιν.

Ἐνταῦθα ἔμεινε Κύρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ ἦκε Κλέ- § 9-10
 αρχος ἔχων ὀπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θυρᾶκας ὀκτακο-
 σίους καὶ τοξότας Κρήτας διακοσίους. ἅμα δὲ καὶ Σῶσις πα-
 ρῆν ὁ Συρακόσιος ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους, καὶ Ἀγίας ὁ
 Ἀρκᾶς ἔχων ὀπλίτας χιλίους. καὶ ἐνταῦθα Κύρος ἐξέτασιν
 καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῇ παραδείσῳ καὶ
 ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὀπλίται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελ-
 τασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς
 δύο παρασάγγας δέκα εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα
 ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν αἷς Ξένιας ὁ Ἀρκᾶς τὰ Λύκαια
 ἔθυσσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε. τὰ δὲ ἄθλα ἦσαν σπλεγγίδες χρυσαί·
 ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κύρος. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει στα-

θμοὺς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ Μυσίᾳ χώρᾳ.

§ 11—13 Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας τριάκοντα εἰς Καῦστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφείλετο μισθὸς πλεόν ἢ τριῶν μηνῶν καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διήγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιῶμενος· οὐ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλικίων βασιλέως παρὰ Κύρον· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά. τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα καὶ φυλακὴν περὶ αὐτὴν, Κίλικας καὶ Ἀσπενδίους. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη, ἡ Μίδου καλουμένη τοῦ Φρυγῶν βασιλέως, ἐφ' ἣ λέγεται Μίδας τὸν Σάτυρον θηρεῦσαι, οἶνῳ κεράσας αὐτὴν.

§ 14—16 Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυριάειον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδειξάι τὸ στρατεύμα αὐτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδειξάι, ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἑλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι καὶ στήναι, συντάξει δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τεττάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ οὖν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. ἐθεώρει οὖν ὁ Κύρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἑλληνας, παρελαύνων ἐφ' ἄρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμάξης. εἶχον δὲ πάντες κρᾶνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.

Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἄρμα πρὸ τῆς § 17—18
 φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἑρμηνέα παρὰ τοὺς
 στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων, ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὄπλα
 καὶ ἐπιχωρῆσαι ὄλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον
 τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προβαλλόμενοι τὰ
 ὄπλα ἐπήσαν. ἐκ δὲ τούτου, θάττον προϊόντων σὺν κραυγῇ
 ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ
 τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολὺς, καὶ ἦ τε Κίλισσα
 ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἄρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς, καταλιπόν-
 τες τὰ ὄνια, ἔφυγον. οἱ δὲ Ἑλληνας σὺν γέλῳτι ἐπὶ τὰς
 σκηνάς ἤλθον. ἡ δὲ Κίλισσα, ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ
 τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος, ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἦσθη, τὸν
 ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.

[Ἀπὸ τὸ Τυριάειον ὁ Κῦρος φθάνει εἰς τὸ Ἰκόμιον, τελευ-
 ταίαν πόλιν τῆς Φρυγίας· ἀπὸ αὐτὴν προχωρεῖ διὰ μέσον τῆς
 Λυκαονίας, τὴν ὁποίαν ὡς ἐχθρὰν τῆς σαιτραπείας του ἐπιτρέπει
 εἰς τοὺς Ἑλληνας νὰ διαρπάσουν. Ἀπὸ τὴν Λυκαονίαν ὁ Κῦρος
 ἀποστέλλει μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Μένωνος τὴν Ἐπύαξαν εἰς τὴν
 πατρίδα της (τὴν Κιλικίαν), αὐτὸς δὲ μὲ τὸ ὑπόλοιπον στρα-
 τευμα προχωρῶν διὰ μέσον τῆς Καππαδοκίας φθάνει εἰς Δάνα·
 ἀπὸ ἐκεῖ προσεπάθει νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Κιλικίαν· ἀλλὰ δυσκο-
 λία εἰς τοῦτο παρουσιάζοντο· διότι τὸ μόνον πέρασμα ἦτο ὁδὸς
 ἄμαξιτος τόσον ἀπόκρημνος, ὥστε ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ
 διέλθῃ δι' αὐτοῦ στρατευμα, ἐάν τις αἰφνιδίως ἤθελε τὸ ἐμπο-
 δίσει πρὸς τούτοις ἐλέγετο ὅτι καὶ ὁ Σύννεσις, ὁ βασιλεὺς τῆς
 Κιλικίας, εὗρίσκετο ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων φυλάτιων τὸ
 πέρασμα. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον καὶ μένει ὁ Κῦρος μίαν
 ἡμέραν εἰς τὴν πεδιάδα. Τὴν ἐπομένην ὅμως φθάνει εἰς τὸ
 στρατευμα εἰδησις ὅτι ὁ Σύννεσις ἀφῆκε τὰς κορυφάς, ἐπειδὴ
 ἔμαθεν ὅτι ὁ στρατὸς τοῦ Μένωνος εὗρίσκετο ἐντὸς τῆς Κιλι-
 κίας καὶ ὅτι τὸ ναυτικὸν τοῦ Κῦρον προσέπλεεν εἰς τὴν Κιλι-
 κίαν. Μετὰ τὴν εἰδησιν αὐτὴν ὁ Κῦρος ἀναβαίνει τὰ ὄρη, χωρὶς

οὐδείς γὰρ τοῦ ἐμποδίσῃ τὴν διάβασιν· κατοίην δὲ καταβαίνει εἰς πεδιάδα μεγάλην καὶ εὐφορον, γεμάτην ἀπὸ νερῶ καὶ διάφορα καρποφόρα δένδρα καὶ ἀμπέλους, παράγουσαν δὲ ἀφθόρους δημητριακοὺς καρπούς. Κατελθὼν διὰ ταύτης τῆς πεδιάδος φθάνει εἰς τοὺς Ταρσοὺς, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Κιλικίας, τὴν ὁποίαν διαρρέει ὁ Κύδνος ποταμὸς· ταύτην τὴν πόλιν ἐγκαταλείπουν οἱ κάτοικοι μαζὶ μὲ τὸν βασιλέα των Σνέννεσιν καὶ καταφεύγουν εἰς μέρος ὄχρῶν ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη. Ἡ δ' Ἐπύαξα εἶχεν ἤδη φθάσει εἰς τοὺς Ταρσοὺς πέντε ἡμέρας προτοῦ φθάσῃ ἀκόμη ὁ Κύρος. Κατὰ τὴν διάβασιν δὲ τῶν ὁρέων ἐχάθησαν δύο λόχοι τοῦ στρατεύματος τοῦ Μένωνος, κατὰ τινὰς μὲν διότι κατεσφάγησαν ὑπὸ τῶν Κιλικίων, κατ' ἄλλους δὲ διότι ἔμειναν ὀπίσω καὶ δὲν ἠδύνατο γὰρ εὔρουν τὸ ἄλλο στράτευμα καὶ τὰς ὁδοὺς. Οἱ λοιποὶ ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Μένωνος, ἐξωρισμένοι διὰ τὴν ἀπώλειαν αὐτῆν τῶν συστρατιωτῶν των, μόλις ἐφθασαν εἰς τὴν πόλιν τοὺς Ταρσοὺς, τὴν διαρπάζουν, καθὼς καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως. Ὁ δὲ Κύρος, ἀφ' οὗ εἰσηλθὲν εἰς τοὺς Ταρσοὺς, προσκαλεῖ τὸν Σνέννεσιν γὰρ ἔλθῃ πρὸς αὐτόν· ὁ Σνέννεσις ἀρνεῖται κατ' ἀρχάς· ἔπειτα ὅμως πεισθεὶς ἀπὸ τὴν σύζυγόν του Ἐπύαξαν ἐπανέρχεται εἰς τὴν πόλιν. Ἀφ' οὗ δὲ συνητηθήσαν, ὁ μὲν Σνέννεσις δίδει εἰς τὸν Κύρον χροήματα πολλὰ διὰ τὸ στράτευμα, ὁ δὲ Κύρος δίδει εἰς τὸν Σνέννεσιν πολύτιμα δῶρα, δηλ. ἵππον μὲ χρυσοῦς χαλινούς, περιδέραιον χρυσοῦν, βραχιόλια χρυσοῦ, μάχαιραν χρυσοῦν καὶ στολὴν Περσικὴν πρὸς τούτους ὑπόσχεται εἰς τὸν Σνέννεσιν ὅτι ἡ χώρα του ἐν τῷ μέλλοντι δὲν θὰ διαρπαγῇ καὶ ἐπιτρέπει εἰς αὐτόν γὰρ παραλάβῃ ὀπίσω τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἐκ τῶν ὑπηκόων του.

Εἰς τὴν Κιλικίαν μένει ὁ Κύρος εἴκοσιν ἡμέρας· διότι οἱ Ἕλληνες ὑποπιτεύσαντες ὅτι βαδίζουσιν ἐναντίον τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀρνοῦνται γὰρ ἐξακολουθήσουν τὴν πορείαν· ὁ δὲ Κλέαρχος θελήσας ν' ἀναγκάσῃ τοὺς στρατιώτας γὰρ βαδίσουν διὰ τῆς βίας λιθοβολεῖται καὶ αὐτὸς καὶ τὰ ὑποζύγια του· διὰ τοῦτο καταφεύγει οὗτος εἰς πανουργίαν. Προσκαλέσας εἰς συνέλευσιν τοὺς στρατιώτας ἐκφράζει μὲ δάκρυα τὴν λύπην του, διότι, ἐν ᾧ εὐηργετήθη ὑπὸ τοῦ Κύρου διὰ πολλῶν χρημάτων δαπανηθέντων εἰς τὸ στράτευμα καὶ ἐν ᾧ ὑπεσχέθη γὰρ τοῦ φανῆ χροή-

σιμος, ἀναγκάζεται τώρα νὰ φανῆ πρὸς αὐτὸν ἀχάριστος καὶ ψεύστης· διαβεβαιώνει ὅμως ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς Ἕλληνας χάριν ξένου ἡγεμόνος, ἀλλὰ θ' ἀκολουθήσῃ αὐτούς, ὅπου καὶ ἂν πορευθοῦν. Κερδήσας οὕτω τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν στρατιωτῶν καὶ ἀρνούμενος νὰ μεταβῆ πρὸς τὸν ἀνησυχοῦντα Κῦρον, τὸν ὁποῖον κρυφίως ἐνεθάρονε, προσκαλεῖ ἔπειτα πάλιν τοὺς στρατιώτας εἰς συνέλευσιν καὶ λέγει ὅτι δὲν εἶναι καιρὸς πλέον ν' ἀπρακτοῦν οὔτε ν' ἀδιαφοροῦν διὰ τὰ συμφέροντά των, ἀλλὰ νὰ σκεφθοῦν τί πρέπει ν' ἀποφασίσουν διὰ τὸ μέλλον· διότι οὔτε αὐτοὶ εἶναι πλέον στρατιῶται τοῦ Κύρου, ἀφ' οὗ δὲν τὸν ἀκολουθοῦν, οὔτε ἐκεῖνος τοὺς δίδει πλέον μισθοὺς· προτείνει δὲ νὰ λέγῃ ὁ ἐπιθυμῶν πᾶν ὅ,τι νομίζει ὅτι εἶναι καλύτερον. Ἀφ' οὗ ἠκούσθησαν πολλαὶ γνώμαι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ μία τοῦ ν' ἀπέλθουν χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Κύρου, ὁ μὲν Κλέαρχος ἀρνεῖται ν' ἀναλάβῃ τοιαύτην στρατηγίαν, διαβεβαιώνει δὲ ὅτι θὰ ἐπακούσῃ εἰς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἤθελεν ἐκλεχθῆ ὡς στρατηγός. Τέλος ἐπειροχθεὶς ἢ γνώμη, ὅτι ἡ ἀναχώρησις χωρὶς τὴν θέλησιν τοῦ Κύρου εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος καὶ ἀποφασίζεται νὰ ἐκλεχθοῦν καὶ νὰ σταλοῦν πρὸς τὸν Κῦρον οἱ καλύτεροὶ ἄνδρες μαζὶ μὲ τὸν Κλέαρχον, οἱ ὁποῖοι νὰ ἐρωτήσουν τὸν Κῦρον εἰς τί σκέπτεται νὰ χρησιμοποιήσῃ τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ ζητήσουν ἢ νὰ πείσῃ αὐτοὺς νὰ τὸν ἀκολουθήσουν ἢ πεισθεῖς φιλικῶς νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς ν' ἀναχωρήσουν. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν ἐκλέγουν τοὺς καλύτερους ἄνδρας καὶ τοὺς ἀποστέλλουν μαζὶ μὲ τὸν Κλέαρχον πρὸς τὸν Κῦρον· οὗτος δέ, ἀφ' οὗ τοῦ ἐζήτησαν τὴν γνώμην περὶ τῶν ἀποφασισθέντων εἰς τὸ στρατεύμα, τοὺς ἀπαντᾷ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τιμωρήσῃ πλησίον τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ τὸν ἐχθρόν του Ἀβροκόμαν, σατράπην τῆς Φοινίκης, καὶ ὑπόσχεται νὰ δώσῃ εἰς ὅλους μισθὸν κατὰ τὸ ἥμισυ μεγαλύτερον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον πρότερον ἐλάμβανον· δηλ. εἰς ἕκαστον στρατιώτην ἐνάμισυ δαρεικόν, ἀντὶ ἐνὸς κατὰ μῆνα. Ταῦτα ἀφ' οὗ ἠκουσαν οἱ ἐκλεχθέντες, ἐπιστρέφουν καὶ τὰ ἀναγγέλλουν εἰς τοὺς στρατιώτας· οὗτοι δὲ ἀποφασίζουν νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Κῦρον, ἂν καὶ ὑπόπτενον ὅτι οὗτος σκοπεύει νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως.

Ἀπὸ τοὺς Ταρσοὺς διαβάς τὴν πεδιάδα τῆς Κιλικίας καὶ τοὺς ποταμοὺς Ψάρον καὶ Πύραμον φθάνει εἰς Ἴσσοὺς, τελευταίαν πόλιν τῆς Κιλικίας, ὅπου καταπλέει ὁ στόλος τοῦ Κύρου καὶ ὁ συμμαχικὸς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ὁ Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος μὲ 700 ὀπλίτας. Ἀπὸ τοὺς Ἴσσοὺς φθάνει εἰς τὰς πύλας τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ὠχυρωμέναι διὰ δύο τειχῶν σκοπεύων ὁ Κῦρος νὰ διέλθῃ αὐτὰς προσκαλεῖ τὸν στόλον, διὰ νὰ ἀποβιβάσῃ ἔσω καὶ ἔξω τῶν πυλῶν στρατόν, ὅστις θὰ ἐξεβίαζε τὸν Ἀβροκόμαν παραμονεύοντα παρὰ τὰς πύλας· ὁ Ἀβροκόμας ὁμῶς μαθὼν ὅτι ὁ Κῦρος εὗρίσκετο εἰς τὴν Κιλικίαν καταλείπει τὰς πύλας καὶ σπεύδει πρὸς βοήθειαν τοῦ βασιλέως μὲ πολυάριθμον στρατόν. Διελθὼν ὁ Κῦρος τὰς πύλας φθάνει εἰς Μυρίανδον, πόλιν παράλιον καὶ ἔμπορικὴν. Ἐδῶ δραπετεύουν δυσαρεστηθέντες δύο Ἑλληγες στρατηγοί, ὁ Ξενίας καὶ ὁ Πασίων, ἀλλὰ δὲν καταδιώκονται ὑπὸ τοῦ Κύρου· οἱ δὲ λοιποὶ Ἑλληγες θαυμάσαντες τὴν μεγαλοψυχίαν αὐτοῦ συνεκστρατεύουν μαζὶ του μὲ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν καὶ προθυμίαν. Μετὰ ταῦτα προχωροῦντες φθάνουν εἰς τὴν Θάψακον, πόλιν κειμένην παρὰ τὸν Εὐφράτην. Ἐδῶ ὁ Κῦρος προσκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων φανερώνει εἰς αὐτοὺς τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας, ὅτι δηλ. πορεύεται ἐναντίον τοῦ μεγάλου βασιλέως εἰς τὴν Βαβυλώνα, καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ πείσουν τοὺς στρατιώτας μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Οἱ στρατηγοὶ συγκάλεσαντες τοὺς στρατιώτας λέγουν εἰς αὐτοὺς πᾶν ὅτι ἐφανέρωσεν εἰς αὐτοὺς ὁ Κῦρος· οἱ δὲ στρατιῶται δυσαρεστοῦνται μὲν κατὰ τῶν στρατηγῶν νομίζοντες ὅτι οὗτοι τοὺς ἀπέκρυπτον πρὸ πολλοῦ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους δέχονται νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Κῦρον ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἀξήθῃ ὁ μισθός των. Ὁ Κῦρος ὑπόσχειται αὐξήσιν τοῦ μισθοῦ καὶ μεγάλας ἀμοιβάς, ἐὰν εἰσέλθουν εἰς τὴν Βαβυλώνα. Καὶ οὕτω διαβαίνουν περὶ τὸν Εὐφράτην καὶ ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν διὰ τῆς Συρίας φθάνουν εἰς τὸν ποταμὸν Ἀράξην.

Ἀπὸ τὸν Ἀράξην εἰσέρχονται εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ πορεύονται, ἔχοντες ἀπὸ τὰ δεξιὰ των τὸν Εὐφράτην, διὰ μέσον μεγάλης ὀμαλῆς καὶ ἐρήμου πεδιάδος· εἰς αὐτὴν οὐδὲν μὲν δένδρον ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἄψινθος καὶ ἄλλα χαμηλὰ καὶ εὐώδη φυτὰ· ὑπῆρ-

χον ἀκόμη καὶ ζῶα παντὸς εἴδους ἄγρια, τὰ ὅποια θηρεύομενα παρῆχον ἄφθονον καὶ καλὸν κρέας. Οὕτω δὲ πορευόμενοι ἐπὶ πέντε ἡμέρας φθάνουν εἰς τὸν Μάσκαν ποταμὸν καὶ τὴν μεγάλην, ἀλλ' ἀκατοίκητον πόλιν Κορσωιτῆν, ὅπου καὶ μένουσιν ἡμέρας τρεῖς, διὰ τὰ προμηθευθῶν τροφάς. Ἐπειτα δὲ πάλιν διὰ μέσου ἐρήμου πεδιάδος πορεύονται δέκα τρεῖς ἡμέρας, ἔχοντες πάντοτε ἀπὸ τὰ δεξιὰ τῶν τὸν Εὐφράτην, καὶ φθάνουν εἰς τὰς Βαβυλωνίας Πύλας πολλὰς κακουχίας ὑπομένοντες. Ὁ Κῦρος σπεύδει θέλων τὰ εἶρη τὸν βασιλέα ἀπαράσκειον πρὸς μάχην καὶ ἐνθαρρύνει τὸν στρατὸν μὲ τὴν πρόθυμον συμμετοχὴν καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπιφανῶν Περσῶν εἰς ὅλας τὰς κακουχίας τῆς πορείας. Πέραν δὲ τοῦ Εὐφράτου εἰς τὸ τέλος τῆς ἐρήμου πεδιάδος ὑπῆρχε πόλις πλουσία καὶ μεγάλη, ἡ Χαομάνδη· ἀπὸ αὐτῆν οἱ στρατιῶται ἐλάμβανον τὰς τροφάς διαβαίνοντες τὸν ποταμὸν μὲ σχεδίασ δερματίνας.

Μετὰ πορείαν τριῶν ἡμερῶν διὰ μέσου τῆς Βαβυλωνίας ὁ Κῦρος προσδοκῶν μάχην ἐπιθεωρεῖ περὶ τὸ μεσονύκτιον τὸν στρατὸν τὸν καὶ διατάσσει τὸν μὲν Κλέαρχον τὰ διοικῆ τὸ δεξιὸν κέρας, τὸν δὲ Μένωνα τὸ ἀριστερόν, αὐτὸς δὲ παρατάσσει τοὺς ἰδικούς του. Κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν ἀριθμηθέντες εὐρίσκονται ὀπλιῖται μὲν Ἕλληνες 10.400 καὶ πελτασταὶ 2.500, βάρβαροι δὲ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κύρου 100.000 καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα 20. Ὁ δὲ στρατὸς τοῦ βασιλέως—κατὰ τὰς εἰδήσεις αὐτομόλων—ἀνήρχετο εἰς 1.200.000 ὑπὸ 4 στρατηγούς, τὸν Ἀβροκόμαν, τὸν Τισσαφέρην, τὸν Γωβρόαν καὶ τὸν Ἀρβάκην, εἰς δρεπανηφόρα ἄρματα 200 καὶ εἰς 6.000 ἵππους ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην· ἐκ τῶν στρατευμάτων τούτων τοῦ βασιλέως παρευρέθησαν εἰς τὴν μάχην 900.000 καὶ δρεπανηφόρα 150. Μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν πρωίαν ὁ Κῦρος συγκαλεῖ τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐνθαρρύνει αὐτοὺς εἰς τὴν μάχην λέγων ὅτι οὗτοι εἶναι πολὺ ἀνδρειότεροι τῶν ἀντιπάλων καὶ ὅτι, ἐὰν νικήσῃ, θὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς μεγάλας ἀμοιβάς. Τὴν δ' ἐπομένην ἡμέραν ὁ Κῦρος πορεύεται ἔχων ὅλον τὸν στρατὸν τὸν σὺντεταγμένον ὡς πρὸς μάχην, διότι ἐνόμιζεν ἐπικειμένην τὴν ἐπίθεσιν τοῦ βασιλέως· καθ' ὅσον οὗτος εἶχε κατασκευάσει μακρὰν, εὐρεῖαν καὶ

βαθειαν τάφρον, διὰ τὰ χρησιμεύσει ὡς δχύρωμα κατὰ τοῦ Κύρου. Ἐντὸς ταύτης τῆς τάφρου φθάνει ὁ Κύρος μετὸν στρατόν του, ἀφ' οὗ προηγουμένως διήλθε στενὴν πάροδον κειμένην μεταξὺ τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς τάφρου. Ὁ βασιλεὺς κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν δὲν μάχεται, ἀλλ' ὑποχωρεῖ ἀπὸ τὴν ὑποχώρησιν δὲ ταύτην ὁ Κύρος σχηματίζει τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἀποφασίσει τὰ μὴ συνάψῃ μάχην· διὰ τοῦτο τὰς ἀκολουθούσας δύο ἡμέρας ἐπορευέτο μετὰ ἀταξίαν καὶ ὀλιγωτέραν προσοχήν].

Γ'. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη. —

Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου.

(8, 1—29)

1—3 Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλησίον ἦν ὁ σταθμός, ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἡνίκα Πατηγγύας, ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κύρον πιστῶν, προφαίνεται ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἰδρουντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθὺς πᾶσιν, οἷς ἐνετύγχανεν, ἔβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἑλληνικῶς, ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται, ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος. ἔνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις ψφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι· Κύρος τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδου, καὶ ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον.

4—7 Ἐνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἵππεις μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐώνυμῳ Ἀρμιαῖός τε, ὁ Κύρου ὑπαρχος, καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν,

Κῦρος δὲ καὶ οἱ ἵππεις τούτου ὅσον ἑξακόσιοι κατὰ τὸ μέσον, ὠπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάντες πλὴν Κύρου· Κῦρος δὲ ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο οἱ δ' ἵπποι πάντες εἶχον προμετωπίδα καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἵππεις Ἑλληνικάς.

Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὐπω καταφανεῖς ἦσαν § 8—11
οἱ πολέμιοι· ἤνικα δὲ δειλὴ ἐγένετο, ἐφάνη κονιορτός, ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῷ ὕστερον ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολύ, ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγένοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε καὶ αἱ λόγχοι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγένοντο. καὶ ἦσαν ἵππεις μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἀρχεῖν· ἐχόμενοι δὲ γερροφόροι, ἐχόμενοι δὲ ὀπλίται σὺν ποδήρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν. Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι δ' ἵππεις, ἄλλοι τοξόται, πάντες δ' οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων ἕκαστον τὸ ἔθνος ἐπορεύετο. πρὸ δὲ αὐτῶν ἄρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δὴ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα· καὶ ὑπὸ ταῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν, ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν. ἡ δὲ γνώμη ἦν, ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐλῶντα καὶ διακόφοντα· ὁ μὲν τὸ Κῦρος εἶπεν, ὅτε καλέσας παρεκλεύετο τοῖς Ἑλλήσι τὴν κραυγὴν τῶν βαρβάρων ἀνέχεσθαι ἐφύεσθη τοῦτο· οὐ γὰρ κραυγῆ, ἀλλὰ σιγῆ ὡς ἀνυστὸν καὶ ἡσυχῆ, ἐν ἴσῳ καὶ βραδέως προσῆσαν.

Καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος, παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ § 12—13
ἑρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι, τῷ Κλέαρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη· «κἂν τοῦτ'», ἔφη, «νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποιήται». ὁρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον στίφος καὶ ἀκούων

Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ εὐωνύμου βασιλέα—τοσοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεύς, ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν—ἀλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρασ, φοβούμενος μὴ κυκλωθεῖν ἑκατέρωθεν, τῇ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτῶ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι.

§ 14—16 Καὶ ἐν τούτῳ τῇ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα ὁμαλῶς προΐει, τὸ δὲ Ἑλληνικόν, ἔτι ἐν τῇ αὐτῇ μένον, συνετάττετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. καὶ ὁ Κύρος, παρελεύων οὐ πᾶν πρὸς αὐτῇ τῇ στρατεύματι, κατεθεᾶτο ἑκατέρωσε ἀποβλέπων, εἷς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὑπελάσας ὡς συναντησάι, ἤρετο, εἴ τι παραγγέλλοι· ὁ δὲ ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλὰ. ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος, καὶ ἤρετο, τίς ὁ θόρυβος εἶη. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἤδη. καὶ ὅς ἐθαύμασε, τίς παραγγέλλει καὶ ἤρετο, ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα. ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Ζεὺς σωτήρ καὶ νίκη». ὁ δὲ Κύρος ἀκούσας, «Ἄλλὰ δέχομαί τε», ἔφη «καὶ τοῦτο ἔστω». ταῦτα δ' εἰπὼν εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν ἀπήλαυε.

§ 17—20 Καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τῷ φάλαγγε ἀπ' ἀλλήλων ἡνίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίσι. ὡς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινέ τι τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἅμα ἐφθέγγαντο πάντες, οἷον τῇ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, ἐκκλίνουσι οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι. καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἕλληνες, ἐβόων δὲ ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἔπεσθαι. τὰ δ' ἄρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἡνιόχων. οἱ

δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, δίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη, ὥσπερ ἐν ἵπποδρόμῳ ἐκπλαγείς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναι τις ἐλέγετο.

Κῦρος δ' ὄρων τοὺς Ἑλληνας νικῶντας τὸ καθ' αὐτοὺς § 21—24 καὶ διώκοντας, ἠδόμενος καὶ πρὸς κινούμενος ἤδη ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἄμφ' αὐτόν, οὐδ' ὡς ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἑξακοσίων ἵππέων τάξιν ἐπεμελεῖτο, ὅ,τι ποιήσει βασιλεὺς. καὶ γὰρ ἤδει αὐτόν, ὅτι μέσον ἔχει τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες, μέσον ἔχοντες τὸ αὐτῶν, ἤγουνται, νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεσιτάτῃ εἶναι, ἣν ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἐκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χρήζοιεν, ἐν ἡμίσει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ σπράτευμα. καὶ βασιλεὺς δὴ τότε, μέσον ἔχων τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς, ὅμως ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπεν ὡς εἰς κύκλωσιν. ἔνθα δὴ Κῦρος δείσας, μὴ ὀπισθεν γενόμενος κατακόψῃ τὸ Ἑλληνικόν, ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἑξακοσίοις, νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους, καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἑξακισχιλίους, καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν.

Ὡς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἑξα- § 25—27 κοσίοι εἰς τὸ διώκειν ὀρμήσαντες, πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἄμφ' αὐτόν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοτράπεζοι καλούμενοι. σὺν τούτοις δὲ ὡν καθορᾶ βασιλέα καὶ τὸ ἄμφ' ἐκείνον στίφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' εἰπὼν, «Τὸν ἄνδρα ὀρώ», ἔτετο ἐπ' αὐτόν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὡς φησι Κτησίας ὁ ἰατρός, καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς

τὸ τραῦμά φησι· παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῆ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἐνταῦθα μαχόμενοι καὶ βασιλεὺς καὶ Κύρος καὶ οἱ ἄμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου, ὅπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθησκον, Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνων γὰρ ἦν· Κύρος δὲ αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ ὀκτῶ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ.

§ 28—29 Ἄρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων θεραπείων λέγεται, ἐπειδὴ πεπτωκότες εἶδε Κύρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου περιπεσεῖν αὐτῷ· καὶ οἱ μὲν φασὶ βασιλέα κελεῦσαι τινα ἐπισφάξαι αὐτὸν Κύρω, οἱ δὲ αὐτὸν ἐπισφάξασθαι σπασάμενον τὸν ἀκινάκην· εἶχε γὰρ χρυσοῦν καὶ στρεπτὸν ἔ' ἐφόρει καὶ ψέλια καὶ τᾶλλα, ὡσπερ οἱ ἄριστοι Περσῶν· ἐτετίμητο γὰρ ὑπὸ Κύρου δι' εὐνοίαν τε καὶ πιστότητα.

Δ'. Δευτέρα μάχη καὶ δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων.

(10, 1—19)

§ 1—4 Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμενται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ· βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι ἴστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν σταθμὸν, ἔνθεν ὠρμῶντο· τέτταρες δ' ἐλέγοντο παρασάγγαι εἶναι τῆς ὁδοῦ· βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διαρπάζουσι πολλὰ· ἐνταῦθα διέσχον ἀλλήλων βασιλεὺς τε καὶ οἱ Ἑλληνες ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' αὐτοὺς ὡς πάντας νικῶντες, οἱ δ' ἀρπάζοντες ὡς ἤδη πάντες νικῶντες.

§ 5 Ἐπεὶ δ' ἤσθηοντο οἱ μὲν Ἑλληνες, ὅτι βασιλεὺς σὺν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἶη, βασιλεὺς δ' αὐτῷ ἤκουσε Τισσαφέρνους, ὅτι οἱ Ἑλληνες νικῆεν τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ εἰς

τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκοντες, ἔνθα δὴ βασιλεὺς μὲν ἀθροί-
ζει τε τοὺς ἐχυτοῦ καὶ συντάττεται, ὁ δὲ Κλέαρχος ἐβου-
λεύετο, Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γὰρ ἦν, εἰ πέμποιέν
τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρῆξοντες.

Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς δῆλος ἦν προσιῶν πάλιν, ὡς ἐδό- § 6—8
κει, ὀπισθεν. καὶ οἱ μὲν Ἑλληγες στραφέντες παρεσκευά-
ζοντο, ὡς ταύτῃ προσιόντος καὶ δεξόμενοι, ὁ δὲ βασιλεὺς
ταύτῃ μὲν οὐκ ἤγεν, ἡ δὲ παρήλθεν ἔξω τοῦ εὐώνυμου κέρα-
τος, ταύτῃ καὶ ἀπήγεν, ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ αὐ-
τομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ὁ γὰρ
Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ ἔφυγεν, ἀλλὰ διήλασε
παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς Ἑλληγας πελταστάς· διελεύ-
ων δὲ κατέκανε μὲν οὐδένα, διαστάντες δ' οἱ Ἑλληγες
ἔπαιον καὶ ἠκόνιζον αὐτούς· Ἐπισθένης δὲ Ἀμφιπολίτης
ἦρχε τῶν πελταστῶν καὶ ἐλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. ὁ δ' οὖν
Τισσαφέρνης, ὡς μείον ἔχων ἀπηλλάγη, πάλιν μὲν οὐκ ἀνα-
στρέφει, εἰς δὲ τὸ στρατόπεδον ἀφικόμενος τὸ τῶν Ἑλλή-
γων, ἐκεῖ συντυγχάνει βασιλεῖ, καὶ ὁμοῦ δὴ πάλιν συντα-
ξάμενοι ἐπορεύοντο.

Ἐπεὶ δ' ἦσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἑλλήνων κέρας, § 9—10
ἔδεισαν οἱ Ἑλληγες, μὴ προσάγοιεν πρὸς τὸ κέρας καὶ πε-
ριπτύξαντες ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατακόψειαν· καὶ ἐδόκει
αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρας καὶ ποιήσασθαι ὀπισθεν τὸν
ποταμὸν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς πα-
ραμειψάμενος εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν
φάλαγγα, ὡσπερ τὸ πρῶτον μαχόμενος συνῆει.

Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἑλληγες ἐγγὺς τε ὄντας καὶ παρατετα- § 11—15
γμένους, αὐθις παιανίσαντες ἐπῆσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον
ἢ τὸ πρόσθεν. οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλὰ ἐκ
πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης
τινός· ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἑλληγες· ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης

γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἱππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γινώσκειν. καὶ τὸ βασιλεῖον σημεῖον ὄραν ἔφασαν, ἀετόν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτης ἀνατεταμένον. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ Ἕλληνες, λείπουσιν δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ ἱππεῖς· οὐ μὴν ἔτι ἀθρόοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοθεν ἐφιλοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἱππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπ' αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα πέμπει Λύκιον τὸν Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον, καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου, τί ἐστίν, ἀπαγγεῖλαι καὶ ὁ Λύκιος ἤλασέ τε καὶ ἰδὼν ἀπαγγέλλει, ὅτι φεύγουσιν ἀνά κράτος. σχεδὸν δέ, ὅτε ταῦτα ἦν, καὶ ἥλιος ἐδύετο.

§ 16—19 Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὄπλα ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον, ὅτι οὐδαμοῦ Κύρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρήγει· οὐ γὰρ ἤδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἵκαζον ἢ διώκοντα οἴχεσθαι ἢ καταληψόμενόν τι προεληλακέναι· καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο, εἰ αὐτοῦ μέιναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιτο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. ἔδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστὸν ἐπὶ τὰς σκηνάς. ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν, καὶ τὰς ἀμάξας μεστάς ἀλεύρων καὶ οἴνου, ἃς παρεσκευάσατο Κύρος, ἵνα, εἴ ποτε σφοδρὰ τὸ στράτευμα λάβοι ἔνδεια, διαδοίη τοῖς Ἕλλησιν—ἦσαν δ' αὐταὶ τετρακόσαι ἀμάξαι—καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. ὥστε ἀδειπνοὶ ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων· ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι· πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α'. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀριαίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου.

(1, 2—23)

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον § 2—3
ὅτι Κύρος οὔτε ἄλλον πέμποι σηματοῦντα, ὅτι χρὴ ποιεῖν,
οὔτε αὐτὸς φαίνοιτο. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένοις, ἃ
εἶχον, καὶ ἐξοπλισαμένοις προῖέναι εἰς τὸ πρόσθεν, ἕως Κύρω
συμμίξειαν. ἤδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὄντων, ἅμα ἠλίφ ἀνέχοντι ἦλθε
Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἄρχων, γεγονώς ἀπὸ Δαμαράτου τοῦ
Λάκωνος, καὶ Γλοῦς ὁ Ταμώ. οὗτοι ἔλεγον, ὅτι Κύρος μὲν
τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγώς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν
ἄλλων βαρβάρων, ὅθεν τῇ προτεραίᾳ ὤρμῶντο, καὶ λέγοι,
ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμενοῖεν αὐτοῦς, εἰ μέλλοιεν
ἦκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἴωνίς, ὅθεν περ ἦλθε.
ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἑλληνες πυν-
θανόμενοι βαρέως ἔφερον.

Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν· « Ἄλλ' ὄφελε μὲν Κύρος ζῆν' § 4—5
ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀριαίφ, ὅτι ἡμεῖς νικῶ-
μὲν τε βασιλέα καί, ὡς ὁρᾶτε, οὐδεὶς ἐτι ἡμῖν μάχεται, καί,
εἰ μὴ ὑμεῖς ἦλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλέα. ἐπαγγελλό-
μεθα δὲ Ἀριαίφ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ, εἰς τὸν θρόνον τὸν βασι-
λειον καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχῃ νικῶντων καὶ τὸ ἄρχειν
ἐστί». ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς
Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ
αὐτὸς Μένων ἐβούλετο· ἦν γὰρ φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου.

§ 6 Οἱ μὲν ὄχοντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σῖτον, ὅπως ἐδύνατο, ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους· ξύλοις δὲ ἐχρῶντο μικρὸν προϊόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος, οὗ ἡ μάχη ἐγένετο, τοῖς τε οἰστοῖς πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἠνάγκαζον οἱ Ἕλληνες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ξυλίναις ταῖς Αἰγυπτίαις, πολλαὶ δὲ καὶ πέλται καὶ ἄμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι· οἷς πᾶσι χρώμενοι, κρέα ἔφοντες, ἦσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

§ 7—8 Καὶ ἤδη τε ἦν περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, ἦν δ' αὐτῶν Φαλῖνος εἰς Ἕλληνα, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνει ὦν καὶ ἐντίμως ἔχων· καὶ γὰρ προσεποιεῖτο ἐπιστήμων εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν. οὗτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὄπλα, ἴοντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας, εὐρίσκεσθαι, ἂν τι δύνωνται ἀγαθόν.

§ 9—11 Ταῦτα μὲν εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλληνες βαρέως μὲν ἤκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν, ὅτι οὐ τῶν νικῶντων εἶη τὰ ὄπλα παραδιδόναι· «ἀλλ'» ἔφη, «ὕμεις μὲν, ὧ ἄνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε, ὅ,τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἤξω». ἐκάλεσε γὰρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερὰ ἐξηρημένα· ἔτυχε γὰρ θυόμενος. ἔνθα δὴ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ ὁ Ἀρκάς, πρεσβύτατος ὦν, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὄπλα παραδοῖεν. Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος· «Ἄλλ' ἐγώ», ἔφη, «ὧ Φαλῖνε, θαυμάζω, πόττερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω, τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χα-

ρίσωνται». πρὸς ταῦτα Φαλίνοσ εἶπε· «Βασιλεὺσ νικᾶν ἡγεῖται, ἐπεὶ Κύρον ἀπέκτονε. τίσ γὰρ αὐτῷ ἔτι τῆσ ἀρχῆσ ἀντιποιεῖται; νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶσ ἑαυτοῦ εἶναι, ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρα καὶ ποταμῶν ἐντὸσ ἀδιαβάτων, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶσ δυνάμενοσ ἀγαγεῖν, ὅσον οὐδ', εἰ παρέχοι ὑμῖν, δύναισθε ἂν ἀποκτεῖναι».

Μετὰ τοῦτον Θεόπομποσ Ἀθηναίοσ εἶπεν· «ὦ Φαλίνε, νῦν, § 12—14
ὡσ σὺ ὄρασ, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο, εἰ μὴ ὄπλα καὶ ἀρετῆ· ὄπλα μὲν οὖν ἔχοντεσ, οἰόμεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθι, παραδόντεσ δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στερηθῆναι. μὴ οὖν οἷου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ οὖν τούτοισ καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχοῦμεθα». ἀκούσασ δὲ ταῦτα ὁ Φαλίνοσ ἐγέλασε καὶ εἶπεν· «Ἀλλὰ φιλοσόφῃ μὲν ἔοικασ, ὦ νεανίσκε, καὶ λέγεισ οὐκ ἀχάρिता· ἴσθι μέντοι ἀνόητοσ ὢν, εἰ οἶει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆσ βασιλέωσ δυνάμεωσ». ἄλλουσ δὲ τινασ ἔφασαν λέγειν ὑπομαλακίζομένοσ, ὡσ καὶ Κύρω πιστοὶ ἐγένοντο καὶ βασιλεῖ ἂν πολλοῦ ἄξιοι γένοιτο, εἰ βούλοιο φίλοσ γενέσθαι· καὶ εἴτε ἄλλο τι θέλει χρῆσθαι εἴτ' ἐπ' Αἴγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέφαιнт' ἂν αὐτῷ.

Ἐν τούτῳ Κλέαρχοσ ἦκε, καὶ ἠρώτησεν, εἰ ἤδη ἀποκε- § 15—18
κριμένοι εἶεν. Φαλίνοσ δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν· «Οὔτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλοσ ἄλλα λέγει σὺ δ' ἡμῖν εἶπέ, τί λέγεισ». ὁ δ' εἶπεν· «Ἐγὼ σε, ὦ Φαλίνε, ἄσμενοσ ἐώρακα, οἶμαι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντεσ· σὺ τε γὰρ Ἑλλῆν εἶ καὶ ἡμεῖσ τοσοῦτοι ὄντεσ, ὅσοι σὺ ὄρασ· ἐν τοιούτοισ δὲ ὄντεσ πράγμασι, συμβουλευόμεθά σοι, τί χρῆ ποιεῖν, περὶ ὧν λέγεισ. σὺ οὖν πρὸσ θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν, ὅ,τι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἀριστον εἶναι, καὶ ὅ σοι τιμὴν οἶσει εἰσ τὸν ἔπειτα χρόνον ἀναλεγόμενον, ὅτι Φαλίνοσ ποτε, πεμφθεῖσ παρὰ βασιλέωσ κελεύσων τοὺσ Ἑλληνασ τὰ ὄπλα παραδοῦναι, συμβουλευομέ-

νοις συνεβούλευσεν αὐτοῖς τάδε. οἶσθα δέ, ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἃ ἂν συμβουλευσῆς». ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγετο, βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλευσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὄπλα, ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἶεν οἱ Ἕλληνας.

§ 19 Φαλῖνος δέ, ὑποστρέψας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ, εἶπεν· «Ἐγώ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἐστι σωθῆναι πολεμοῦντας βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὄπλα. εἰ δέ τοι μηδεμίᾳ σωτηρίας ἐστὶν ἐλπίς, ἄκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σφίζεσθαι ὑμῖν, ὅπη δυνατόν».

§ 20—23 Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν· «Ἄλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἴομεθα, εἰ μὲν θεοὶ βασιλεῖ φίλους εἶναι, πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ παραδόντες ἄλλῳ, εἰ δὲ θεοὶ πολεμεῖν, ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες». ὁ δὲ Φαλῖνος εἶπε· «Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσε βασιλεύς, ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἶναι, προῖοῦσι δὲ καὶ ἀπιούσι πόλεμος. εἶπατε οὖν καὶ περὶ τούτου, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαὶ εἰσιν, ἢ ὡς πολέμου ὄντος παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ». Κλέαρχος δ' ἔλεξεν· «Ἀπάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου, ὅτι καὶ ἡμῖν ταῦτά δοκεῖ, ἅπερ καὶ βασιλεῖ». «Τί οὖν ταῦτά ἐστιν;» ἔφη ὁ Φαλῖνος. ἀπεκρίνατο Κλέαρχος· «Ἦν μὲν μένωμεν, σπονδαὶ, ἀπιούσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος». ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· «Σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ;» Κλέαρχος δὲ ταῦτα πάλιν ἀπεκρίνατο· «Σπονδαὶ μὲν μένουσιν, ἀπιούσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος». ὅ,τι δὲ ποιήσοι, οὐ διεσήμηγε.

[Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Φαλίνου ἐπιστρέψαντες οἱ ἀποσταλέντες εἰς τὸν Ἀριαῖον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος λέγουσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅτι ὁ Ἀριαῖος τὴν μὲν βασιλείαν δὲν δέχεται, περιμένει δὲ αὐτοὺς νὰ ἔλθουν ταύτην τὴν νύκτα, ἂν θέλουν ν' ἀναχωρήσουν· διότι αὐτὸς τὴν ἐπιούσαν πρωίαν θ' ἀναχωρήσῃ χωρὶς ἄλλο. Ὁ Κλέαρχος ὀριστικὸν μὲν οὐδὲν ἀπαντᾷ· ἀλλὰ συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς λέγει εἰς αὐτοὺς ὅτι αἱ θυσίαι, τὰς ὁποίας προσέφερον εἰς τοὺς θεοὺς, δὲν ἐπιτρέπουσιν νὰ πορεύωνται κατὰ τοῦ βασιλέως, ἐν ᾧ τοῦναντίον ἐπιτρέπουσιν νὰ πορεύωνται πρὸς τοὺς φίλους τοῦ Κύρου. Διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες μετὰ τὸ δεῖπνον ἀναχωρήσαντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου των φθάνουν περὶ τὸ μεσονύκτιον εἰς τὸν πρώτον σταθμόν, ὅπου ἦτο ὁ Ἀριαῖος μὲ τὸν στρατὸν του, καὶ δοκίζονται οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος μὲ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀρίστους νὰ μὴ προδώσουν ποτὲ ἀλλήλους, ἀλλὰ νὰ εἶναι πάντοτε μεταξύ των σύμμαχοι· οἱ δὲ Πέρσαι δοκίζονται πρὸς τούτοις καὶ νὰ ὀδηγοῦν τοὺς Ἕλληνας χωρὶς κανένα δόλον. Μετὰ τοὺς ὅρκους κατὰ πρότασιν τοῦ Ἀριαίου ἀποφασίζουσιν νὰ μὴ ἐπιστρέψουν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔλειπον αἱ τροφαί, ἀλλὰ νὰ προτιμήσουν ἄλλην ὁδὸν μακροτέραν μὲν, ἀλλ' ἔχουσαν ἄφθονα τρόφιμα, τὴν πρὸς βορρᾶν διὰ τῆς Βαβυλωνίας πεδιάδος. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν κατὰ τὴν πορείαν φαίνονται μὲν σημεῖα ὅτι οἱ πολέμιοι δὲν ἀπεῖχον πολὺ, ἀλλὰ περὶ τὴν ἐσπέραν χωρὶς νὰ γίνῃ καμμία συμπλοκὴ κατασκηνοῦν μὲ πολὺν θόρυβον εἰς κώμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὁ βασιλικὸς στρατὸς εἶχε διαρπάσει καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ξύλα τῶν οἰκιῶν. Ἀπὸ τὴν θορυβώδη δ' αὐτὴν κατασκήνωσιν τῶν Ἑλλήνων φοβηθέντες οἱ πλησιέστατοι αὐτῶν κατασκηνοῦντες πολέμιοι ἀφήρουν τὰς σκηνάς των καὶ φεύγουν· ὡς φαίνεται δὲ καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ βασιλεὺς ἐτρόμαξε διὰ τὴν ἐφοδὸν ἐκείνην τοῦ στρατεύματος].

Β'. Σπονδαὶ μεταξύ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων.

(3, 1—29)

Ὁ δὲ δὴ ἔγραψα, ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε § 1—2 ὀηλον ἦν. τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπτων τὰ ὄπλα πα-

ραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἅμα ἠλίφ ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. οἱ δέ, ἐπεὶ ἤλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτησαν τοὺς ἄρχοντας. ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος, τυχῶν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν, εἶπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἄχρι ἂν σχολάσῃ.

§ 3—5 Ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα, ὥστε ὁρᾶσθαι πάντῃ ζάλαγχα πυκνήν, τῶν ἀόπλων δὲ μηδένα καταφανῆ εἶναι, ἐκάλεισε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτὸς τε προῆλθε τοὺς τε εὐοπλοτάτους ἔχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν, καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ταῦτά ἔφρασεν. ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τοῖς ἀγγέλοις, ἀνηρώτα, τί βούλοιντο. οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι περὶ σπονδῶν ἤκοιεν ἄνδρες, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται τὰ τε παρὰ βασιλέως τοῖς Ἑλλησιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἑλληνῶν βασιλεῖ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· «Ἀπαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ, ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· ἄριστον γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἑλλησι, μὴ πορίσας ἄριστον».

§ 6—7 Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαυνον, καὶ ἤκον ταχύ· ὧ καὶ δῆλον ἦν, ὅτι ἐγγύς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις, ὧ ἐπετέτακτο ταῦτα πράττειν· ἔλεγον δέ, ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἤκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἱ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἀξουσιν, ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια. ὁ δὲ ἠρώτα, εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο τοῖς ἰούσι καὶ ἀπιούσι, ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσονται σπονδαί. οἱ δέ· «Ἀπασιν», ἔφασαν, «μέχρι ἂν βασιλεῖ τὰ παρ' ὑμῶν διαγγελθῇ».

§ 8—9 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι ταχύ καὶ καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· «Δοκεῖ μὲν κάμοι ταῦτα· οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρίψω, ἔστ' ἂν ὀκνήσωσιν οἱ ἄγγελοι,

μη ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἰμαί γε μέντοι», ἔφη, «καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσσεσθαι». ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγγελλεν, ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἠγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τὰπιτῆδαια.

Καὶ οἱ μὲν ἠγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορευέτο, τὰς μὲν § 10—13
σπονδὰς ποιησάμενος, τὸ δὲ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει, καὶ αὐτὸς ὠπισθοφυλάκει. καὶ ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρῃσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο ἐκ τῶν φοινίκων οὓς ἠύρισκον ἐκπεπτωκότας, τοὺς δὲ καὶ ἐξέκοπτον. καὶ ἐνταῦθα ἦν Κλέαρχον καταμαθεῖν, ὡς ἐπεστάται, ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ δόρυ ἔχων, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βρακτηρίαν· καὶ εἴ τις αὐτῷ δοκοίη τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων βλακεύειν, ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτῆδειον ἔπαισεν ἄν, καὶ ἅμα αὐτὸς προσελάμβανεν εἰς τὸν πηλὸν ἐμβαίνων· ὥστε πᾶσιν αἰσχύνῃν εἶναι μὴ οὐ συσπουδάζειν. καὶ ἐτάχθησαν πρὸς αὐτὸ οἱ εἰς τριάκοντα ἔτη γεγονότες· ἐπεὶ δὲ καὶ Κλέαρχον ἐώρων σπουδάζοντα, προσελάμβανον καὶ οἱ πρεσβύτεροι. πολὺ δὲ μᾶλλον ὁ Κλέαρχος ἔσπευδεν, ὑποπτεύων αὐτὸ τὸ πλήρεις εἶναι τὰς τάφρους ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδίον ἄρδειν· ἀλλ' ἵνα ἤδη πολλὰ προφαίνοιτο τοῖς Ἑλλήσι δεινὰ εἰς τὴν πορείαν, τούτου ἕνεκα βασιλέα ὑπώπτευεν ἐπὶ τὸ πεδίον τὸ ὕδωρ ἀφεικέναι.

Πορευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κώμας, ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ § 14—16
ἠγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτῆδαια. ἐνῆν δὲ σίτος πολὺς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ ὄξος ἐψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν. αὐταὶ δὲ αἰθάλανοι τῶν φοινίκων, οἷς μὲν ἐν τοῖς Ἑλλήσιν ἔστιν ἰδεῖν, τοῖς οἰκέταις ἀπέκειντο, αἱ δὲ τοῖς δεσπόταις ἀποκείμεναι ἦσαν ἀπόλεκτοι, θαυμάσαιαι τοῦ κάλλους καὶ μεγέθους, ἢ δὲ ὄψις ἠλέκτρου οὐδὲν δέφερε· τὰς δὲ τινὰς ξηραίνοντες, τραγήματα ἀπετίθεσαν. καὶ ἦν καὶ παρὰ πότον ἠδὺ μὲν, κεφαλαλγὰς δὲ. ἐνταῦθα καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοινίκος πρῶτον

ἔφαγον οἱ στρατιῶται, καὶ οἱ πολλοὶ ἐθαύμασαν τό τε εἶδος καὶ τὴν ιδιότητα τῆς ἡδονῆς. ἦν δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές, ὃ δὲ φοῖνιξ, ὅθεν ἐξαιρεθείη ὁ ἐγκέφαλος, ὅλος ηῤαίνετο.

§ 17—20 Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέραι τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βασιλέως ἦκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλείως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἶποντο. ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ἑρμηνέως τοιάδε· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἑλληνας, γείτων οἰκῷ τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας, εὔρημα ἐποιησάμην, εἴ πως δυναίμην, παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῆσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. οἶμαι γὰρ ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος. ταῦτα δὲ γνοὺς ἡτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ, ὅτι δικαίως ἂν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἠγγεῖλα, καὶ βοήθειαν ἔχων ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικόμεν, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἑλληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα καὶ συνέμιξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ, ἔνθα βασιλεὺς ἀφίκετο, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτεινε καὶ τοὺς σὺν Κῦρῳ θαρβάρους ἐδίωξε σὺν τοῖσδε τοῖς παροῦσι νῦν μετ' ἐμοῦ, οἵπερ αὐτῷ εἰσι πιστότατοι. καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλευέσθαι· ἐρέσθαι δέ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἐλθόντα, τίνος ἕνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. καὶ συμβουλεύω ὑμῖν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ἦ, ἐάν τι δύνωμαι ἀγαθὸν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι».

§ 21—23 Πρὸς ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἑλληνας ἐβουλεύοντο· καὶ ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' ἔλεγεν· «Ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν ὡς βασιλεῖ πολεμήσοντες, οὔτε ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος ἠῤυρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα,

ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκευoύς λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι. ἐπεὶ μέντοι ἤδη αὐτὸν ἐωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ἡσυχύνημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ Κύρος τέθηγκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιοῦμεθα τῆς ἀρχῆς οὔτ' ἔστιν, ὅτου ἕνεκα βουλοίμεθα ἂν τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ποιεῖν, οὔδ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλοιμεν, πορευοίμεθα δ' ἂν οἴκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίῃ· ἀδικοῦντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχη, καὶ τούτου εἴς γε δύναμιν οὐχ ἠττησόμεθα εὖ ποιοῦντες».

Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέρνης, «Ταῦτα» § 24—27 ἔφη, «ἐγὼ ἀπαγγελῶ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου· μέχρι δ' ἂν ἐγὼ ἦκω, αἱ σπονδαὶ μενόντων· ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς παρέξομεν». καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν· ὥσθ' οἱ Ἕλληγες ἐφρόντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἡκων ἔλεγεν, ὅτι διαπεπραγμένος ἦκοι παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σφίξειν τοὺς Ἕλληγας, καίπερ πολλῶν ἀντιλεγόντων, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους. τέλος δὲ εἶπε· «Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν, ἢ μὴν φιλίαν παρέξειν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ' ἂν μὴ ἦ πρῆσθαι, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώραν ἐάσομεν τὰ ἐπιτήδεια. ὑμᾶς δὲ αὖ ἡμῖν δεήσει ὁμόσαι, ἢ μὴν πορευέσθεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς, σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὅπoταν μὴ ἀγορὰν παρέχωμεν· ἢν δὲ παρέχωμεν ἀγορὰν, ὠνουμένους ἔξειν τὰ ἐπιτήδεια».

Ταῦτα ἔδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰς ἔδοσαν Τισσαφέρ- § 28—29 νης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε· «Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς

βασιλέα· ἐπειδὴν δὲ διαπράξωμαι, ἃ θέομαι, ἤξω συσκευασάμενος, ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιὼν ἐπὶ τὴν ἑμαυτοῦ ἀρχήν».

[Οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος περιμένουν τὸν Τισσαφέρην ἐστρατοπεδευμένοι πλησίον ἀλλήλων ἐπὶ 20 καὶ πλέον ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἔρχονται εἰς τὸν Ἀριαῖον οἱ ἀδελφοὶ του καὶ ἄλλοι συγγενεῖς καὶ φέρουν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλους ἐκ τῶν μετ' αὐτοῦ διαβεβαίωσιν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, ὅτι οὗτος δὲν θὰ μνησικακήσῃ κατ' αὐτῶν διὰ τὴν ἐκστρατείαν των μετὰ τοῦ Κύρου. Μετὰ ταῦτα οἱ περὶ τὸν Ἀριαῖον φέρονται ψυχρῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας· ἔνεκα τούτου καὶ οἱ περισσότεροὶ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν μαζί των δυσηρεστημένοι, προσερχόμενοι δὲ εἰς τὸν Κλέαρχον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους στρατηγούς λέγουν εἰς αὐτοὺς ὅτι εἰθὺς πρέπει ν' ἀναχωρήσουν, διότι εἶναι βέβαιοι ὅτι ὁ βασιλεὺς μὲ κάθε τρόπον θὰ προσπαθήσῃ νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Ὁ Κλέαρχος εἰς τοὺς λέγοντας ταῦτα ἀποκρίνεται ὅτι δὲν εἶναι συμφέρον των νὰ διαλύσουν τὴν συνομολογηθεῖσαν συνθήκην ἐσπευσμένως ἀναχωροῦντες. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔρχονται ὁ Τισσαφέρης καὶ ὁ Ὀρόντας, ὁ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως, μὲ τοὺς στρατοὺς των καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ πορεία ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Τισσαφέρους· κατὰ ταύτην ὁ μὲν Ἀριαῖος πορεύεται, ἔχων τὸν βαρβαρικὸν στρατὸν τοῦ Κύρου, μαζί μὲ τὸν Τισσαφέρην καὶ τὸν Ὀρόνταν καὶ στρατοπεδεύει μὲ ἐκείνους· οἱ δὲ Ἕλληνες ὑποπιεῦντες αὐτοὺς πορεύονται μόνον των καὶ στρατοπεδεύουν μακρὰν των. Καὶ ὡς νὰ ἦσαν ἐχθροὶ φυλάσσονται ὁ εἰς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐνίοτε δὲ καὶ συνέβαινε ν' ἀλληλοδέρονται, ἐν ᾧ συνέλεγον ξύλα ἀπὸ τὸ ἴδιον μέρος ἢ χόρτα ἢ ἄλλα παρόμοια. Οὕτω πορευόμενοι φθάνουν εἰς τὸ τεῖχος τῆς Μηδίας καὶ ἀφ' οὗ διήλθον τοῦτο καὶ δύο διώρυγας ἔρχονται εἰς τὴν Σιτιάκην, πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον πλησίον τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, παρὰ τὴν ὁποίαν καὶ στρατοπεδεύουν, ἐν ᾧ οἱ βάρβαροι προηγηθέντες εἶχον διαβῆ τὸν ποταμόν. Φοβούμενοι δὲ οὗτοι, μήπως οἱ Ἕλληνες θελήσουν νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὴν εὐφορον ἐκείνην χώραν μεταξὺ διωρύγων

καὶ Τίγρητος, ἐπιχειροῦν δολίως νὰ προτρέψουν αὐτοὺς νὰ διὰβουῦν τὸν ποταμὸν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον. Ἐννοήσαντες τὸν δόλον οἱ Ἕλληνες μετὰ προφυλάξεως διαβαίνουν τὸν Τίγρητα. Ἀπὸ τούτου δὲ πορεύονται εἰς τὸν Φύσκον ποταμὸν, πλησίον τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε μεγάλη πόλις, ὀνομαζομένη Ὠπις. Ἀπ' ἐδῶ πορεύονται εἰς τὰς πλουσίας κώμας τῆς Παρυσάτιδος, τὰς ὁποίας ἐπιτρέπει ὁ Τισσαφέρνης νὰ διαρπάσουν οἱ Ἕλληνες. Μετὰ ταῦτα ἔρχονται εἰς τὰς Καινάς, πόλιν πλουσίαν καὶ μεγάλην παρὰ τὸν Τίγρητα].

Γ'. Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνου πρὸς διάλυσιν τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ὑποψίας. — Σύλληψις καὶ σφαγὴ πλείστων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνου.

(5, 1—42)

Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμὸν, τὸ § 1—2 εὖρος τεττάρων πλέθρων. καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψία μὲν ἦσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμία ἐφαινετο ἐπιβουλή. ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει, εἴ πως δύναίτο παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι· καὶ ἔπεμψε τινα ἐρῶντα, ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζει. ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ἔχειν.

Ἐπειδὴ δὲ συνῆλθον, λέγει ὁ Κλεάρχος τάδε· «Ἐγώ, ὡ § 3—6 Τισσαφέρνη, οἶδα μὲν ἡμῖν ὄρκους γεγενημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσῃν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε ὀρῶ ὡς πολεμίους ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς, ὀρῶντες ταῦτα, ἀντιφυλαττόμεθα. ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὔτε σέ αἰσθέσθαι πειρώμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν, ἐγώ τε σαφῶς οἶδα, ὅτι ἡμεῖς γε οὐδὲ ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λό-

γους σοι ἔλθειν, ὅπως, εἰ δυναίμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. καὶ γὰρ οἶδα ἀνθρώπους ἤδη τοὺς μὲν ἐκ διαβολῆς, τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, οἱ φοβηθέντες ἀλλήλους, φθάσαι βουλόμενοι πρὶν παθεῖν, ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα ἂν παύεσθαι, ἤκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ὡς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς.

§ 7 » Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὅρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοις· ὅστις δὲ τούτων σὺνοιδεν αὐτῷ παρημεληκῶς, τοῦτον ἐγὼ οὔ ποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι. τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα, οὔτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι, οὔτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίη οὔθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίη. πάντῃ γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ὑποχέτρια καὶ πανταχῇ πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι.

§ 8—11 » Περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὀρκῶν οὕτω γινώσκω, παρ' οὗς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δ' ἀνθρωπίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα μὲν ὁδὸς εὐπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός, τῶν τε ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία· ἀνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἢ ὁδός· οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πᾶς δὲ ὄχλος φοβερός, φοβερῶτατον δ' ἐρημία· μεστὴ γὰρ πολλῆς ἀπορίας ἐστίν. εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄλλο τι ἂν ἦ, τὸν εὐεργέτην κατακτείναντες, πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον ἔφεδρον ἀγωνιζοίμεθα; ὅσων δὲ δὴ καὶ οἷων ἂν ἐλπίδων ἐμαυτὸν στερῆσαιμι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν, ταῦτα λέξω. ἐγὼ γὰρ Κύρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τῶν τότε ἱκανώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν, ὃν βούλοιο· σὲ δὲ νῦν ὀρῶ τὴν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ

σφύζοντα, τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν ἢ Κύρος πολεμιά ἐχρήτη, σοὶ ταύτην σύμμαχον οὔσαν. τούτων δὲ τοιούτων ὄντων, τίς οὕτω μαίνεται, ὅστις οὐ βούλεται σοὶ φίλος εἶναι ;

» Ἀλλὰ μὴν ἐρῶ γὰρ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ § 12-14
σὲ βουλήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. οἶδα μὲν γὰρ ὑμῖν Μυσοῦς λυπηροὺς ὄντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ παρουσίᾳ δυνάμει ταπεινοὺς ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἃ οἶμαι ἂν παῦσαι ἐνοχλοῦντα ἀεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ. Αἰγυπτίους δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθυμωμένους, οὐχ ὄρω, ποία δυνάμει συμμάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσαισθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσης. ἀλλὰ μὴν ἔν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοιο τῷ φίλος εἶναι, ὡς μέγιστος ἂν εἴης, εἰ δὲ τίς σε λυποίη, ὡς δεσπότης ἂν ἀναστρέφοιο, ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας, οἷ σοι οὐκ ἂν τοῦ μισθοῦ ἕνεκα μόνον ὑπηρετοῖμεν, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος, ἣν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως.

» Ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυμα- § 15
στόν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν, ὥστε καὶ ἦδιστ' ἂν ἀκούσαιομ τὸ ὄνομα, τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν, ὥστε σε πείσαι λέγων, ὡς ἡμεῖς σοὶ ἐπιβουλεύομεν».

Κλέαρχος μὲν οὖν τσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε § 16-19
ἀπημείφθη· « Ἀλλ' ἦδομαι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γὰρ γινώσκων, εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλεύοις, ἅμα ἂν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. ὡς δ' ἂν μάθης, ὅτι οὐδ' ἂν ὑμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὔτ' ἐμοὶ ἀπιστοῖτε, ἀντάκουσον. εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, πότερά σοι δοκοῦμεν ἰπέων πλήθους ἀπορεῖν ἢ πεζῶν ἢ ὀπλίσεως, ἐν ἣ ὑμᾶς μὲν βλάπτειν ἱκανοὶ εἴμεν ἂν, ἀντιπάσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος ; ἀλλὰ χωρίων ἐπιτηδείων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἂν σοὶ δοκοῦμεν ; οὐ τσαῦτα μὲν πεδία, ἃ ὑμεῖς φίλια ὄντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τσαῦτα

δὲ ὄρη ὄρατε ὑμῖν ὄντα πορευτέα, ἃ ἡμῖν ἕξεσι προκαταλαβούσιν ἄπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἕξεσιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὅπόσοις ἂν ὑμῶν βουλόμεθα μάχεσθαι; εἰσὶ δ' αὐτῶν, οὓς οὐδ' ἂν παντάπασι διαβαίτε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. εἰ δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἠττήμεθα, ἀλλὰ τὸ γέ τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστίν· ὃν ἡμεῖς δυναίμεθ' ἂν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ἢ ὑμεῖς οὐδ', εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴτε, μάχεσθαι ἂν δύναισθε.

§ 20—21 » Πῶς ἂν οὖν ἔχοντες τοσοῦτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικίνδυνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦτον ἂν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα, ὃς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβής, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχροῦς; παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιπορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ὦ Κλέαρχε, οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἠλίθιοι ἐσμεν.

§ 22—23 » Ἄλλὰ τί δή, ὑμᾶς ἐξὸν ἀπολέσαι, οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἦλθομεν; εὖ ἴσθι, ὅτι ὁ ἐμὸς ἔρωσ τούτου αἴτιος τὸ τοῖς Ἑλλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ ἢ Κῦρος ἀνέβη ξενικῶν διὰ μισθοδοσίας πιστεύων, τούτῳ ἐμὲ καταβῆναι δι' εὐεργεσίας ἰσχυρόν. ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἕξεσιν ὀρθὴν ἔχειν, τὴν δ' ἐπὶ τῇ καρδίᾳ ἴσως ἂν, ὑμῶν παρόντων, καὶ ἕτερος εὐπετῶς ἔχει.»

§ 24—26 Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν· «Οὐκοῦν», ἔφη, «οἵτινες, τοιοῦτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων, πειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς, ἀξιοὶ εἰσι τὰ ἔσχατα πικθεῖν;» «Καὶ ἐγὼ μὲν γε», ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, «εἰ βούλεσθέ μοι οἷ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν, ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας, ὡς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ». «Ἐγὼ δέ», ἔφη ὁ

Κλέαρχος «ἄξω πάντας, καὶ σοὶ αὐτῷ δηλώσω, ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω». ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος, τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον § 27—30
 δηλὸς τ' ἦν πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακεῖσθαι τῷ Τισσαφέρνει, καί, ἃ ἔλεγεν ἐκεῖνος, ἀπήγγελλεν, ἔφη τε χρῆναι ἰέναι παρὰ Τισσαφέρνην, οὓς ἐκέλευε, καὶ οἱ ἂν ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες τῶν Ἑλλήνων, ὡς προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ἑλλησιν ὄντας τιμωρηθῆναι. ὑπόπτευε δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ λάθρα συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως, τὸ στράτευμα ἅπαν πρὸς αὐτὸν λαβῶν, φίλος ἢ Τισσαφέρνει, ἐβουλεύετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἅπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινε, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγοὺς. συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ μὲν § 31—32
 στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἶσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιός· οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον. οὐ πολλῶ δ' ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἱ τ' ἔνδον συναλαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινὲς ἰππέων, διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες, φτινὴν ἐντυγχάνοιεν Ἑλληνι ἢ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ, πάντας ἔκτεινον.

Οἱ δὲ Ἑλληνες τὴν τε ἵππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ § 33—37
 στρατοπέδου ὄρωντες καί, ὅ,τι ἐποίουν, ἡμφεγνόουν, πρὶν

Νίκαρχος Ἄρκας ἦκε φεύγων τετρωμένος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων, καὶ εἶπε πάντα τὰ γεγενημένα. ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἑλληγες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὄπλα πάντες, ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἤξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, Ἄριαϊος δὲ καὶ Ἄρτάοζος καὶ Μιθραδάτης, οἳ ἦσαν Κύρω πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὄραν καὶ γιγνώσκειν· συνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τριακασίους. οὗτοι, ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευον, εἴ τις εἶη τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγεῖλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. μετὰ ταῦτα ἐξήλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφὼν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσοφος δὲ ἐτύγχανεν ἀπὼν ἐν κώμητινί, σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος.

§ 38 Ἐπειδὴ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, εἶπεν Ἄριαϊος τάδε· «Κλέαρχος μὲν, ὃ ἄνδρες Ἑλληγες, ἐπεὶ ἐπισηκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὄπλα ἀπαιτεῖ· ἑαυτοῦ γὰρ εἶναι φησιν, ἐπεὶπερ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου».

§ 39—42 Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἑλληγες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος· «ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἄριαϊε καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους, οἵτινες, ὁμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν, προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ πανουργοτάτῳ, τοὺς τε ἄνδρας αὐτούς, οἷς ὤμνυτε, ἀπολωλέκατε, καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδοδικότες, σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε;» ὁ δὲ Ἄριαϊος

εἶπε· «Κλέαρχος γὰρ πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς ἐγένετο Τισσαφέρνει τε καὶ Ὀρόντῃ καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις». ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν τάδε εἶπε· «Κλέαρχος μὲν τοίνυν, εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυε τὰς σπονδὰς, τὴν δίκην ἔχει· δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιγορηνοῦντας. Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ἐπεὶ περ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γὰρ ὅτι, φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις, πειράσσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλεύσαι». πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις, ἀπῆλθον, οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

BIBΛION TPITON

A'. Στενοχωρία τῶν Ἑλλήνων.—Καθησύχαισι αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἐκλογὴ νέων στρατηγῶν.

(1, 2—47)

§ 2 Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι ἀπωλώλεσαν, ἐν πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἐννοούμενοι μὲν, ὅτι ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντῃ πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμια ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέξειν ἔμελλεν, ἀπειχόν δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μείον ἢ μύρια στάδια, ἡγεμῶν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε ὁδοῦ, προυδεδώκεσαν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλειμμένοι ἦσαν, οὐδὲ ἰππέα οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες ὥστε εὐδηλον ἦν, ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἂν κατακάνοιεν, ἡττηθέντων δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθεῖη.

§ 3 Ταῦτα ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες, ὀλίγοι μὲν αὐτῶν εἰς τὴν ἐσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυσαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὄπλα πολλοὶ οὐκ ἤλθον ταύτην τὴν νύκτα, ἀνεπαύοντο δέ, ὅπου ἐτύγχανεν ἕκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεῦδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατριδῶν, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν, οὓς οὔ ποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. οὕτω μὲν δὴ διακείμενοι πάντες ἀνεπαύοντο.

Ἦν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε στρα- § 4—5
τηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὦν συνηκολούθει, ἀλλὰ
Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο οἴκοθεν, ξένος ὦν ἀρχαῖος·
ὑποσχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρω ποιήσειν,
ὃν αὐτὸς ἔφη κρείττω ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος. ὁ μέντοι
Ξενοφῶν, ἀναγνούς τὴν ἐπιστολήν, ἀνακοινοῦται Σωκράτει
τῷ Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας. καὶ ὁ Σωκράτης ὑποπτεύσας,
μὴ τι πρὸς τῆς πόλεως ὑπαίτιον εἶη Κύρω φίλον γενέσθαι,
ὅτι ἐδόκει Κύρος προθύμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὰς
Ἀθήνας συμπολεμηῆσαι, συμβουλεύει τῷ Ξενοφῶντι, ἐλθόντα
εἰς Δελφοὺς, ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας.

Ἐλθὼν δ' ὁ Ξενοφῶν ἐπήρετο τὸν Ἀπόλλω, τίνοι ἂν θεῶν § 6—7
θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδόν, ἣν
ἐπινοεῖ, καὶ καλῶς πράξας σωθεῖη. καὶ ἀνεῖλεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλ-
λων θεοῖς, οἷς ἔδει θύειν. ἐπεὶ δὲ πάλιν ἦλθε, λέγει τὴν μαν-
τείαν τῷ Σωκράτει. ὁ δ' ἀκούσας ἤγιάτο αὐτὸν, ὅτι οὐ τοῦτο
πρῶτον ἤρώτα, πότερον λῆγον εἶη αὐτῷ πορευέσθαι ἢ μένειν,
ἀλλ' αὐτὸς κρίνας ἰτέον εἶναι τοῦτ' ἐπυνθάνετο, ὅπως ἂν
κάλλιστα πορευθεῖη. «ἐπεὶ μέντοι οὕτως ἦρου ταῦτ'», ἔφη,
«χρὴ ποιεῖν, ὅσα ὁ θεὸς ἐκέλευσεν».

Ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν οὕτω θυσάμενος, οἷς ἀνεῖλεν ὁ θεός, § 8—10
ἐξέπλει, καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κύρον
μέλλοντας ἤδη ὁρμᾶν τὴν ἄνω ὁδόν, καὶ συνεστάθη Κύρω.
προθυμουμένου δὲ τοῦ Προξένου καὶ ὁ Κύρος συμπροθυμεῖτο
μεῖναι αὐτόν, εἶπε δέ, ὅτι, ἐπειδὴν τάχιστα ἢ στρατεία λήξη,
εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. ἐλέγετο δὲ ὁ στόλος εἶναι εἰς Πισί-
δας. ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως ἐξαπατηθεῖς—οὐχ ὑπὸ Προ-
ξένου· οὐ γὰρ ἤδει τὴν ἐπὶ βασιλέα ὁρμῆν οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς
τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου· ἐπεὶ μέντοι εἰς Κιλικίαν
ἦλθον, σαφὲς πᾶσιν ἤδη ἐδόκει εἶναι, ὅτι ὁ στόλος εἶη ἐπὶ
βασιλέα. φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ὅμως οἱ

πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν· ὧν εἷς Ξενοφῶν ἦν.

§ 11—12 Ἐπεὶ δὲ ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν· μικρὸν δ' ὕπνου λαχὼν εἶδεν ὄναρ. ἔδοξεν αὐτῷ βροντῆς γενομένης, σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρίαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσα. περίφοβος δ' εὐθὺς ἀνηγέρθη, καὶ τὸ ὄναρ τῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, ὅτι ἐν πόνοις ὧν καὶ κινδύνοις φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἰδεῖν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, ὅτι ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλιφ δὲ ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναίτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν τῆς βασιλέως, ἀλλ' εἴργοιτο πάντοθεν ὑπὸ τινῶν ἀποριῶν.

§ 13—14 Ὅποιόν τι μὲν δὴ ἔστι τὸ τοιοῦτον ὄναρ ἰδεῖν, ἔξεστι σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὄναρ. γίγνεται γὰρ τάδε. εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, πρῶτον μὲν ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει· «τί κατακέιμαι; ἡ δὲ νύξ προβαίνει· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πολεμίους ἦξειν. εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ, τί ἐμποδῶν μὴ οὐχὶ πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότατα παθόντας ὑβρίζομένους ἀποθανεῖν; ὅπως δ' ἀμυνόμεθα, οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακαίμεθα, ὥσπερ ἐξὸν ἡσυχίαν ἄγειν. ἐγὼ σὺν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν; ποίαν δ' ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμένω; οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν τήμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίαις».

§ 15—18 Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς Προξένου πρῶτον λοχαγοὺς. ἐπεὶ δὲ σηγήλθον, ἔλεξεν· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ οἶμαι οὐδ' ὑμεῖς, οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὄρων, ἐν οἷοις ἐσμέν. οἱ μὲν γὰρ πολέμιοι δῆλον ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν, πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι, ἡμῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνισού-

μεθα. καὶ μὴν εἰ ὑψηρόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ γενησόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι; ὃς καὶ τοῦ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ, καὶ τεθνηκίτος ἦδη, ἀποτεμῶν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμᾶς δέ, οἷς κηδεμῶν μὲν οὐδεὶς πάρεστιν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτόν, ὡς δούλον ἀντὶ βασιλέως ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν; ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ὡς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι τοῦ στρατεύσαι ποτε ἐπ' αὐτόν; ἀλλ' ὅπως τοι μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γενησόμεθα, πάντα ποιητέον.

» Ἐγὼ μὲν οὖν, ἔστε μὲν αἱ σπονδαὶ ἦσαν, οὐποτε ἐπαυό- § 19—20
μην ἡμᾶς μὲν οἰκτιρῶν, βασιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῇ μακαρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν, ὅσῃν μὲν χώραν καὶ οἴαν ἔχοιεν, ὡς δὲ ἀφθονα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσους δὲ θεράποντας, ὅσα δὲ κτήνη, χρυσὸν δέ, ἐσθῆτα δέ· τὰ δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν ὁπότε ἐνθυμοίμην, ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς ἡμῖν μετεῖη, εἰ μὴ πριαίμεθα, ὅτου δ' ὠνησόμεθα ἦδειν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας, ἄλλως δὲ πως πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ἢ ὠνουμένους ὄρκους ἦδη κατέχοντες ἡμᾶς· ταῦτ' οὖν λογιζόμενος ἐνίστε τὰς σπονδὰς μᾶλλον ἐφοδοίμην ἢ νῦν τὸν πόλεμον.

» Ἐπεὶ μέντοι ἐκείνοι ἔλυσαν τὰς σπονδὰς, λελύσθαι μοι § 21—23
δοκεῖ καὶ ἡ ἐκείνων ὕβρις καὶ ἡ ἡμετέρα ἀσάφεια. ἐν μέσῳ γὰρ ἦδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἄθλα, ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ἄνδρες ἀμείνονες ὦσιν, ἀγωνοθέται δ' οἱ θεοὶ εἰσιν, οἱ σὺν ἡμῖν, ὡς τὸ εἰκός, ἔσονται. οὗτοι μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπιωρκήκασιν· ἡμεῖς δὲ πολλὰ ὀρώντες ἀγαθὰ στερωρῶς αὐτῶν ἀπειχόμεθα διὰ τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους· ὥστε ἐξεῖναι μοι δοκεῖ ἰέναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι ἢ τούτοις. ἔτι δ' ἔχομεν σώματα ἱκανώτερα τούτων καὶ φύγη καὶ θάλη καὶ πόνους φέρειν· ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείονας· οἱ δὲ ἄνδρες καὶ τρωτοὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἢν οἱ θεοὶ ὥσπερ τὸ πρόσθεν νίκηγ ἡμῖν διδώσιν.

§ 24—25 » Ἄλλ' ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταῦτ' ἐνθυμοῦνται, πρὸς τῶν θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετὴν· φάνητε τῶν λοχαγῶν ἄριστοι καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. καὶ γὰρ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα, ἐπισθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετ' αὐτόν με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἐρύκειν ἀπ' ἐμυτοῦ τὰ κακὰ».

§ 26 Ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεξεν, οἱ δὲ λοχαγοὶ ἀκούσαντες ἡγεῖσθαι ἐκέλευον πάντες, πλην Ἀπολλωνίδης τις ἦν βοιωτιάζων τῇ φωνῇ· οὗτος δ' εἶπεν, ὅτι φλυαροίη, ὅστις λέγοι ἄλλως πῶς σωτηρίας ἂν τυχεῖν ἢ βασιλέα πείσασας, εἰ δύναίτο, καὶ ἅμα ἤρχετο λέγειν τὰς ἀπορίας.

§ 27—30 Ὁ μέντοι Ξενοφῶν μεταξὺ ὑπολαβῶν ἔλεξεν ὧδε· «³Ὁ θαυμασιώτατε ἄνθρωπε, σὺ γε οὐδὲ ὄρων γινώσκεις, οὐδὲ ἀκούων μέμνησαι. ἐν ταύτῳ γε μέντοι ἤσθα τούτοις, ὅτε βασιλεύς, ἐπεὶ Κῦρος ἀπέθανε, μέγα φρονήσας ἐπὶ τούτῳ πέμπων ἐκέλευε παραδιδόναι τὰ ὄπλα. ἐπεὶ δὲ ἡμεῖς οὐ παραδόντες, ἀλλ' ἐξοπλισάμενοι ἐλθόντες παρεσκηνήσαμεν αὐτῷ, τί οὐκ ἐποίησε πρέσβεις πέμπων καὶ σπονδὰς αἰτῶν καὶ παρέχων τὰ ἐπιτήδεια, ἔστε σπονδῶν ἔτυχεν; ἐπεὶ δ' αὖ οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὥσπερ δὴ σὺ κελεύεις, εἰς λόγους αὐτοῖς ἄνευ ὄπλων ἤλθον πιστεύσαντες ταῖς σπονδαῖς, οὐ νῦν ἐκεῖνοι παιόμενοι, κεντούμενοι, ὑβριζόμενοι οὐδὲ ἀποθανεῖν οἱ τλήμονες δύνανται, καὶ μάλ', οἶμαι, ἐρῶντες τούτου; ἂ σὺ πάντα εἰδῶς, τοὺς μὲν ἀμύνεσθαι κελεύοντας φλυαρεῖν φῆς, πείθειν δὲ πάλιν κελεύεις ἴοντας; ἐμοί, ὦ ἄνδρες, δοκεῖ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον μῆτε προσέσθαι εἰς ταῦτόν ἡμῖν αὐτοῖς ἀφελομένους τε τὴν λοχαγίαν, σκευὴ ἀναθέντας, ὡς τοιοῦτῳ χρῆ-

σθαι. οὗτος γὰρ καὶ τὴν πατρίδα καταισχύνει καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, ὅτι Ἑλλήν ὢν τοιοῦτός ἐστιν».

Ἐντεῦθεν ὑπολαβὼν Ἀγασίας Στυμφάλιος εἶπεν· «Ἄλλὰ § 31—32
τούτῳ γε οὔτε τῆς Βοιωτίας προσήκει οὐδὲν οὔτε τῆς Ἑλλάδος παντάπασιν, ἐπεὶ ἐγὼ αὐτὸν εἶδον ὡς περ Λυδὸν ἀμφοτέρα τὰ ὄτα τετυπημένον». καὶ εἶχεν οὕτως. τοῦτον μὲν οὖν ἀπήλασαν· οἱ δὲ ἄλλοι παρὰ τὰς τάξεις ἰόντες, ὅπου μὲν στρατηγὸς σῶος εἶη, τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν, ὁπόθεν δὲ οἴχοιτο, τὸν ὑποστράτηγον, ὅπου δ' αὐτοῦ λοχαγὸς σῶος εἶη, τὸν λοχαγόν.

Ἐπεὶ δὲ πάντες συνῆλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὀπλων § 33—34
ἐκαθέζοντο· καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀμφὶ τοὺς ἑκατόν. ὅτε δὲ ταῦτα ἦν, σχεδὸν μέσαι ἦσαν νύκτες. ἐνταῦθα Ἰερώνυμος Ἡλείος, πρεσβύτατος ὢν τῶν Προξένου λοχαγῶν, ἤρχετο λέγειν ὧδε· «Ἡμῖν, ὦ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὀρώσι τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι, ὅπως βουλευσάμεθα, εἴ τι δυναίμεθα ἀγαθόν. λέξον δ'», ἔφη, «καὶ σύ, ὦ Ξενοφῶν, ἄπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς».

Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφῶν· «Ἄλλα ταῦτα μὲν δὴ § 35—36
πάντες ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης, οὓς μὲν ἐδυνήθησαν, συνειλήφασιν ἡμῶν, τοῖς δ' ἄλλοις δῆλον ὅτι ἐπιβουλεύουσιν, ὡς, ἦν δύνωνται, ἀπολέσωσιν. ἡμῖν δὲ γε, οἴμαι, πάντα ποιητέα, ὡς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάρους γενώμεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκαῖνοι ἐφ' ἡμῖν. εὖ τοίνυν ἐπίστασθε, ὅτι ὑμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσοι νῦν συνεληλύθατε, μέγιστον ἔχετε καιρόν. οἱ γὰρ στρατιῶται οὗτοι πάντες πρὸς ὑμᾶς βλέπουσι, κἂν μὲν ὑμᾶς ὀρώσιν ἀθυμοῦντας, πάντες κακοὶ ἔσονται, ἦν δὲ ὑμεῖς αὐτοὶ τε παρασκευαζόμενοι φανεροὶ ἦτε ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλήτε, εὖ ἴστε, ὅτι ἔφονται ὑμῖν καὶ πειράσονται μιμεῖσθαι.

§ 37—38 » Ἴσως δέ τοι καὶ δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς διαφέρειν τι τούτων. ὑμεῖς γάρ ἐστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ ὅτε εἰρήνη ἦν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτηεῖτε· καὶ νῦν τοίνυν, ἐπεὶ πόλεμος ἐστίν, ἀξιοῦν δεῖ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀμείνους τε τοῦ πλήθους εἶναι καὶ προβουλεύειν τούτων καὶ προπονεῖν, ἣν που δέη. καὶ νῦν πρῶτον μὲν οἶομαι ἂν ὑμᾶς μέγα ὠφελῆσαι τὸ στράτευμα, εἰ ἐπιμεληθείητε, ὅπως ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντικατασταθῶσιν. ἄνευ γὰρ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο, ὡς μὲν συνελόντι εἶπειν, οὐδαμοῦ, ἐν δὲ δὴ τοῖς πολεμικοῖς παντάπασιν. ἡ μὲν γὰρ εὐταξία σφίζειν δοκεῖ, ἡ δὲ ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπολώλεκεν.

§ 39—42 » Ἐπειδὴν δὲ καταστήσησθε τοὺς ἄρχοντας, ὅσους δεῖ, ἦν καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλλέγητε καὶ παραθαρρύνητε, οἶμαι ἂν ὑμᾶς πάνυ ἐν καιρῷ ποιῆσαι· νῦν γὰρ ἴσως καὶ ὑμεῖς αἰσθάνεσθε, ὡς ἀθύμως μὲν ἦλθον ἐπὶ τὰ ὄπλα, ἀθύμως δὲ πρὸς τὰς φυλακάς· ὥστε οὕτω γ' ἐχόντων οὐκ οἶδα, ὅ,τι ἂν τις χρήσαιτο αὐτοῖς, εἴτε νυκτὸς δέοι εἴτε καὶ ἡμέρας. ἦν δὲ τις αὐτῶν τρέψη τὰς γνώμας, ὡς μὴ τοῦτο μόνον ἐννοῶνται, τί πείσονται, ἀλλὰ καὶ τί ποιήσουσι, πολὺ εὐθυμότεροι ἔσονται. ἐπίστασθε γὰρ δὴ, ὅτι οὔτε πληθὸς ἐστίν οὔτε ἰσχυρὸς ἢ ἐν τῷ πολέμῳ τὰς νίκας ποιοῦσα, ἀλλ' ὀπότεροι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμενέστεροι ἴωσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τούτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀντίοι οὐδέχονται.

§ 43—44 » Ἐντεθύμημα δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι, ὅσοι μὲν μαστεύουσι ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πολέμοις, οὗτοι μὲν κακῶς τε καὶ αἰσχροῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν, ὅσοι δὲ τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασιν πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται, τούτους ἐρῶ μᾶλλον πως εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους καί, ἕως ἂν ζῶσιν, εὐδαιμονέστερον διάγοντας. ἃ καὶ

ἡμᾶς δεῖ νῦν καταμαθόντας, ἐν τιοῦτω γὰρ καιρῷ ἔσμεν αὐτοὺς τε ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν». ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο.

Μετὰ δὲ τοῦτον εἶπε Χειρίσοφος· «Ἄλλὰ πρόσθεν μὲν, ὡ § 45—47
Ξενοφῶν, τοσοῦτον μόνον σε ἐγίγνωσκον, ὅσον ἤκουον Ἀθηναῖον εἶναι, νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε, ἐφ' οἷς λέγεις τε καὶ πράτεις καὶ βουλοίμην ἂν ὅτι πλείστους εἶναι τοιοῦτους· κοινὸν γὰρ ἂν εἶη τὸ ἀγαθόν. καὶ νῦν», ἔφη, «μὴ μέλλωμεν, ὡ ἄνδρες, ἀλλ' ἀπελθόντες ἤδη αἰρεῖσθε οἱ θεόμενοι ἄρχοντας, καὶ ἐλόμενοι ἤκητε εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου καὶ τοὺς αἰρεθέντας ἄγετε· ἔπειτ' ἐκεῖ συγκαλοῦμεν τοὺς ἄλλους στρατιώτας. παρέστω δ' ἡμῖν», ἔφη, «καὶ Τολμίδης ὁ κήρυξ» καὶ ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη, ὡς μὴ μέλλοιτο, ἀλλὰ περαίνοιτο τὰ δέοντα. ἐκ τούτου ἠρέθησαν ἄρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιοῦ, ἀντὶ δὲ Ἀγίου Κλεάνωρ Ἀρκάς, ἀντὶ δὲ Μεωνοῦ Φιλῆσιος Ἀχαιοῦ, ἀντὶ δὲ Προξένου Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

Β'. Λόγοι Χειρίσοφου, Κλεάνωρος καὶ Ξενοφώντος ἐν τῇ συνελεύσει τοῦ στρατεύματος περὶ ἑξακολουθήσεως τοῦ πολέμου.

(2, 1—39)

Ἐπεὶ δὲ ἤρηντο, ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέφαινε, καὶ εἰς τὸ § 1—3
μέσον τοῦ στρατοπέδου ἦκον οἱ ἄρχοντες, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς προφύλακας καταστήσαντας, συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται συνήλθον, ἀνέστη πρῶτος μὲν Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ἔλεξεν ὧδε· «Ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, ὁπότε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιοῦτων στερόμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸς

δ' ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὄντες προ-
 δεδώκασιν ἡμᾶς· ὁμῶς δὲ δεῖ ἐκ τῶν παρόντων ἀνδρας ἀγα-
 θοὺς τελέθειν καὶ μὴ ὑφίστασθαι, ἀλλὰ πειρᾶσθαι, ὅπως, ἢν μὲν
 δυνώμεθα, καλῶς νικῶντες σφζώμεθα· εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ καλ-
 γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριαι δὲ μηδέποτε γενώμεθα ζών-
 τες τοῖς πολεμίοις, οἶμαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα
 τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν».

§ 4-6 Ἐπὶ τούτῳ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος ἀνέστη καὶ ἔλεξεν
 ὧδε· «Ἄλλ' ὄρατε μὲν, ὦ ἄνδρες, τὴν βασιλέως ἐπιτορκίαν
 καὶ ἀσέβειαν, ὄρατε δὲ τὴν Τισσαφέρνου ἀπιστίαν, ὅστις λέ-
 γων, ὡς γείτων τε εἶη τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ πλείστου ἂν
 ποιήσαιτο σῶσαι ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ὁμόσας ἡμῖν,
 αὐτὸς δεξιὰς δούς, αὐτὸς ἐξαπατήσας συνέλαβε τοὺς στρατη-
 γοὺς, καὶ οὐδὲ Δία ξένιον ἠδέσθη, ἀλλὰ Κλεάρχῳ καὶ ὁμο-
 τράπεζος γενόμενος, αὐτοῖς τούτοις ἐξαπατήσας τοὺς ἀνδρας
 ἀπολώλεκεν. Ἀριαῖος δέ, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλεῖα καθι-
 στάναι, καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστὰ μὴ προδώσειν
 ἀλλήλους, καὶ οὗτος οὔτε τοὺς θεοὺς δεισας οὔτε Κύρον τε-
 θνηκότα αἰδεσθεῖς, τιμώμενος μάλιστα ὑπὸ Κύρου ζώντος
 νῦν πρὸς τοὺς ἐκείνου ἐχθίστους ἀποστάς, ἡμᾶς τοὺς Κύρου
 φίλους κακῶς ποιεῖν πειράται. ἀλλὰ τούτους μὲν οἱ θεοὶ
 ἀποτίσαιντο· ἡμᾶς δὲ δεῖ, ταῦτα ὁρῶντας, μήποτε ἐξαπα-
 τηθῆναι ἔτι ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ μαχομένους, ὡς ἂν δυνώμεθα
 κράτιστα, τοῦτο, ὅ,τι ἂν δοκῇ τοῖς θεοῖς, πάσχειν».

§ 7 Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον,
 ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί,
 τὸν κάλλιστον κόσμον τῇ νικᾷν πρέπειν, εἴτε τελευτᾶν δέοι,
 ὀρθῶς ἔχειν, τῶν καλλίστων ἑαυτὸν ἀξιώσαντα, ἐν τούτοις
 τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ ἤρχετο ὧδε.

§ 8 «Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιτορκίαν τε καὶ ἀπιστίαν λέγει
 μὲν Κλεάνωρ, ἐπίστασθε δὲ καὶ ὑμεῖς, οἶμαι. εἰ μὲν οὖν βου-

λόμεθα· πάλιν αὐτοῖς διὰ φιλίας ἰέναι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν, ὄρωντας καὶ τοὺς στρατηγοὺς, οἳ διὰ πίστεως αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν· εἰ μέντοι διανοούμεθα σὺν τοῖς ὅπλοις ὧν τε πεποιθήκασι δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν διὰ παντὸς πολέμου αὐτοῖς ἰέναι, σὺν τοῖς θεοῖς πολλὰ ἡμῖν καὶ καλὰ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας».

Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ, πτάρνυται τις ἀκούσας δ' § 9 οἱ στρατιῶται πάντες μιᾷ ὀρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε· «Δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπεὶ, περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων, οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτήρος ἐφάνη, εὐξασθαι τῷ θεῷ τούτῳ ἴθυσεν σωτήρια, ὅπου ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἴθυσεν κατὰ δύναμιν, καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτ'», ἔφη, «ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα». καὶ ἀνέτειναν ἅπαντες, ἐκ τούτου ἠῤῥξαντο καὶ ἐπαιάνισαν.

Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ἤρχετο πάλιν ὧδε· § 10 «Ἐτύγχανον λέγων, ὅτι πολλὰ καὶ καλὰ ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν σωτηρίας. πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὅρκους, οἳ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκήκασι τε καὶ τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὅρκους λελύκασιν. οὕτω δ' ἐχόντων, εἰκόσ τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεοὺς, ἡμῖν δὲ συμμάχους, οἵπερ ἱκανοὶ εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικροὺς, κἂν ἐν δεινοῖς ὦσι, σφίζειν εὐπετῶς, ὅταν βούλωνται.

» Ἐπειτα δὲ ἀναμνήσω γὰρ ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων § 11—13 τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε, ὡς ἀγαθοῖς τε ὑμῖν προσήκει εἶναι, σφίζονται τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ παντὸς δεινῶν οἳ ἀγαθοί. ἐλθόντων μὲν γὰρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμπληθεῖ στόλῳ, ὡς ἀφανιούντων τὰς Ἀθήνας, ὑποστῆναι αὐτοῖς Ἀθηναῖοι τολμήσαντες, ἐνίκησαν αὐτούς, καὶ εὐξάμενοι τῇ Ἀρτέμιδι, ὁπόσους κατακάνοιεν τῶν πολεμίων, τοσαύ-

τας χιμαίρας καταθύσειν τῇ θεῷ, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἱκανὰς εὐρεῖν, ἔδοξεν αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν, καὶ ἔτι νῦν ἀποθύουσι. ἔπειτα, ὅτε Ἐέρξης ὕστερον, ἀγείρας τὴν ἀναρθμητὸν στρατιάν, ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. ὧν ἔστι μὲν τεκμήρια ὄραν τὰ τρόπαια, μέγιστον δὲ μνημεῖον ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν αἷς ὑμεῖς ἐγένεσθε καὶ ἐτράφητε· οὐδένα γὰρ ἀνθρωπὸν δεσπότην, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε. τοιούτων μὲν ἔστε προγόνων.

§ 14—16 » Οὐ μὲν δὴ τοῦτό γε ἐρῶ, ὡς ὑμεῖς καταισχύνετε αὐτούς· ἀλλ' οὐπω πολλαὶ ἡμέραι, ἀφ' οὗ, ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις, πολλαπλασίους ὑμῶν ἐνικάτε σὺν τοῖς θεοῖς. καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βασιλείας ἄνδρες ἦτε ἀγαθοί· νῦν δ', ὅποτε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγὼν ἔστι, πολὺ δῆπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυμοτέρους εἶναι. ἀλλὰ μὴν καὶ θαρραλεωτέρους νῦν πρέπει εἶναι πρὸς τοὺς πολεμίους. τότε μὲν γὰρ ἄπειροι ὄντες αὐτῶν, τό τε πλῆθος ἄμετρον ὄρωντες, ὅμως, ἐτολμήσατε σὺν τῷ πατρίῳ φρονήματι ἰέναι εἰς αὐτούς· νῦν δέ, ὅποτε καὶ πείραν ἤδη ἔχετε αὐτῶν, ὅτι οὐ θέλουσι καὶ πολλαπλάσιοι ὄντες δέχεσθαι ὑμᾶς, τί ἔτι ὑμῖν προσήκει τούτους φοβεῖσθαι;

§ 17 » Μηδὲ μέντοι τοῦτο μείον δόξετε ἔχειν, ὅτι οἱ Ἀριαίου πρόσθεν σὺν ἡμῖν ταττόμενοι νῦν ἀφεστήκασιν. ἔτι γὰρ οὗτοι κακίονές εἰσι τῶν ὑφ' ἡμῶν ἠττημένων· ἔ.υγον γοῦν ἐκείνους καταλιπόντες ἡμᾶς. τοὺς δὲ θέλοντας φυγῆς ἀρχεῖν πολὺ κρεῖττον σὺν τοῖς πολεμίοις ταττομένους ἢ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τάξει ὄραν.

§ 18—19 « Εἰ δέ τις ὑμῶν ἀθυμεῖ, ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἵππεις, τοῖς δὲ πολεμίοις πολλοὶ πάρεισι, ἐνθυμήθητε, ὅτι μύριοι ἵππεις οὐδὲν ἄλλο ἢ μύριοι εἰσὶν ἀνθρωποὶ· ὑπὸ μὲν γὰρ ἵππου ἐν μάχῃ οὐδεὶς πώποτε οὔτε δηχθεὶς οὔτε λακτισθεὶς

ἀπέθανεν, οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες, ὅτι ἂν ἐν ταῖς μάχαις γίγνηται. οὐκοῦν τῶν ἰπέων πολὺ ἡμεῖς ἐπ' ἀσφαλεστέρου ὀχήματός ἐσμεν· οἱ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππων κρέμανται, φοβούμενοι οὐχ ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν ἡμεῖς δ' ἐπὶ γῆς βεδηκότες, πολὺ μὲν ἰσχυρότερον παίσομεν, ἢν τις προσίη, πολὺ δὲ μᾶλλον, ὅτου ἂν βουλώμεθα, τευξόμεθα. ἐνὶ δὲ μόνῳ προέχουσιν οἱ ἵππεις· φεύγειν αὐτοῖς ἀσφαλέστερόν ἐστιν ἢ ἡμῖν.

»Εἰ δὲ δὴ τὰς μὲν μάχας θαρρεῖτε, ὅτι δὲ οὐκέτι ἡμῖν § 20—21
Τισσαφέρνης ἡγήσεται οὐδὲ βασιλεὺς ἀγορὰν παρέξει, τοῦτο ἄχθεσθε, σκέψασθε, πότερον κρεῖττον Τισσαφέρνην ἡγεμόνα ἔχειν, ὅς ἐπιβουλεύων ἡμῖν φανερός ἐστιν, ἢ οὓς ἂν ἡμεῖς ἄνδρας λαβόντες ἡγεῖσθαι κελεύωμεν, οἱ εἴσονται, ὅτι, ἢν τι περὶ ἡμᾶς ἀμαρτάνωσι, περὶ τὰς ἐχυτῶν ψυχὰς καὶ σώματα ἀμαρτήσονται. τὰ δὲ ἐπιτήδεια πότερον ὠνεῖσθαι κρεῖττον ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἧς οὗτοι παρῆχον, μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου, μῆδὲ τοῦτο ἔτι ἔχοντας, ἢ αὐτοὺς λαμβάνειν. ἢν περ κρατῶμεν, μέτρῳ χρωμένους, ὁπόσῳ ἂν ἕκαστος βούληται;

»Εἰ δὲ ταῦτα μὲν γινώσκετε, ὅτι κρεῖττον ἔσθε, τοὺς δὲ πο- § 22
ταμοὺς ἄπορον νομίζετε εἶναι καὶ μεγάλως ἡγείσθε ἐξαπατηθῆναι διαβάντες, σκέψασθε, εἰ ἄρα τοῦτο καὶ μωρότατον πεποιήκασιν οἱ βάρβαροι. πάντες γὰρ ποταμοί, εἰ καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροί εἰσι, προϊοῦσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται, οὐδὲ τὸ γόνυ βρέχοντες.

»Εἰ δὲ μῆθ' οἱ ποταμοὶ διήσουσιν, ἡγεμῶν τε μῆδεις § 23—24
ἡμῖν φανεῖται, οὐδ' ὡς ἡμῖν γε ἀθυμητέον. ἐπιστάμεθα μὲν γὰρ Μυσούς, οὓς οὐκ ἂν ἡμῶν φαίμεν βελτίους εἶναι, ὅτι ἐν τῇ βασιλείῳ χώρᾳ πολλὰς τε καὶ εὐδαίμονας καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν, ἐπιστάμεθα δὲ Πισίδας ὡσαύτως, Λυκάονας δὲ καὶ αὐτοὶ εἶδομεν, ὅτι ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες τὴν τούτων χώραν καρποῦνται· καὶ ἡμᾶς δ' ἂν ἔφην

ἔγωγε χρῆναι μήπω φανέροϋς εἶναι οἴκαδε ὠρμημένους, ἀλλ' ἀκατασκευάζεσθαι, ὡς αὐτοῦ που οἰκήσαντας οἶδα γάρ, ὅτι καὶ Μυσοῖς βασιλεὺς πολλοὺς μὲν ἠγγεμόνας ἀνέδοιη, πολλοὺς δ' ἂν ὀμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν, καὶ ὁδοποιήσειέ γ' ἂν αὐτοῖς, καὶ εἰ σὺν τεθρίπποις βούλοιντο ἀπιέναι. καὶ ἡμῖν γ' ἂν οἶδά, ὅτι τριασόμενος ταῦτ' ἐποίησεν, εἰ ἑώρα ἡμᾶς μένειν κατασκευαζομένους.

§ 25—26

15—05

» Ἀλλὰ γὰρ δέδοικα, μή, ἂν ἅπαξ μάθωμεν ἀργοὶ ζῆν καὶ ἐν ἀφθόνοις βιοτεύειν, ὡς περ οἱ Λωτοφάγοι ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ. δοκεῖ οὖν μοι εἰκὸς καὶ δίκαιον εἶναι πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους πειρασθαι ἀφικνεῖσθαι καὶ ἐπιδειξαι τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι ἐκόγτες πέπονται, ἐξδὸν αὐτοῖς τοὺς νῦν σκληρῶς ἐκεῖ βιοτεύοντα, ἐνθάδε κόμισαμένους πλουσίους ὄραν.

§ 27—28

» Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, πάντα ταῦτα τάγαθὰ δῆλον, ὅτι τῶν κράτουντων ἐστὶ τοῦτο δὴ δεῖ λέγειν, ὅπως ἂν πορευοίμεθα τε ὡς ἀσφαλέστατα καὶ εἰ μάχεσθαι θέοι, ὡς κράτιστα μαχοίμεθα. πρῶτον μὲν τοίνυν», ἔφη, «δοκεῖ μοι κατακαῦσαι τὰς ἀμάξας, ἃς ἔχομεν, ἵνα μὴ τὰ ζεύγη ἡμῶν στρατηγῆ, ἀλλὰ πορευώμεθα, ὅπη ἂν τῆ στρατιᾶ συμφέρη. ἔπειτα καὶ τὰς σκηνὰς συγκατακαῦσαι. αὐταὶ γὰρ αὐθόχλον μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνώφελουσι δ' οὐδὲν οὔτε εἰς τὸ μάχεσθαι οὔτ' εἰς τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν τὰ περιττὰ ἀπαλλάξωμεν, πλὴν ὅσα πολέμου ἔνεκεν ἢ σίτων ἢ ποτῶν ἔχομεν, ἵνα ὡς πλεῖστοι μὲν ἡμῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ᾧσιν, ὡς ἐλάχιστοι δὲ σκευοφορῶσι. κρατουμένων μὲν γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι πάντα ἀλλότρια ἦν δὲ κρατῶμεν, καὶ τοὺς πολεμίους δεῖ σκευοφόρους ἡμετέρους νομίζειν.

§ 29—31

» Λοιπὸν μοι εἰπεῖν, ὅπερ καὶ μέγιστον νομίζω εἶναι. ὄρατε γὰρ καὶ τοὺς πολεμίους, ὅτι οὐ πρόσθεν ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον, πρὶν τοὺς στρατηγούς ἡμῶν

συνέλαβον, νομίζοντες, ὄντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων, ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι τῇ πολέμῳ, λαθόντες δὲ τοὺς ἀρχοντας, ἀναρχία ἂν καὶ ἀταξία ἐνδομίζῃ ἡμᾶς ἀπολέσθαι. δεῖ οὖν πολὺ μὲν τοὺς ἀρχοντας ἐπιμελεστέ-
 ρους γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους μᾶλλον τοῖς ἀρχουσι νῦν ἢ πρόσθεν ἢν δέ τις ἀπειθῇ, ψηφισάσθαι τὸν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχά-
 νοντα σὺν τῷ ἀρχοντι κολάζειν· οὕτως οἱ πολέμιοι πλεῖστον ἐφευσμένοι ἔσονται· τῆδε γὰρ τῇ ἡμέρᾳ μυρίους ὄψονταὶ ἀνθ' ἑνὸς Κλεάρχους τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέφοντας κακῶ εἶναι.

» Ἀλλὰ γὰρ καὶ περαίνειν ἤδη ὥρα· ἴσως γὰρ οἱ πολέ- § 32
 μιοὶ αὐτίκα παρέσονται. ὅτι οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρωσάτω ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται. εἰ δέ τι ἄλλο βέλτιον ἢ ταύτη, τολμάτω καὶ ὁ ἰδιώτης διδάσκειν· πάντες γὰρ κοινῆς σωτηρίας δεόμεθα.»

Μετὰ ταῦτα Χειρίσοφος εἶπεν· « Ἄλλ' εἰ μὲν τινος ἄλ- § 33
 λου δεῖ πρὸς τούτοις, οἷς λέγει Ξενοφῶν, καὶ αὐτίκα ἐξέσται ποιεῖν· ἂ δὲ νῦν εἰρήκε δοκεῖ μοι ὡς τάχιστα ψηφισάσθαι ἄριστον εἶναι· καὶ ὅτι δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα.» ἀνέτειναν πάντες.

Ἄναστας δὲ πάλιν εἶπε Ξενοφῶν· « ὦ ἄνδρες, ἀκούσατε § 34—36
 ὧν προσδεῖν δοκεῖ μοι. δῆλον, ὅτι πορευέσθαι ἡμᾶς δεῖ, ὅπου ἐξῆσμεν τὰ ἐπιτήδεια· ἀκούω δὲ κώμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας· οὐκ ἂν οὖν θαυμάζοιμι, εἰ οἱ πολέ-
 μιοι, ὡσπερ οἱ δειλοὶ κύνες τοὺς μὲν παριόντας διώκουσιν τε καὶ δάκνουσιν, ἢν δύνωνται, τοὺς δὲ διώκοντας φεύγουσιν, εἰ καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἀπιούσιν ἐπακολουθοῖεν. ἴσως οὖν ἀσφαλέστε-
 ρον ἡμῖν πορευέσθαι, πλαίσιοι ποιησαμένους τῶν ὀπλῶν, ἵνα τὰ σκευοφόρα καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἐν ἀσφαλεστέρῳ ἢ· εἰ οὖν νῦν ἀποδειχθεῖη, τίνας χρῆ ἡγεῖσθαι τοῦ πλαίσιου καὶ τὰ πρό-
 σθεν κοσμεῖν, καὶ τίνας ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἐκατέρων εἶναι, τίνας

- δ' ὀπισθοφυλακεῖν, οὐκ ἂν, ὁπότε οἱ πολέμιοι ἔλθοιεν, βουλευέσθαι ἡμᾶς δεοί, ἀλλὰ χρώμεθα ἂν εὐθύς τοῖς τεταγμένοις.
- § 37—38 »Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τις βέλτιον ὄρα, ἄλλως ἐχέτω· εἰ δὲ μή, Χειρίσοφος μὲν ἡγοῖτο, ἐπειδὴ καὶ Λακεδαιμόνιος ἐστὶ τῶν δὲ πλευρῶν ἑκατέρων δύω τῷ πρεσβυτάτῳ στρατηγῶ ἐπιμελοίσθην· ὀπισθοφυλακοῖμεν δ' ἡμεῖς οἱ νεώτατοι, ἐγὼ καὶ Τιμασίων, τὸ νῦν εἶναι. τὸ δὲ λοιπὸν πειρώμενοι ταύτης τῆς τάξεως βουλευσόμεθα, ὅ,τι ἂν αἰεὶ κράτιστον δοκῇ εἶναι. εἰ δὲ τις ἄλλο ὄρα βέλτιον, λεξάτω». ἐπεὶ δ' οὐδεὶς ἀντέλεγεν, εἶπεν· «Ὅτι δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα». ἔδοξε ταῦτα.
- § 39 «Νῦν τοίνυν», ἔφη, «ἀπιόντας ποιεῖν δεῖ τὰ δεδογμένα. καὶ ὅστις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι· οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως τούτου τυχεῖν· ὅστις τε ζῆν ἐπιθυμεῖ, πειράσθω νικᾶν· τῶν μὲν γὰρ νικῶντων τὸ κατακαίνειν, τῶν δὲ ἠττωμένων τὸ ἀποθνήσκαι ἐστὶ· καὶ εἴ τις δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν πειράσθω· τῶν γὰρ νικῶντων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σφίζειν καὶ τὰ τῶν ἠττωμένων λαμβάνειν».

[Οἱ Ἕλληνες ἐκτελοῦν πᾶν ὅ,τι ἀπεφάσισαν, κατακαίουν δηλ. τὰς ἀμάξας, τὰς σκηνάς καὶ τὰ περιττὰ σκεύη· κατοπιν δὲ ἀρχίζουσι νὰ ἐτοιμάζουσι τὸ γεῦμά των· ἀλλ' ἐν ᾧ τὸ ἠτοίμαζον ἔρχεται ὁ Πέρσης Μιθραδάτης μὲ 30 περίπου ἰππεῖς, ὁ ὁποῖος προσποιούμενος φιλίαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ζητεῖ νὰ μάθῃ τοὺς σκοποὺς των, διὰ νὰ ἐκστρατεύσῃ δῆθεν καὶ αὐτὸς μαζί των. Οἱ Ἕλληνες ἐννοήσαντες ὅτι ὁ Μιθραδάτης εἶχε σταλῆ ἀπὸ τοὺς Πέρσας πρὸς κατασκόπευσιν ἀποφασίζουσι νὰ κηρύξουσι τὸν πόλεμον πρὸς τοὺς Πέρσας, μὴ δεχόμενοι διαπραγματεύσεις μὲ αὐτούς. Μετὰ ταῦτα δέ, ἅφ' οὗ ἐγευμάτισαν καὶ διέβησαν τὸν Ζαπάταν, ἐμφανίζεται πάλιν ὁ Μιθραδάτης ἔχων μαζί του περὶ τοὺς 200 ἰππεῖς, τοξό-

τας δὲ καὶ σφενδομήτας 400 περίπου ὅταν δ' ἐπλησίασαν τοὺς Ἑλληνας, τραυματίζουσι αὐτοὺς τοξεύοντες καὶ σφενδονίζοντες. Οἱ δ' ὀπισθοφύλακες τῶν Ἑλλήνων ἐπιχειρήσαντες χωρὶς ἵππεῖς καὶ ἐπιτηδείους τοξότας νὰ καταδιώξουν τοὺς Πέρσας δὲν προξενοῦν μὲν καμμίαν βλάβην εἰς αὐτοὺς, πολλὰ δὲ πάσχουν. Διὰ τοῦτο καταλαμβάνει καὶ πάλιν τοὺς Ἑλληνας ἀθυμία καὶ οἱ στρατηγοὶ κατηγοροῦν τὸν Ξενοφῶντα, διότι οὗτος ἀποσπασθεὶς ἀπὸ τῆς φάλαγγος ἐτράπη εἰς καταδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ Ξενοφῶν ὁμολογῶν τὸ σφάλμα του φρονεῖ ὅτι εἶναι ἀνάγκη ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον νὰ καταρτίσουν σφενδομήτας καὶ ἵππεῖς, διὰ νὰ μὴ δύνανται πλέον οἱ ἐχθροὶ νὰ βλάπτουν αὐτοὺς πορευομένους. Τοῦτο δέχονται ὅλοι καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην καταρτίζονται 200 μὲν Ῥόδιοι σφενδονῆται, 50 δὲ ἵππεῖς.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, ἀφ' οὗ διέβησαν ἐπικίνδυνον χαράδραν, προσβάλλει πάλιν αὐτοὺς ὁ Μιθραδάτης μὲ 1000 μὲν ἵππεῖς, σφενδομήτας δὲ καὶ τοξότας ἕως 4000· οἱ Ἑλληνες δμως μὲ τοὺς σφενδομήτας καὶ μὲ τοὺς ἵππεῖς, τοὺς ὁποίους εἶχον παρασκευάσει τὴν προηγουμένην ἡμέραν, ἐπιτεθέντες τοὺς τρέπον εἰς φυγὴν καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν φονεύουν. Μετὰ ταῦτα ἀσφαλῶς πλέον πορευόμενοι φθάνουν εἰς τὴν παρὰ τὸν Τίγρητα μεγάλην καὶ ἀκατοίκητον πόλιν Λάρισαν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὴν ἐπομένην εἰς τὴν πόλιν Μέσπιλα. Τὴν τρίτην ἡμέραν, ἐν ᾗ ἐπορεύοντο, ἐμφανίζεται ὁ Τισσαφέρνης μὲ πολυάριθμον στρατὸν καὶ ἀφ' οὗ ἐπλησίασε καὶ ἐτοποθέτησεν ἄλλα μὲν ἐκ τῶν ταγμάτων του ὀπισθεν τῶν Ἑλλήνων, ἄλλα δὲ εἰς τὰ πλάγια, δὲν τολμᾷ νὰ συμπλακῆ, ἀλλὰ διατάσσει μόνον νὰ σφενδονίζουσι καὶ νὰ τοξεύουσι. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀποκρούεται ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας σφενδομήτας καὶ τοξότας, οἱ ὅποιοι δὲν ἀστοχοῦν τοῦ σκοποῦ τῶν ἕνεκα τοῦ μεγάλου πλήθους τῶν βαρβάρων. Μετὰ ταῦτα οἱ μὲν Ἑλληνες ἐξακολουθοῦν τὴν πορείαν των, οἱ δὲ βάρβαροι τοὺς ἀκολουθοῦν χωρὶς νὰ δύνανται νὰ τοὺς βλάψουν. Οὕτω πορευόμενοι φθάνουν εἰς κόμας, ὅπου μένουσι τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀνενόχλητοι καὶ προμηθεύονται ἀφθόγους τροφάς. Τὴν ἐπομένην πορεύονται διὰ μέσου τῆς πεδιάδος ἀκολουθούμενοι ἀπὸ τὸν Τισσαφέρνην. Τότε ἐγνωσθῆναι οἱ Ἑλληνες ὅτι τὸ ἰσόπλευρον πλαίσιον ἦτο ἐπιζημία δι' αὐτοὺς παροτάξις εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν ἀκολουθοῦν πολέμιοι, διότι εἰς

στεγούς, δρόμους ἢ γεφύρας ἀνέβαινον ἀταξία κατὰ τὴν πορείαν καὶ δὴναλος, ἦτο ἢ ἄμυνα. Διὰ ταῦτο οἱ στρατηγοὶ σχηματίζουσι κινήτους λόχους ἀπὸ 100 ἀνδρας ἕκαστον, οἱ ὅποιοι, ὅπου μὲν ὑπῆρχε στενοχωρία, ἔμενον ὀπίσω ἀπὸ τὰ κέρατα, τὰ ὅποια μὲ εὐκολίαν θὰ διέβαινον, ὅπου δὲ ὑπῆρχεν εὐνοχωρία, ἐπροχώρουσι διὰ τὰ συμπληρώσουσι τὰ κενὰ τοῦ μετώπου. Οὕτω πορεύονται τέσσαρας ἡμέρας· τὴν δὲ πέμπτην ἡμέραν πορευόμενοι διὰ μέσου ὑψηλῶν λόφων στενοχωροῦνται ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ μὲ δυσκολίαν φθάνουσι εἰς κόμας, ὅπου μένουσι τρεῖς ἡμέρας καὶ θεραπεύουσι τοὺς τραυματίας· τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν, ἐπειδὴ πάλιν ἐνεφανίσθη ὁ Τισσαφέρης εἰς τὴν πεδιάδα, καταφεύγουσι εἰς κόμην καὶ ἀναμένουσι ἐκεῖ τοὺς πολεμίους· οὗτοι δὲ ἀποκρουσθέντες στρατοπεδεύουσι εἰς πολὺ μακρὰν ἀπόστασιν διὰ τὴν ἀποφύγουσι τὴν συμπλοκὴν κατὰ τὴν νύκτα. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἀφ' οὗ ἐβεβαιώθησαν περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν βαρβάρων, ἀναχωροῦσι καὶ αὐτοὶ καὶ πορεύονται τόσον μακρὰν, ὥστε τὰς δύο ἐπομένας ἡμέρας δὲν φαίνονται οἱ πολέμοι. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ βάρβαροι καταλαμβάνουσι θέσιν τινα ὑψηλοτέραν τοῦ μέρους, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐπροτίθεντο τὰ διαβοῦν οἱ Ἕλληνες, δηλ. προεξοχὴν τινα ὄρους, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο ἡ ἄγουσα πρὸς τὴν πεδιάδα ὁδός. Ὁ Χειροσφοφὸς παρατηρήσας τοῦτο δὲν ἠξέουρι τι τὰ πράξει. Ὁ Ξενοφῶν ἄμωσ ἀνακαλύψας κορυφὴν τινα τοῦ ὄρους ὑψηλοτέραν τῆς προεξοχῆς ἀναβαίνει μὲ πελιαστὰς διὰ τὰ καταλάβῃ αὐτήν· τοῦτο ἰδόντες οἱ ἐπὶ τῆς προεξοχῆς πολέμοι ὁμοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κορυφὴν ἄλλ' οἱ Ἕλληνες ἀμιλλώμενοι προκαταλαμβάνουσι αὐτήν.

Τότε οἱ μὲν πολέμοι φεύγουσι ἀφίσαντες τὴν προεξοχὴν τοῦ ὄρους, οἱ δ' Ἕλληνες καταβάντες εἰς τὴν πεδιάδα στρατοπεδεύουσι εἰς πλουσιωτάτην ἀπὸ τροφίμα κόμην. Περὶ τὴν ἑσπέραν ἄμωσ ἐμφανίζονται αἴφνης εἰς τὴν πεδιάδα οἱ περὶ τὸν Τισσαφέρην, οἱ ὅποιοι φονεύουσι μερικὸς ἐκ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀρχίζουσι τὰ καίοντι τὰς κόμας· ἔνεκα τούτου πολὺ στενοχωροῦνται οἱ Ἕλληνες, διότι φοβοῦνται μήπως δὲν θὰ ἔχουσι ποῦ τὰ προμηθευθῶν τὰ τροφίμα. Ὁ Ξενοφῶν ἄμωσ ἐνθαρρύνει αὐτοὺς λέγων ὅτι, οἱ πολέμοι καίοντες τὴν χώραν δεικνύουσι ὅτι τὴν θεωροῦσι ἄχι πλέον ὡς ἰδικὴν τῶν, ἀλλ' ὡς ἀνήκουσαν εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Μετὰ ταῦτα οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ συνέροχονται διὰ τὰ συσπεφθόντων, εὐρισκόμενοι εἰς πολλὴν στενοχωρίαν περὶ τοῦ πρακτέου· διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑψοῦντο πρὸ αὐτῶν ὄρη ὑπερύψηλα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ ποταμὸς Τίγρης ἦτο ἀδιάβατος. Ἀλλ' ἐν ᾧ εὐρίσκοντο εἰς τοιαύτην στενοχωρίαν προσελθὼν κάποιος στρατιώτης, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Ῥόδον, προτείνει τὰ διαβιβάσει αὐτοὺς ἀσφαλῶς πέραν τοῦ Τίγρητος δι' ἀσκογεφύρας, τὴν ὁποίαν, καθὼς λέγει, θὰ κατασκευάσῃ ὡς ἐξῆς: ἀφ' οὗ δέσῃ μὲ σχοινία φουσκωμένους ἀσκούς, τὸν ἐνὰ πλεῖστον τοῦ ἄλλου, πρῶτον μὲν θὰ στερεώσῃ καθ' ἕνα ἀσκὸν μὲ λίθους, τοὺς ὁποίους θὰ κρεμάσῃ καὶ θὰ ῥίψῃ ὡς ἀγκύρας εἰς τὸ ὕδωρ, ἔπειτα δέ, ἀφ' οὗ φέρῃ τοὺς ἀσκούς οὕτω συνδεδεμένους ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην καὶ δέσῃ καὶ ἀπὸ τὰς δύο ὄχθας, θὰ θέσῃ ἐπάνω εἰς αὐτοὺς χαμόκλαδα καὶ θὰ ἐπισωρεύσῃ χώματα. Ἡ πρότασις αὕτη τοῦ Ῥοδίου εἰς τοὺς ἀκούσαντας στρατηγοὺς φαίνεται εὐφροσιάτης ἢ πραγματοποιήσις τῆς ὅμως ἀδύνατος, διότι εἰς τὴν ἀπέραντι ὄχθην εὐρίσκοντο πολλοὶ ἵππεῖς ἐκ τῶν βαρβάρων. Διὰ τοῦτο τὴν ἐπομένην, ἀφ' οὗ ἔκανσαν τὰ καταλύματά των, ἐπαναχωροῦν ὀπίσω εἰς τὰς ἀκαύστους κόμας· οἱ δὲ πολέμιοι παύουν πλέον τὰ τοὺς παρακολουθοῦν παρατηροῦντες αὐτοὺς μακρόθεν καὶ ἀποφροῦντες ποῦ θὰ τραποῦν οἱ Ἕλληνες καὶ τί σκέπτονται τὰ πράξουν. Ἐν ᾧ δὲ οἱ στρατιῶται ἐφρόντιζον περὶ τῶν τροφίμων οἱ στρατηγοὶ συνέροχονται καὶ πάλιν εἰς σύσκεψιν καὶ συναθοροίσαντες τοὺς συλληφθέντας κατὰ τὴν πορείαν τῶν ἐγχωρίους ἠρώτων αὐτοὺς περὶ ὄλων τῶν κύκλων τῶν χωρῶν οὗτοι δὲ ἔλεγον ὅτι ἢ πρὸς Μ. ὁδὸς ἔφερεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ Μηδίαν, ἢ πρὸς Α. εἰς Σούσα καὶ Ἐκβάτανα, ἢ πρὸς Α. εἰς Ανδιάν καὶ Ἴωνίαν καὶ ἢ πρὸς Β. εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων· περὶ τούτων δὲ ἔλεγον οἱ συλληφθέντες ὅτι κατοικοῦν ἀγὰ τὰ ὄρη καὶ ὅτι εἶναι πολεμικοὶ οὐδέποτε εἰς τὸν βασιλεῖα ὑποταχθέντες. Οἱ στρατηγοὶ ἀκούσαντες ταῦτα ἀποφασίζουσιν τὰ εἰσβάλλον διὰ τῶν ὁρέων εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων· διότι, ἀφ' οὗ διήρχοντο ταύτην θὰ ἦσαν εἰς τὴν Ἀρμενίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐκόλον θὰ ἦτο τὰ πορεύονται εἰς οἰονδήποτε μέρος θὰ ἤθελε τις. Μετὰ ταῦτα θουσιάναντες διατάσσουσιν, ἀφ' οὗ δευτηνήσουσιν, τὰ ἐτοιμάσουσιν τὰς ἀποσκευὰς των καὶ τὰ ἀναπαυθῶν, ἕως ὅτου λάβουν διαταγὴν καὶ ἀκολουθήσουσιν].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Α'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδοουχείων ὁρέων.

(1, 5—28)

§ 5—7 Ἦνίκα δ' ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ ἐλείπετο τῆς νυκτός, ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον, τηνικαῦτα ἀναστάντες ἀπὸ παραγγέλσεως, πορευόμενοι ἀφικνοῦνται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος. ἔνθα δὲ Χειρίσοφος μὲν ἤγειτο τοῦ στρατεύματος, λαβὼν τὸ ἀμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς γυμνήτας πάντας, Ξενοφῶν δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξιν ὀπλίταις εἶπετο, οὐδένα ἔχων γυμνήτα· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μή τις, ἄνω πορευομένων, ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο. καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρὶν τινὰς αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων· ἔπειτα δ' ὑφηγεῖτο· ἐφείπετο δὲ αἰεὶ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς κώμας τὰς ἐν τοῖς ἄγκυσι τε καὶ μυχοῖς τῶν ὁρέων.

§ 8—9 Ἐνθα δὲ οἱ μὲν Καρδοῦχοι, ἐκλιπόντες τὰς οἰκίας, ἔχοντες καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, ἔφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη. τὰ δὲ ἐπιτήδεια πολλὰ ἦν λαμβάνειν, ἦσαν δὲ καὶ χαλκώμασι παμπόλλοις κατεσκευασμένοι αἱ οἰκίαι, ὧν οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες, οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον, ὑποφειδόμενοι εἴ πως ἐθελήσειαν οἱ Καρδοῦχοι διέναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας, ἐπεὶ περ βασιλεῖ πολέμιοι ἦσαν· τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις ἐπιτυχᾶνοι ἐλάμβανον· ἀνάγκη γὰρ ἦν. οἱ δὲ Καρ-

δοῦχοι οὔτε καλούντων ὑπήκουον οὔτε ἄλλο φιλικὸν οὐδὲν ἐποίουν.

Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς § 10—11
κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖσι—διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶ-
ναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ
κατάβασις—, τότε δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς
τελευταίοις ἐπετίθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας καὶ λίθοις καὶ
τοξεύμασι κατέτρωσαν, ὀλίγοι ὄντες· ἐξ ἀπροσδοκίτου γὰρ
αὐτοῖς ἐπέπεσε τὸ Ἑλληνικόν. εἰ μέντοι τότε πλείστους
συνελέγησαν, ἐκινδύνευσεν ἂν διαφθαρῆναι πολὺ τοῦ στρα-
τεύματος. καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα οὕτως ἐν ταῖς κώμας
ἠϋλίσθησαν· οἱ δὲ Καρδοῦχοι πυρὰ πολλὰ ἔκαον κύκλω
ἐπὶ τῶν ὁρέων καὶ συνεώρων ἀλλήλους.

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθοῦσι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχα- § 12—14
γοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔδοξε τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα
καὶ δυνατώτατα ἔχοντας πορεύεσθαι, καταλιπόντας τἄλλα,
καί, ὅσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἀνδράποδα ἐν τῇ στρατιᾷ,
πάντα ἀφείναι. σχολαίαν γὰρ ἐποίουν τὴν πορείαν πολλὰ
ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα, πολλοὶ δὲ οἱ ἐπὶ τού-
τοις ὄντες ἀπόμαχοι ἦσαν, διπλάσιά τε ἐπιτήδεια ἔδει πορί-
ζεσθαι καὶ φέρεσθαι, πολλῶν τῶν ἀνθρώπων ὄντων. δόξαν
δὲ ταῦτα, ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν ἐπεὶ δὲ ἀριστήσαντες ἐπο-
ρεύοντο, ὑποστήσαντες ἐν τῷ στενῷ οἱ στρατηγοί, εἴ τι εὐρί-
σκοιεν τῶν εἰρημένων μὴ ἀφειμένον, ἀφηροῦντο, οἱ δ' ἐπέι-
θοντο. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ
μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαύομενοι.

Εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίγνεται χειμῶν πολὺς, ἀναγκαῖον § 15—18
δ' ἦν πορεύεσθαι· οὐ γὰρ ἦν ἱκανὰ τὰπιτήδεια. καὶ ἤγειτο
μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. καὶ οἱ πολέμιοι
ἰσχυρῶς ἐπετίθεντο, καὶ στενῶν ὄντων τῶν χωρίων, ἐγγυὺς
προσιόντες, ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων· ὥστε ἠναγκάζοντο οἱ

Ἕλληνας, ἐπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχάζοντες, σχολῆ πορεύεσθαι· καὶ θαμινὰ παρήγγελλεν ὁ Ξενοφῶν ὑπομένειν, ὅτε οἱ πολέμοι ἰσχυρῶς ἐπικέοιντο. ἐνταῦθα ὁ Χειρίσοφος ἄλλοτε μὲν, ὅτε παρεγγυῆτο, ὑπέμενε, τότε δὲ οὐχ ὑπέμενε, ἀλλ' ἤγε ταχέως καὶ παρηγγύα ἐπεσθαι, ὥστε δῆλον ἦν, ὅτι πράγμα τι εἶη· σχολῆ δ' οὐκ ἦν ἰδεῖν παρελθόντι τὸ αἴτιον τῆς σπουδῆς· ὥστε ἡ πορεία ὁμοία φυγῆ ἐγίγνετο τοῖς ὀπισθοφύλαξιν. καὶ ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ἀνὴρ ἀγαθὸς Λακωνικὸς Κλεώνυμος, τοξευθεὶς διὰ τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς σπολάδος εἰς τὰς πλευράς, καὶ Βασίας Ἀρκὰς διαμπερὲς τὴν κεφαλὴν.

§ 19—22

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ σταθμόν, εὐθὺς ὥσπερ εἶχεν ὁ Ξενοφῶν, ἐλθὼν πρὸς τὸν Χειρίσοφον, ἠτιᾶτο αὐτόν, ὅτι οὐχ ὑπέμενε, ἀλλ' ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι. «καὶ νῦν δύο καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ἀνδρε τέθνατον, καὶ οὔτε ἀνελεσθαι οὔτε θάψαι ἐδυνάμεθα». ἀποκρίνεται ὁ Χειρίσοφος· «Βλέψον», ἔφη, «πρὸς τὰ ὄρη καὶ ἰδέ. ὡς ἄβατα πάντα ἐστίν· μία δ' αὐτῆ ὁδός, ἦν ὄρας, ὀρθία, καὶ ἐπὶ ταύτῃ ἀνθρώπων δρᾶν ἔξεστί σοι ὄχλον τοσοῦτον, οἳ κατειληφότες φυλάττουσι τὴν ἔκβασιν. ταῦτ' ἐγὼ ἐσπευδὼν καὶ διὰ τοῦτό σε οὐχ ὑπέμενον, εἴ πως δυναίμην φθάσαι, πρὶν κατειληφθαι τὴν ὑπερβολήν· οἳ δ' ἠγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὐ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν». ὁ δὲ Ξενοφῶν λέγει· «Ἄλλ' ἐγὼ ἔχω δύο ἀνδρας. ἐπεὶ γὰρ ἡμῖν πράγματα παρῆχον, ἐνηδρεύσαμεν, ὅπερ καὶ ἡμᾶς ἀναπνεῦσαι ἐποίησε, καὶ ἀπεκτείνανέν τινας αὐτῶν, καὶ ζῶντας προυθυμήθημεν λαβεῖν αὐτοῦ τούτου ἔνεκα, ὅπως ἠγεμόσιν εἰδῶσι τὴν χώραν χρῆσαιμεθα».

§ 23—25

Καὶ εὐθὺς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους, ἤλεγχον διαλαβόντες, εἴ τινα εἶδειεν ἄλλην ὁδὸν ἢ τὴν φανεράν. ὁ μὲν οὖν ἕτερος οὐκ ἔφη, μάλα πολλῶν φόβων προσαγομένων· ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ὠφέλιμον ἔλεγεν, ὀρώντος τοῦ ἐτέρου, κατεσφάγη. ὁ δὲ λοιπὸς ἔλεξεν, ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίη εἰδέναι, ὅτι αὐτῷ

ἐτύγχανε θυγάτηρ ἐκεῖ παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη· αὐτὸς δ' ἔφη ἠγήσασθαι δυνατὴν καὶ ὑποζυγίοις πορεύεσθαι ὁδόν. ἐρωτώμενος δ', εἰ εἴη τι ἐν αὐτῇ δυσπάριτον χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον, ὃ εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσεσθαι παρελθεῖν.

Ἐνταῦθα δ' ἔδοκει συγκαλέσαντάς τούς λοχαγούς καὶ § 26—28
ταξίαρχους τῶν πελταστῶν καὶ τῶν ὀπλιτῶν λέγειν τε τὰ παρόντα καὶ ἐρωτᾶν, εἰ τις αὐτῶν ἔστιν, ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐθέλοι ἂν γενέσθαι καὶ ὑποστάς ἐθελοντῆς πορεύεσθαι. ὑφίσταται τῶν μὲν ὀπλιτῶν Ἀριστώνυμος Μεθυδριεύς καὶ Ἀγασίας Στυμφάλιος, ἀντιστασιάζων δὲ αὐτοῖς Καλλίμαχος Παρράσιος ἔφη ἐθέλειν πορεύεσθαι προσλαβὼν ἐθελοντάς ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος· «ἐγὼ γάρ», ἔφη, «οἶδα, ὅτι ἔφονται πολλοὶ τῶν νέων ἐμοῦ ἡγουμένου». ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις καὶ τῶν γυμνήτων ταξίαρχος ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. ὑφίσταται Ἀριστέας Χίος, ὃς πολλαχοῦ πολλοῦ ἄξιος τῇ στρατιᾷ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγένετο.

[Οἱ δισχίλιοι ἐθελονταὶ οἱ ταχθέντες ὑπὸ τοὺς τρεῖς ἀξιωματικούς μετὰ τὸ δειλινὸν ξεκινοῦν μὲ ὄαγματιαν βροχὴν καὶ πορεύονται δι' ὀμαλῆς μὲν, ἀλλὰ μακροτέρας ὁδοῦ, τῆς στενῆς· ὃ δὲ Ξενοφῶν μὲ τοὺς ὀπισθοφύλακας ἐπιχειρεῖ ν' ἀνέλθῃ διὰ τῆς φανεράς ὁδοῦ, ἐπειδὴ ἠθέλε νὰ περισπάσῃ ἐπ' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ τὴν προσοχὴν τῶν πολεμίων, νὰ διαλάβουν δ' αὐτοὺς οἱ διὰ τῆς ἄλλης ὁδοῦ—τῆς στενῆς—βαδίζοντες ἐθελονταὶ (ἰδ. σκέδ. ἐν σελ. VII). Ἄφ' οὗ δὲ οἱ ὀπισθοφύλακες ἔφθασαν εἰς τὸ χεῖλος μιᾶς χαράδρας, οἱ βάρβαροι ἀρχίζουσιν νὰ κυλίουν κατ' αὐτῶν μεγάλα καὶ στρογγυλὰ τεμάχια βράχων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν κατοκύλησίν των προσκρούοντα πρὸς τοὺς βράχους ἐξετινάσσοντο εἰς τεμάχια· ὥς ἐκ τούτου οἱ ὀπισθοφύλακες δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προχωρήσουν. Οἱ δὲ δισχίλιοι ἐθελονταὶ ἐλθόντες διὰ τῆς στε-

νῆς ὁδοῦ καταλαμβάνουν τοὺς φύλακας τῶν Καρδούχων τοὺς φυλάσσοντας τὴν στενὴν ὁδόν, ὑπὸ τινα λόφον τοῦ ὄρους· ἐπιπεσόντες δὲ κατ' αὐτῶν ἄλλους μὲν φονεύουν, ἄλλους δὲ καταδιώκουν. Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐδῶ διέρχονται. Ἄμα δὲ ἤρχισεν ἡ ξημεράνη, σαλπίσσαντες ἐπιπίπτουν κατὰ τῶν Καρδούχων, τῶν εὐρισκομένων ἐπὶ τῆς φανερᾶς ὁδοῦ· οὗτοι δὲ ἀνθίστανται, ἀλλ' ἀφήσαντες τὴν ὁδὸν τρέπονται εἰς φυγὴν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Χειρίσοφον, ἀφ' οὗ ἤκουσαν τὸ σάλπισμα, τρέξαντες ἀμέσως πρὸς τὰ ἄνω ἐνώνονται μὲ τοὺς ἐθελοντάς. Ὁ δὲ Ξενοφῶν μαζὶ μὲ τοὺς ὀπισθοφύλακας πορεύεται διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας εἶχον προηγηθῆ οἱ δισχίλιοι ἐθελονταί· ἐν ᾧ δ' ἐπορεύοντο, συναυτοῦν λόφον ὑπεράνω τῆς ὁδοῦ κατειλημμένον ὑπὸ τῶν πολεμίων, τὸν ὁποῖον προσβαλόντες κυριεύουν· ἀφ' οὗ δὲ ἀντιπαρῆλθον τὸν λόφον τοῦτον, βλέπουν ἐνώπιόν των ἄλλον λόφον ἐπίσης ὑπὸ τῶν πολεμίων κατεχόμενον καὶ ἀποφασίζουσιν νὰ προσβάλουν καὶ τοῦτον. Φοβηθεὶς ὁμοῦς ὁ Ξενοφῶν μήπως εἰάν ἀφηνεὶ ἀφύλακτον τὸν κυριευθέντα λόφον, οἱ πολέμιοι ἐπαρέκτιον αὐτὸν καὶ πάλιν, ἀφήνει ἐπ' αὐτοῦ τρεῖς λόχους τῶν ὀπισθοφυλάκων, αὐτὸς δὲ μὲ τοὺς λοιποὺς βαδίζει κατὰ τοῦ δευτέρου λόφου, τὸν ὁποῖον ὡσαύτως κυριεύει. Ἀκόμη δὲ ὑπελείπεται καὶ τρίτος λόφος ὑπεράνω τοῦ τόπου, ὅπου ἦσαν οἱ φύλακες τῶν Καρδούχων οἱ καταληφθέντες ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν. Τοῦτον οἱ πολέμιοι καταλείπουν χωρὶς μάχην, ἅμα εἶδον τοὺς Ἕλληνας νὰ πλησιάζουσιν, καὶ βαδίζουσιν κατὰ τοῦ πρώτου λόφου, τὸν ὁποῖον ἐφύλασσαν οἱ τρεῖς λόχοι τῶν ὀπισθοφυλάκων. Ὁ Ξενοφῶν μὲ τοὺς νεωτέρους ὀπισθοφύλακας ἀναβαίνει εἰς τὸν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀφεθέντα λόφον καὶ καταλαμβάνει αὐτόν. Οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν ὀπισθοφυλάκων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐπὶ τοῦ πρώτου λόφου, ἐκδιώκουν αὐτοὺς ἀπὸ τὸν λόφον πλείστους ἐξ αὐτῶν φονεύσαντες καὶ δύο λοχαγούς· μετὰ ταῦτα ἔρχονται εἰς τέταρτον λόφον κείμενον ἀντικεῖν τοῦ τρίτου. Τότε ὁ Ξενοφῶν ἀρχίζει νὰ συνεννοῆται μαζὶ των διὰ διεργμηνῆως περὶ εἰρήνης καὶ ἐξίτηι τοὺς νεκρούς. Ἐν ᾧ ἐξηκολούθει ἡ συνεννόησις, ὅλοι οἱ Καρδοῦχοι τούτων τῶν μερῶν συρρέουσιν εἰς τὸν τέταρτον λόφον καὶ ἰδόντες τοὺς περὶ τὸν Ξενοφῶντα νὰ καταβαίνουσιν ἀπὸ τὸν τρίτον λόφον ὁμοῦν πολυπληθεῖς πρὸς αὐ-

τον ἄφ' οὗ δ' ἔφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν του, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἤδη ὁ Ξενοφῶν μὲ τοὺς ὀπισθοφυλάκας κατέβαιναν, ἤρχισαν νὰ κυλίουν μεγάλους λίθους κατὰ τῶν καταβαινόντων· οὗτοι πολλὰ παθόντες ἔρχονται τέλος πρὸς τοὺς συγκεντρωμένους εἰς τὴν πεδιάδα Ἑλλήνας. Μετὰ ταῦτα ὅλοι οἱ Ἑλληνες συνενωθέντες καταλύουν εἰς ὥρατα καταλύματα, ὅπου εὐρίσκουν ἄφθονα τροφίμα. Ἀποδώσαντες δὲ τὸν ὁδηγὸν λαμβάνουν τοὺς νεκροὺς καὶ ἀπονέμουν εἰς αὐτοὺς τὰς συνήθεις τιμὰς.

Οἱ Ἑλληνες, ἄφ' οὗ διέβησαν τὰ Καρδοῦχεια ὄρη, καταλύουν εἰς κώμας ὑπεράνω πεδιάδος πλησίον τοῦ Κεντριίου ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν χώραν τῶν Καρδοῦχων ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν. Ἐδῶ ἀναπαύονται λίαν εὐχαρίστως ὕστερα ἀπὸ τόσον πολύμοχθον πορείαν ἀνὰ τὰ Καρδοῦχεια ὄρη. Ἀμα ὅμως ἐξημέρωσε, βλέπονν ἐκεῖ πον πέραν τοῦ ποταμοῦ παρατεταγμένους πεζοὺς καὶ ἱππεῖς Ἀρμενίους καὶ ἄλλους βαρβάρους μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐμποδίσουν τοὺς Ἑλληνες νὰ διαβοῦν τὸν ποταμόν. Μία δὲ καὶ μόνη ὁδὸς ἐφαίνετο ἄγουσα πρὸς τὰ ἄνω (ιδ. σχέδ. ἐν σελ. V III). Ταύτην προσπαθοῦν νὰ διαβοῦν οἱ Ἑλληνες· ἡ προσπάθειά των ὅμως ἀποβαίνει ματαιαῖα διότι καὶ ὁ ποταμὸς ἦτο βαθὺς καὶ τὸ ἔδαφος τῆς κοίτης του ἀνώμαλον ὡς ἐκ τῶν μεγάλων καὶ ὀλισθηρῶν λίθων· διὰ τοῦτο στραφέντες ὀπίσω στρατοπεδεύουν παρὰ τὸν ποταμόν καὶ διαμένουν ἐκεῖ μίαν ἡμέραν καὶ νύκτα μὴ γνωρίζοντες τί νὰ πράξουν· διότι ὄχι μόνον ὁ ποταμὸς ἦτο δυσκολοδιάβατος καὶ οἱ πέραν αὐτοῦ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἐμποδίσουν τὴν διάβασίν του, ἀλλὰ καί, ἂν ἀκόμη τὸν διέβαινον, θὰ εἶχον ἐπιτιθεμένους ὀπισθὲν των τοὺς Καρδοῦχους. Ἐν ᾧ εὐρίσκοντο εἰς τοιαύτην ἀμνηχανίαν, λίαν πρῶτ' ἔρχονται πρὸς τὸν Ξενοφῶντα δύο νεανίσκοι καὶ λέγουν ὅτι ἀνεκάλυψαν ὀλίγον ἀνωτέρω ἄλλο πέρασμα τοῦ ποταμοῦ εὐκολοδιάβατον. Ὁ Ξενοφῶν ἀνακοινῶναι τοῦτο εἰς τὸν Χειρίσοφον καὶ ἀποφασίζεται ν' ἀκολουθήσουν τοὺς νεανίσκους καὶ νὰ ἔλθουν εἰς τὸ πέρασμα ἐκεῖνο. Ἀφ' οὗ δὲ ἦλθον εἰς αὐτό, ὁ μὲν Χειρίσοφος ἔχων μαζί του τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ διαβαίνει μὲ εὐκολίαν, ὁ δὲ Ξενοφῶν, ἄφ' οὗ ἔλαβε τοὺς ἐλαφρότερον ὀπλισμένους ἐκ τῶν ὀπισθοφυλάκων, ἐπιστρέφει εἰς τὴν προτέραν θέσιν, ἐκεῖ δηλ. ὅπου εἶχον στρατοπεδεύσει οἱ Ἑλληνες μετὰ τὴν ματαιωθεῖσαν προσπάθειάν των νὰ

διαβοῦν τὸν ποταμὸν. Οἱ ἀπέναντι βάροβαροι βλέποντες ἀφ' ἐνὸς μὲν τοὺς περὶ τὸν Χειρίσοφον νὰ διαβαίνουν εὐκόλως τὸν ποταμὸν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς περὶ τὸν Ξενοφῶντα νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τὴν προτέραν των θέσιν, φοβηθέντες μήπως τυχὸν ἀποκλεισθῶν τρέπονται εἰς φυγὴν, πρῶτον μὲν οἱ ἰππεῖς, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ πεζοί. Τότε ὁ Ξενοφῶν τρέχει εἰς τὸ εὐκολοδιάβατον πέρασμα. Οἱ Καρδοῦχοι ὅτε εἶδον ὅτι οἱ περὶ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφύλακες εἶχον ὑπολειφθῆ ἔντιεῦθεν τοῦ ποταμοῦ καὶ ὅτι ἦσαν ὀλίγοι, ὁρμῶν κατ' αὐτῶν ἄλλ' ὁ Ξενοφῶν ἀποκρούει αὐτοὺς καὶ διαβαίνει καὶ αὐτὸς τὸν Κεντροίτην μὲ πληγωμένους ὀλίγους.

Ἄφ' οὗ διέβησαν οἱ Ἕλληνες τὸν Κεντροίτην, βαδίζουσιν διὰ μέσον τῆς Ἀρμενίας ἐπὶ ἐκτεταμένης πεδιάδος καὶ ὀμαλῶν λόφων καὶ φθάνουσιν εἰς κώμην μεγάλην ἔχουσαν ἀνάκτορον τοῦ σατραπόου καὶ ἄφθονα τρόφιμα· ἀπ' ἐδῶ, ἀφ' οὗ ὑπερέβησαν τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος, φθάνουσιν εἰς τὸν ποταμὸν Τηλεβόαν, περὶ τὸν ὁποῖον εὐρίσκοντο κῶμαι πολλαί. Ὁ τόπος οὗτος ἐκαλεῖτο δυτικῇ Ἀρμενία καὶ σατραπείᾳ αὐτῆς ἦτο ὁ Τιριβάζος· οὗτος ἔλθων εἰς συνάντησιν τῶν Ἑλλήνων συνάπτει μαζί των συνθήκας. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες παρακολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ Τιριβάζου πορεύονται διὰ μέσον πεδιάδος καὶ φθάνουσιν εἰς κώμας πολλὰς, γεμάτας ἀπὸ πολλὰ καὶ ποικίλα τρόφιμα· ἐδῶ ἐν ᾧ ἐστρατοπέδευον ἀρχίζει τὴν νύκτα νὰ πίπτῃ ἄφθονος χιὼν· διὰ τοῦτο καὶ διότι δὲν ἐφαίνετο κανεὶς ἐχθρὸς κατασκηνοῦν οἱ Ἕλληνες πρὸς τὰ ἐξημερῶματα διανεμόμενοι εἰς τὰς κώμας. Τινὲς ὅμως ἐκ τῶν διασκορπισθέντων ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλεγον ὅτι τὴν νύκτα εἶδον πολλὰ πυρὰ λάμποντα. Μετὰ τὴν ἀγγελίαν αὐτὴν νομίσαντες οἱ στρατιῶται ὅτι δὲν ἦσαν πλέον ἐν ἀσφαλείᾳ οὕτω διεσκορπισμένοι ἀνὰ τὰς κώμας, συναθροίζουσιν καὶ πάλιν τὸν στρατόν, ἀφ' οὗ ἄλλωστε ἤρχισε καὶ νὰ ξαστερώσῃ. Τὴν νύκτα ὅμως πίπτει χιὼν τόση, ὥστε νὰ σκεπάσῃ καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ξαπλωμένους κατὰ γῆς. Οὗτοι δὲ δὲν ἠθέλον νὰ σηκῶνται, διότι, ἐφ' ὅσον ἦσαν ξαπλωμένοι, ἡ χιὼν, ὅση εἶχε πέσει ἐπάνω των, παρεῖχεν εἰς κάθε ἀνθρώπον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν κατέρρεεν, κάποιαν θερμότητα. Ὅταν ὅμως ὁ Ξενοφῶν ἠγέρθη γυμνὸς καὶ ἤρχισεν νὰ σχίξῃ ξύλα, ταχέως τότε ὅλοι ἐγερθέντες ἤγαπτον πῦρ καὶ ἤλειπον τὸ σῶμα

των, διὰ τὰ θερμοανθοῦν. Μετὰ ταῦτα κατασκηνοῦν καὶ πάλιν διασκορπιζόμενοι ἀνὰ τὰς κόμας. Θέλοντες δὲ τὰ ἐξακριβώσων τὴν ἀγγελίαν τῶν διασκορπισθέντων ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἀποστέλλουν τὴν νύκτα μὲ ἄνδρας τὸν Δημοκράτην εἰς τὰ ὄρη· οὗτος πορευθεὶς πρὸς μὲν δὲν βλέπει, κατορθώνει ὁμως τὰ συλλάβη κάποιον Πέρσην, τὸν ὁποῖον φέρει εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπὸ τοῦτον οἱ Ἕλληνες μανθάνουν ὅτι ὁ Τιρίβαζος εὐρίσκειτο ἐκεῖ που μὲ πολὺν στρατὸν σκοπεύων τὰ ἐπιτεθῆ κατ' αὐτῶν. Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατηγοὶ συναθροίζουσι τὸν ἀνὰ τὰς κόμας διεσκορπισμένον στρατὸν καὶ ἀφήσαντες φρουρὰν εἰς τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τὸν Σοφαίνετον τὸν Στυμφάλιον πορεύονται κατὰ τοῦ Τιριβάζου ἔχοντες ὡς ὄδηγόν τὸν συληφθέντα Πέρσην· οἱ βάρβαροι ἀκούσαντες τοὺς ἀλαλαγμοὺς τῶν ἐπερχομένων Ἑλλήνων δὲν ἀνθίστανται, ἀλλὰ τρέπονται εἰς φυγὴν ἀφήσαντες εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Ἑλλήνων τὸ στρατόπεδον τῶν μὲ λάφυρα πολλά. Ταῦτα λαβόντες οἱ Ἕλληνες ἐπαύρονται εἰς τὸ στρατόπεδον].

Β'. Κακουχίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διὰ τῆς Ἀρμενίας πορείαν αὐτῶν.—Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς κόμαις τῆς Ἀρμενίας.

(5, 1—36)

Τῇ δ' ὑπεραιῶ ἐδόκει πορευτέον εἶναι, ὅπη δύναιτο § 1—2
τάχιστα, πρὶν συλλεγῆναι τὸ στράτευμα πάλιν καὶ καταλαβεῖν τὰ στενά. συσκευασάμενοι δ' εὐθύς ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς, ἡγεμόνας ἔχοντες πολλοὺς· καὶ αὐθημερὸν ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον, ἐφ' ᾧ ἔμελλεν ἐπιτίθεσθαι Τιρίβαζος, κτεστρατοπεδεύσαντο. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς ἐρήμους τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, καὶ διέβαινον αὐτόν, βρεχόμενοι πρὸς τὸν ὀμφαλόν. ἐλέγοντο δ' οὐδ' αἰ πηγαὶ πρόσω εἶναι.

- § 3—6 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. ὁ δὲ τρίτος ἐγένετο χαλεπός, καὶ ἄνεμος βορρᾶς ἐναντίος ἔπνει, παντάπασιν ἀποκᾶν πάντα καὶ πηγνὺς τοὺς ἀνθρώπους. ἔνθα δὴ τῶν μάντεων τις εἶπε σφαγιάσασθαι τῷ ἀνέμῳ, καὶ σφαγιάζεται· καὶ πᾶσι δὴ περιφανῶς ἔδοξεν ἀνεῖναι τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος. ἦν δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος ὀργυιᾶ· ὥστε καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἀνδραπόδων πολλὰ ἀπώλετο καὶ τῶν στρατιωτῶν ὡς τριάκοντα. διεγέροντο δὲ τὴν νύκτα πῦρ κᾶντες· ξύλα δ' ἦν ἐν τῷ σταθμῷ πολλά· οἱ δὲ ὀψὲ προσιόντες ξύλα οὐκ εἶχον. οἱ οὖν πάλαι ἦκοντες καὶ πῦρ κᾶντες οὐ προσέεισαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀψίζοντας, εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς πυροὺς ἢ ἄλλο εἴ τι ἔχουεν βρωτόν. ἔνθα δὴ μετεδίδουσαν ἀλλήλοις, ὧν εἶχον ἕκαστοι, ἔνθα δὲ τὸ πῦρ ἐκάετο, διατηκομένης τῆς χιόνος, βόθροι ἐγίγνοντο μεγάλοι ἔστε ἐπὶ τὸ δάπεδον· οὐ δὴ παρῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος.
- § 7—8 Ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ὄλην ἐπορεύοντο διὰ χιόνος, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐβουλιμίασαν. Ξενοφῶν δ' ὀπισθοφυλακῶν καὶ καταλαμβάνων τοὺς πίπτοντας τῶν ἀνθρώπων ἠγγόει, ὅτι τὸ πάθος εἶη. ἐπειδὴ δὲ εἶπέ τις αὐτῷ τῶν ἐμπείρων, ὅτι σαφῶς βουλιμιῶσι, κᾶν τι φάγωσιν, ἀναστήσονται, περιῶν περὶ τὰ ὑποζύγια, εἴ πού τι ὀρήφω βρωτόν, διεδίδου καὶ διέπεμπε διδόντας τοὺς δυναμένους περιτρέχειν τοῖς βουλιμιῶσιν. ἐπειδὴ δὲ τι ἐμφάγοιεν, ἀνίσταντο καὶ ἐπορεύοντο.
- § 9—11 Πορευομένων δὲ Χειρίσοφος μὲν ἀμφὶ κνέφας πρὸς κώμην ἀφικνεῖται, καὶ ὑδροφορούσας ἐκ τῆς κώμης πρὸς τῇ κρήνῃ γυναῖκας καὶ κόρας καταλαμβάνει ἐμπροσθεν τοῦ ἐρύματος. αὐταὶ ἠρώτων αὐτοὺς, τίνες εἶεν. ὁ δ' ἑρμηνεὺς εἶπε περσισί, ὅτι παρὰ βασιλείως πορεύονται πρὸς τὸν σατράπην. αἱ δὲ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα εἶη, ἀλλ' ἀπέχει ὅσον παρα-

σάγγην. οἱ δ', ἐπεὶ ὀψὲ ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην συνεισέρχονται εἰς τὸ ἔρυμα σὺν ταῖς ὑδροφόροις. Χειρίσσοφος μὲν οὖν καὶ ὄσοι ἐδυνήθησαν τοῦ στρατεύματος, ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ' ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ δυνάμενοι διατελέσαι τὴν ὁδὸν ἐνυκτέρευσαν ἄσιτοι καὶ ἄνευ πυρός· καὶ ἐνταῦθά τινες ἀπώλοντο τῶν στρατιωτῶν.

Ἐφείποντο δὲ τῶν πολεμίων συνειλεγμένοι τινὲς καὶ τὰ § 12—14 μὴ δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων ἤρπαζον καὶ ἀλλήλοις ἐμάχοντο περὶ αὐτῶν. ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν οἱ τε διεφθαρμένοι ὑπὸ τῆς χιόνης τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ τε ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσσηπότες. ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς χιόνης, εἴ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο, τῶν δὲ ποδῶν, εἴ τις κινοῖτο καὶ μηδέποτε ἤσυχίαν ἔχοι καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο. ὄσοι δὲ ὑποδεδεμένοι ἐκοιμῶντο, εἰσεδύοντο εἰς τοὺς πόδας οἱ ἱμάντες καὶ τὰ ὑποδήματα περιεπῆγγυντο· καὶ γὰρ ἦσαν, ἐπειδὴ ἐπέλιπε τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα, καρβάτιναι πεποιημένοι ἐκ τῶν νεοδάρτων βοῶν.

Διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ἀνάγκας ὑπελείποντό τινες τῶν § 15—16 στρατιωτῶν· καὶ ἰδόντες μέλαν τι χωρίον διὰ τὸ ἐκλειοπέναι αὐτόθι τὴν χιόνα, εἵκαζον τετηκέναι· καὶ ἐτετήκει διὰ κρήνην τινά, ἣ πλησίον ἦν ἀτμίζουσα ἐν νάπη. ἐνταῦθ' ἐκτραπόμενοι ἐκάθηγον καὶ οὐκ ἔφασαν πορευέσθαι. ὁ δὲ Ξενοφῶν, ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας, ὡς ἤσθετο, εἶδειτο αὐτῶν πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὴ ἀπολείπεσθαι, λέγων, ὅτι ἔπονται πολλοὶ πολέμιοι συνειλεγμένοι, καὶ τελευτῶν ἐχαλέπαινεν. οἱ δὲ σφάττειν ἐκέλευον· οὐ γὰρ ἂν δύνασθαι πορευθῆναι.

Ἐνταῦθα ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοὺς ἐπομένους πολε- § 17—18 μίους φοβῆσαι, εἴ τις δύναιτο, μὴ ἐπίοιεν τοῖς κάμνουσιν. καὶ ἦν μὲν σκότος ἤδη, οἱ δὲ προσῆσαν πολλῶν θορύβῳ ἀμφὶ ὧν εἶχον διαφερόμενοι. ἔνθα δὴ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἅτε ὑγιαί-

νοντες, ἐξαναστάντες ἔδραμον εἰς τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ κάμνοντες, ἀνακραγόντες, ὅσον ἐδύναντο μέγιστον, τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ δόρατα ἔκρουσαν. οἱ δὲ πολέμιοι δεισάντες ἦκαν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς χιόνης εἰς τὴν νάπην, καὶ οὐδεὶς τι οὐδαμοῦ ἐφθέγγετο.

§ 19—20 Καὶ Ξενοφῶν μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰπόντες τοῖς ἀσθενοῦσιν, ὅτι τῇ ὑστεραίᾳ ἤξουσὶ τινες ἐπ' αὐτούς, πορευόμενοι, πρὶν τέτταρα στάδια διελθεῖν, ἐντυγχάνουσιν ἐν τῇ ὁδῷ ἀναπαυομένοις ἐπὶ τῆς χιόνης τοῖς στρατιώταις ἐγκεκαλυμμένοις, καὶ οὐδὲ φυλακὴ οὐδεμίᾳ καθειστήκει· καὶ ἀνίστασαν αὐτούς. οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι οἱ ἔμπροσθεν οὐχ ὑποχωροῖεν. ὁ δὲ παριῶν καὶ παραπέμπων τῶν πελταστῶν τοὺς ἰσχυροτάτους ἐκέλευε σκέψασθαι, τί εἶη τὸ κωλύον. οἱ δὲ ἀπήγγελλον, ὅτι ὄλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ στράτευμα. ἐνταῦθα καὶ οἱ περὶ Ξενοφῶντα ἠϋλίσθησαν αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς καὶ ἄδειπνοι, φυλακᾶς οἷας ἐδύναντο καταστησάμενοι.

§ 21—22 Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, ὁ μὲν Ξενοφῶν, πέμψας πρὸς τοὺς ἀσθενούντας τοὺς νεωτάτους, ἀναστήσαντας ἐκέλευεν ἀναγκάζειν προϊέναι. ἐν δὲ τούτῳ Χειρίσοφος πέμπει τῶν ἐκ τῆς κώμης σκεφομένους, πῶς ἔχοιεν οἱ τελευταῖοι. οἱ δέ, ἄσμενοι ἰδόντες, τοὺς μὲν ἀσθενούντας τούτοις παρέδωσαν κομίζειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο, καὶ πρὶν εἴκοσι στάδια διεληλυθέναι, ἦσαν πρὸς τῇ κώμῃ, ἔνθα Χειρίσοφος ἠϋλίζετο.

§ 23—24 Ἐπεὶ δὲ συνεγένοντο ἀλλήλοις, ἔδοξε κατὰ τὰς κώμας ἀσφαλὲς εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν. καὶ Χειρίσοφος μὲν αὐτοῦ ἔμενεν, οἱ δὲ ἄλλοι, διαλάχοντες ἅς ἐώρων κώμας, ἐπορεύοντο ἕκαστοι τοὺς ἑαυτῶν ἔχοντες. ἔνθα δὴ Πολυκράτης Ἀθηναῖος λοχαγὸς ἐκέλευσεν ἀφιέναι ἑαυτόν· καὶ λαβὼν τοὺς εὐζώνους, θέων ἐπὶ τὴν κώμην, ἦν εἰλήχει Ξενοφῶν, καταλαμβάνει πάντας ἔνδον τοὺς κωμήτας καὶ τὸν κωμάρ-

χην, καὶ πώλους εἰς δασμὸν βασιλεῖ τρεφομένους ἑπτακαίδεκα, καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ κωμάρχου ἐνάτην ἡμέραν νύμφην· ὁ δ' ἀνὴρ αὐτῆς λαγῶς ὄχετο θηράσων καὶ οὐχ ἐάλω ἐν τῇ κώμῃ.

Αἱ δ' οἰκίαι ἦσαν κατάγειοι, τὸ μὲν στόμα ὡσπερ φρέ- § 25-27
ατος, κάτω δ' εὐρεῖται· αἱ δὲ εἴσοδοι τοῖς μὲν ὑποζυγίοις ὄρυκται, οἱ δὲ ἀνθρωποὶ κατέβαινον ἐπὶ κλίμακος. ἐν δὲ ταῖς οἰκίαις ἦσαν αἶγες, οἶες, βόες, ὄρνιθες, καὶ τὰ ἔκγονα τούτων· τὰ δὲ κτήνη πάντα χιλῶ ἔνδον ἐτρέφοντο. ἦσαν δὲ καὶ πυροὶ καὶ κριθαὶ καὶ ὄσπρια καὶ οἶνος κριθίνος ἐν κρατῆρσιν. ἐνήσαν δὲ καὶ αὐταὶ αἱ κριθαὶ ἰσοχειλεῖς, καὶ κάλαμοι ἐνέκειντο, οἱ μὲν μείζους, οἱ δὲ ἐλάττους, γόνατα οὐκ ἔχοντες· τούτους ἔδει, ὅποτε τις διψῆῃ, λαβόντα εἰς τὸ στόμα μύζειν. καὶ πάνυ ἄκρατος ἦν, εἰ μὴ τις ὕδωρ ἐπιχέοι· καὶ πάνυ ἠδὺ συμμαθόντι τὸ πῶμα ἦν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν τὸν ἄρχοντα τῆς κώμης ταύτης σύνδει- § 21-23
πνον ἐποιήσατο, καὶ θαρρεῖν αὐτὸν ἐκέλευε λέγων, ὅτι οὔτε τῶν τέκνων στερήσαιο τὴν τε οἰκίαν αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες τῶν ἐπιτηδείων ἀπίασιν, ἦν ἀγαθὸν τι τῷ στρατεύματι ἐξηγησάμενος φαίνεται, ἔστ' ἂν ἐν ἄλλῃ ἔθνει γένωνται. ὁ δὲ ταῦτα ὑπισχνεῖτο, καὶ φιλοφρονούμενος οἶνον ἔφρασεν, ἔνθα ἦν κατορωρυγμένος. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα διασκηνήσαντες οὕτως ἐκοιμήθησαν ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις πάντες οἱ στρατιῶται, ἐν φυλακῇ ἔχοντες τὸν κωμάρχην καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὁμοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς.

Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ξενοφῶν, λαβὼν τὸν κωμάρχην, § 30-32
πρὸς Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου δὲ παρίει κώμην, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμαις καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ εὐωχουμένους καὶ εὐθυμουμένους, καὶ οὐδαμῶθεν ἀφίσαν, πρὶν παραθεῖναι αὐτοῖς ἄριστον· οὐκ ἦν δ' ὅπου οὐ παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν κρέα ἄρνεια, ἐρίφεια, χοίρεια, μό-

σχεια, ὀρνίθεια, σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυρίνοις, τοῖς δὲ κριθίνοις. ὁπότε δέ τις φιλοφρονούμενός τῃ βούλοιο προπιεῖν, εἶλκεν ἐπὶ τὸν κρατῆρα, ἔνθεν ἐπικύφαντα ἔδει βροφουῖντα πίνειν ὡσπερ βοῦν. καὶ τῇ κωμάρχη ἐδίδουσαν λαμβάνειν, ὅ,τι βούλοιο. ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐδέχετο, ὅπου δέ τινα τῶν συγγενῶν ἴδοι, πρὸς ἑαυτὸν ἀεὶ ἐλάμβανεν.

§ 33—34 Ἐπει δ' ἦλθον πρὸς Χειρίσοφον, κατελάμβανον κἀκείνους σκηνοῦντας ἐστεφανωμένους τοῦ ξηροῦ χιλοῦ στεφάνοις, καὶ διακονοῦντας Ἀρμενίους παῖδας σὺν ταῖς βαρβαρικαῖς στολαῖς· τοῖς δὲ παισὶν ἐδείκνυσαν ὡσπερ ἐνεοῖς, ὅ,τι δέοι ποιεῖν. ἐπεὶ δ' ἀλλήλους ἐφιλοφρονήσαντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν, κοινῇ δὴ ἀνηρώτων τὸν κωμάρχην διὰ τοῦ περσίζοντος ἐρμηγέως, τίς εἶη ἡ χώρα. ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι Ἀρμενία. καὶ πάλιν ἠρώτων, τίνοι οἱ ἵπποι τρέφονται. ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι βασιλεῖ δασμός· τὴν δὲ πλησίον χώραν ἔφη εἶναι Χάλυθας, καὶ τὴν ὁδὸν ἔφραζεν, ἣ εἶη

§ 35—36 Καὶ αὐτὸν τότε μὲν ὄψατο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας, καὶ ἵππον, ὃν εἰλήφει, παλαιότερον δίδωσι τῇ κωμάρχη ἀναθρέψαντι καταθῆσαι, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν ἱερὸν εἶναι τοῦ Ἥλιου, δεδιὼς μὴ ἀποθάνῃ· ἐκεκάνωτο γὰρ ὑπὸ τῆς πορείας· αὐτὸς δὲ τῶν πῶλων λαμβάνει, καὶ τῶν ἄλλων λοχαγῶν ἔδωκεν ἑκάστῳ πῶλον. ἦσαν δ' οἱ ταύτῃ ἵπποι μέονες μὲν τῶν Περσικῶν, θυμοειδέστεροι δὲ πολὺ. ἐνταῦθα δὴ καὶ διδάσκει ὁ κωμάρχης περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σακία περιειλεῖν, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγωσιν· ἀνευ γὰρ τῶν σακίων κατεδύοντο μέχρι τῆς γαστρὸς.

[Ἄφ' οὗ διέμειναν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ ἡμέρας εἰς τὰς κόμας τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας, ἐξακολουθοῦν τὴν πορείαν των διὰ μέσου ὀρεινῆς χιονοσκεποῦς χώρας ἔχοντες ὁδηγὸν τὸν κωμάρχην καὶ

διευθυνόμενοι ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας πρὸς τὰ ΒΑ· τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ὁ Χειρῖσοφος ἐξοργισθεὶς κατὰ τοῦ κωμάρχου, διότι δὲν τοὺς ὠδήγησεν εἰς κώμας, τὸν κακοποιεῖ διὰ τοῦτο οὗτος δραπετεύει τὴν νύκτα. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἄνευ ὀδηγοῦ βαδίζοντες ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας φθάνουν εἰς τὸν Φάσιν ποταμὸν—οὐχὶ τὸν τῆς Κολχίδος, ἀλλὰ τὸν τῆς Ἀρμενίας, τὸν καλούμενον καὶ Ἀράξην— τοῦτον ἄφ' οὗ διέβησαν, μετὰ πορείαν δύο ἡμερῶν εὐρίσκονται ἐνώπιον ὄρους καὶ βλέπουν ὅτι Χάλυβες καὶ Τάοχοι καὶ Φασιανοὶ κατεῖχον τὴν διάβασιν αὐτοῦ. Οἱ Ἕλληνες σταματοῦν τὴν πορείαν των καὶ συγκροτοῦν πολεμικὸν συμβούλιον, κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη τοῦ Ξενοφῶντος. Κατὰ ταύτην μέρος τοῦ στρατεύματος ἀποσπασθὲν μετὰ τὸ δεῖπνον πορεύεται τὴν νύκτα διὰ πλαγίας ὁδοῦ καὶ καταλαμβάνει τὰς κορυφὰς τοῦ ὄρους· τὸ δὲ ὑπόλοιπον στράτευμα ἀναπαύεται ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς τὴν πεδιάδα. Τὴν δ' ἐπομένην πρωΐ, ὅτε ἐγνώσθη ὅτι αἱ κορυφαὶ τοῦ ὄρους εἶχον καταληφθῆ, βαδίζουν διὰ τῆς φανερᾶς ὁδοῦ πρὸς τὴν διάβασιν τοῦ ὄρους. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τὸ ἀπόσπασμα τὸ κατέχον τὰς κορυφὰς νικᾷ μέρος τῶν πολεμίων, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπέλθει ἐναντίον των, καὶ καταδιώκει αὐτό. Τότε ἐπέρχονται καὶ οἱ ἐκ τῆς πεδιάδος· οἱ δὲ ὑπόλοιποι πολέμιοι, οἱ φυλάσσοντες τὴν διάβασιν τοῦ ὄρους, ὅτε εἶδον ὅτι οἱ ἰδικοὶ των, οἱ ἐπὶ τῶν κορυφῶν μὲ τοὺς Ἕλληνας συγκρουσθέντες, ἐνικήθησαν, τρέπονται εἰς φυγὴν ἀφήσαντες πολλοὺς νεκροὺς καὶ ἀσπίδας πλεκτάς. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἄφ' οὗ προσέφεραν θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῆς διαβάσεως τοῦ ὄρους τρόπαιον εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης των, κατέροχονται εἰς τὴν πεδιάδα καὶ κατασκηνοῦν εἰς κώμας γεμάτας ἀπὸ πολλὰ τροφίμα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες εἰσέρχονται εἰς τὴν χώραν τῶν Ταόχων. Πορευόμενοι δὲ ἐπὶ πέντε ἡμέρας καταναλίσκουν τὰ τροφίμα καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ πορισθοῦν ἄλλα· διότι οἱ Τάοχοι συσσωρεύσαντες αὐτὰ εἰς χωρῖα ὄχυρά οὐδὲν παρεῖχον. Διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες ἀναγκάζονται νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τινος τοιούτου. Ἦτο δὲ τοῦτο πολὺ ὄχυρόν, διότι μία μόνη πάροδος ὑπῆρχεν ἄγουσα εἰς τὰ ὑψώματα τοῦ χωρίου, ἣ δὲ διάβασις αὐτῆς ἦτο πολὺ δύσκολος ὡς ἐκ τῶν λίθων, τοὺς ὁποίους ἐκύλιον ἄνωθεν οἱ πολέμιοι. Εἰς ταύτην τὴν ἀμνηχανίαν ὁ Ξενοφῶν πά-

λιν συμβουλεύει τὰ ἄριστα. Ἐπειδὴ τὰ δύο τρίτα τῆς παρόδου ἦσαν φυτευμένα μὲ μεγάλα πεῦκα, ὁ Χειρίσοφος, ὁ Ξενοφῶν καὶ εἰς λοχαγὸς μὲ 70 ἄνδρας εἰσέρχονται εἰς τὸ κατάφυτον μέρος φυλασσόμενος ἕκαστος ὄπισθεν ἐνὸς δένδρου· ὅταν δέ τις ἤρχιζε νὰ προτρέγη δύο ἢ τρία βήματα ἀπὸ τοῦ δένδρου, ὄπισθεν τοῦ ὁποίου εὗρισκετο, ἐκύλιον οἱ βάρβαροι πολλοὺς λίθους, αὐτὸς δὲ ὑποχωρῶν ἐφυλάσσετο καὶ πάλιν ὄπισθεν τοῦ δένδρου. Διὰ τούτου τοῦ τρόπου ἐξαντιλοῦνται οἱ λίθοι τῶν ἄνω καὶ ἐφορμήσαντες οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Τάχων κυριεύουν τὸ χωρίον· ὅλοι δὲ οἱ εὗρισκόμενοι εἰς αὐτὸ μὲ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα τῶν ὀπίπτονται κάτω εἰς τοὺς κρημονοῦς, ὀλίγοι δὲ μόνον καὶ ὅλα τὰ τρόφιμα περιέορχονται εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες διέορχονται ἐπὶ ἐπὶ τῆς ἡμέρας τὴν χώραν τῶν Χαλύβων, λαοῦ γενναιοτάτου, καὶ φθάνουν εἰς τὴν ποταμὸν Ἀρπασον· τοῦτον ἀφ' οὗ διέβησαν, πορεύονται διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Σκυθηνῶν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας καὶ φθάνουν εἰς κόμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας προμηθεύονται τροφάς· μετὰ πορείαν ἄλλων τεσσάρων ἡμερῶν φθάνουν εἰς τὴν πόλιν Γυμνιάδα].

Γ'. Ἀφίξεις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θεὰ τῆς θαλάσσης.

(7, 19—27)

§ 19—20 Ὁ δὲ ταύτης (τῆς Γυμνιάδος) ἄρχων τοῖς Ἕλλησιν ἡγεμόνα πέμπει, ὅπως διὰ τῆς ἑαυτῶν πολεμίας χώρας ἄγοι αὐτούς. ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει, ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν ὄψονται θάλατταν· εἰ δὲ μὴ, τεθνάναι ἐπηγγείλατο. καὶ ἠγούμενος, ἐπειδὴ ἐνέβαλλεν εἰς τὴν πολεμίαν, παρεκελεύετο αἰθεῖν καὶ φθεῖρειν τὴν χώραν· ὧ καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι τούτου ἕνεκεν συνέλθοι, οὐ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας.

§ 21—24 Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῆ πέμπτη ἡμέρᾳ· ὄνομα δὲ τῷ ὄρει ἦν Θήχης. ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους,

κραυγή πολλή ἐγένετο. ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες φήθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολεμίους· εἶποντο γὰρ ὄπισθεν οἱ ἐκ τῆς καομένης χώρας, καὶ αὐτῶν οἱ ὀπισθοφύλακες ἀπέκτεινάν τέ τινας καὶ ἐζώγρησαν, ἐνέδραν ποιησάμενοι, καὶ γέρρα ἔλαβον δασειῶν βοῶν ὠμοβόεια ἀμφὶ τὰ εἴκροισιν. ἐπειδὴ δ' ἡ βοή πλείων τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον, καὶ οἱ ἀεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς ἀεὶ βοῶντας, καὶ πολλῶ μείζων ἐγίγνετο ἡ βοή, ὅσῳ δὴ πλείους ἐγίγνοντο, ἐδόκει δὴ μείζον τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι, καὶ ἀναβὰς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἱππέας ἀναλαβῶν παρεβοήθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν «Θάλαττα, θάλαττα» καὶ παρεγγυῶντων. ἔνθα δὴ ἔθεον πάντες καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες, καὶ τὰ ὑποζύγια ἠλαίνετο καὶ οἱ ἵπποι.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ περιεβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγούς καὶ λοχαγούς δακρύοντες, καὶ ἐξαπίνης, ὅτου δὴ παρεγγυήσαντος, οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιοῦσι κολωνὸν μέγαν. ἐνταῦθα ἀνέτιθεσαν δερμάτων πλῆθος ὠμοβοείων καὶ βακτηρίας καὶ τὰ αἰχμάλωτα γέρρα, καὶ ὁ ἡγεμῶν αὐτός τε κατέτεμνε τὰ γέρρα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκελεύετο. μετὰ ταῦτα τὸν ἡγεμόνα οἱ Ἑλληγες ἀποπέμπουσι, δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ ἵππον καὶ φιάλην ἀργυρᾶν καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικὸς δέκα· ἤτει δὲ μάλιστα τοὺς δακτυλίους, καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν. κώμην δὲ δείξας αὐτοῖς, οὗ σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδόν, ἣν πορεύονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἐσπέρα ἐγένετο, ὄχητο ἀπιών.

[Ἀφ' οὗ κατέβησαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὸ ὄρος Θήβην, πορεύονται διὰ μέσον τῆς χώρας τῶν Μακρῶνων ἐδῶ ἀπαντοῦν χωρίον δυσκολοδιάβατον καὶ ποταμὸν μὲ τὰς ὄχθας του καταφύτους ἀπὸ δένδρα· τοῦτον ἐπιχειροῦν νὰ διαβοῦν· ἀλλὰ δὲν τὸ κατορθῶνουν· διότι οἱ Μάκρωνες παρατεταγμένοι εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην ἐμποδίζουσι τὴν διάβασιν μὲ λίθους, τοὺς ὁποίους ἔροριπτον κατ' αὐτῶν. Εἰς τὴν δύσκολον αὐτὴν περίστασιν προσέρχεται εἰς τὸν Ξενοφῶντα κάποιος στρατιωτῆς πελταστῆς, ὁ ὁποῖος ἄλλοτε, καθὼς ἔλεγεν, ὑπηρέτει ὡς δοῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὁ ὁποῖος ἐβεβαίωσεν ὅτι ἐγνώριζε τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων τούτων. Διὰ τῆς μεσιτείας αὐτοῦ οἱ Ἕλληνες συνάπτουσι συνθήκας μὲ τοὺς Μάκρωνας. Μετὰ ταῦτα οἱ Μάκρωνες διευκολύνουσι τὴν διάβασιν τῶν Ἑλλήνων, παρέχουσι εἰς αὐτοὺς τροφὰς πρὸς ἀγορὰν καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοὺς συνοδεύουσι, ἕως ὅτου τοὺς φέρουσι εἰς τὰ ὄρια τῶν Κόλχων ἐδῶ εὐρίσκουσι ὄρος μέγα μὲν, ἀλλ' εὐδιάβατον, καὶ τοὺς Κόλχους ἐπ' αὐτοῦ παρατεταγμένους πρὸς ἐπίθεσιν. Οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων συγκροτοῦν πολεμικὸν συμβούλιον, διὰ νὰ σκεφθοῦν πῶς θὰ ἀγωνισθοῦν ὅσον τὸ δυνατὸν καλύτερον· ἐν τῷ συμβουλίῳ ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη τοῦ Ξενοφώντος· κατὰ ταύτην ἀφ' οὗ διηρέθησαν εἰς 80 λόχους, ἐξ 100 ὀπλιτῶν ἕκαστος, παρατάσσονται μὲ ὀρθοὺς τοὺς λόχους, ἔχοντες δηλ. τοὺς ἄνδρας τοῦ λόχου τεταγμένους τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον καὶ ἀφίνοντες μεταξὺ τῶν λόχων διαστήματα κενὰ (ιδ. σχέδ. ἐν σελ. VI)· οἱ δὲ πελτασταὶ καὶ τοξοὶται διαιροῦνται εἰς τρία τμήματα (ἀνὰ 600 ἄνδρας) παρατάσσονται ἄλλοι μὲν εἰς τὸ δεξιὸν κέρασ, ἄλλοι δὲ εἰς τὸ ἀριστερὸν καὶ ἄλλοι εἰς τὸ μέσον. Οὕτω δὲ τεταγμένοι, ἀφ' οὗ προσηχηθήσονται καὶ ἐνθαλαπὸν τὸ πολεμικὸν ἐμβατήριον, ἐπορεύοντο οἱ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν ἐλαφροὶ ἐπὶ τὸν Χειρίσοφον καὶ Ξενοφῶντα. Τούτους μόλις εἶδον οἱ πολέμοι, τρέχοντες οἱ μὲν κατὰ τοῦ δεξιοῦ, οἱ δὲ κατὰ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος τῶν Ἑλλήνων διασπῶνται καὶ ἀνοίγουσι εἰς τὸ μέσον τῆς φάλαγγος αὐτῶν μέγα κενόν· εἰς τὸ ἀνοιχθὲν τοῦτο κενὸν τρέχει μὲ ἀλαλαγμοὺς τὸ τρίτον τμήμα τῶν ἐλαφρῶν καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος· οἱ δὲ πολέμοι τρέπονται εἰς ἄτακτον φυγὴν. Οἱ Ἕλληνες ἀναβάντες εἰς τὸ ὄρος κατασκηνοῦν εἰς κόμας πολλὰς ἐχούσας ἀφθονὰ τὰ τρο-

φιμαῖ ἐδῶ εὐρίσκουν μεταξὺ ἄλλων καὶ ἰδιαίτερόν τι μέλι τοῦτο ὅσοι ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἔφαγον, ἔχαναν τὸ λογικόν των καὶ ἐξεροῦσαν καὶ κανεῖς δὲν ἠδύνατο γὰρ σταθῆ ὀρθός· τὴν ἐπομένην ὁμως, χωρὶς κανεῖς των ν' ἀποθάνη, ἀνελάμβανον ὅλοι τὸ λογικόν των καὶ ἐγίνοντο καλά].

Δ'. Ἐπιβίβασις τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα.

(8, 22—28)

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν δύο σταθμοὺς παρασάγγας § 22—24
 ἑπτὰ, καὶ ἦλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα οἰκουμένην ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, Σινωπέων ἀποικίαν ἐν τῇ Κόλχων χώρᾳ. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς τριάκοντα ἐν ταῖς τῶν Κόλχων κώμῃσι· κἀντεῦθεν ὀρμύμενοι ἐλῆζοντο τὴν Κολχίδα. ἀγορὰν δὲ παρείχον τῷ στρατοπέδῳ Τραπεζοῦνται, καὶ ἐδέξαντό τε τοὺς Ἑλληνας καὶ ξένια ἔδοσαν βοῦς καὶ ἄλφιτα καὶ οἶνον. συνδιεπράττοντο δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πλησίον Κόλχων τῶν ἐν τῷ πεδίῳ μάλιστα οἰκούντων, καὶ ξένια καὶ παρ' ἐκείνων ἦλθον βόες.

Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν θυσίαν, ἣν ἠϋξάντο παρεσκευάζοντο· § 25—26
 ἦλθον δ' αὐτοῖς ἱκανοὶ βόες ἀποθῆσαι τῷ Διὶ σωτήρια καὶ τῷ Ἑρακλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἃ ἠϋξάντο. ἐποίησαν δὲ καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ὄρει, ἔνθα περ ἐσκήνουν. εἶλοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην, ὃς ἔφυγε παῖς ὢν οἰκοθεν, παῖδα ἄκων κατακανὼν ξυήλη πατάξας, δρόμου τ' ἐπιμεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι. ἐπειδὴ δὲ ἡ θυσία ἐγένετο, τὰ δέρματα παρέδωκαν τῷ Δρακοντίῳ, καὶ ἡγεῖσθαι ἐκέλευον, ὅπου τὸν δρόμον πεποιηκῶς εἶη. ὁ δὲ δεῖξας, οὐπερ ἐστηκότες ἐτύγχανον, «Οὗτος ὁ λόφος», ἔφη, «κάλλιςτος τρέχειν, ὅπου ἂν τις βούληται». «Πῶς οὖν», ἔφασαν, «δυ-

νήσονται παλαίειν ἐν σκληρῷ καὶ δασεῖ οὕτως;» ὁ δ' εἶπε·
 «Μᾶλλον τι ἀνιάσεται ὁ καταπεσών».

§ 27—28 Ἦγωνίζοντο δὲ παῖδες μὲν στάδιον τῶν αἰχμαλώτων οἱ
 πλείστοι, δόλιχον δὲ Κρήτες πλείους ἢ ἐξήκοντα, πάλην
 δὲ καὶ πυγμὴν καὶ παγκράτιον ἕτεροι· καὶ καλὴ θεὰ ἐγέ-
 νετο· πολλοὶ γὰρ κατέβησαν, καὶ ἅτε θεωμένων τῶν ἐταί-
 ρων, πολλὴ φιλονικία ἐγίγνετο. ἔθεον δὲ καὶ ἵπποι, καὶ
 ἔδει αὐτοῦς, κατὰ τοῦ πρανοῦς ἐλάσαντας, ἐν τῇ θαλάττῃ
 ὑποστρέφαντας, πάλιν ἄνω πρὸς τὸν βωμὸν ἄγειν. καὶ
 κάτω μὲν οἱ πολλοὶ ἐκαλινδοῦντο· ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυ-
 ρῶς ὄρθιον μόλις βάδην ἐπορεύοντο οἱ ἵπποι· ἔνθα πολλὴ
 κραυγὴ καὶ γέλως καὶ παρακέλευσις ἐγίγνετο.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

[Μετὰ τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας οἱ Ἕλληνες συνελθόντες συσκέπονται περὶ τῆς λοιπῆς πορείας τοῦ στρατεύματος· κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτὴν ἀποφασίζεται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ θαλάσσης καὶ ἀποστέλλεται ὁ Χειρίσοφος πρὸς τὸν ἐν Βυζαντίῳ ναύαρχον τῶν Λακεδαιμονίων Ἀραξίβιον, διὰ νὰ προμηθεύῃ μεταγωγικὰ πλοῖα. Ἄλλὰ μέχρις οὗτου ταῦτα ἔλθουν, συμβουλεύει ὁ Ξενοφῶν νὰ λάβουν τὰ ἑξῆς μέτρα: 1) νὰ προμηθεύωνται τὰ τρόφιμα ἐκ τῆς πολεμίου χώρας ἐπερχόμενοι μὲ στρατιωτικὴν τάξιν, 2) οἱ μέλλοντες νὰ ἐξέλθουν πρὸς λαφυραγωγίαν νὰ τὸ ἀνακοινῶνουν εἰς τοὺς στρατηγούς, διὰ νὰ λαμβάνουν οὗτοι τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἀσφάλειαν τῶν τοιούτων ἐκδρομῶν, 3) νὰ προφυλάττουν μὲ φρουροὺς τὸ στρατόπεδόν των ἀπὸ ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως τῶν πολεμίων, 4) νὰ παρασκευάζουν καὶ ἀπὸ ἐδῶ ἀρκετὰ πλοῖα μεταγωγικά, καὶ 5) ἂν δὲν κατορθωθῇ νὰ ἔχουν ἀρκετὰ πλοῖα, νὰ παραγγείλουν εἰς τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπιδιορθῶνουν τὰς ἐν τῷ μεταξὺ δυσκολοδιαβάτους ὁδοὺς πρὸς εὐκολωτέραν ὁδοιπορίαν τοῦ στρατεύματος. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ψηφίζονται· τὸ δὲ περὶ ὁδοποιίας δὲν δέχονται οἱ στρατιῶται ἀποστρεφόμενοι τὴν ὁδοιπορίαν κρυφίως ὅμως ὁ Ξενοφῶν καταπεύθει τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπισκευάσουν τὰς ὁδοὺς ἐκουσίως των λέγων ὅτι πολὺν ταχέως θ' ἀπαλλαγὸν τῶν Ἑλλήνων, ἐὰν καταστοῦν εὐδιάβατοι. Μετὰ ταῦτα λαμβάνουν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τοὺς Τραπεζουντίους πλοῖον πεντηκοντάκωπον καὶ διορίζουν πλοίαρχον αὐτοῦ τὸν Δέξιππον· ἄλλ' οὗτος παραμελήσας νὰ συναθροίσῃ πλοῖα δραπετεύει πέραν τοῦ Εὐξείνου Πόντου παραλαβὼν μαζὶ του καὶ τὸ πλοῖον λαμβάνουν δ' ἀκόμη ἀπὸ τοὺς Τραπεζουντίους καὶ τριακοντάκωπον πλοῖον καὶ διορίζουν πλοίαρχον αὐτοῦ τὸν Πολυκράτην, ὁ ὁποῖος ὅσα πλοῖα συνέλαμβανε, τὰ ἐξηνάγκασε νὰ τεθῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατοπέδου. Ἐν

τῶ μεταξὺ ἐξέρχονται οἱ Ἕλληνες πρὸς λεηλασίαν καὶ ἄλλοι μὲν ἐπιστρέφουν μὲ λάφυρα, ἄλλοι δὲ φονεύονται ὑπὸ τῶν πολεμίων.

Ἐπειδὴ τὸ στρατόπεδον ἤρχισε νὰ στερεῖται τροφῶν, ὁ Ξενοφῶν λαβῶν ὁδηγούς ἀπὸ τοὺς Τραπεζουντίους ἐξάγει εἰς τὴν πλησίον ὄρεινὴν χώραν τῶν Δριλῶν, λαοῦ πολεμικωτάτου, τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος. Οἱ Δρίλαι, ἀφ' οὗ ἔκασαν ὅλα τὰ εὐκολοκυρίεστα χωρία τῶν, συρρέουν ὅλοι μὲ τὰ ὑπάρχοντά των εἰς χωρίον τι ὄχυρόν, τὸ ὁποῖον ἦτο ἡ πρωτεύουσά των. Τὸ χωρίον τοῦτο εἶχε γύρω του χαράδραν πολὺ βαθεῖαν· εἶχε δὲ ἀκόμη καὶ πρόχωμα καὶ χαρακώματα καὶ πύργους ξυλίλους. Ἐντὸς τοῦ ἰσχυροῦ τούτου περιφράγματος ἦτο ἡ πόλις καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ἡ ἀκρόπολις, πρὸς τὴν ὁποίαν ἔφερον ὁδός, ἐκατέρωθεν τῆς ὁποίας ὑπῆρχον ξύλινα οἰκίαι (ιδ. σχέδ. ἐν σελ. VII). Πρῶτοι διαβαίνουν τὴν χαράδραν οἱ πελτασταὶ φθάσαντες δὲ εἰς τὸ χαράκωμα εὐρίσκουν ἰσχυρὰν ἀντίστασιν καὶ, ἐπειδὴ δὲν ἤξευρον τί νὰ κάμουν, καλοῦν εἰς βοήθειάν των τὸν Ξενοφῶντα, ὁ ὁποῖος μὲ τοὺς ὀπλίτας εὐρίσκειτο ἐκτὸς τῆς χαράδρας. Οὗτος πλησιάσας μὲ τὸν στρατὸν του πρὸς τὴν χαράδραν τοὺς μὲν ὀπλίτας διατάσσει νὰ παραταχθοῦν, αὐτὸς δὲ μαζὶ μὲ τοὺς λοχαγούς ἐξετάσαντες τὸ χωρίον τὸ εὐρίσκουν ἐνκολοκυρίετον. Τότε οἱ λοχαγοὶ ὁδηγοῦν τοὺς ὀπλίτας παρατεταγμένους ἡμικυκλικῶς κατὰ τῶν πολεμίων καὶ ἀναγκάζουν αὐτοὺς μὲ τὰς λόγχας, τὰ βέλη καὶ τοὺς λίθους νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ πρόχωμα καὶ τοὺς πύργους. Μετὰ ταῦτα οἱ μὲν πελτασταὶ εἰσορροῦν εἰς τὴν πόλιν καὶ τρέπονται εἰς διαρπαγὴν αὐτῆς, ὁ δὲ Ξενοφῶν σταθεὶς παρὰ τὰς πύλας ἠμπόδιζε τὴν εἴσοδον εἰς ὅσους ἐκ τῶν ὀπλιτῶν ἠδύνατο· διότι ἐπὶ τινων λόφων ὄχυρῶν ἤρχισαν νὰ φαίνωνται καὶ ἄλλοι πολέμιοι. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καλεῖται ὁ Ξενοφῶν εἰς βοήθειαν· διότι οἱ πολέμιοι ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν λαφυραγωγούντων πελταστῶν ἐξωθοῦν αὐτοὺς πρὸς τὴν ἐξοδον. Ἐνωθέντες δὲ ὀπλίται καὶ πελτασταὶ ἀναγκάζουν τοὺς πολέμιους ν' ἀποσυρθοῦν πάλιν εἰς τὴν ἀκρόπολιν· ἀλλὰ τώρα εἶναι δύσκολον νὰ ὑποχωρήσουν οἱ Ἕλληνες διὰ τῆς εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀγούσης ὁδοῦ· διότι οἱ πολέμιοι ἐξορμήσαντες ἐκ τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἀναβάντες εἰς τὰς οἰκίας,

τὰς ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ, ἔρριπτον κατὰ τῶν Ἑλλήνων μεγάλη ξύλα. Πλησιάζει δὲ καὶ ἡ νύξ. Τότε ἐπέρχεται ἐκ θεοῦ σωτηρία. Αἰφνιδίως φωτίζεται λάμψασα μία ἐκ τῶν δεξιᾶ τῆς ὁδοῦ οἰκιῶν ἀναφθεῖσα ὑπὸ τινος καὶ τρέπονται εἰς φυγὴν ὅλοι οἱ ἐκ τῶν δεξιᾶ τῆς ὁδοῦ ἐπιτιθέμενοι πολέμιοι. Ὁ Ξενοφῶν ἅμα ἔμαθε τοῦτο, διατάσσει νὰ καύσουν καὶ τὰς ἀριστερᾶ τῆς ὁδοῦ οἰκίας καὶ οὕτω ἀναγκάζει καὶ τοὺς ἐκ τῶν οἰκιῶν αὐτῶν ἐπιτιθεμένους νὰ τραποῦν εἰς φυγὴν. Ὑπελείποντο μόνοι οἱ κατὰ μέτωπον πολέμιοι, οἱ ὅποιοι ἠνώχλουν τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐσκόπευον νὰ ἐπιτεθοῦν κατ' αὐτῶν κατὰ τὴν μετάβασίν των εἰς τὴν χαράδραν. Τότε ὁ Ξενοφῶν σωρεύσας πολλὰ ξύλα μεταξὺ τοῦ στρατοῦ του καὶ τῶν πολεμίων καίει αὐτά. Καὶ οὕτω οἱ μὲν Ἕλληνες μόλις κατορθοῦν νὰ ξεφύγουν τραπέντες πρὸς τὴν ἔξοδον καὶ τὴν χαράδραν ἢ δὲ πόλις ὅλη καὶ αἱ οἰκίαι καὶ οἱ πύργοι καὶ τὰ χαρακώματα καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἐκτὸς τῆς ἀκροπόλεως ἐκάησαν. Τὴν ἐπομένην οἱ Ἕλληνες ἐπανέρχονται εἰς τὴν Τραπεζοῦντα φέροντες τροφάς].

Α'. Ἀφιξίς τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασοῦντα.—Διανομὴ τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ τρόπος, κατὰ τὸν ὅποιον χρησιμοποιοεῖ ὁ Ξενοφῶν τὰ διὰ τοὺς θεοὺς παροδοθέντα εἰς αὐτὸν χρήματα.

(3, 1—13)

Ἐπεὶ δὲ οὔτε Χειρίσοφος ἦκεν οὔτε πλοῖα ἱκανὰ ἦν οὔτε § 1—3 τὰ ἐπιτήδεια ἦν λαμβάνειν ἔτι, ἐδόκει ἀπιτέον εἶναι. καὶ εἰς μὲν τὰ πλοῖα τοὺς τε ἀσθενοῦντας ἐνεβίβασαν καὶ τοὺς ὑπὲρ τεταράκοντα ἔτη καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τῶν σκευῶν, ὅσα μὴ ἀνάγκη ἦν ἔχειν. καὶ Φιλήσιον καὶ Σοφαίνετον τοὺς πρεσβυτάτους τῶν στρατηγῶν εἰσβιβάσαντες, τούτων ἐκέλευον ἐπιμελεῖσθαι· οἱ δὲ ἄλλοι ἐπορεύοντο· ἢ δὲ ὁδὸς ὠδοποιή-

μένη ἦν. καὶ ἀφικνοῦνται πορευόμενοι εἰς Κερασσοῦντα τρι-
ταῖοι, πόλιν Ἑλληγίδα ἐπὶ θαλάττῃ, Σινωπέων ἄποιον ἐν-
τῇ Κολχίδι χώρα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας δέκα· καὶ ἐξέ-
τασις σὺν τοῖς ὄπλοις ἐγίγνετο καὶ ἀριθμός. καὶ ἐγένοντο
δικτακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι. οὗτοι ἐσώθησαν. οἱ δὲ ἄλλοι
ἀπώλοντο ὑπὸ τε τῶν πολεμίων καὶ χιόνος καὶ εἴ τις νόσφ.

§ 4—6 Ἐνταῦθα καὶ διαλαμβάνουσι τὸ ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων
ἀργύριον γενόμενον. καὶ τὴν δεκάτην, ἣν τῷ Ἀπόλλωνι
ἐξείλον καὶ τῇ Ἐφεσίᾳ Ἀρτέμιδι, διέλαβον οἱ στρατηγοὶ τὸ
μέρος ἕκαστος φυλάττειν τοῖς θεοῖς· ἀντὶ δὲ Χειρισίφου Νέων
ὁ Ἀσιναῖος ἔλαβεν. Ξενοφῶν οὖν τὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος
ἀνάθημα ποιησάμενος ἀνατίθησιν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς τῶν
Ἀθηναίων θησαυρὸν καὶ ἐπέγραψε τό τε αὐτοῦ ὄνομα καὶ
τὸ Προξένου, ὃς σὺν Κλεάρχῳ ἀπέθανε· ξένος γὰρ ἦν αὐ-
τοῦ. τὸ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας, ὅτι ἀπήει σὺν
Ἀγησιλάῳ ἐκ τῆς Ἀσίας τὴν εἰς Βοιωτοὺς ὁδόν, κατα-
λείπει παρὰ Μεγαβύζῳ τῷ τῆς Ἀρτέμιδος νεωκόρῳ, ὅτι
αὐτὸς κινδυνεύσων ἐδόκει ἰέναι, καὶ ἐπέστειλεν, ἣν μὲν αὐ-
τὸς σωθῆ, αὐτῷ ἀποδοῦναι· ἣν δὲ τι πάθῃ, ἀναθεῖναι ποιη-
σάμενον τῇ Ἀρτέμιδι, ὅτι οἴοιτο χαριεῖσθαι τῇ θεῷ.

§ 7—8 Ἐπεὶ δ' ἔφρευγεν ὁ Ξενοφῶν, κατοικοῦντος ἤδη αὐτοῦ
ἐν Σκιλλοῦντι παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν, ἀφικνεῖται Μεγάβυζος
εἰς Ὀλυμπίαν θεωρήσων, καὶ ἀποδίδωσι τὴν παρακαταθή-
κην αὐτῷ. Ξενοφῶν δὲ λαβὼν χωρίον ὠνεῖται τῇ θεῷ, ὅπου
ἀνεῖλεν ὁ θεός. ἔτυχε δὲ διαρρέων διὰ τοῦ χωρίου ποταμὸς
Σελινοῦς. καὶ ἐν Ἐφέσῳ δὲ παρὰ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεῶν
Σελινοῦς ποταμὸς παραρρεῖ. καὶ ἰχθύες τε ἐν ἀμφοτέροις
ἐνεισι καὶ κόγχαί· ἐν δὲ τῷ ἐν Σκιλλοῦντι χωρίῳ καὶ θήραι
πάντων, ὅποσα ἐστὶν ἀγρευόμενα θηρία.

§ 9—10 Ἐποίησε δὲ καὶ βωμὸν καὶ ναὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου,
καὶ τὸ λοιπὸν δὲ αἰεὶ, δεκατεύων τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὄρατα, θυ-

σίαν ἐποίει τῇ θεῷ, καὶ πάντες οἱ πολῖται καὶ οἱ πρόσχωροι ἄνδρες καὶ γυναῖκες μετεῖχον τῆς ἐορτῆς. παρεῖχε δὲ ἡ θεὸς τοῖς σκηνοῦσιν ἄλφιτα, ἄρτους, οἶνον, τραγήματα, καὶ τῶν θυομένων ἀπὸ τῆς ἱεράς νομῆς λάχος, καὶ τῶν θηρευομένων δέ. καὶ γὰρ θήρην ἐποιοῦντο εἰς τὴν ἐορτὴν οἱ τε Ξενοφώντας παῖδες καὶ οἱ τῶν ἄλλων πολιτῶν, οἱ δὲ βουλόμενοι καὶ ἄνδρες συνεθήρων· καὶ ἠλίσκετο τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ χώρου, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Φολόης, σῦες καὶ δορκάδες καὶ ἔλαφοι.

Ἔστι δὲ ἡ χώρα, ἣ ἐκ Λακεδαίμονος εἰς Ὀλυμπίαν πο- § 11—13
 ρεῦνται, ὡς εἴκοσι στάδιοι ἀπὸ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς ἱεροῦ. ἐνὶ δ' ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ καὶ λειμῶν καὶ ὄρη δένδρων μεστά, ἱκανὰ σῦς καὶ αἴγας καὶ βοῦς τρέφειν καὶ ἵππους, ὥστε καὶ τὰ τῶν εἰς τὴν ἐορτὴν ἰόντων ὑποζύγια εὐωχεῖσθαι. περὶ δὲ αὐτὸν τὸν ναὸν ἄλλος ἡμέρων δένδρων ἐφυτεύθη, ὅσα ἐστὶ τρωκτὰ ὠραῖα. ὁ δὲ ναός, ὡς μικρὸς μεγάλῳ, τῷ ἐν Ἐφέσῳ εἴκασται· καὶ τὸ ξόανον ἔοικεν, ὡς κυπαρίττινον χρυσῷ ὄντι, τῷ ἐν Ἐφέσῳ. καὶ στήλη ἔστηκε παρὰ τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα· ΙΕΡΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΤΟΝ ΕΧΟΝΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΥΜΕΝΟΝ ΤΗΝ ΜΕΝ ΔΕΚΑΤΗΝ ΚΑΤΑΘΥΕΙΝ ΕΚΑΣΤΟΥ ΕΤΟΥΣ. ΕΚ ΔΕ ΤΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΕΠΙΣΚΕΥΑΖΕΙΝ. ΑΝ ΔΕ ΤΙΣ ΜΗ ΠΟΙῆ ΤΑΥΤΑ Τῆ ΘΕῶ ΜΕΛΗΣΕΙ.

[Ἀπὸ τὴν Κερασοῦντα οἱ Ἕλληνας ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν φθάνουν εἰς τὰ ὄρια τῶν Μοσσυνοίκων. Οὗτοι ἔχοντες μεγάλην πεποιθήσιν εἰς τὴν ὀχνηρότητα τῆς χώρας τῶν δὲν ἠθελον νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ διέλθουν δι' αὐτῆς. Τότε οἱ Ἕλληνες διὰ τῆς μεσιτείας ἐνὸς Τραπεζοῦντιοῦ συμμαχοῦν με τοὺς δυτικοὺς Μοσσυνοίκους, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐχθροὶ τῶν ἀνατολικῶν, τῶν ἐμποδιζόντων τὴν δίοδον. Μετὰ τὴν συμμαχίαν οἱ δυτικοὶ Μοσσυνοῖκοι ἀποστέλλουν εἰς τοὺς Ἕλληνας διὰ πλοίων δύναμιν 600 ἀνδρῶν· οὗτοι ἐξελθόντες εἰς τὴν ξηρὰν πορεύονται ὀυ-

θμικῶς ἄδοντες κατὰ τινας φρουρίου τῶν πολεμίων, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζον ὅτι ἦτο παρὰ πολὺν εὐπρόσβλητον· ἔκειτο δὲ τοῦτο πρὸ τῆς πρωτεύουσας των, ἣ ὅποια κατεῖχε τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν τῆς χώρας. Ἠκολούθουν δὲ τοὺς 600 Μοσσυνοίκους καὶ τινες ἐκ τῶν Ἑλλήνων οὐχὶ κατὰ διαταγὴν τῶν στρατηγῶν, ἀλλ' αὐτοβούλως πρὸς διαρπαγὴν. Ὅτε δ' οὗτοι ἐπλησίασαν πρὸς τὸ φρούριον, ἐξορμήσαντες ἐξ αὐτοῦ οἱ πολέμιοι τοὺς τρέπουν εἰς φυγὴν, φρονεύουν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν καὶ τοὺς καταδιώκουν, ἕως οἷον εἶδον τοὺς Ἑλληνας νὰ ἔρχονται εἰς βοήθειάν των. Κατόπιν στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω ἀπέρχονται. Οἱ δ' Ἑλληνες πολὺν ἐστενοχωρήθησαν καὶ διότι ἔγιναν οὕτω τολμηρότεροι οἱ πολέμιοι καὶ διότι τότε πρῶτον οἱ Ἑλληνες ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ βαρβάρων. Καὶ ἐκείνην μὲν τὴν ἡμέραν ἐνθαρρυνθέντες ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος οὐδὲν πράττουν· τὴν ἐπομένην ὁμως, ἀφ' οὗ παρέταξαν ὀρθίους τοὺς λόχους καὶ τοὺς συμμάχους ἔταξαν εἰς τὸ ἄριστερόν κέρας κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, πορεύονται κατὰ τοῦ φρουρίου, ὅπου ἦσαν παρατεταγμένοι οἱ πολέμιοι· τοὺς τρέψαντες εἰς φυγὴν καταδιώκουν ἄνω πρὸς τὴν πόλιν. Ὅταν δὲ οἱ Ἑλληνες ἔφθασαν ἄνω παρὰ τὰς οἰκίας τῆς πρωτεύουσας, τότε ὅλοι οἱ πολέμιοι συναθροισθέντες μάχονται καὶ προσπαθοῦν κτυπῶντες τοὺς Ἑλληνας μὲ τὰ ἀκόντια καὶ δόρατα· ἀποκρούσων αὐτούς· οἱ Ἑλληνες ὁμως δὲν ὑποχωροῦν, ἀλλὰ συμπλακέντες πρὸς τοὺς πολεμίους τρέπουν καὶ πάλιν αὐτοὺς εἰς φυγὴν καὶ κυριεύουν τὴν πρωτεύουσάν των· τὸν δὲ βασιλέα των καιοὺν μαζὶ μὲ τὸν πύργον του, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου διέμενε. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἑλληνες διαρπάζοντες τὸ φρούριον καὶ τὴν πρωτεύουσαν εὐρίσκουν ἐκεῖ ἄφθονα τὰ τροφίμα· ἀφ' οὗ δὲ παρέδωσαν τὸ κυριευθὲν φρούριον εἰς τοὺς συμμάχους των Μοσσυνοίκους, διέρχονται εἰρηρικῶς τὴν ὑπόλοιπον χώραν.

Ἀπὸ τῶν Μοσσυνοίκων εἰσέρχονται διὰ μέσον τῆς χώρας τῶν Χαλύβων εἰς τὴν χώραν τῶν Τιβαρητῶν καὶ ταύτην διελθόντες εἰρηρικῶς φθάνουν μετὰ δύο ἡμέρας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πόλιν Κοτύωρα, ἀποικίαν τῶν Σινωπέων. Ἐδῶ διαμένον τεσσαράκοντα πέντε ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ προσφέρουν θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τελοῦν ἱερὰς τελετὰς καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας· τὰ δὲ τροφίμα ἐλάμβανον διὰ τῆς βίας ἄλλα μὲν ἐκ τῆς Παφλαγο-

νίας, ἄλλα δὲ ἐκ τῶν περιχώρων τῶν Κοτυωριτῶν διότι οἱ Κοτυωριῖται οὔτε τροφὰς πρὸς ἀγορὰν παρέιχον εἰς τοὺς Ἑλληνας οὔτε ἐδέχοντο εἰς τὴν πόλιν τῶν τοὺς ἀσθενεῖς/.

B'. Αἱ ἐν Κοτυώροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέσβων μετὰ τῶν Ἑλλήνων.

(5, 7—25)

Ἐν τούτῳ ἔρχονται ἐκ Σινώπης πρέσβεις, φοβούμενοι περὶ § 7—9 τῶν Κοτυωριτῶν τῆς τε πόλεως, ἣν γὰρ ἐκείνων καὶ φόρον ἐκείνους ἔφερον, καὶ περὶ τῆς χώρας, ὅτι ἤκουον δηρουμένην. καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἔλεγον προηγόρει δὲ Ἐκατόνυμος, δεινὸς νομιζόμενος εἶναι λέγειν· «Ἐπεμψεν ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, ἡ τῶν Σινωπέων πόλις ἐπαινέσοντάς τε ὑμᾶς, ὅτι νικᾶτε, Ἑλληνες ὄντες, βαρβάρους, ἔπειτα δὲ καὶ συνησθησομένους, ὅτι διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν, ὡς ἡμεῖς ἤκουσαμεν, πραγμάτων σεσφισμένοι πάρεστε. ἀξιούμεν δέ, Ἑλληνες ὄντες καὶ αὐτοί, ὑφ' ὑμῶν ὄντων Ἑλλήνων ἀγαθὸν μὲν τι πάσχειν, κακὸν δὲ μηδέν· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ὑμᾶς οὐδὲν πώποτε ὑπῆρξαμεν κακῶς ποιῶντες.

»Κοτυωριῖται δὲ οὗτοι εἰσὶ μὲν ἡμέτεροι ἄποικοι, καὶ τὴν § 10—12 χώραν ἡμεῖς αὐτοῖς ταύτην παραδεδώκαμεν, βαρβάρους ἀφελόμενοι· διὸ καὶ δασμὸν ἡμῖν φέρουσιν οὗτοι τεταγμένον καὶ Κερασούντιοι καὶ Τραπεζούντιοι· ὥστε ὅ,τι ἂν τούτους κακὸν ποιήσητε, ἡ Σινωπέων πόλις νομίζει πάσχειν. νῦν δὲ ἀκούομεν ὑμᾶς εἰς τε τὴν πόλιν βία παρεληλυθότας ἐνίους σκηνοῦν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐκ τῶν χωρίων βία λαμβάνειν, ὧν ἂν δέσησθε, οὐ πείθοντας. ταῦτ' οὖν οὐκ ἀξιούμεν· εἰ δὲ ταῦτα ποιήσετε, ἀνάγκη ἡμῖν καὶ Κορύλαν καὶ Παφλαγόνος καὶ ἄλλον, ὄντινα ἂν δυνώμεθα, φίλον ποιεῖσθαι».

- § 13—15 Πρὸς ταῦτα ἀνχιστὰς Ξενοφῶν ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν εἶπεν·
 « Ἡμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες Σινωπεῖς, ἤκομεν ἀγαπῶντες, ὅτι τὰ σώματα διεσωσάμεθα καὶ τὰ ὄπλα· οὐ γὰρ ἦν δυνατὸν ἅμα τε χρήματα ἄγειν καὶ φέρειν καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι. καὶ νῦν, ἐπεὶ εἰς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἤλθομεν, ἐν Τραπεζοῦντι μὲν, παρῆχον γὰρ ἡμῖν ἀγορὰν, ὠνούμενοι εἶχομεν τὰ ἐπιτήδεια, καὶ ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ξένια ἔδωκαν τῇ στρατιᾷ, ἀντετιμῶμεν αὐτούς, καὶ εἴ τις αὐτοῖς φίλος ἦν τῶν βαρβάρων, τούτων ἀπειχόμεθα· τοὺς δὲ πολεμίους αὐτῶν, ἐφ' οὓς αὐτοὶ ἠγοῖντο, κακῶς ἐποιούμεν, ὅσον ἐδυνάμεθα. ἐρωτᾶτε δὲ αὐτούς, ὁποῖων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον· πάρεισι γὰρ ἐνθάδε, οὓς ἡμῖν ἠγεμόνας διὰ φιλίαν ἢ πόλιν συνέπεμψεν.
- § 16—19 » Ὅποι δ' ἂν ἐλθόντες ἀγορὰν μὴ ἔχωμεν, ἂν τε εἰς βάρβαρον γῆν ἂν τε εἰς Ἑλληνίδα, οὐχ ὕβρει, ἀλλὰ ἀνάγκῃ λαμβάνομεν τὰ ἐπιτήδεια. καὶ Καρδούχους καὶ Ταόχους καὶ Χαλδαίους, καίπερ βασιλέως οὐχ ὑπηκόους ὄντας, ὅμως, καὶ μάλα φοβεροὺς ὄντας, πολεμίους ἐκτησάμεθα διὰ τὸ ἀνάγκην εἶναι λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπεὶ ἀγορὰν οὐ παρῆχον. Μάκρωνας δέ, καίπερ βαρβάρους ὄντας, ἐπεὶ ἀγορὰν, οἷαν ἐδύναντο, παρῆχον, φίλους τε ἐνομιζόμεν εἶναι καὶ βία οὐδὲν ἐλαμβάνομεν τῶν ἐκείνων. Κοτυωρίτας δέ, οὓς ὑμετέροισι φατὲ εἶναι, εἴ τι αὐτῶν εἰλήφαμεν, αὐτοὶ αἴτιοί εἰσιν· οὐ γὰρ ὡς φίλοι προσεφέροντο ἡμῖν, ἀλλὰ κλείσαντες τὰς πύλας οὔτε εἴσω ἐδέχοντο οὔτε ἔξω ἀγορὰν ἔπεμπον· ἠτιῶντο δὲ τὸν παρ' ὑμῶν ἀρμοστήν τούτων αἴτιον εἶναι.
- § 20—21 » Ὁ δὲ λέγεις βία παρελθόντας σκηνοῦν, ἡμεῖς ἠξιοῦμεν τοὺς κάμνοντας εἰς τὰς στέγας δέξασθαι· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀνέφγον τὰς πύλας, ἢ ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον, ταύτη εἰσελθόντες, ἄλλο μὲν οὐδὲν βίαιον ἐποιήσαμεν, σκηνοῦσι δ' ἐν ταῖς στέγαις οἱ κάμνοντες τὰ αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ τὰς πύλας φρουροῦμεν, ὅπως μὴ ἐπὶ τῇ ὑμετέρῃ ἀρμοστῇ ὦσιν οἱ

κάμνοντες ἡμῶν, ἀλλ' ἐφ' ἡμῖν ἢ κομίσασθαι, ὅταν βουλώμεθα. οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ὄρατε, σκηνοῦμεν ὑπαίθριοι ἐν τῇ τάξει, παρεσκευασμένοι, ἂν μὲν τις εὖ ποιῇ, ἀντευποιεῖν, ἂν δὲ κακῶς, ἀλέξασθαι.

» Ἄ δὲ ἠπειλήσας, ὡς, ἦν ὑμῖν δοκῆ, Κορύλαν καὶ Πα- § 22—23
φλαγόνας συμμάχους ποιήσεσθε ἐφ' ἡμᾶς, ἡμεῖς, δέ, ἦν μὲν ἀνάγκη ἦ, πολεμήσομεν καὶ ἀμφοτέροις· ἤδη γὰρ καὶ ἄλλοις πολλαπλασίοις ὑμῶν ἐπολεμήσαμεν· ἂν δὲ δοκῆ ἡμῖν καὶ φίλον ποιεῖσθαι τὸν Παφλαγόνα—ἀκούομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιθυμεῖν τῆς ὑμετέρας πόλεως καὶ χωρίων τῶν ἐπιθαλαττίων—, πειρασόμεθα συμπράττοντες αὐτῷ, ὧν ἐπιθυμεῖ, φίλοι γίνεσθαι».

Ἐκ τούτου μάλα μὲν δῆλοι ἦσαν οἱ συμπρέσβεις τῷ Ἐκα- § 24—25
τωνύμφ χαλεπαίνοντες τοῖς εἰρημένοις, παρελθὼν δ' αὐτῶν ἄλλος εἶπεν, ὅτι οὐ πόλεμον ποιησόμενοι ἦκοιεν, ἀλλὰ ἐπιδειξοντες, ὅτι φίλοι εἰσίν. «καὶ ξενίοις, ἦν μὲν ἔλθητε πρὸς τὴν Σινωπέων πόλιν, ἐκεῖ δεξόμεθα, νῦν δὲ τοὺς ἐνθάδε κελύσσομεν διδόναι, ἃ δύνανται· ὀρώμεν γὰρ πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε». ἐκ τούτου ξενία τε ἔπεμπον οἱ Κοτυωρίται, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξένιζον τοὺς τῶν Σινωπέων πρέσβεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους πολλά τε καὶ φιλικὰ διελέγοντο τά τε ἄλλα, καὶ περὶ τῆς λοιπῆς πορείας ἀνεπυθάνοντο, ὧν ἑκάτεροι ἐδέοντο.

BIBΛION EKTON

Συνθήκη τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων καὶ πλοῦς εἰς Ἀρμήνην.—Ἐπάνοδος τοῦ Χειρισόφου ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ ἐκλογή αὐτοῦ ὡς ἀπολύτου ἄρχοντος.

(1, 1—33)

§ 1—3 Ἐκ τούτου δὲ ἐν τῇ διατριβῇ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἕζων, οἱ δὲ καὶ ληζόμενοι ἐκ τῆς Παφλαγονίας. ἐκλώπευον δὲ καὶ οἱ Παφλαγόνες· εὐ μάλα τοὺς ἀποσκεδαννυμένους, καὶ τῆς νυκτὸς τοὺς πρόσω σκηνοῦντας ἐπειρῶντο κακουργεῖν· καὶ πολεμικώτατα πρὸς ἀλλήλους εἶχον ἐκ τούτων. ὁ δὲ Κορύλας, ὃς ἐτύγχανε τότε Παφλαγονίας ἄρχων, πέμπει παρὰ τοὺς Ἑλληνας πρέσβεις, ἔχοντας ἵππους καὶ στολὰς καλὰς, λέγοντας, ὅτι Κορύλας ἕτοιμος εἶη τοὺς Ἑλληνας μῆτε ἀδικεῖν μῆτε ἀδικεῖσθαι. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἀπεκρίναντο, ὅτι περὶ μὲν τούτων σὺν τῇ στρατιᾷ βουλευσοῖντο, ἐπὶ ξένια δὲ ἐδέχοντο αὐτούς· παρεκάλεσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν, οἷς ἐδόκουν δικαιοτάτους εἶναι.

§ 4—6 Θύσαντες δὲ βοῦς τῶν ἀίχμαλώτων καὶ ἄλλα ἱερεῖα, εὐωχίαν μὲν ἀρκοῦσαν παρεῖχον, κατακείμενοι δὲ ἐν σκίμποισι ἐδείπνουν, καὶ ἔπινον ἐκ κερατίνων ποτηρίων, οἷς ἐνετύγχανον ἐν τῇ χώρᾳ. ἐπεὶ δὲ σπονδαὶ τε ἐγένοντο καὶ ἐπαιάνισαν, ἀνέστησαν πρῶτον μὲν Θράκες, καὶ πρὸς αὐλὸν ὠρχήσαντο σὺν τοῖς ὄπλοις, καὶ ἤλλοντο ὑψηλά τε καὶ κούφως, καὶ ταῖς μαχαίραις ἐχρῶντο· τέλος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παίει, ὡς

πᾶσιν ἐδόκει. ὁ δ' ἔπεσε τεχνικῶς πῶς. καὶ ἀνέκραγον οἱ Παφλαγόνες. καὶ ὁ μὲν, σκυλεύσας τὰ ὄπλα τοῦ ἐτέρου, ἐξῆμει ἄδων τὸν Σιτάλκαν· ἄλλοι δὲ τῶν Θρακῶν, τὸν ἕτερον ἐξέφερον ὡς τεθνηκότα· ἦν δὲ οὐδὲν πεπονθῶς.

Μετὰ τοῦτο Αἰνιᾶνες καὶ Μάγνητες ἀνέστησαν, οἱ ὥρ- § 7—8
χοῦντο τὴν καρπαίαν καλουμένην ἐν τοῖς ὄπλοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς ὀρχήσεως ἦν· ὁ μὲν, παραθέμενος τὰ ὄπλα, σπεῖρει καὶ ζευγηλατεῖ, πυκνὰ δὲ στρεφόμενος ὡς φοβούμενος, ληστής δὲ προσέρχεται· ὁ δ' ἐπειδὴν προΐδηται, ἀπαντᾷ ἀρπᾶσας τὰ ὄπλα, καὶ μάχεται πρὸ τοῦ ζεύγους· καὶ οὗτοι ταῦτ' ἐποιοῦν ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν· καὶ τέλος ὁ ληστής, δῆσας τὸν ἄνδρα, καὶ τὸ ζεῦγος ἀπάγει· ἐνίστε δὲ καὶ ὁ ζευγηλάτης τὸν ληστήν· εἶτα παρὰ τοὺς βοῦς ζεύξας ὀπίσω τῷ χεῖρε δεδεμένον ἐλαύνει.

Μετὰ τοῦτο Μυσὸς εἰσῆλθεν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἔχων § 9—11
πέλτην, καὶ τοτὲ μὲν, ὡς δύο ἀντιπατομένων, μιμούμενος ὠρχεῖτο, τοτὲ δὲ ὡς πρὸς ἓνα ἐχρήτο ταῖς πέλταις, τοτὲ δ' ἐδινεῖτο καὶ ἐξεκυβίστα, ἔχων τὰς πέλτας, ὥστε ὄψιν καλὴν φαίνεσθαι. τέλος δὲ τὸ περσικὸν ὠρχεῖτο κρούων τὰς πέλτας καὶ ὠκλαζε καὶ ἐξανίστατο· καὶ ταῦτα πάντα ἐν ῥυθμῷ ἐποιοεῖ πρὸς τὸν αὐλόν. ἐπὶ δὲ τούτῳ οἱ Μαντινεῖς καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἀρκάδων ἀναστάντες, ἐξοπλισάμενοι ὡς ἐδύναντο κάλλιστα, ἤσάν τε ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν ἐνόπλιον ῥυθμὸν αὐλούμενοι, καὶ ἐπαιάνισαν καὶ ὠρχήσαντο, ὡσπερ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς προσόδοις.

Ὅρωντες δὲ οἱ Παφλαγόνες δεινὰ ἐποιοῦντο πάσας τὰς § 12—13
ὀρχήσεις ἐν ὄπλοις εἶναι. ἐπὶ τούτοις ὄρων ὁ Μυσὸς ἐκπεπληγμένους αὐτούς, πείσας τῶν Ἀρκάδων τινὰ πεπαμένον ὀρχηστρίδα, εἰσάγει σκευάσας, ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, καὶ ἀσπίδα δοὺς κούφην αὐτῇ. ἡ δὲ ὠρχήσατο πυρρίχην ἐλαφρῶς. ἐνταῦθα κρότος ἦν πολὺς, καὶ οἱ Παφλαγόνες ἤροντο, εἰ καὶ

γυναῖκες συνεμάχοντο αὐτοῖς. οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι αὐταὶ καὶ αἱ τρεψάμεναι εἶεν βασιλέα ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τῇ μὲν νυκτὶ ταύτῃ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.

§ 14—16 Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προσῆγον αὐτοὺς εἰς τὸ στρατεύμα· καὶ ἔδοξε τοῖς στρατιώταις μήτε ἀδικεῖν Παφλαγόνας μήτε ἀδικεῖσθαι. μετὰ τοῦτο οἱ μὲν πρέσβεις ᾤχοντο· οἱ δὲ Ἕλλη-νες, ἐπειδὴ πλοῖα ἱκανὰ ἐδόκει παρεῖναι, ἀναβάντες ἐπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῷ ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὴν Παφλαγονίαν. τῇ δ' ἄλλη ἀφικνούνται εἰς Σινώπην καὶ ὠρμίσαντο εἰς Ἀρμήνην τῆς Σινώπης. Σινωπεῖς δὲ οἰκοῦσι μὲν ἐν τῇ Παφλαγονικῇ, Μιλησίων δὲ ἄποικοί εἰσιν. οὗτοι δὲ ξένια πέμπουσι τοῖς Ἕλλησιν ἀλφίτων μὲν μεδίμνους τρισχιλίους, οἴνου δὲ κεράμια χίλια καὶ πεντακόσια. καὶ Χειρίσοφος ἐνταῦθα ἦλθε, τριήρη ἔχων. καὶ οἱ μὲν στρατιῶται προσεδόκων ἄγοντά τι σφίσιν ἤκειν· ὁ δ' ἤγε μὲν οὐδέν, ἀπήγγελλε δέ, ὅτι ἐπαινοίη αὐτοὺς καὶ Ἀναξίβιος ὁ ναύαρχος καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ὅτι ὑπισχνεῖτο Ἀναξίβιος, εἰ ἀφίκοντο ἔξω τοῦ Πόντου, μισθοφορὰν αὐτοῖς ἔσσεσθαι.

§ 17—18 Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Ἀρμήνῃ ἔμειναν οἱ στρατιῶται ἡμέρας πέντε. ὡς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐδόκουν ἐγγυὺς γίγνεσθαι, ἤδη μᾶλλον ἢ πρόσθεν εἰσήει αὐτούς, ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι οἴκαδε ἀφίκοντο. ἠγγήσαντο οὖν, εἰ ἓνα ἔλοιντο ἄρχοντα. μᾶλλον ἂν, ἢ πολυαρχίας οὔσης, δύνασθαι τὸν ἓνα χρῆσθαι τῷ στρατεύματι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ εἴ τι δέοι λανθάνειν, μᾶλλον ἂν κρύπτεσθαι, καί, εἴ τι αὐτὸ δέοι φθάνειν, ἤττον ἂν ὑστερίζειν· οὐ γὰρ ἂν λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ περαίνεσθαι ἂν· τὸν δ' ἔμπροσθεν χρόνον ἐκ τῆς νικώσης ἔπραττον πάντα οἱ στρατηγοί.

§ 19—21 Ὡς δὲ ταῦτα διανοοῦντο, ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξενοφώντα· καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον προσιόντες αὐτῷ, ὅτι ἢ στρατιὰ οὕτω γιγνώσκει, καὶ εὖνοιαν ἐνδεικνύμενος ἕκαστος ἐπειθεν αὐτὸ

ὑποστήναι τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ Ξενοφῶν τῇ μὲν ἐβούλετο ταῦτα, νομίζων καὶ τὴν τιμὴν μείζω οὕτως ἑαυτῷ γίνεσθαι πρὸς τοὺς φίλους καὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦνομα μείζον ἀφίξεσθαι αὐτοῦ, τυχόν δὲ καὶ ἀγαθοῦ τινος ἀν' αἰτίος τῇ στρατιᾷ γενέσθαι. τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα ἐνθυμήματα ἐπήρην αὐτὸν ἐπιθυμῆσαι αὐτοκράτορα γενέσθαι ἄρχοντα. ὁπότε δ' αὐτὸς ἐνθυμοῖτο, ὅτι ἀδελφὸν μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ, ὅπῃ τὸ μέλλον ἔξει, διὰ τοῦτο δὲ καὶ κίνδυνος εἶη καὶ τὴν προειργασμένην δόξαν ἀποβαλεῖν, ἤπορευτο.

Ἐπορευόμενος δὲ αὐτῷ διακρίναι ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοῖς θεοῖς ἀνακοινῶσαι· καὶ παραστησάμενος δύο ἱερεῖα, ἐθύετο τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ, ὅσπερ αὐτῷ μαντευτὸς ἦν ἐκ Δελφῶν· καὶ τὸ θναρὸν δὴ ἀπὸ τούτου τοῦ θεοῦ ἐνόμιζεν ἐωρακέναι, ὃ εἶδεν, ὅτε ἤρχετο ἐπὶ τὸ συνεπιμελεῖσθαι τῆς στρατιᾶς καθίστασθαι. καὶ ὅτε ἐξ Ἐφέσου ὠρμάτο Κύρω συσταθησόμενος, αὐτὸν ἀνεμιμνήσκετο ἑαυτῷ δεξιὸν φθειγόμενον, καθήμενον μέντοι, ὅνπερ ὁ μάντις ὁ προπέμπων αὐτὸν ἔλεγεν, ὅτι μέγας μὲν οἰωνὸς εἶη καὶ οὐκ ἰδιωτικὸς, καὶ ἐνδοξος, ἐπίπνονος μέντοι· τὰ γὰρ ὄρνεα μάλιστα ἐπιτίθεσθαι τῷ αὐτῷ καθημένῳ· οὐ μέντοι χρηματιστικὸν εἶναι τὸν οἰωνόν· τὸν γὰρ αὐτὸν πετόμενον μᾶλλον λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. οὕτω δὲ θυομένην αὐτῷ διαφανῶς ὁ θεὸς σημαίνει μήτε προσδεῖσθαι τῆς ἀρχῆς μήτε, εἰ αἰροῖντο, ἀποδέχεσθαι. τοῦτο μὲν δὴ οὕτως ἐγένετο.

Ἡ δὲ στρατιὰ συνήλθε, καὶ πάντες ἔλεγον ἓνα αἰρεῖσθαι· καὶ ἐπεὶ τοῦτο ἔδοξε, προβάλλοντο αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐδόκει δῆλον εἶναι, ὅτι αἰρήσονται αὐτόν, εἴ τις ἐπιψηφίζοι, ἀνέστη καὶ ἔλεξε τάδε· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἤδομαι μὲν ὑφ' ὑμῶν τιμώμενος, εἴπερ ἀνθρωπὸς εἶμι, καὶ χάριν ἔχω καὶ εὐχομαι δοῦναί μοι τοὺς θεοὺς αἰτίον τινος ὑμῖν ἀγαθοῦ γενέσθαι· τὸ μέντοι ἐμὲ προκριθῆναι ὑφ' ὑμῶν ἄρχοντα, Λακεδαιμονίου ἀνδρὸς παρόντος, οὔτε ὑμῖν μοι δοκεῖ συμφέρον εἶναι, ἀλλ' ἤτ-

τον ἂν διὰ τοῦτο τυγχάνειν, εἴ τι δέοισθε παρ' αὐτῶν· ἐμοὶ τε αὖ οὐ πάνυ τι νομίζω ἀσφαλές εἶναι τοῦτο· ὄρω γάρ, ὅτι καὶ τῇ πατρίδι μου οὐ πρόσθεν ἐπαύσαντο πολεμοῦντες, πρὶν ἐποίησαν πᾶσαν τὴν πόλιν ὁμολογεῖν Λακεδαιμονίους καὶ αὐτῶν ἡγεμόνας εἶναι. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ὠμολόγησαν, εὐθύς ἐπαύσαντο πολεμοῦντες καὶ οὐκέτι πέρα ἐπολιόρκησαν τὴν πόλιν. εἰ οὖν ταῦτα ὄρων ἐγὼ δοκοίην, ὅπου δυναίμην, ἐνταῦθ' ἄκυρον ποιεῖν τὸ ἐκείνων ἀξίωμα, ἐκείνο ἐννοῶ, μὴ λίαν ἂν ταχὺ σωφρονησθεῖην.

§ 29 «Ὁ δὲ ὑμεῖς ἐννοεῖτε, ὅτι ἦττον ἂν στάσις εἴη ἐνὸς ἄρχοντος ἢ πολλῶν, εὖ ἴστε, ὅτι ἄλλον μὲν ἐλόμενοι οὐχ εὐρήσετε ἐμὲ στασιάζοντα· νομίζω γάρ, ὅστις, ἐν πολέμῳ ὢν, στασιάζει πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν στασιάζειν· ἐὰν δὲ ἐμὲ ἔλησθε, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἴ τινα εὔροιτε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀχθόμενον».

§ 30—31 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπε, πολὺ πλείονες ἐξανίσταντο λέγοντες, ὡς δέοι αὐτὸν ἄρχειν. Ἀγασίας δὲ Στυμφάλιος εἶπεν, ὅτι γελοῖον εἴη, εἰ οὕτως ἔχοι· «ἢ ὀργιοῦνται Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐὰν σύνδειπνοι συνελθόντες, μὴ Λακεδαιμόνιον συμποσίαρχον αἰρῶνται; ἐπεὶ, εἰ οὕτω γε τοῦτο ἔχει», ἔφη, «οὐδὲ λοχαγεῖν ἡμῖν ἔξεστιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι Ἀρκάδες ἐσμέν». ἐνταῦθα δὴ ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου ἀνεθορύβησαν. καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἑώρα πλείονος ἐνδέον, παρελθὼν εἶπεν· «Ἄλλ' ὦ ἄνδρες», ἔφη, «ὡς πάνυ εἰδῆτε, ὁμνύω ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας, ἢ μὴν ἐγὼ, ἐπεὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἤσθαγόμην, ἐθυόμην, εἰ βέλτιον εἴη ὑμῖν τε ἐμοὶ ἐπιτρέψαι ταύτην τὴν ἀρχὴν καὶ ἐμοὶ ὑποστῆναι· καὶ μοι σὶ θεοὶ οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμεναν, ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γνῶναι, ὅτι τῆς μοναρχίας ἀπέχεσθαί με δεῖ».

§ 32—33 «Ὁὕτω δὴ Χειρίσοφον αἰροῦνται. Χειρίσοφος δ' ἐπεὶ ἠρέθη, παρελθὼν εἶπεν· «Ἄλλ', ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν ἴστε, ὅτι οὐδὲ

ἂν ἔγωγε ἐστασίαζον, εἰ ἄλλον εἴλεσθε· Ξενοφῶντα μέντοι», ἔφη, «ὦνήσατε οὐχ ἐλόμενοι· ὡς καὶ νῦν Δέξιππος ἤδη διέβαλλεν αὐτὸν πρὸς Ἀναξίδιον, ὅ,τι ἐδύνατο, καὶ μάλα ἐμοῦ αὐτὸν σιγάζοντος. ὁ δ' ἔφη νομίζειν αὐτὸν Τιμασίωφι μᾶλλον ἄρχειν συνεθελῆσαι, Δαρδανεῖ ὄντι, τοῦ Κλεάρχου στρατεύματος, ἢ ἑαυτῷ, Λάκωνι ὄντι. ἐπεὶ μέντοι ἐμὲ εἴλεσθε», ἔφη, «καὶ ἐγὼ πειράσομαι, ὅ,τι ἂν δύνωμαι, ὑμᾶς ἀγαθὸν ποιεῖν. καὶ ὑμεῖς οὕτω παρασκευάζεσθε ὡς αὖριον, ἐὰν πλοῦς ᾗ, ἀναξόμενοι· ὁ δὲ πλοῦς ἔσται εἰς Ἡράκλειαν· ἅπαντας οὖν δεῖ ἐκεῖσε πειραῶσθαι κατασχεῖν· τὰ δ' ἄλλα, ἐπειδὴν ἐκεῖσε ἔλθωμεν, βουλευσόμεθα».

[Ἀπὸ τὴν Σινώπην μετὰ διήμερον πλοῦν φθάνουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πόλιν Ἡράκλειαν, τὴν ἀποικίαν τῶν Μεγαρέων, καὶ ἀγκυροβολοῦν παρὰ τὴν Ἀχερουσιάδα Χερρόνησον· ἐδῶ οἱ Ἡρακλεῶται στέλλουν πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὡς δῶρα φιλοξενίας κρήθινα ἄλευρα, οἶνον καὶ ζῶα. Οἱ στρατιῶται ὁμῶς δὲν μένουν εὐχαριστημένοι μὲ αὐτά, ἀλλ' ἀποφασίζον κατὰ πρότασιν τοῦ Λύκωνος ἀποστείλουν πρέσβεις εἰς Ἡράκλειαν καὶ νὰ ζητήσων ἀπὸ τοῦ Ἡρακλεώτας χρήματα· ὡς πρέσβεις δὲ προτείνον τὸν Χειρίσοφον καὶ τὸν Ξενοφῶντα· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι δὲν δέχονται τοῦτο ὡς ἔχοντες τὴν γνώμην διὰ δὲν πρέπει νὰ καταπιέζων πόλιν Ἑλληνικὴν καὶ φιλικὴν, ἀποστέλλουν τὸν Λύκωνα, τὸν Καλλίμαχον καὶ τὸν Ἀγασίαν· οὗτοι ἐλθόντες εἰς τὴν Ἡράκλειαν ἀνακοινώνουν τὴν ἀπόφασιν τοῦ στρατοῦ. Οἱ Ἡρακλεῶται ἀκούσαντες τοὺς πρέσβεις ἀποκρίνονται ὅτι θὰ σκεφθοῦν καὶ εὐθὺς κλείουν τὰς πύλας τῆς πόλεως τῶν καὶ ἐτοιμάζονται πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς. Ἐνεκα τούτου οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν στρατιωτῶν κατηγοροῦν τοὺς στρατηγούς ὡς αἰτίους τῆς καταστροφῆς τοῦ σχεδίου τῶν καὶ ἐνωθέντες ὅλοι οἱ Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοὶ ὑπὸ τὸν Καλλίμαχον καὶ Λύκωνα ἀποσπῶνται ἀπὸ τοῦ λοιποῦ Ἕλληνας καὶ ἐκλέγουν ἰδίους στρατηγούς δέκα, ἵνα οὗτοι διοικοῦντες κατὰ πλειοψηφίαν ὀδηγοῦν εἰς τὸ ἐξῆς τὸ στρατεύμα. Οὕτω καταλύεται

ἡ γενικὴ ἀρχηγία τοῦ Χειρισόφου. Ὁ Ξενοφῶν ὁμοῦς ἤθελε μαζί με τὸν Χειρισόφου νὰ συνεχίσῃ τὴν πορείαν του νομίζων ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἦτο αὐτὴ ἀσφαλεστέρα· ἀλλ' ὁ Νέων—ὁ ὑποστράτηγος τοῦ Χειρισόφου—ἐπειδὴ εἶχε μάθει ἀπὸ τὸν Χειρισόφου ὅτι ὁ Κλέανδρος, ὁ ἀρμοστής τοῦ Βυζαντίου, μετρήρεις θὰ ἤρχετο εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης καὶ ἐπειδὴ ἤθελε νὰ ἀναχωρήσουν μετ' αὐτὰς τὰς τριήρεις αὐτοὶ μόνοι—ὁ Νέων καὶ ὁ Χειρισόφος—μετὸς στρατιῶτας των, συμβουλεύει τὸν Ξενοφῶντα ν' ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τὸ ἄλλο στράτευμα καὶ νὰ πορεύεται μόνος του. Ὁ Ξενοφῶν ἐπὶ τινα μὲν χρόνον ἐσκέφθη ν' ἀφήσῃ τὸ στράτευμα καὶ ν' ἀναχωρήσῃ μόνος του· ἀλλ' αἰ θυσίαι, τὰς ὁποίας προσέφερεν εἰς τὸν Ἡρακλέα, τοῦ ὑποδεικνύουν ὅτι συμφερότερον εἶναι νὰ συνεχίσῃ τὴν πορείαν του μετ' ὅσους στρατιῶτας τοῦ εἶχον ἀπομείνει. Οὕτω διαιοεῖται τὸ στράτευμα εἰς τρία μέρη. Τὸ πρῶτον ἐξ Ἀρκάδων καὶ Ἀχαιῶν ἀποτελεῖται ἀπὸ 4.500 ὀπλίτας· τὸ δεύτερον ὑπὸ τὸν Χειρισόφου ἀπὸ 1.400 ὀπλίτας καὶ 700 πελταστὰς· τὸ τρίτον ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ἀπὸ 1.700 ὀπλίτας, 300 πελταστὰς καὶ 40 ἵππους. Καὶ οἱ μὲν Ἀρκάδες κατορθώσαντες νὰ λάβουν πλοῖα ἀπὸ τοὺς Ἡρακλεώτας ἀποπλέουν πρῶτοι εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης· ὁ δὲ Χειρισόφος διὰ ξηρᾶς πορεύεται ἀνὰ τὴν παραλίαν· ὁ δὲ Ξενοφῶν μέχρι μὲν τῶν ὄριων τῆς Θοράκης καὶ τῆς Ἡρακλεώτιδος διὰ θαλάσσης, ἔπειτα δὲ διὰ ξηρᾶς.

Οἱ Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοί, εὐθὺς ὡς ἀπεβιβάσθησαν τὴν νύκτα εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης, βαδίζουσιν εἰς τὰς πλησίον κειμένας κώμας· τὴν ἐπομένην δὲ πρῶταν ἐπιτίθενται κατὰ τῶν κωμῶν αὐτῶν, ἀφ' οὗ προηγουμένως ὄρισαν λόφον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐν ἀνάγκῃ θὰ συνηθροίζοντο ὅλοι. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν, ἐπειδὴ ἐπετέθησαν κατὰ τῶν κωμῶν αἰφνιδίως, κατορθώνουσιν νὰ λάβουν ἀπὸ αὐτὰς πολλοὺς αἰχμαλώτους καὶ πολλὰ πρόβατα· ἔπειτα ὁμοῦς συνηθροισθέντες οἱ Θοράκες τοὺς καταδιώκουν καὶ πολλοὺς φονεύσαντες ἀναγκάζουσιν νὰ ἀποχωρήσουν εἰς τὸν ἐκ τῆς προηγουμένης συνεννόησεως ὀρισθέντα λόφον καὶ ἐδῶ τοὺς πολιορκοῦν. Καὶ οἱ μὲν Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοὶ τοιαῦτα ἔπαθον. Ὁ δὲ Χειρισόφος παραπλέων τὰς ἀκτὰς τῆς Βιθυνίας φθάνει εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης. Ὁ δὲ Ξενοφῶν

ἐν ᾧ ἐβάδιζε διὰ ξηρᾶς, μανθάνει ἀπὸ γέροντάς τινας, τοὺς ὁποίους οἱ ἰππεῖς του συνήνησαν καθ' ὁδόν, οὗτοι οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοὶ πολιορκοῦνται ἐπὶ λόφον ὑπὸ τῶν Θρακῶν. Τοῦτο μαθὼν συναθροίζει τοὺς στρατιώτας του καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ σπεύσουν εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων Ἑλλήνων, διότι ἂν ἐκεῖνοι σωθοῦν θὰ σωθῇ καὶ τὸ ὄλον στρατεύμα. Μετὰ ταῦτα οἱ στρατιῶται κατὰ διαταγὴν τοῦ Ξενοφῶντος προχωροῦντες κατὰ διαφόρους διευθύνσεις ἔκαιον πᾶν ὅ,τι συνήτων ὥστε ἐφαίνετο ὅτι ἐπυρπολεῖτο ὅλη ἡ χώρα καὶ ὅτι τὸ στρατεύμα ἦτο πολὺ. Κατόπιν δὲ ἀναβάντες εἰς τινα λόφον στρατοπεδεύουν ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἀνάπιον ὅσον ἠδύνατο περισσότερα πυρὰ. Ἄφ' οὗ δ' ἐδείπνησαν δίδονται διαταγαὶ νὰ σβυθοῦν ὅλα τὰ πυρὰ. Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐγκαταστήσαντες φρουροὺς ἐκοιμῶντο. Τὴν δ' ἐπομένην προχωροῦντες φθάνουν εἰς τὸν λόφον, ὅπου ἐπολιορκοῦντο οἱ Ἕλληνες· ἀλλ' ἐδῶ δὲν βλέπουν οὔτε φιλικὸν οὔτε ἐχθρικὸν στρατεύμα, ἀλλὰ μόνον γραῖδιὰ τινα καὶ γερόντια, ἀπὸ τὰ ὅποια μανθάνουν ὅτι οἱ μὲν Θραῖκες, ἀμέσως μόλις ἐβράδυνασεν, ἔφυγον φοβηθέντες νυκτερινὴν ἐπίθεσιν, περὶ τὰ χαράγματα δὲ ἀνεχώρησαν καὶ οἱ Ἕλληνες. Ταῦτα μαθόντες οἱ περὶ τὸν Ξενοφῶντα ἐπορεύοντο εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης θέλοντες νὰ ἐνωθοῦν, ὅσον ἠδύνατο ταχύτερον, μὲ τοὺς ἄλλους. Πορευόμενοι δὲ συναντοῦν ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Κάλπην ἀγούσης ὁδοῦ τοὺς Ἀρκάδας καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς· ἀφ' οὗ δὲ συνητητήθησαν, εἶδον μὲ μεγάλην των χαρὰν ἀλλήλους καὶ ἐχαιρέτιζον, ὡς ἀδελφοὺς.

Συνενωθέντες πάλιν οἱ Ἕλληνες στρατοπεδεύουν ταύτην τὴν ἡμέραν πλησίον τοῦ λιμένος τῆς Κάλπης. Τὴν δ' ἐπομένην ἐξέρχονται εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας διὰ νὰ εὔρουν τροφὰς καὶ διὰ νὰ θάψουν τοὺς πεσόντας Ἀχαιοὺς καὶ Ἀρκάδας. Ἄφ' οὗ δ' ἔθαψαν αὐτούς, τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν συναθροίζονται ὅλοι οἱ στρατιῶται καὶ ἀποφασίζουν: ἔάν τις εἰς τὸ ἐξῆς κάμη λόγον περὶ διαιρέσεως τοῦ στρατοῦ, οὗτος νὰ τιμωρῆται διὰ θανάτου· καὶ νὰ ταχθοῦν ὑπὸ τοὺς ἰδίους στρατηγούς, ὡς καὶ πρὸ τῆς διαιρέσεως, τὴν δὲ θέσιν τοῦ Χειρισόφου, ἀποθανόντος ἐκ πυρετοῦ, ν' ἀναλάβῃ ὁ Νέων. Μετὰ ταῦτα ἀνέμενον τὸν Κλέανδρον, τὸν ἀρμοστὴν τοῦ Βυζαντίου, νὰ ἔλθῃ μὲ τὰς τριήρεις καὶ

τὰ πλοῖα, ἐξερχόμενοι δὲ εἰς τὰ πέριξ ἐλεηλάτουν αὐτὰ καὶ ἔφερον εἰς τὸ στρατόπεδον ἀφθόγους τροφάς· ἄλλοτε δὲ ἐπρομηθεύοντο τροφὰς ἀγοράζοντες ἀπὸ τὰ καταπλέοντα εἰς τὸν λιμένα πλοῖα. Ἐν τῷ μεταξὺ φθάνει ὁ Κλέανδρος μὲ δύο μόνον τριήρεις· καθ' ἣν δὲ ὄραν ἔφθασεν, οἱ στρατιῶται εὐρισκόμενοι εἰς τὰς πέριξ διήραζον αὐτὰ· τοῦτο λέγει προσελθὼν πρὸς τὸν Κλέανδρον ὁ Δέξιππος, ὁ ὁποῖος εἶχε δραπτεῦσαι ἀπὸ τὴν Τραπεζοῦντα μὲ τὸ πεντηκοντάκωπον ἐκεῖνο πλοῖον. Ἀκούσας τοῦτο ὁ Κλέανδρος διατάσσει τὸν Δέξιππον νὰ φέρῃ ἐνώπιόν του οἰονδήποτε ἤθελε συλλάβει ἄρπάζοντα. Καὶ ὁ μὲν Δέξιππος συλλαβὼν κάποιον τὸν ἔφερεν εἰς τὸν Κλέανδρον. Ἀλλὰ συναντήσας αὐτὸν ὁ Ἀγασίας τὸν ἀποσπᾷ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Δεξιππου· οἱ δὲ παριστάμενοι ἐκεῖ ἐκ τῶν στρατιωτῶν ἐπιχειροῦν νὰ κτυπήσουν τὸν Δέξιππον, ἀποκαλοῦντες αὐτὸν προδότην. Πολλοὶ ἐκ τῶν τριηρητῶν φοβηθέντες ἤρχισαν νὰ φεύγουν πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κλέανδρος λέγει ὅτι θὰ ἀναχωρήσῃ καὶ θὰ κηρύξῃ παντοῦ· καμμία ἀπολύτως πόλις νὰ μὴ δέχεται αὐτοὺς ὡς πολεμίους. Τότε οἱ Ἕλληνες ἐνόησαν ὅτι ἡ ἀπειλὴ αὕτη τοῦ Κλεάνδρου ἦτο δι' αὐτοὺς ἐπιβλαβὴς καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ μὴ τὴν πραγματοποιήσῃ· Ὁ Κλέανδρος εἶπεν ὅτι δὲν θὰ τὴν πραγματοποιήσῃ, ἐὰν τοῦ παραδώσουν τὸν ἀποπειραθέντα νὰ κτυπήσῃ τὸν Δέξιππον, καθὼς καὶ τὸν Ἀγασίαν, ὁ ὁποῖος ἀπέσπασε τὸν στρατιώτην ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Δεξιππου. Οἱ Ἕλληνες κατὰ συμβουλήν τοῦ Ξενοφώντας δέχονται νὰ τοὺς παραδώσουν. Κατόπιν ὅμως ἐλθόντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ εἰς τὸν Κλέανδρον παρακαλοῦν αὐτὸν νὰ ἀφήσῃ ἐλευθέρους τοὺς ἄνδρας. Ὁ Κλέανδρος καὶ τοὺς ἄνδρας ἀφίνει καὶ ὑπόσχεται, ἐὰν οἱ θεοὶ τὸ ἐπιτρέψουν, νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπειδὴ ὅμως ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας θυσιάζων διὰ τὴν πορείαν δὲν εἶχε τὰς θυσίας εὐνοϊκάς δι' αὐτήν, ἀποφεύγει νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας ὑποσχεθεὶς νὰ ὑποδεχθῇ αὐτούς, ὅσον δύναται καλύτερα, ὅταν φθάσουν εἰς τὸ Βυζάντιον. Καὶ ὁ μὲν Κλέανδρος ἀνεχώρησε. Οἱ δ' Ἕλληνες περῆ διὰ τῆς Βιθυνίας πορευόμενοι καὶ λαφυραγωγήσαντες ἀφθόγως τὴν χώραν μετὰ ἕξ ἡμέρας φθάνουν εἰς τὴν Χρυσόπολιν].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Α'. Διάβασις τῶν Ἑλλήνων εἰς Βυζάντιον.— Ἐξέγερσις τῶν στρατιωτῶν καὶ καθησύχασις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος.

(1, 2—32)

Ἐκ τούτου δὲ Φαρνάβαζος φοβούμενος τὸ στράτευμα, § 2—4 μὴ ἐπὶ τὴν αὐτοῦ χώραν στρατεύηται, πέμψας πρὸς Ἀναξίβιον τὸν ναύαρχον—ὁ δ' ἔτυχεν ἐν Βυζαντίῳ ὧν—ἐδεῖτο διαβιβάσαι τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ ὑπισχνεῖτο πάντα ποιήσκειν αὐτῷ, ὅσα δέοι. καὶ ὁ Ἀναξίβιος μετεπέμψατο τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς εἰς Βυζάντιον, καὶ ὑπισχνεῖτο, εἰ διαβαῖειν, μισθοφορὰν ἔσσεσθαι τοῖς στρατιώταις. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι ἔφασαν βουλευσάμενοι ἀπαγγελεῖν. Ξενοφῶν δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἀπαλλάξριτο ἤδη ἀπὸ τῆς στρατιᾶς καὶ βούλοιο ἀποπλεῖν. ὁ δὲ Ἀναξίβιος ἐκέλευσεν αὐτὸν συνδιαβάντα ἔπειτα οὕτως ἀπαλλάττεσθαι. ἔφη οὖν ταῦτα ποιήσκειν.

Σεύθης δὲ ὁ Θραξ πέμπει Μηδοσάδην καὶ κελεύει Ξενο- § 5—6 φῶντα συμπροθυμεῖσθαι, ὅπως διαβῆ τὸ στράτευμα, καὶ ἔφη αὐτῷ ταῦτα συμπροθυμηθέντι ὅτι οὐ μεταμελήσει. ὁ δ' εἶπεν· «Ἄλλὰ τὸ μὲν στράτευμα διαβήσεται· τούτου ἕνεκα μηδὲν τελείτω μήτε ἐμοὶ μήτε ἄλλῳ μηδενί· ἐπειδὴν δὲ διαβῆ, ἐγὼ μὲν ἀπαλλάξομαι, πρὸς δὲ τοὺς διαμένοντας καὶ ἐπικαιρίουσ ὄντας προσφερέσθω, ὡς ἂν αὐτῷ δοκῆ».

Ἐκ τούτου διαβαίνουσι πάντες εἰς Βυζάντιον οἱ στρα- § 7—10 τιώται· καὶ μισθὸν μὲν οὐκ ἐδίδου ὁ Ἀναξίβιος, ἐκήρυξε δὲ

λαβόντας τὰ ὄπλα καὶ τὰ σκεύη τοὺς στρατιώτας ἐξιέναι, ὡς ἀποπέμφων τε ἅμα καὶ ἀριθμὸν ποιήσω. ἐνταῦθα οἱ στρατιώται ἤχθοντο, ὅτι οὐκ εἶχον ἀργύριον ἐπισιτίζεσθαι εἰς τὴν πορείαν, καὶ ὀκνηρῶς συνεσκευάζοντο. καὶ ὁ Ξενοφῶν, Κλεάνδρῳ τῷ ἀρμοστῇ ξένος γεγεννημένος, προσελθὼν ἠσπάζετο αὐτὸν ὡς ἀποπλευσόμενος ἤδη. ὁ δὲ αὐτῷ λέγει· «Μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μή», ἔφη, «αἰτίαν ἔξεις, ἐπεὶ καὶ νῦν τινὲς ἤδη σὲ αἰτιῶνται, ὅτι οὐ ταχὺ ἐξέρπει τὸ στράτευμα». ὁ δ' εἶπεν· «Ἄλλ' αἷτιος μὲν ἔγωγε οὐκ εἰμὶ τούτου, οἱ δὲ στρατιῶται αὐτοί, ἐπισιτισμοῦ θεόμενοι, διὰ τοῦτο ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἔξοδον». «Ἄλλ' ὁμως», ἔφη, «ἐγὼ σοι συμβουλεύω ἐξελεῖν μὲν ὡς συμπορευόμενον, ἐπειδὴν δ' ἔξω γένηται τὸ στράτευμα, τότε ἀπαλλάττεσθαι». «Ταῦτα τοίνυν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν, «ἐλθόντες πρὸς Ἀναξίβιον διαπραξόμεθα». οὕτως ἐλθόντες ἔλεγον ταῦτα.

- § 11—14 Ὁ δὲ ἐκέλευεν οὕτω ποιεῖν καὶ ἐξιέναι τὴν ταχίστην συσκευασαμένους καὶ προσανειπεῖν, ὅς ἂν μὴ παρῆ εἰς τὴν ἔξέτασιν καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν αἰτιάσεται. ἐντεῦθεν ἐξῆσαν οἱ τε στρατηγοὶ πρῶτοι καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ ἄρδην πάντες πλὴν ὀλίγων ἔξω ἦσαν, καὶ Ἐτεόνικος εἰστήκει παρὰ τὰς πύλας ὡς, ὁπότε ἔξω γένοιντο πάντες, συγκλείσων τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβαλῶν. ὁ δὲ Ἀναξίβιος συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς λοχαγούς ἔλεξε· «Τὰ μὲν ἐπιτήδεια», ἔφη, «λαμβάνετε ἐκ τῶν Θρακίων κωμῶν· εἰςὶ δὲ αὐτόθι πολλαὶ κριθαὶ καὶ πυροὶ καὶ τᾶλλα ἐπιτήδεια· λαβόντες δὲ πορεύεσθε εἰς Χερρόνησον, ἐκεῖ δὲ Κυνίσκος ὑμῖν μισθοδοτήσει». ἐπακούσαντες δὲ τινες τῶν στρατιωτῶν ταῦτα ἢ καὶ τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο περὶ τοῦ Σεύθου, πότερα πολέμιος εἶη ἢ φίλος, καὶ πότερα διὰ τοῦ Ἰεροῦ ὄρους δεῖο πορεύεσθαι ἢ κύκλῳ διὰ μέσης τῆς Θράκης.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα διελέγοντο, οἱ στρατιῶται ἀναρπάσαντες § 15-17
 τὰ ὄπλα θέουσι δρόμῳ πρὸς τὰς πύλας, ὡς πάλιν εἰς τὸ τεῖ-
 χος εἰσιόντες. ὁ δὲ Ἐτεόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ὡς εἶδον
 προσθέοντας τοὺς ὀπλίτας, συγκλείουσι τὰς πύλας καὶ τὸν
 μοχλὸν ἐμβάλλουσιν. οἱ δὲ στρατιῶται ἔκοπτον τὰς πύλας
 καὶ ἔλεγον ὅτι ἀδικώτατα πάσχοιεν ἐκβαλλόμενοι εἰς τοὺς
 πολεμίους· κατασχίσειν τε τὰς πύλας ἔφασαν, εἰ μὴ ἐκόντες
 ἀνοιξοῦσιν. ἄλλοι δὲ ἔθεον ἐπὶ θάλατταν καὶ παρὰ τὴν χη-
 λὴν τὸ τεῖχος ὑπερβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἄλλοι δέ, οἱ ἐτύγ-
 χανον ἔνδον ὄντες τῶν στρατιωτῶν, ὡς ὄρωσι τὰ ἐπὶ ταῖς
 πύλαις πράγματα, διακόπτοντες ταῖς ἀξίναϊς τὰ κλειθρα,
 ἀναπετανύσασι τὰς πύλας, οἱ δ' εἰσπίπτουσιν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ὡς εἶδε τὰ γιγνόμενα, δαίσας, μὴ ἐφ' ἀρ- § 18-20
 πηγὴν τράποιτο τὸ στράτευμα καὶ ἀνήκεστα κακὰ γέ-
 νοιτο τῇ πόλει καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἔθει καὶ
 συνεισπίπτει εἴσω τῶν πυλῶν σὺν τῷ ὄχλῳ. οἱ δὲ Βυ-
 ζάντιοι, ὡς εἶδον τὸ στράτευμα βία εἰσπίπτον, φεύγου-
 σιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, οἱ μὲν εἰς τὰ πλοῖα, οἱ δὲ οἴκαδε, ὅσοι
 δὲ ἔνδον ἐτύγχανον ὄντες, ἔξω, οἱ δὲ καθεῖλκον τὰς τριήρεις,
 ὡς ἐν ταῖς τριήρεσι σφίζοντο, πάντες δὲ ᾔοντο ἀπολωλέναι,
 ὡς ἑαλωκυίας τῆς πόλεως. ὁ δὲ Ἐτεόνικος εἰς τὴν ἄκραν
 ἀποφεύγει. ὁ δὲ Ἀναξίβιος, καταδραμὼν ἐπὶ θάλατταν, ἐν
 ἀλιευτικῷ πλοίῳ περιέπλει εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ εὐθὺς με-
 ταπέμπεται ἐκ Καλχηθῶνος φρουρούς· οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐδό-
 κουν εἶναι ἐν τῇ ἀκροπόλει σχεῖν τοὺς ἄνδρας.

Οἱ δὲ στρατιῶται, ὡς εἶδον Ξενοφῶντα, προσπίπτουσι πολ- § 21-24
 λοι αὐτῷ καὶ λέγουσι «Νῦν σοι ἔξεστιν, ὦ Ξενοφῶν, ἀνδρὶ
 γενέσθαι. ἔχεις πόλιν, ἔχεις τριήρεις, ἔχεις χρήματα,
 ἔχεις ἄνδρας τοσοῦτους. νῦν ἄν, εἰ βούλοιο, σὺ τε ἡμᾶς
 ὀνήσαιο καὶ ἡμεῖς σὲ μέγαν ποιήσαιμεν». ὁ δ' ἀπεκρί-
 νατο· «Ἄλλ' εὐ γε λέγετε καὶ ποιήσω ταῦτα· εἰ δὲ τούτων

ἐπιθυμεῖτε, θέσθε τὰ ὄπλα ἐν τάξει ὡς τάχιστα». καὶ αὐτὸς τε παρηγγύα ταῦτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐκέλευε παρεγγυᾶν τίθεσθαι τὰ ὄπλα. οἱ δέ, αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ταττόμενοι, οἷ τε ὀπλῖται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ εἰς ὀκτὼ ἐγένοντο καὶ οἱ πελτασταὶ ἐπὶ τὸ κέρας ἐκότερον παρεδεδραμήκεσαν. τὸ δὲ χωρὶον οἶον κάλλιστον ἐκτάξασθαι ἔστι, τὸ Θράκιον καλούμενον, ἔρημον οἰκιῶν καὶ πεδινόν.

§ 25 Ἐπεὶ δὲ ἔκειτο τὰ ὄπλα καὶ κατηρεμίσθησαν, συγκαλεῖ ὁ Ξενοφώντας τὴν στρατιάν καὶ λέγει τάδε: «Ὅτι μὲν ὀργίζεσθε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, καὶ νομίζετε δεινὰ πάσχειν ἐξαπατώμενοι, οὐ θαυμάζω. ἦν δὲ τῷ θυμῷ χαριζώμεθα καὶ Λακεδαιμονίους τε τοὺς παρόντας τῆς ἐξαπάτης τιμωρῶμεθα καὶ τὴν πόλιν τὴν οὐδὲν αἰτίαν διαρπάσωμεν, ἐνθυμεῖσθε, ἃ ἔσται ἐντεῦθεν.

§ 26—27 »Πολέμοι μὲν ἐσόμεθα ἀποδεδειγμένοι Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. οἶος δ' ὁ πόλεμος ἂν γένοιτο, εἰκάζειν δὴ πάρεστιν, ἑωρακότας καὶ ἀναμνησθέντας τὰ νῦν δὴ γεγενημένα. ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους, ἔχοντες τριήρεις, τὰς μὲν ἐν θαλάττῃ, τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις, οὐκ ἐλάττους τριακοσίων, ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ πόλει καὶ προσόδου οὔσης κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τε τῶν ἐνδῆμων καὶ τῆς ὑπερορίας οὐ μείον χιλίων ταλάντων· ἄρχοντες δὲ τῶν νήσων ἀπασῶν, καὶ ἐν τε τῇ Ἀσίᾳ πολλὰς ἔχοντες πόλεις καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἄλλας τε πολλὰς καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Βυζάντιον, ὅπου νῦν ἐσμεν, ἔχοντες κατεπολεμήθημεν οὕτως, ὡς πάντες ὑμεῖς ἐπίστασθε.

§ 28 »Νῦν δὲ δὴ τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν, Λακεδαιμονίοις μὲν καὶ τῶν ἀρχαίων συμμάχων ὑπαρχόντων, Ἀθηναίων δὲ καί, οἷ ἐκείνοις τότε ἦσαν σύμμαχοι, πάντων προσγεγενημένων, Τισσαφέρνους δὲ καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ ἄλλων βαρβάρων πάν-

των πολεμίων ἡμῖν ὄντων, πολεμιωτάτου δὲ αὐτοῦ τοῦ ἄνω βασιλέως, ὃν ἤλθομεν ἀφαιρησόμενοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα; τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ ὄντων, ἔστι τις οὕτως ἄφρων, ὅστις οἶεται ἂν ἡμᾶς περιγενέσθαι;

» Μὴ πρὸς θεῶν μαινώμεθα μῆδ' αἰσχρῶς ἀπολώμεθα, § 29—31 πολέμιοι ὄντες καὶ ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἡμετέροις αὐτῶν φίλοις τε καὶ οἰκείοις. ἐν γὰρ ταῖς πόλεσιν εἰσι πάντες ταῖς ἐφ' ἡμᾶς στρατευσομέναις, καὶ δικαίως, εἰ βάρβαρον μὲν πόλιν οὐδεμίαν ἠθελήσαμεν κατασχεῖν, καὶ ταῦτα κρατοῦντες, Ἑλληνίδα δὲ εἰς ἣν πρώτην πόλιν ἤλθομεν, ταύτην ἐξάλαπάξομεν. ἐγὼ μὲν τοίνυν εὐχομαι, πρὶν ταῦτα ἐπιθεῖν ὑφ' ὑμῶν γενόμενα, μυρίας ἐμέ γε κατὰ τῆς γῆς ὀργυῖας γενέσθαι. καὶ ὑμῖν δὲ συμβουλεύω, Ἑλληνας ὄντας, τοῖς τῶν Ἑλλήνων προεστηκόσι πειθομένους, πειρᾶσθαι τῶν δικαίων τυγχάνειν. ἐὰν δὲ μὴ δύνησθε ταῦτα, ἡμᾶς δεῖ ἀδικουμένους τῆς γοῦν Ἑλλάδος μὴ στέρεσθαι. καὶ νῦν μοι δοκεῖ πέμπσαντας Ἀναξιβίῳ εἰπεῖν, ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες παρεληλύθαμεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ἦν μὲν δυνώμεθα παρ' ὑμῶν ἀγαθόν τι εὐρίσκεισθαι, εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ δηλώσοντες, ὅτι οὐκ ἐξαπατώμενοι, ἀλλὰ πειθόμενοι ἐξερχόμεθα».

Ταῦτα ἔδοξε καὶ πέμπουσιν Ἱερώνυμόν τε Ἡλείον § 32 ἐροῦντα ταῦτα καὶ Εὐρύλοχον Ἀρκάδα καὶ Φιλήσιον Ἀχαιοῖν. οἱ μὲν ταῦτα ᾤχοντο ἐροῦντες.

[Τὸ στράτευμα διέμενεν εἰς κώμας τῆς Θράκης κειμένας περίξ τοῦ Βυζαντίου καὶ δὲν ἐγνώριζεν εἰς ποῖον μέρος νὰ διενθνήῃ. Οἱ στρατηγοὶ ἐδιχονόουν, διότι ἄλλος μὲν ἤθελε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν Σεύθην, τὸν ἡγεμόνα τῆς Θράκης, ἄλλος δὲ εἰς τὴν Θρακικὴν Χερσόνησον, ἄλλος δὲ ἤθελε νὰ διαβιβασθῇ πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐν τῷ μεταξὺ φθάνει εἰς τὸ Βυζάντιον ὁ ἀρμοστής Ἀρίσταρχος ὡς διάδοχος τοῦ Κλεάνδρου καὶ ὁ ναυαγ-

χος Πῶλος ὡς διάδοχος τοῦ Ἀναξίβιον· τῇ συμβουλῇ τοῦ τελευ-
 ταιῶν πωλεῖ ὁ Ἀρίσταρχος 400 ὑπολειφθέντας εἰς τὸ Βυζάντιον
 στρατιώτας τοῦ Κύρου. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος, ἀφ' οὗ ἔπλευσεν εἰς τὸ
 Πάριον μαζί με τὸν Ξενοφῶντα—ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποχωρήσει ἀπὸ
 τὸ σιράτευμα—, ἀποστέλλει εἰς τὸν Φαρνάβαζον ἀπεσιαλμένους,
 διὰ τὰ τοῦ ὑπενθυμίση ὅτι τοῦ εἶχεν ὑποσχεθῆ. Ἄλλ' ὁ Φαρνάβα-
 ζος ἀφ' οὗ ἔμαθεν ὅτι ἦλθεν ἄλλος ἀρμοστής εἰς τὸ Βυζάντιον,
 ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ ὅτι ὁ Ἀναξίβιος δὲν ἦτο πλέον ναύαρχος, ὡς
 πρὸς τὸν Ἀναξίβιον μὲν δὲν ἐφρόντιζε, μετὰ τὸν Ἀρίσταρχον δὲ
 διεξῆγε διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ Κυρείου στρατεύματος. Τότε
 ὁ Ἀναξίβιος, διὰ τὰ ἐκδικηθῆ, παρακινεῖ τὸν Ξενοφῶντα νὰ ἐπι-
 στρέψῃ εἰς τὸ σιράτευμα καί, ἀφ' οὗ ὁδηγήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν
 περισσοτέρους εἰς τὴν Πέρινθον, νὰ διαβιβάσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν
 Ἀσίαν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Φαρναβάζου. Ὁ Ξενοφῶν ἐπι-
 στρέφει εἰς τὸ σιράτευμα, οἱ δὲ στρατιῶται τὸν ὑποδέχονται με-
 γάλῃ τῶν χαρῶν καὶ εὐθὺς τὸν ἀκολουθοῦν, προθυμότατοι νὰ
 διαβιवासθοῦν ἐκ τῆς Θράκης εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἄλλ' ὁ νέος ἀρμο-
 στής Ἀρίσταρχος, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν Φαρνάβαζον, ἐμποδίζει
 αὐτοὺς νὰ διαβιवासθοῦν. Εἰς τοιαύτην ἀμηχανίαν εὐρεθεὶς ὁ Ξε-
 νοφῶν θυσιάζει, διὰ τὰ μάθη, ἂν οἱ θεοὶ τοῦ ἐπιτρέπουσαν νὰ ὁδη-
 γήσῃ τὸ σιράτευμα εἰς τὸν Σεύθην, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπανελημμέ-
 νως εἶχε παρακληθῆ, προτιοῦ ἐπιχειρήσῃ νὰ διαβιवासθῆ εἰς τὴν
 Ἀσίαν, νὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν τὸ σιράτευμα. Ἐπειδὴ δὲ αἱ θυσίαι
 ἦσαν εὐνοϊκαί, ἀφ' οὗ παρέλαβε τὸν λοχαγὸν Πολυκράτην καὶ ἄλ-
 λους στρατιώτας, ἀναχωρεῖ νύκτα διὰ τὸ σιράτευμα τοῦ Σεύθου.
 Ὅτε δ' ἐπλησίαζεν, προαποστέλλει τὸν διερχομένον, τὸν ὁποῖον εἶχε
 μαζί του κατὰ τύχην, διατάσσων αὐτὸν νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Σεύθην
 ὅτι ὁ Ξενοφῶν εἶναι πλησίον του καὶ ὅτι θέλει νὰ τοῦ ὀμιλήσῃ.
 Ὁ Σεύθης μαθὼν τοῦτο ἀποστέλλει 200 πελταστάς, οἱ ὁποῖοι πα-
 ραλαβόντες τὸν Ξενοφῶντα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ὁδηγοῦν εἰς τὸν
 Σεύθην· οὗτος ἐφυλάσσειτο ἰσχυρῶς ἐντὸς πύργου, περὶ τὸν ὁποῖον
 ἦσαν ἵπποι φέροντες τοὺς χαλινούς των· διότι φοβούμενος ὁ Σεύ-
 θης, μήπως ἐχθροὶ ἐπιπέσουν κατ' αὐτοῦ αἰφνιδίως, τὰς μὲν ἡμέ-
 ρας ἄφινε τοὺς ἵππους ἐλευθέρους νὰ βόσκουν, τὰς δὲ νύκτας
 ἐφρόντιζε νὰ ἔχουν αὐτοὺς εἰτούμους. Ὅταν δὲ ἐπλησίασαν, διέτα-
 ξεν ὁ Σεύθης νὰ εἰσέλθῃ ὁ Ξενοφῶν μαζί με δύο ἄνδρας τῆς

ἐκλογῆς του. Ἄφ' οὗ δ' εἰσῆλθον, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐχαιρέτισαν ἀλλήλους καὶ προέπιον μὲ ποτήρια γεμάτα οἶνον· κατόπιν δὲ ὁ Ξενοφῶν παρακαλεῖ τὸν Σεύθην νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν πύργον καὶ οἱ παραμένοντες ἔξω ἄνδρες τῆς ἀκολουθίας του, διὰ νὰ εἶναι ἡ μεταξὺ των συμφωνία ἔτι μᾶλλον ἀξιόπιστος. Ὁ Σεύθης ἐπιτρέπει τοῦτο. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀφ' οὗ εἰσῆλθον καὶ οἱ ἔξω, ὁ Ξενοφῶν ἐρωτᾷ τὸν Σεύθην εἰς τί θέλει νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν στρατόν· οὗτος δ' ἀπαντᾷ ὅτι θέλει διὰ τῆς βοηθείας τούτου ν' ἀνακτήσῃ τὴν πατρικὴν του ἀρχήν, τὴν ὁποίαν ἔχει στερηθῆ· ὑπόσχεται δὲ νὰ δώσῃ, ἐὰν τὸν βοηθήσουν, εἰς ἕκαστον μὲν στρατιώτην ἓνα κυζικηρόν, εἰς ἕκαστον δὲ λοχαγὸν δύο, εἰς ἕκαστον δὲ στρατηγὸν τέσσαρας καὶ γῆν, ὅσην θέλουν, καὶ ζεύγη βοῶν καὶ τόπον πλησίον τῆς θαλάσσης ὀχυρόν· ὡσαύτως ὑπόσχεται, ἐὰν δὲν κατορθωθῇ τι, νὰ κάμῃ πάντας τοὺς θέλοντας νὰ ζήσουν πλησίον του καὶ ἀδελφοὺς καὶ ὁμοτραπέζους καὶ κοινωνοὺς εἰς κάθε πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἤθελον μαζὶ ἀποκτήσει· εἰς τὸν Ξενοφῶντα δὲ ἰδιαιτέρως ὑπόσχεται νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα του ὡς σύζυγον καὶ πρὸς κατοικίαν του τόπον ὀρειαιότατον, τὴν Βισάνθην].

Β'. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθην καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δεῖπνον.

(3, 1—33)

Ἀκούσαντες ταῦτα καὶ δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀπή- § 1—2
λαυνον· καὶ πρὸ ἡμέρας ἐγένοντο ἐπὶ στρατοπέδῳ καὶ ἀπήγγειλαν ἕκαστοι τοῖς πέμψασιν. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, ὁ μὲν Ἀρίσταρχος πάλιν ἐκάλει τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς· τοῖς δ' ἔδοξε τὴν μὲν πρὸς Ἀρίσταρχον ὁδὸν εἶσαι, τὸ δὲ στρατεύμα συγκαλέσαι. καὶ συνῆλθον πάντες πλὴν οἱ Νέωνος· οὗτοι δὲ ἀπέιχον ὡς δέκα στάδια.

Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἀναστὰς Ξενοφῶν εἶπε τάδε· « Ἄνδρες, § 3—6
διαπλεῖν μὲν, ἔνθα βουλόμεθα, Ἀρίσταρχος τριήρεις ἔχων

κωλύει· ὥστε εἰς πλοῖα οὐκ ἀσφαλὲς ἐμβαίνειν· οὗτος δὲ αὐτὸς κελεύει εἰς Χερρόνησον βίᾳ διὰ τοῦ Ἱεροῦ ὄρους πορευέσθαι· ἦν δέ, κρατήσαντες τούτου, ἐκεῖσε ἔλθωμεν, οὔτε πωλήσειν ἔτι ὑμᾶς φησιν, ὥσπερ ἐν Βυζαντίῳ, οὔτε ἐξαπατήσεται ἔτι ὑμᾶς, ἀλλὰ λήψεσθαι μισθόν, οὔτε περιόψεσθαι ἔτι, ὥσπερ νυνί, δεομένους τῶν ἐπιτηδείων. οὗτος μὲν ταῦτα λέγει· Σεύθης δὲ φησιν, ἂν πρὸς ἐκείνῳ ἴητε, εὐ ποιήσειν ὑμᾶς. νῦν οὖν σκέψασθε, πότερον ἐνθάδε μένοντες τοῦτο βουλευέσθε ἢ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐπανελθόντες. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ, ἐπεὶ ἐνθάδε οὔτε ἀργύριον ἔχομεν, ὥστε ἀγοράζειν, οὔτε ἄνευ ἀργυρίου ἐῷσι λαμβάνειν, ἐπανελθόντας εἰς τὰς κώμας, ὅθεν οἱ ἥττους ἐῷσι λαμβάνειν, ἐκεῖ, ἔχοντας τὰ ἐπιτήδεια, ἀκούοντας, ὅ,τι τις ἡμῶν δεῖται, αἰρεῖσθαι, ὅ,τι ἂν ἡμῖν δοκῆ κράτιστον εἶναι. καὶ ὅτῳ», ἔφη, «ταῦτα δοκεῖ, ἀράτω τὴν χεῖρα». ἀνέτειναν ἅπαντες. «Ἀπιόντες τοίνυν», ἔφη, «συσκευάζεσθε, καὶ ἐπειδὴν παραγγέλλῃ τις, ἔπεσθε τῷ ἡγούμενῳ».

§ 7—9 Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν μὲν ἡγεῖτο, οἱ δ' εἴποντο. Νέων δὲ καὶ παρ' Ἀριστάρχου ἄγγελοι ἐπειθον ἀποτρέπεσθαι· οἱ δ' οὐχ ὑπήκουον. ἐπεὶ δ' ὅσον τριάκοντα σταδίους προσηλύθησαν, ἀπαντᾷ Σεύθης. καὶ ὁ Ξενοφῶν, ἰδὼν αὐτόν, προσελάσαι ἐκέλευσεν, ὅπως, ὅτι πλείστων ἀκούοντων, εἴποι αὐτῷ ἃ ἐδόκει συμφέρειν. ἐπεὶ δὲ προσῆλθεν, εἶπε Ξενοφῶν· «Ἡμεῖς πορευόμεθα, ὅπου μέλλει ἔξειν τὸ στράτευμα τροφήν· ἐκεῖ δ' ἀκούοντες καὶ σοῦ καὶ τῶν τοῦ Λακωνικοῦ αἰρησόμεθα, ἃ ἂν κράτιστα δοκῆ εἶναι. ἦν οὖν ἡμῖν ἡγήσῃ, ὅπου πλείστα ἐστὶν ἐπιτήδεια, ὑπὸ σοῦ νομοῦμεν ξενίζεσθαι». καὶ ὁ Σεύθης ἔφη· «Ἄλλὰ οἶδα κώμας πολλὰς ἀθρόας καὶ πάντα ἐχούσας τὰ ἐπιτήδεια, ἀπεχούσας ἡμῶν, ὅσον διελθόντες ἂν ἡδέως ἀριστῶτε». «Ἡγοῦ τοίνυν», ἔφη ὁ Ξενοφῶν.

§ 10—12 Ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο εἰς αὐτὰς τῆς δειλῆς, συνῆλθον οἱ στρα-

τιώται, καὶ εἶπε Σεύθης τοιάδε· «Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες, δέομαι ὑμῶν στρατεύεσθαι σὺν ἐμοί, καὶ ὑπισχνοῦμαι ὑμῖν δώσειν τοῖς στρατιώταις κυζικηνόν, λοχαγοῖς δὲ καὶ στρατηγοῖς τὰ νομιζόμενα· ἔξω δὲ τούτων τὸν ἄξιον τιμήσω. σιτία δὲ καὶ ποτά, ὡσπερ καὶ νῦν, ἐκ τῆς χώρας λαμβάνοντες ἔξετε· ὅποσα δ' ἂν ἀλίσκεται, ἀξιώσω αὐτὸς ἔχειν, ἵνα ταῦτα διατιθέμενος ὑμῖν τὸν μισθὸν πορίζω. καὶ τὰ μὲν φεύγοντα καὶ ἀποδιδράσκοντα ἡμεῖς ἱκανοὶ ἐσόμεθα διώκειν καὶ μαστεύειν· ἂν δέ τις ἀνθιστῆται, σὺν ὑμῖν πειρασόμεθα χειροῦσθαι». ἐπήρητο ὁ Ξενοφῶν· «Πόσον δὲ ἀπὸ θαλάττης ἀξιώσεις συνέπεσθαί σοι τὸ στράτευμα;» ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Οὐδαμῆ πλεῖον ἑπτὰ ἡμερῶν, μεῖον δὲ πολλαχῆ».

Μετὰ ταῦτα ἐδίδοδοτο λέγειν τῷ βουλομένῳ· καὶ ἔλεγον § 13—14 πολλοὶ κατὰ ταῦτά, ὅτι παντὸς ἄξια λέγοι Σεύθης· χειμῶν γὰρ εἶη καὶ οὔτε οἴκαδε ἀποπλεῖν τῷ τοῦτο βουλομένῳ δυνατὸν εἶη, διαγενέσθαι τε ἐν φιλίᾳ οὐχ οἶόν τε, εἰ δέοι ὠνουμένους ζῆν, ἐν δὲ τῇ πολεμῖα διατρίβειν καὶ τρέφεσθαι ἀσφαλέςτερον μετὰ Σεύθου ἢ μόνους. ὄντων δ' ἀγαθῶν τοσοῦτων, εἰ μισθὸν προσλήψοιντο, εὖρημα ἐδόκει εἶναι. ἐπὶ τούτοις εἶπεν ὁ Ξενοφῶν· «Εἴ τις ἀντιλέγει, λεγέτω· εἰ δὲ μή, ἐπιψηφιῶ ταῦτα». ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, ἐπεψήφισε, καὶ ἔδοξε ταῦτα. εὐθὺς δὲ Σεύθῃ εἶπε, ὅτι συστρατεύοιντο αὐτῷ.

Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τάξεις ἐσκήνησαν, στρατη- § 15—17 γοῦς δὲ καὶ λοχαγοῦς ἐπὶ δεῖπνον Σεύθης ἐκάλεσε, πλησίον κώμην ἔχων. ἐπεὶ δ' ἐπὶ θύραις ἦσαν ὡς ἐπὶ δεῖπνον παριόντες, ἦν τις Ἡρακλείδης Μαρωνεΐτης· οὗτος προσιῶν ἐνὶ ἐκάστω, οὐστινας ᾤετο ἔχειν τι δοῦναι Σεύθῃ, πρῶτον μὲν πρὸς Παριανούς τινας, οἱ παρῆσαν φιλίαν διαπραξόμενοι πρὸς Μήδοκον, τὸν Ὀδρουσῶν βασιλέα, καὶ δῶρα ἄγοντες αὐτῷ τε καὶ τῇ γυναικί, ἔλεγεν, ὅτι Μήδοκος μὲν ἄνω εἶη δώδεκα ἡμερῶν ἀπὸ θαλάττης ὁδόν, Σεύθης δ' ἐπεὶ τὸ στράτευμα τοῦτο

εἴληφεν, ἄρχων ἔσοιτο ἐπὶ θαλάττῃ. «γείτων οὖν ὦν ἱκανώτατος ἔσται ὑμᾶς καὶ εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν. ἦν οὖν σωφρονῆτε, τούτῳ δώσετε, ὅτι ἂν ἄγγητε· καὶ ἄμεινον ὑμῖν διακείσεται ἢ ἐὰν Μηδόκῳ, τῷ πρόσω οἰκοῦντι, διδῶτε». τούτους μὲν οὕτως ἔπειθεν.

§ 18—20 Ἀῦθις δὲ Τιμασίῳνι τῷ Δαρδανεὶ προσελθὼν, ἐπεὶ ἤκουσεν αὐτῷ εἶναι καὶ ἐκπώματα καὶ τάπιδας βαρβαρικὰς, ἔλεγεν, ὅτι νομίζοιτο, ὁπότε ἐπὶ δεῖπνον καλέσαι Σεύθης, δωρεῖσθαι αὐτῷ τοὺς κληθέντας. «οὗτος δ' ἦν μέγας ἐνθάδε γέννηται, ἱκανὸς ἔσται σε καὶ οἴκαδε καταγαγεῖν καὶ ἐνθάδε πλούσιον ποιῆσαι». τοιαῦτα προυμνᾶτο ἐκάστῳ προσιῶν. προσελθὼν δὲ καὶ Ξενοφῶντι ἔλεγε· «Σὺ καὶ πόλεως μεγίστης εἶ καὶ παρὰ Σεύθῃ τὸ σὸν ὄνομα μεγιστόν ἐστι, καὶ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ ἴσως ἀξιώσεις καὶ τεῖχη λαμβάνειν, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τῶν ὑμετέρων ἔλαβον, καὶ χώραν ἄξιον οὖν σοι καὶ μεγαλοπρεπέστατα τιμῆσαι Σεύθῃ. εὖνους δέ σοι ὦν παραινῶ· εὖ οἶδα γάρ, ὅτι, ὅσῳ ἂν μείζω τούτῳ δωρήσει, τοσούτῳ μείζω ὑπὸ τούτου ἀγαθὰ πείσει». ἀκούων ταῦτα Ξενοφῶν ἠπόρει· οὐ γὰρ διεβεβήκει ἔχων ἐκ Παρίου, εἰ μὴ παῖδα καὶ ὄσον ἐφόδιον.

§ 21—22 Ἐπεὶ δὲ εἰσηλθὼν ἐπὶ τὸ δεῖπνον τῶν τε Θρακῶν οἱ κρᾶτιστοι τῶν παρόντων καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων καί, εἴ τις πρεσβεία παρῆν ἀπὸ πόλεως, τὸ δεῖπνον μὲν ἦν καθημένοις κύκλῳ· ἔπειτα δὲ τρίποδες εἰσηνήχθησαν πᾶσιν· οὗτοι δ' ἦσαν κρεῶν μεστοὶ νενεμημένων, καὶ ἄρτοι ζυμίται μεγάλοι προσπεπερονημένοι ἦσαν πρὸς τοῖς κρέασι. μάλιστα δ' αἱ τράπεζαι κατὰ τοὺς ξένους αἰεὶ ἐτίθεντο· νόμος γὰρ ἦν—καὶ πρῶτος τοῦτο ἐποίει Σεύθης—, καὶ ἀνελόμενος τοὺς ἑαυτῷ παρακειμένους ἄρτους διέκλα κατὰ μικρὸν καὶ ἐρρίπτει, οἷς αὐτῷ ἐδόκει, καὶ τὰ κρέα ὡσαύτως, ὄσον μόνον γεύσασθαι ἑαυτῷ καταλιπών. καὶ οἱ ἄλλοι δὲ κατὰ ταῦτα ἐποίουν, καθ' οὓς αἱ τράπεζαι ἔκειντο.

Ἄρκας δέ τις, Ἀρύστας ὄνομα, φαγεῖν δεινός, τὸ μὲν διαρ- § 23—25
ριπτεῖν εἷα χαίρειν, λαβὼν δὲ εἰς τὴν χεῖρα ὄσον τριχοίνι-
κον ἄρτον καὶ κρέα θέμενος ἐπὶ τὰ γόνατα ἐδείπνει. κέρατα
δὲ οἴνου περιέφερον, καὶ πάντες ἐδέχοντο· ὁ δ' Ἀρύστας, ἐπεὶ
παρ' αὐτὸν φέρων τὸ κέρας ὁ οἰνοχόος ἦκεν, εἶπεν ἰδὼν τὸν
Ξενοφῶντα οὐκέτι δειπνοῦντα, «Ἐκείνῃ», ἔφη, «ὄος· σχο-
λάζει γὰρ ἤδη, ἐγὼ δὲ οὐδέπω». ἀκούσας Σεύθης τὴν φωνὴν
ἠρώτα τὸν οἰνοχόον, τί λέγει. ὁ δὲ οἰνοχόος εἶπεν· ἑλληνί-
ζειν γὰρ ἠπίστατο. ἐνταῦθα μὲν δὴ γέλωσ ἐγένετο.

Ἐπεὶ δὲ προυχῶρει ὁ πότος, εἰσῆλθεν ἀνὴρ Θραξ ἵππον § 26—28
ἔχων λευκόν, καὶ λαβὼν κέρας μεστὸν εἶπε· «Προπίνω σοι,
ὦ Σεύθη, καὶ τὸν ἵππον τοῦτον δωροῦμαι, ἐφ' οὗ καὶ διώκων,
ὃν ἂν ἐθέλῃς, αἰρήσεις καὶ ἀποχωρῶν οὐ μὴ δεισῆς τὸν πο-
λέμιον». ἄλλος παῖδα εἰσαγαγὼν οὕτως ἐδωρήσατο προπί-
νων, καὶ ἄλλος ἱμάτια τῇ γυναικί. καὶ Τιμασίων προπίνων
ἐδωρήσατο φιάλην τε ἀργυρᾶν καὶ τάπιδα ἀξίαν δέκα μῶν.
Γνήσιππος δέ τις Ἀθηναῖος ἀναστάς εἶπεν, ὅτι ἀρχαῖος εἶη
νόμος κάλλιστος τοὺς μὲν ἔχοντας διδόναι τῷ βασιλεῖ τι-
μῆς ἕνεκα, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι διδόναι τὸν βασιλέα «εἶνα καὶ
ἐγώ», ἔφη, «ἔχω σοι δωρεῖσθαι καὶ τιμᾶν».

Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἠπορεῖτο, τί ποιήσει· καὶ γὰρ ἐτύγχανεν § 29—31
ὡς τιμώμενος ἐν τῷ πλησιαιτάτῳ δίφρῳ Σεύθῃ καθήμενος. ὁ
δὲ Ἡρακλείδης ἐκέλευεν αὐτῷ τὸ κέρας ὀρέξει τὸν οἰνοχόον.
ὁ δὲ Ξενοφῶν, ἤδη γὰρ ὑποπεπωκώς ἐτύγχανε, ἀνέστη θαρ-
ραλέως δεξάμενος τὸ κέρας καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δέ σοι, ὦ Σεύθη,
δίδωμι ἑμαυτὸν καὶ τοὺς ἑμούςς τούτους ἐτέρους φίλους εἶναι
πιστούς, καὶ οὐδένα ἄκοντα, ἀλλὰ πάντας μᾶλλον ἔτι ἐμοῦ
σοι βουλομένους φίλους εἶναι. καὶ νῦν πάρεισιν οὐδέν σε
προσαιτοῦντες, ἀλλὰ καὶ προἰέμενοι καὶ πονεῖν ὑπὲρ σοῦ καὶ
προκινδυνεύειν ἐθέλοντες· μεθ' ὧν, ἂν οἱ θεοὶ θέλωσι, πολλὴν
χώραν τὴν μὲν ἀπολήψει πατρίαν οὔσαν, τὴν δὲ κτήσει.

πολλοὺς δὲ ἵππους, πολλοὺς δὲ ἄνδρας καὶ γυναῖκας κατακτῆσει, οὓς οὐ λήξουσθαί σε δεήσει, ἀλλ' αὐτοὶ φέροντες παρέσονται πρὸς σὲ θῶρα». ἀναστὰς ὁ Σεύθης συνεξέπιε καὶ κατεσκευδάσατο μετὰ τοῦτο τὸ κέρασ.

§ 32—33 Μετὰ ταῦτα εἰσῆλθον κέρασί τε οἷσις σημαίνουσιν αὐλοῦντες καὶ σάλπιγγιν ὠμοβοεῖαις ῥυθμούς τε καὶ οἶον μαγάδι σαλπίζοντες. καὶ αὐτὸς Σεύθης ἀναστὰς ἀνέκραγέ τε πολεμικὸν καὶ ἐξήλατο ὥσπερ βέλος φυλαττόμενος μάλα ἐλαφρῶς. εἰσῆσαν δὲ καὶ γελωτοποιοί.

[Μετὰ τὸ δεῖπνον περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου οἱ μὲν λοχαγοὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ στρατόπεδον, ὁ δὲ Σεύθης μετὰ τῶν στρατηγῶν συμφωνοῦν νὰ ἐπιπέσουν κατὰ τῶν πολεμίων, προτοῦ οὔτοι μάθουν τὴν μεταξύ των συμμαχίαν· καὶ περὶ τὸ μεσονύκτιον ξεκινήσαντες ἐπορεύοντο κατὰ συμβουλήν τοῦ Ξενοφώντας διὰ μέσου χόνος πολλῆς προηγούμενοι μὲν οἱ ἵππεῖς, ἀκολουθοῦντες δὲ οἱ πελτασταὶ καὶ τελευταῖοι οἱ ὀπλίται. Οὕτω δὲ ἀνέλπιστοι ἐπιπεσόντες κατὰ τῶν κωμῶν τῶν πολεμίων κυριεύουν αὐτὰς καὶ ἄφθονον λείαν ἀποκομίζουσιν: 1.000 περίπου αἰχμαλώτους, 2.000 βόας καὶ 10.000 πρόβατα.

Τὴν ἐπομένην ὁ Σεύθης κατακαίει τὰς κώμας, διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ φόβον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, ὅτι τοιαῦτα θὰ πάθουν καὶ αὐτοί, ἂν δὲν ὑπακούσουν. Καὶ τὰ μὲν λάφυρα ἀπέστειλε τὸν Ἑρακλείδην εἰς τὴν Πέρινθον νὰ τὰ πωλήσῃ, αὐτὸς δὲ καὶ οἱ Ἕλληνες στρατοπεδεύουν εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Θυνῶν· οὔτοι δὲ φοβηθέντες ἐγκαταλείπουν τὰς κώμας των καὶ καταφεύγουν εἰς τὰ ὄρη. Προσκαλούμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Σεύθου νὰ καταβοῦν νὰ κατοικήσουν εἰς τὰς κώμας των καταβαίονν οἱ γέροντες καὶ οἱ παῖδες καὶ αἱ γυναῖκες· οἱ δὲ νεώτεροι κατασκηνάζουσιν εἰς τὰς ὑπὸ τὸ ὄρος κειμένας κώμας. Τοῦτο μαθὼν ὁ Σεύθης παραλαμβάνει τὸν Ξενοφώντας με τοὺς νεωτέρους ἐκ τῶν ὀπλιτῶν καὶ φθάσας εἰς τὰς κώμας ἐκδιώκει ἀπ' ἐκεῖ τοὺς καταφυγόντας νεωτέρους καὶ τοὺς ἀναγκάζει νὰ καταφύγουν εἰς τὸ ἐκεῖ πον πλησίον κείμενον ὄρος.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀρχίζουν διαπραγματεύσεις περὶ συνθηκῶν καὶ ὁμῶν. Ἀλλὰ κατὰ τινα νύκτα κατελθόντες ἐκ τοῦ ὄρους οἱ Θυνοὶ ἐπιτίθενται κατὰ τινας ὑπ' αὐτὸ ὑψηλότερον κειμένης κώμης, ὅπου κατεσκήρωνεν ὁ Ξενοφῶν μὲ τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ πυρπολοῦν αὐτήν. Οἱ περὶ τὸν Ξενοφῶντα καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, οἱ κατασκηρώνοντες εἰς ἄλλας ἐκεῖ πλησίον κειμένας κώμας, ἔξορμουῖν ἐκ τῶν οἰκιῶν τῶν κωμῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὐρίσκοιτο, καὶ συμπλακέντες πρὸς τοὺς Θυνοὺς τοὺς τρέπουσι εἰς φυγὴν καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν φονεύουσι. Τὴν δ' ἐπομένην ὁ Ξενοφῶν μὲ τὸν στρατὸν τοῦ καὶ μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Σεύθου καὶ μὲ πολλοὺς ἐκ τῶν Ὀδρουσῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον προσέλθει εἰς τὸν Σεύθην, ἐκστρατεύει εἰς τὸ ὄρος, ὅπου εἶχον καταφύγει οἱ Θυνοί. Οὗτοι, ὅτε ἀπὸ τοῦ ὄρους εἶδον νὰ ἐπέρχεται ἐναντίον των τόσον πολυάριθμος στρατός, φοβηθέντες καταβαίνουν καὶ μὲ παρακλήσεις ζητοῦν καὶ συνομολογοῦν εἰρήνην μὲ τὸν Σεύθην.

Οἱ Ἕλληνες μὲ τὸν Σεύθην, ἀφ' οὗ διέβησαν τὰ ὄρη, ἔρχονται εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα τῆς Θράκης, ὅπου ἔρχεται καὶ ὁ Ἡρακλείδης φέρων τὰ εἰσπραχθέντα ἀπὸ τὴν πώλησιν τῶν λαφύρων χρηήματα. Ὁ Σεύθης, ἀφ' οὗ ἐξέλεξε τρεῖς ἀπὸ ἡμίονους συρομένας ἀμάξας καὶ ἄλλας συρομένας ἀπὸ βόας, τὰς δωρίζει εἰς τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων πληρώνει πρὸς τοῦτοις καὶ τὸν μισθὸν ὄχι πλήρη, ἀλλὰ εἴκοσι μόνον ἡμερῶν· διότι ὁ Ἡρακλείδης ἔλεγεν ὅτι δὲν κατώρθωσε νὰ εἰσπράξῃ περισσότερο ἀπὸ τὴν πώλησιν τῶν λαφύρων. Ὡς ἐκ τούτου δυσαρεστηθεὶς ὁ Ξενοφῶν κατηγορεῖ τὸν Ἡρακλείδην ὅτι δὲν φροντίζει ὅπως πρέπει διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ Σεύθου. Ὁ Ἡρακλείδης φοβηθεὶς μήπως χάσῃ τὴν φιλίαν τοῦ Σεύθου διαβάλλει τὸν Ξενοφῶντα πρὸς τὸν Σεύθην ὡς ἐκ τούτου οὗτος δυσαρεστεῖται μὲ τὸν Ξενοφῶντα καὶ δὲν ἀναφέρει πλέον εἰς αὐτόν ὅτι, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη, θὰ τοῦ δωρίσῃ ὅ,τι τοῦ εἶχεν ὑποσχεθῆ, δηλ. τὴν Βισάνθην καὶ τὸν Γάνον καὶ τὸ Νέον τεῖχος. Δι' ὅλα αὐτὰ ὁ Ξενοφῶν ἐσκέπτετο τί πρέπει ν' ἀποφασίσῃ ὡς πρὸς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς πορείας τοῦ στρατεύματος· ὁ δὲ Ἡρακλείδης, ἀφ' οὗ εἰσήγαγεν εἰς τὸν Σεύθην τοὺς ἄλλους στρατηγούς πλην τοῦ Ξενοφῶντος, τοὺς προέτρπε νὰ ἐκστρατεύσουσι μὲ τὸν Σεύθην καὶ τοὺς ὑπέσχετο νὰ τοὺς δώσῃ πλήρη τὸν μισθὸν δύο

μηγῶν. Ἄλλ' οἱ στρατηγοὶ ἀγνοῦνται νὰ ἐκστρατεύσουν χωρὶς τὸν Ξενοφῶντα. Ἐνεκα τούτου ὁ Σεύθης κατηγορεῖ τὸν Ἡρακλείδην, διότι μαζί με τοὺς στρατηγοὺς δὲν προσεκάλεσε καὶ τὸν Ξενοφῶντα. Μετὰ ταῦτα τὸν προσκαλοῦν νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Σεύθην μόνος· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν ἐννοήσας τὴν πανουργίαν τοῦ Ἡρακλείδου, ὅτι δηλ. εἶχε σκοπὸν νὰ τὸν διαβάλλῃ πρὸς τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς, προσέρχεται πρὸς τὸν Σεύθην, ἀφ' οὗ ἔλαβε μαζί του καὶ ὄλους τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς. Καὶ ἀφ' οὗ ἐπίσθησαν, ἐκστρατεύουν ὅλοι μαζί εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν πλησίον τοῦ Εὐξείνου Πόντου κειμένην χώραν μέχρι τοῦ Σαλμυδησοῦ. Ταύτην δὲ ἀφ' οὗ ὑπέταξαν ἐπιστρέφουν καὶ στρατοπεδεύουν πλησίον τῆς Σηλυβρίας. Ἐδῶ ὁ Σεύθης εἶχε πλέον στρατὸν περισσότερον τοῦ Ἑλληνικοῦ· διότι καὶ ἐκ τῶν Ὀδρυσῶν πολὺ περισσότεροι ἀκόμη εἶχον προσέλθει εἰς τὸν Σεύθην καὶ οἱ ἐκάστοτε εἰς αὐτὸν ὑποτασσόμενοι συνεξεστράτευσον μαζί του. Διὰ τοῦτο ἐνόμισεν οὗτος ὅτι δὲν εἶχε πλέον ἀνάγκην τῶν Ἑλλήνων. Καὶ μισθὸς μὲν δὲν ἐδίδοτο πλέον. Μὲ τὸν Ξενοφῶντα δὲ καὶ οἱ στρατιῶται ἦσαν δυσηρεστοί· καὶ ὁ Σεύθης παύει πλέον νὰ διάκηται φιλικῶς, ὁσάκις δ' ἐκεῖνος τὸν ἐπλησίαζε με σκοπὸν νὰ τὸν συναντήσῃ, τότε ἀκριβῶς τοῦ παρουσιάζοντο πολλαὶ ἀσχολίαι].

Γ'. Ἄφιξις ἀπεσταλμένων ἐκ μέρους τοῦ Θίβρωνος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων.— Ἡ ὑπότινος Ἀρκάδος κατηγορία κατὰ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἀπολογία αὐτοῦ.

(6, 1—44)

§ 1 Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ σχεδὸν ἤδη δύο μηνῶν ὄντων ἀφικνεῖται Χαρμῖνός τε, ὁ Λάκων, καὶ Πολύνικος παρὰ Θίβρωνος, καὶ λέγουσιν, ὅτι Λακεδαιμονίαις δοκεῖ στρατεύεσθαι ἐπὶ Τισσαφέρην, καὶ Θίβρων ἐκπέπλευκεν ὡς πολεμήσων, καὶ δεῖται ταύτης τῆς στρατιᾶς καὶ λέγει, ὅτι δαρσικὸς ἐκάστη

ἔσται μισθὸς τοῦ μηνός, καὶ τοῖς λοχαγοῖς διμοιρία, τοῖς δὲ στρατηγοῖς τετραμοιρία.

Ἐπεὶ δ' ἦλθον οἱ Λακεδαιμόνιοι, εὐθύς ὁ Ἡρακλείδης § 2—3 πυθόμενος, ὅτι ἐπὶ τὸ στράτευμα ἤκουσι, λέγει τῷ Σεύθῃ, ὅτι κάλλιστόν τι γεγένηται· οἱ μὲν γὰρ Λακεδαιμόνιοι δέονται τοῦ στρατεύματος, σὺ δὲ οὐκέτι δέει· ἀποξιδούς δὲ τὸ στράτευμα χαριεῖ αὐτοῖς, σὲ δὲ οὐκέτι ἀπαιτήσουσι τὸν μισθόν, ἀλλ' ἀπαλλάξονται ἐκ τῆς χώρας. ἀκούσας ταῦτα ὁ Σεύθης κελεύει παράγειν· καὶ ἐπεὶ εἶπον, ὅτι ἐπὶ τὸ στράτευμα ἤκουσιν, ἔλεγεν, ὅτι τὸ στράτευμα ἀποξιδώσει, φίλος τε καὶ σύμμαχος εἶναι βούλεται, καλεῖ τε αὐτοὺς ἐπὶ ξένια· καὶ ἐξένιζε μεγαλοπρεπῶς. Ξενοφῶντα δὲ οὐκ ἐκάλει, οὐδὲ τῶν ἄλλων στρατηγῶν οὐδένα.

Ἐρωτῶντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, τίς ἀνὴρ εἶη Ξε- § 4—6 νοφῶν, ἀπεκρίνατο, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα εἶη οὐ κακός, φιλοστρατιώτης δέ· καὶ διὰ τοῦτο χειρόν ἐστιν αὐτῷ. καὶ οἱ εἶπον· «ἀλλ' ἢ δημαγωγεῖ ὁ ἀνὴρ τοὺς ἀνδρας;» καὶ ὁ Ἡρακλείδης, «Πάνυ μὲν οὖν», ἔφη. «Ἄρ' οὖν», ἔφασαν, «μὴ καὶ ἡμῖν ἐναντιώσεται τῆς ἀπαγωγῆς;» «Ἄλλὰ, ἦν ὑμεῖς», ἔφη ὁ Ἡρακλείδης, «συλλέξαντες αὐτοὺς ὑπόσχησθε τὸν μισθόν, ὀλίγον ἐκείνῳ προσσχόντες ἀποδραμοῦνται σὺν ὑμῖν». «Πῶς οὖν ἄν», ἔφασαν, «ἡμῖν συλλεγεῖεν;» «Αὐριον ὑμᾶς», ἔφη ὁ Ἡρακλείδης, «πρῶ ἄξομεν πρὸς αὐτούς· καὶ οἶδα», ἔφη, «ὅτι, ἐπειδὴν ὑμᾶς ἴδωσιν, ἄσμενοι συνδραμοῦνται». αὕτη μὲν ἡ ἡμέρα οὕτως ἔληξε.

Τῇ δ' ὑστεραία ἄγουσιν ἐπὶ τὸ στράτευμα τοὺς Λάκω- § 7—8 νας Σεύθης τε καὶ Ἡρακλείδης, καὶ συλλέγεται ἡ στρατιά. τῷ δὲ Λάκωνε ἐλεγέτην, ὅτι Λακεδαιμονίοις δοκεῖ πολεμεῖν Τισσαφέρνει τῷ ὑμᾶς ἀδικήσαντι· «ἦν οὖν ἵητε σὺν ἡμῖν, τόν τε ἐχθρόν τιμωρήσεσθε καὶ δαρεικὸν ἕκαστος οἶσει τοῦ μηνός ὑμῶν, λοχαγὸς δὲ τὸ διπλοῦν, στρατηγὸς δὲ

τὸ τετραπλοῦν». καὶ οἱ στρατιῶται ἄσμενοί τε ἤκουσαν καὶ εὐθὺς ἀνίσταται τις τῶν Ἀρκάδων τοῦ Ξενοφώντος κατηγορήσων. παρῆν δὲ καὶ Σεύθης βουλόμενος εἰδέναι, τίπραχθήσεται, καὶ ἐν ἐπηκόῳ εἰστήκει ἔχων ἑρμηνέα· συνίει καὶ αὐτὸς ἑλληνιστὶ τὰ πλείστα.

§ 9—10 Ἔνθα δὲ λέγει ὁ Ἀρκάς· «Ἄλλ' ἡμεῖς μὲν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ πάλαι ἂν ἤμεν παρ' ὑμῖν, εἰ μὴ Ξενοφῶν ἡμᾶς δεῦρο πείσας ἀπήγαγεν, ἔνθα δὲ ἡμεῖς μὲν τὸν δεινὸν χειμῶνα στρατευόμενοι καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν οὐδὲν πεπαύμεθα· ὁ δὲ τοὺς ἡμετέρους πόνους ἔχει· καὶ Σεύθης ἐκεῖνον μὲν ἰδίᾳ πεπλούτικεν, ἡμᾶς δὲ ἀποστερεῖ τὸν μισθόν· ὥστε ἐγὼ μὲν, εἰ τοῦτον ἴδοιμι καταλευσθέντα καὶ δόντα δίκην ὧν ἡμᾶς περιεῖλκε, καὶ τὸν μισθὸν ἂν μοι δοκῶ ἔχειν καὶ οὐδὲν ἐπὶ τοῖς πεπονημένοις ἄχθεσθαι». μετὰ τοῦτον ἄλλος ἀνέστη ὁμοίως καὶ ἄλλος.

§ 11—12 Ἐκ δὲ τούτου Ξενοφῶν ἔλεξεν ὧδε· «Ἄλλὰ πάντα μὲν ἄρα ἀνθρωπονδοντα προσδοκᾶν δεῖ, ὁπότε γε καὶ ἐγὼ νῦν ὑφ' ὑμῶν αἰτίας ἔχω, ἐν ᾧ πλείστην προθυμίαν ἐμαυτῷ γε δοκῶ συνειδέναι περὶ ὑμᾶς παρεσχημένος. ἀπετραπόμεν μὲν γε ἤδη οἴκαδε ὠρμημένος, οὐ μὰ τὸν Δία οὗτοι πυθανόμενος ὑμᾶς εὐ πράττειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀκούων ἐν ἀπόροις εἶναι ὡς ὠφελήσων, εἴ τι δυναίμην. ἐπεὶ δὲ ἤλθον, Σεύθου τουτοῦ πολλοὺς ἀγγέλους πρὸς ἐμὲ πέμποντος καὶ πολλὰ ὑπισχνουμένου μοι, εἰ πείσαιμι ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, τοῦτο μὲνοὐκ ἐπεχείρησα ποιεῖν, ὡς αὐτοὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε. ἤγον δέ, ὅθεν ᾤμην τάχιστ' ἂν ὑμᾶς εἰς τὴν Ἀσίαν διαβῆναι. ταῦτα γὰρ καὶ βέλτιστα ἐνόμιζον ὑμῖν εἶναι καὶ ὑμᾶς ἤδειν βουλομένους.

§ 13—14 » Ἐπεὶ δ' Ἀριστάρχος ἐλθὼν σὺν τριήρεσιν ἐκώλυε διαπλεῖν ἡμᾶς, ἐκ τούτου, ὅπερ εἰκὸς δήπου ἦν, συνέλεξα ὑμᾶς, ὅπως βουλευσαίμεθα, ὅ,τι χρῆ ποιεῖν. οὐκοῦν ὑμεῖς ἀκούοντες μὲν Ἀριστάρχου ἐπιτάττοντος ὑμῖν εἰς Χερρόνησον πο-

ρεύεσθαι, ἀκούοντες δὲ Σεύθου πείθοντος ἑαυτῷ συστρατεῦ-
σθαι, πάντες μὲν ἐλέγετε σὺν Σεύθῃ ἰέναι, πάντες δ' ἐψηφί-
σασθε ταῦτα. τί οὖν ἐγὼ ἐνταῦθα ἡδίκησα ἀγαγὼν ὑμᾶς,
ἐνθα πᾶσιν ὑμῖν ἐδόκει;

» Ἐπεὶ γε μὴν ψεύδεσθαι ἤρξατο Σεύθης περὶ τοῦ μισθοῦ, § 15—16
εἰ μὲν ἐπαινῶ αὐτόν, δικαίως ἂν με καὶ αἰτιῶσθε καὶ μι-
σοῖτε· εἰ δὲ πρόσθεν αὐτῷ πάντων μάλιστα φίλος ὢν νῦν
πάντων διαφορώτατός εἰμι, πῶς ἂν ἔτι δικαίως ὑμᾶς αἰρού-
μενος ἀντὶ Σεύθου ὑφ' ὑμῶν αἰτίαν ἔχοιμι, περὶ ὧν πρὸς τοῦ-
τον διαφέρομαι; ἀλλ' εἶποιτ' ἂν, ὅτι ἔξεστι καὶ τὰ ὑμέτερα
ἔχοντα παρὰ Σεύθου τεχνάζειν. οὐκοῦν δῆλον τοῦτό γέ ἐστιν,
εἴπερ ἐμοὶ ἐτέλει τι Σεύθης, οὐχ οὕτως ἐτέλει δῆπου, ὡς,
ὧν τε ἐμοὶ δοίη, στέροιτο καὶ ἄλλα ὑμῖν ἀποτίσειεν, ἀλλ',
οἶμαι, εἰ ἐδίδου, ἐπὶ τούτῳ ἂν ἐδίδου, ὅπως ἐμοὶ δοῦς μείον
μὴ ἀποδοίη ὑμῖν τὸ πλεῖον.

» Εἰ τοίνυν οὕτως ἔχειν οἴεσθε, ἔξεστιν ὑμῖν αὐτίκα μάλα § 17—19
ματαίαν ταύτην τὴν πράξιν ἀμφοτέροις ἡμῖν ποιῆσαι, ἐὰν
πράττητε αὐτὸν τὰ χρήματα. δῆλον γάρ, ὅτι Σεύθης, εἰ ἔχω
τι παρ' αὐτοῦ, ἀπαιτήσῃ με, καὶ ἀπαιτήσῃ μέντοι δικαίως,
ἐὰν μὴ βεβαιῶ τὴν πράξιν αὐτῷ, ἐφ' ἣ ἐδωροδόκουν. ἀλλὰ
πολλοῦ μοι δοκῶ δεῖν τὰ ὑμέτερα ἔχειν. ὁμνύω γὰρ ὑμῖν
θεοὺς ἅπαντας καὶ πάσας μηδέ, ἃ ἐμοὶ ἰδίᾳ ὑπέσχετο Σεύ-
θης, ἔχειν· πάρεστι δὲ καὶ αὐτὸς καὶ ἀκούων σύνοιδέ μοι, εἰ
ἐπιορκῶ· ἵνα δὲ μᾶλλον θαυμάσητε, συνεπόμνυμι μηδέ, ἃ οἱ
ἄλλοι στρατηγοὶ ἔλαβον, εἰληφέναι, μὴ τοίνυν μηδέ, ὅσα
τῶν λοχαγῶν ἔνιοι.

» Καὶ τί δὴ ταῦτ' ἐποιοῦν; ὦμην, ἄνδρες, ὅσῳ μᾶλλον συμ- § 20—22
φέροιμι τούτῳ τὴν τότε πενίαν, τοσοῦτῳ μᾶλλον αὐτὸν φίλον
ποιήσεσθαι, ὅποτε δυνασθείη. ἐγὼ δὲ ἅμα τε αὐτὸν ὄρω εὖ
πράττοντα καὶ γιγνώσκω δὴ αὐτοῦ τὴν γνώμην. εἶποι δὴ τις
ἂν· «οὐκοῦν αἰσχύνει οὕτω μώρως ἐξαπατῶμενος;» «ναὶ μὰ

Δία, ἡσυχρόμην μέντοι, εἰ ὑπὸ πολεμίου γε ὄντος ἐξηπατήθη· φίλῳ δὲ ὄντι ἐξαπατᾶν αἰσχίον μοι δοκεῖ εἶναι ἢ ἐξαπατᾶσθαι. ἐπεὶ, εἴ γε πρὸς φίλους ἐστὶ φυλακὴ, πᾶσαν οἶδα ἡμᾶς φυλαξαμένους, ὡς μὴ παρασχεῖν τούτῳ πρόφασιν διακαίαν μὴ ἀποδιδόναι ἡμῖν, ἃ ὑπέσχετο· οὔτε γὰρ ἡδίκησαμεν τοῦτον οὐδὲν οὔτε κατεβλακεύσαμεν τὰ τούτου οὐδὲ μὴν κατεδειλιάσαμεν οὐδέν, ἐφ' ὅ,τι ἡμᾶς οὗτος παρεκάλεσεν.

§ 23—26 » Ἀλλὰ, φαίητε ἄν, ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μηδέ, εἰ ἐβούλετο, ἐδύνατο ἐξαπατᾶν. πρὸς ταῦτα δὴ ἀκούσατε, ἃ ἐγὼ οὐκ ἄν ποτε εἶπον τούτου ἐναντίον, εἰ μὴ μοι παντάπασιν ἀγνώμονες ἐδοκεῖτε εἶναι ἢ λίαν εἰς ἐμὲ ἀχάριστοι. ἀναμνήσθητε γάρ, ἐν ποίοις τισὶ πράγμασιν ὄντες ἐτυχάνετε, ἐξ ὧν ὑμᾶς ἐγὼ ἀνήγαγον πρὸς Σεύθῃν. οὐκ εἰς μὲν Πέρινθον, πρὸς ἣ ἦτε, Ἀρίσταρχος ὑμᾶς ὁ Λακεδαιμόνιος οὐκ εἶα εἰσιέναι ἀποκλείσας τὰς πύλας; ὑπαίθριοι δ' ἔξω ἐστρατοπεδεύετε, μέσος δὲ χειμῶν ἦν, ἀγορᾶ δὲ ἐχρήσθη, σπάνια μὲν ὀρώντες τὰ ὄνια, σπάνια δ' ἔχοντες, ὅτων ὠνήσεσθε, ἀνάγκη δὲ ἦν μένειν ἐπὶ Θράκης· τριήρεις γὰρ ἐφορμούσαι ἐκώλυον διαπλεῖν· εἰ δὲ μένοι τις, ἐν πολεμῖα εἶναι, ἔνθα πολλοὶ μὲν ἱππεῖς ἦσαν ἐναντίοι, πολλοὶ δὲ πελτασταί, ἡμῖν δὲ ὀπλιτικὸν μὲν ἦν, ἢ ἄθροοι μὲν ἰόντες ἐπὶ τὰς κώμας ἴσως ἄν ἐδυνάμεθα σίτον λαμβάνειν οὐδέν τι ἀφθονον, ὅτῳ δὲ διώκοντες ἄν ἢ ἀνδράποδα ἢ πρόβατα κατελαμβάνομεν οὐκ ἦν ἡμῖν· οὔτε γὰρ ἱππικὸν οὔτε πελταστικὸν ἔτι ἐγὼ συνεστηκὸς κατέλαβον παρ' ὑμῖν.

§ 27—30 » Εἰ οὖν ἐν τοιαύτῃ ἀνάγκῃ ὄντων ὑμῶν μηδ' ὄντιναοῦν μισθὸν προσαιτήσας Σεύθῃν σύμμαχον ὑμῖν προσέλαβον, ἔχοντα καὶ ἱππέας καὶ πελταστάς, ὧν ὑμεῖς προσεδεῖσθε, ἢ κακῶς ἄν ἐδόκουν ὑμῖν βεβουλεῦσθαι πρὸ ὑμῶν; τούτων γὰρ δήπου κοινωνήσαντες καὶ σίτον ἀφθονώτερον ἐν ταῖς κώμαις εὐρίσκετε διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι τοὺς Θράκας κατὰ σπουδῆν

μᾶλλον φεύγειν, καὶ προβάτων καὶ ἀνδραπόδων μετέσχετε. καὶ πολέμιον οὐκέτι οὐδένα ἐωρῶμεν, ἐπειδὴ τὸ ἱππικὸν ἡμῖν προσεγένετο· τέως δὲ θαρραλέως ἡμῖν ἐφείποντο οἱ πολέμιοι καὶ ἱππικῶ καὶ πελταστικῶ. εἰ δὲ δὴ ὁ συμπαρέχων ὑμῖν ταύτην τὴν ἀσφάλειαν μὴ πάνυ πολὺν μισθὸν προσετέλει τῆς ἀσφαλείας, τοῦτο δὴ τὸ σχέτλιον πάθημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐδαμῆ οἴεσθε χρῆναι ζῶντα ἐμὲ ἀνεῖναι ;

» Νῦν δὲ δὴ πῶς ἀπέρχεσθε ; οὐ διαχειμάσαντες μὲν ἐν § 31—32
ἀφθόνοις τοῖς ἐπιτηδείοις, περιττὸν δ' ἔχοντες τοῦτο, εἴ τι ἐλάβετε παρὰ Σεύθου ; τὰ γὰρ τῶν πολεμίων ἐδαπανᾶτε. καὶ ταῦτα πράττοντες οὔτε ἄνδρας ἐπεΐδετε ὑμῶν αὐτῶν ἀποθινόντας οὔτε ζῶντας ἀπεβάλετε. εἰ δέ τι καλὸν πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ βαρβάρους ἐπέπρακτο ὑμῖν, οὐ κἀκεῖνο σὼν ἔχετε καὶ πρὸς ἐκείνοις νῦν ἄλλην εὐκλειαν προσεῖληφατε καὶ τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Θρᾶκας, ἐφ' οὓς ἐστρατεύσασθε, κρατήσαντες ; ἐγὼ μὲν ὑμᾶς φημι δικαίως ἄν, ὧν ἐμοὶ χαλεπαίνετε, τούτων τοῖς θεοῖς χάριν εἰδέναι ὡς ἀγαθῶν.

» Καὶ τὰ μὲν δὴ ὑμέτερα τοιαῦτα. ἄγετε δὴ πρὸς θεῶν καὶ § 33—35
τὰ ἐμὰ σκέψασθε, ὡς ἔχει. ἐγὼ γάρ, ὅτε μὲν πρότερον ἀπῆα οἴκαδε, ἔχων μὲν ἔπαινον πολὺν πρὸς ὑμῶν ἀπεπορευόμεν, ἔχων δὲ δι' ὑμᾶς καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὐκλειαν. ἐπιστευόμεν δὲ ὑπὸ Λακεδαιμονίων· οὐ γὰρ ἄν με ἔπεμπον πάλιν πρὸς ὑμᾶς. νῦν δὲ ἀπέρχομαι πρὸς μὲν Λακεδαιμονίους ὑφ' ὑμῶν διαβεβλημένος, Σεύθῃ δὲ ἀπηχθημένος ὑπὲρ ὑμῶν, ὃν ἤλπιζον εὖ ποιήσας μεθ' ὑμῶν ἀποστροφὴν καὶ ἐμοὶ καλὴν καὶ παισίν, εἰ γένοιτο, καταθήσεσθαι. ὑμεῖς δ', ὑπὲρ ὧν ἐγὼ ἀπήχθημαί τε πλεῖστα καὶ ταῦτα πολὺ κρείττοσιν ἐμαυτοῦ, πραγματευόμενάς τε οὐδέ νῦν πω πέπαυμαι, ὅ,τι δύναμαι, ἀγαθὸν ὑμῖν, τοιαύτην ἔχετε γνώμην περὶ ἐμοῦ.

» Ἀλλ' ἔχετε μὲν με οὔτε φεύγοντα λαβόντες οὔτε ἀποδι- § 36
δράσκοντα· ἦν δὲ ποιήσητε, ἃ λέγετε, ἴστε, ὅτι ἄνδρα κατα-

κεκονότες ἔσεσθε πολλά μὲν δὴ πρὸς ὑμῶν ἀγρυπνήσαντα, πολλά δὲ σὺν ὑμῖν πονήσαντα καὶ κινδυνεύσαντα καὶ ἐν τῇ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος, θεῶν δ' ἔλεων ὄντων καὶ τρόπαια βαρβάρων πολλά δὴ σὺν ὑμῖν στησάμενον, ὅπως δέ γε μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων πολέμιοι γένοισθε, πᾶν, ὅσον ἐγὼ ἐδυνάμην, πρὸς ὑμᾶς διατεινόμενον.

§ 37—38 » Καὶ γὰρ οὖν νῦν ὑμῖν ἔξεστιν ἀνεπιλήπτως πορεύεσθαι, ὅπῃ ἂν ἔλησθε, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. ὑμεῖς δέ, ὅτε πολλὴ ὑμῖν εὐπορία φαίνεται, καὶ πλεῖτε, ἔνθα δὴ ἐπεθυμεῖτε πάλαι, δέονται τε ὑμῶν οἱ μέγιστον δυνάμενοι, μισθὸς δὲ φαίνεται, ἡγεμόνες δὲ ἤκουσι Λακεδαιμόνιοι οἱ κράτιστοι νομιζόμενοι εἶναι, νῦν δὴ καιρὸς ὑμῖν δοκεῖ εἶναι ὡς τάχιστα ἐμὲ κατακαεῖν; οὐ μὴν, ὅτε γε ἐν τοῖς ἀπόροις ἦμεν, ὧ πάντων μνημονικώτατοι, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἐμὲ ἐκαλεῖτε καὶ αἰεὶ ὡς εὐεργέτου μεμνήσεσθαι ὑπισχνεῖσθε. οὐ μέντοι ἀγνώμονες οὐδὲ οὗτοί εἰσιν οἱ νῦν ἤκοντες ἐφ' ὑμᾶς ὥστε, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐδὲ τούτοις δοκεῖτε βελτίονες εἶναι τοιοῦτοι ὄντες περὶ ἐμέ». ταῦτ' εἰπὼν ἐπαύσατο.

§ 39—41 Χαρμίνος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἀναστὰς εἶπεν· «Οὐ τὼ σιῶ, ἀλλ' ἐμοὶ μέντοι οὐ δικαίως δοκεῖτε τῇ ἀνδρὶ τούτῳ χαλεπαίνειν· ἔχω γὰρ καὶ αὐτὸς αὐτῷ μαρτυρῆσαι. Σεύθης γὰρ ἐρωτῶντος ἐμοῦ καὶ Πολυνίκου περὶ Ξενοφώντας, τίς ἀνὴρ εἶη, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶχε μέμφασθαι, ἄγαν δὲ φιλοστρατιώτην ἔφη αὐτὸν εἶναι· διὸ καὶ χεῖρον αὐτῷ εἶναι πρὸς ἡμῶν τε τῶν Λακεδαιμονίων καὶ πρὸς αὐτοῦ». ἀναστὰς ἐπὶ τούτῳ Εὐρύλοχος Λουσιάτης Ἄρκας εἶπε· «Καὶ δοκεῖ γέ μοι, ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τοῦτο ὑμᾶς πρῶτον ἡμῶν στρατηγῆσαι, παρὰ Σεύθου ἡμῖν τὸν μισθὸν ἀναπράξει ἢ ἐκόντος ἢ ἄκοντος, καὶ μὴ πρότερον ἡμᾶς ἀπαγαγεῖν». Πολυκράτης δὲ Ἀθηναῖος εἶπεν ἐνετὸς ὑπὸ Ξενοφώντας· «Ὅρῶ γε μὴν», ἔφη, «ὧ ἄνδρες, καὶ Ἡρακλείδην ἐνταῦθα παρόντα, ὃς παρα-

λαβὼν τὰ χρήματα, ἃ ἡμεῖς ἐπονήσαμεν, ταῦτα ἀποδόμενος οὔτε Σεύθῃ ἀπέδωκεν οὔτε ἡμῖν τὰ γιγνόμενα, ἀλλ' αὐτὸς κλέψας πέπαται. ἦν οὖν σωφρονῶμεν, ἐξόμεθα αὐτοῦ· οὐ γὰρ δὴ οὗτός γε», ἔφη, «Θρᾶξ ἐστίν, ἀλλ' Ἕλληνων Ἕλληνας ἀδικεῖ».

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἡρακλείδης μάλα ἐξεπλάγη· καὶ § 42-44
προσελθὼν τῷ Σεύθῃ λέγει· «Ἡμεῖς, ἦν σωφρονῶμεν, ἄπιμεν ἐντεῦθεν ἐκ τῆς τούτων ἐπικρατείας». καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τοὺς ἵππους ὄχοντο ἀπελαύνοντες εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον. καὶ ἐντεῦθεν Σεύθης πέμπει Ἀθροζέλμην, τὸν ἑαυτοῦ ἑρμηνέα, πρὸς Ξενοφῶντα καὶ κελεύει αὐτὸν καταμείναι παρ' ἑαυτῷ ἔχοντα χιλίους ὀπλίτας, καὶ ὑπισχνεῖται αὐτῷ ἀποδώσειν τὰ τε χωρία τὰ ἐπὶ θαλάττῃ καὶ τᾶλλα, ἃ ὑπέσχετο. καὶ ἐν ἀπορρήτῳ ποιησάμενος λέγει, ὅτι ἀκήκοε Πολυνίκου ὡς, εἰ ὑποχείριος ἔσται Λακεδαιμονίοις, σαφῶς ἀποθανοῖτο ὑπὸ Θίβρωνος. ἐπέστελλον δὲ ταῦτα καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῷ Ξενοφῶντι, ὡς διαβεβλημένος εἶη καὶ φυλάττεσθαι δέοι. ὁ δὲ ἀκούων ταῦτα δύο ἱερεῖα λαβὼν ἐθύετο τῷ Δίι, τῷ βασιλεῖ, πότερὰ οἱ λῶν καὶ ἄμεινον εἶη μένειν παρὰ Σεύθῃ, ἔφ' οἷς Σεύθης λέγει, ἢ ἀπιέναι σὺν τῷ στρατεύματι. ἀναιρεῖ αὐτῷ ἀπιέναι.

[Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες κατασκηνώνουν εἰς κώμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐσκόπευον, ἀφ' οὗ προμηθενθοῦν ἀφθονώτατα τὰ πρὸς συντήρησίν των, νὰ κατέλθουν εἰς τὴν θάλασσαν· αἱ δὲ κώμαι αὐταὶ εἶχον δωρηθῆ ἀπὸ τὸν Σεύθην εἰς τὸν Μηδοσάδην. Οὗτος βλέπων ὅτι αἱ κώμαι των ἐλεηλατοῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἔρχεται πρὸς τὸν Ξενοφῶντα καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ὅτι οἱ Ἕλληνες διαπράττουν ἀδικίαν λεηλατοῦντες τὰς κώμας· ἀπαιτεῖ δὲ ἐν ὀνόματι τοῦ Σεύθου ν' ἀπέλθουν ἐκ τῆς χώρας, διότι ἄλλως θ' ἀναγκασθῆ νὰ ἐκδιώξῃ αὐτοὺς ὡς πολεμίους. Ὁ Ξενοφῶν ἀκούσας ταῦτα δμιλεῖ μετὰ πολλῆς πικρίας πρὸς τὸν Μηδοσά-

δην, διότι οὗτος λέγει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἐγκαταλείψουν χώραν, τὴν ὁποίαν ἄνευ αὐτῶν δὲν θὰ εἶχεν ὁ Σεύθης· τὸν παραπέμπει δὲ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀφ' οὗ οὗτοι τώρα—καὶ ὄχι αὐτὸς—εἶναι ἄρχοντες τοῦ στρατεύματος. Ὁ Μηδοσάδης, ἐπειδὴ τοῦ ἐπροξένει λύπην ἢ λεηλασίαν τῆς χώρας, παρακαλεῖ τὸν Ξενοφῶντα νὰ προσκαλέσῃ τοὺς Δάκωνας Χαρμίνον καὶ Πολύνικον. Ὁ Ξενοφῶν προσελθὼν εἰς αὐτοὺς ἀναγγέλλει τὴν πρόσκλησιν τοῦ Μηδοσάδου καὶ τοὺς παρακαλεῖ ν' ἀπαιτήσουν τὸν ὀφειλόμενον εἰς τὸν στρατὸν μισθόν. Οἱ Δάκωνες διαβεβαιώσαντες τὸν Ξενοφῶντα ὅτι θὰ πράξουν τοῦτο ἔρχονται εἰς τὸν Μηδοσάδην· ἀφ' οὗ δὲ ἤκουσαν τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ περὶ ἀναχωρήσεως τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῆς χώρας του, ἀπαιτοῦν ἀπειλητικῶς νὰ δοθῇ εἰς τὸ στράτευμα ὁ ὀφειλόμενος μισθός, διότι ἄλλως εἶναι ἔτοιμοι νὰ βοηθήσουν αὐτοὶ τοὺς Ἕλληνας, νὰ τιμωρήσουν δὲ ὅλους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι παρὰ τοὺς δοθέντας ὄρκους τοὺς ἀδικοῦν. Τότε ὁ Μηδοσάδης προτείνει νὰ ἔλθουν αὐτοὶ οὗτοι οἱ Δάκωνες εἰς τὸν Σεύθην διὰ νὰ καταπέσουν αὐτὸν περὶ τοῦ μισθοῦ ἢ, ἂν δὲν θέλουν νὰ ἔλθουν αὐτοί, ν' ἀποστείλουν μαζί του τὸν Ξενοφῶντα καὶ ὑπόσχεται ὅτι καὶ αὐτὸς θὰ συμπράξῃ διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ μισθοῦ. Ὁ Χαρμῖνος καὶ ὁ Πολύνικος ἀποστέλλουν τὸν Ξενοφῶντα· οὗτος δ' ἔλθων εἰς τὸν Σεύθην λέγει ὅτι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον του καὶ ἡ εὐημερία τοῦ κράτους του ὑπαγορεύουν εἰς αὐτὸν νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὑποχρεώσεις του. Ὁ Σεύθης πεισθεὶς εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ξενοφῶντος ὑπόσχεται νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ πράγματι τὴν ἐπομένην ἡμέραν δίδει οὗτος εἰς τὸν Ξενοφῶντα ὄχι χρήματα—διότι δὲν εἶχε—, ἀλλὰ βόας καὶ πρόβατα καὶ αἰχμαλώτους· ὅλα ταῦτα παραλαβὼν ὁ Ξενοφῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸ στράτευμα καὶ ἰδὼν τὸν Χαρμῖνον καὶ τὸν Πολύνικον παραδίδει εἰς αὐτοὺς τὰ κομισθέντα· οὗτοι δὲ πωλήσαντες αὐτὰ διαμοιράζονται τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως χροῆμα εἰς τοὺς στρατιώτας. Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἠτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν πατρίδα του· ἀλλὰ φίλοι του προσελθόντες τὸν καταπέθουν νὰ παραμείνῃ ἕως ὅτου παραδώσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν Θίβρωνα].

Δ'. Ἐπιστροφὴ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τέλος τῆς ἐκστρατείας.

(8,1—8, 24)

Ἐντεῦθεν διέπλευσαν εἰς Λάμφακον, καὶ ἀπαντᾶ τῷ Ξενο- § 1-4
φῶντι Εὐκλείδης, μάντις Φλιάσιος, ὁ Κλεαγόρου υἱός, τοῦ
τὰ ἐντοίχια ἐν Λυκείῳ γεγραφότος· οὗτος συνήδεται τῷ Ξενο-
φῶντι, ὅτι ἐσέσωστο, καὶ ἠρώτα αὐτόν, πόσον χρυσίον ἔχει.
ὁ δ' αὐτῷ ἐπομόσας εἶπεν ἢ μὴν ἔσσεσθαι μηδὲ ἐφόδιον ἱκα-
νὸν οἴκαδε ἀπιόντι, εἰ μὴ ἀπόδοιτο τὸν ἵππον καὶ ἃ ἄμφ'
αὐτὸν εἶχεν. ὁ δ' αὐτῷ οὐκ ἐπίστευεν. ἐπεὶ δ' ἐπεμφαν Λαμ-
φακηνοὶ ξένια τῷ Ξενοφῶντι καὶ ἔθυσε τῷ Ἀπόλλωνι, παρε-
στήσατο τὸν Εὐκλείδην· ἰδὼν δὲ τὰ ἱερά ὁ Εὐκλείδης εἶπεν,
ὅτι πείθοιτο αὐτῷ μὴ εἶναι χρήματα. «Ἄλλ' οἶδα», ἔφη,
«ὅτι, κὰν μέλλῃ ποτὲ ἔσσεσθαι, φαίνεται τι ἐμπόδιον, ἂν μη-
δὲν ἄλλο, σὺ σαυτῷ». συνωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφῶν. ὁ δὲ
εἶπεν· «Ἐμπόδιος γάρ σοι ὁ Ζεὺς ὁ μειλίχιος ἐστί», καὶ ἐπή-
ρετο, εἰ ἤδη θύσειεν, «ὥσπερ οἴκοι», ἔφη, «εἰώθειν ἐγὼ ὑμῖν
θύεσθαι καὶ ὀλοκαυτεῖν». ὁ δ' οὐκ ἔφη, ἐξ ὅτου ἀπεδήμησε,
τεθυκέναι τούτῳ τῷ θεῷ· συνεβούλευσεν οὖν αὐτῷ θύεσθαι,
καθὰ εἰώθει, καὶ ἔφη συνοίσειεν ἐπὶ τὸ βέλτιον.

Τῇ δὲ ὕστεραία ὁ Ξενοφῶν προελθὼν εἰς Ὀφρύνιον ἐθύ- § 5-6
ετο καὶ ὀλοκαυτεῖ χοίρους τῷ πατρίῳ νόμῳ, καὶ ἐκαλλίε-
ρει. καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνεῖται Βίῳν καὶ Ναυσικλείδης
χρήματα δώσοντες τῷ στρατεύματι, καὶ ξενοῦνται τῷ Ξε-
νοφῶντι καὶ ἵππον, ὃν ἐν Λαμφάκῳ ἀπέδοτο πεντήκοντα
δαρεικῶν, ὑποπτεύοντες αὐτὸν δι' ἔνδειαν πεπρακέναι, ὅτι
ἤκουον αὐτὸν ἤδουσαι τῷ ἵππῳ, λυσάμενοι ἀπέδοσαν καὶ
τὴν τιμὴν οὐκ ἤθελον ἀπολαβεῖν.

Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ τῆς Τρωάδος καὶ ὑπερβάντες τὴν § 7-8

Ἰδὴν εἰς Ἄντανδρον ἀφικνοῦνται πρῶτον, εἶτα παρὰ θάλατταν πορευόμενοι τῆς Μυσίας εἰς Θήβης πεδίον. ἐντεῦθεν δι' Ἀδραμυττίου καὶ Κυτωνίου εἰς Καΐκου πεδίον ἐλθόντες Πέργαμον καταλαμβάνουσι τῆς Μυσίας.

§ 24 Ἐν τούτῳ Θίβρων παραγενόμενος παρέλαβε τὸ στράτευμα καὶ συμμίξας τῷ ἄλλῳ Ἑλληνικῷ ἐπολέμει πρὸς Τισσαφέρην καὶ Φαρνάβαζον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1—2. *παρεῖναι*, ἀπαρέμφ. τοῦ *πάρεμι* (*παρὰ*+*εἰμι*) εἶμαι παρῶν, παρευρίσκομαι.—*μεταπέμπομαι* προσκαλῶ.—*ἀρχή* ἡ διοικουμένη ὑπό τινος χώρα, ἡ σατραπεία.—*σατραπῆς* παρὰ Πέρσαις ἐλέγετο ὁ διοικητῆς μιᾶς ἐκ τῶν εἴκοσι μεγάλων διοικήσεων ἢ σατραπειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἦτο διηρημένον τὸ Περσικὸν κράτος.—*ἀποδείκνυμι* διορίζω.—*Καστωλὸς* πόλις τῆς Λυδίας, πιθανῶς πλησίον τῶν Σάρδεων· ἡ παρ' αὐτὴν πεδιάς (*Καστωλοῦ πεδίον*) ἦτο ὁ τόπος ὅπου ἐγίνοντο αἱ ἐπιθεωρήσεις τῶν στρατευμάτων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν σατραπείαν τοῦ Κύρου.—*Τισσαφέρνης* σατραπῆς τῆς Καρίας.—*δπλίτης* ὁ στρατιώτης ὁ ὀπλισμένος μὲ κράνος, θώρακα, ξίφος, κνημίδας, ἀσπίδα μεγάλην καὶ δόρυ.—*Παρράσιος* ὁ ἐκ Παρρασίας, ἡ ὁποία εἶναι χώρα τῆς Ἀρκαδίας.

§ 3. *κατέστη*, ἀόρ. τοῦ *καθίσταμαι*· *καθίσταμαι εἰς τὴν βασιλείαν* γίνομαι βασιλεὺς.—*ἐπιβουλεύω τι* σχεδιάζω κακὸν κατὰ τινος.—*ἀποκτενῶν*, μέλλον τοῦ *ἀποκτείνω*· *ὡς ἀποκτενῶν* μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν φονεύσῃ.—*ἐξαιτοῦμαι τινα* ζητῶ ὡς χάριν τὴν σωτηρίαν τινός, μὲ παρακλήσεις σφύζω τινά.

§ 4—5. *ὡς* ἀφ' οὗ.—*ἀτιμάζομαι* προσβάλλομαι, ἐντροπιάζομαι.—*βουλεύομαι* σκέπτομαι.—*ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ* πῶς νὰ μὴ εἶναι πλέον εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του.—*ὑπάρχω τι* εἶμαι ἔξ ἀρχῆς ὑπὲρ τινος, ὑποστηρίζω

τινά.—**φιλω** αγαπῶ.—**οσως ἀφικνοῖτο** ὅποιος ἤρχετο.—**διατιθείς**, ἐνεστ. μετοχ. τοῦ **διατίθημι** (τινα) διαθένω, περιποιούμαι (τινα).—**ἐπιμελοῦμαι** φροντίζω.—**ὡς ἵνα**.—**εὐνοϊκῶς ἔχω τινι** εὐνοϊκῶς διάκειμαι (εἶμαι ἀφωσιωμένος) πρὸς τινα.

§ 6—7. **δύναμις** στρατιωτικὴ δύναμις, στράτευμα.—**ὡς μάλιστα ἐδύνατο επικρουπτόμενος** ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον κρουφίως.—**οὐ ἀπαρασκευότατον** ὅσον τὸ δυνατόν ἐντελῶς ἀπάρασκευον.—**ὣδε ὡς ἐξῆς**, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.—**ποιοῦμαι τὴν συλλογὴν** συλλέγω, συναθροίζω.—**φυλακὴ** φρουρά.—**λαμβάνειν** νὰ στρατολογοῦν, νὰ προσλαμβάνουν ὡς μισθοφόρους.—**βέλτιστος** ἰκανώτατος, γενναιότατος.—**ὡς ἐπιβουλευόντος Τισσ.** προφασιζόμενος ὅτι ὁ Τισσ. **ἐπεβούλευε**.—**τὸ ἀρχαῖον** πρότερον.—**ἀφειστήκεσαν** ὑπερσυντλκ. τοῦ **ἀφίσταμαι** ἀποχωρίζομαι ἀπὸ τινος δι' ἐπαναστάσεως, ἀποστατῶ.—**προαισθόμενος**, ἀόρ. τοῦ **προαισθάνομαι** πληροφοροῦμαι ἐγκαίρως.—**ἐκβάλλω** ἐξορίζω.—**ὑπολαμβάνω τοὺς φεύγοντας** ὑποδέχομαι τοὺς ἐξορίστους.—**πειρῶμαι** προσπαθῶ.—**κατάγω τινὰ** ἐπαναφέρω τινὰ εἰς τὴν πατρίδα του.—**ἐκπεπιτωκότας**, πρκμ. τοῦ **ἐκπίπτω** ἐξορίζομαι.—**αὖ** πάλιν.

§ 8. **ἀξιῶ** ἔχω τὴν ἀξίωσιν.—**οἷ=ἐαυτῷ** (τῷ Κύρῳ).—**σμπράττω τινι τι** βοηθῶ τινα εἰς τι.—**ἀμφὶ τὰ στρατεύματα** εἰς συντήρησιν τῶν στρατευμάτων.—**ἄχθομαι** δυσαραστοῦμαι.—**ἀποπέμπω** ἀποστέλλω.—**οἱ γιγνόμενοι δασμοὶ** οἱ εἰσπρατιόμενοι φόροι.

§ 9. **Χερρόνησος** ἢ Θρακικὴ χερσόνησος ἢ παρὰ τὸν Ἑλλησποντον.—**κατ' ἀντιπέρας** ἀπέναντι.—**Ἄβδος** πόλις τῆς Μ. Ἀσίας παρὰ τὸν στενωτάτον πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου.—**φυγὰς** ἐξορίστος.—**συγγενόμενος**, ἀόρ. τοῦ **συγγίγνομαι** (τινι) συναναστρέφομαι (τινα), γνωρίζομαι μέ τινα.—**ἠγάσθη**, ἀόρ. τοῦ **ἀγαμαι** θαυμάζω, ἐκτιμῶ.—**μύριοι** δέκα χιλιάδες.—**δαρεικὸς νόμισμα** χρυσοῦν κοπὴν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Δαρείου· εἶχεν ἀξίαν 20 δραχμῶν ἀτικῶν.—**χρυσίον** χρυσᾶ νομίσματα, χρήματα.—**δρμῶμαι** ξεκινῶ, ἔχω ὄρμητήριον.—**ὑπὲρ Ἑλλησπον-**

τον πέραν τοῦ Ἑλλησπόντου.—*συμβάλλομαί τινι* συνεισφέρω εἰς τινα.—*τροφή* διατροφή, συντήρησις.—*ἐκών, ἐκοῦσα, ἐκόν* θέλων, ἐκουσίως, θεληματικῶς.—*τὸ σιράτευμα λανθάνει τρεφόμενον* τὸ σιράτευμα συντηρεῖται κρυφίως.

§ 10. *ξένος* φίλος (ἐκ ξένης χώρας).—*οἴκοι* ἐν τῇ πατρίδι.—*ἀντιστασιώτης* ἀντίπαλος πολιτικός.—*αἰτῶ τινα μισθόν* ζητῶ παρὰ τινος μισθόν.—*εἰς δισχιλίους ξένους* διὰ δύο χιλιάδας μισθοφόρους, πρὸς διατροφήν δύο χιλιάδων μισθοφόρων.—*ὡς περιγενόμενος ἄν=νομιζων ἄν περιγενέσθαι περιγιγνομαί τινος* ὑπερετῶ τινος, καταβάλλω τινά.—*δέομαί τινος* παρακαλῶ τινα.—*πρόσθεν* πρότερον.—*καταλύω πρὸς τινα* συμφιλιοῦμαι μετὰ τινος.—*συμβουλευόμαί τινι* ζητῶ τὴν συμβολήν τινος.

§ 11. *κελεύω τινά* προτρέπω, παρακαλῶ τινα.—*παραγενέσθαι, ἀόρ.* τοῦ *παραγιγνομαι* προσέρχομαι.—*ὡς βουλόμενος* διότι δῆθεν ἐπεθύμει, προφασιζόμενος ὅτι ἐπεθύμει.—*Πισίδαί* κάτοικοι τῆς Πισιδίας, χώρας εἰς τὰ Ν. τῆς Μ. Ἀσίας.—*πράγματα παρέχω τινὶ* ἐνοχλήσεις παρέχω εἰς τινα, ἐνοχλῶ τινα.—*Στυμφάλιος* ὁ ἐκ τῆς Στυμφάλου, πόλεως τῆς βορείου Ἀρχαδίας.—*ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνει* προφασιζόμενος ὅτι θὰ πολεμήσῃ κατὰ τοῦ Τισσαφέρνου.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 2 .

§ 1. *δοκεῖ τινι* φαίνεται καλὸν εἰς τινα, ἀποφασίζει τις.—*ἤδη πλέον.*—*τὴν πρόφασιν ποιοῦμαι* προφασίζομαι.—*ὡς ἐπὶ τούτοις* δῆθεν ἐναντίον τούτων.—*ἐνταῦθα* τότε.—*ἤκειν* νὰ ἔλθῃ.—*συναλλαγέντι, ἀόρ.* τοῦ *συναλλάττομαι* (πρὸς τινα) συμφιλιοῦμαι (μετὰ τινος).—*προειστήκει, ὑπερσντλκ.* τοῦ *προῖσταμαί τινος* εἶμαι προῖστάμενος, ἀρχηγός (τινος).—*τὸ ξενικὸν* τὸ μισθοφορικὸν σιράτευμα.

§ 2—3. *ὑποσχόμενος, ἀόρ.* τοῦ *ὑπισχνοῦμαι* ὑπόσχομαι.—*καταπράττω τι καλῶς* φέρω τι εἰς εἴσιον πέρασ, τελειώνω τι μὲ

τὸ καλό. — *οἴκαδε* εἰς τὴν πατρίδα. — *ἠδέως* εὐχαρίστως. — *πιστεύω τινι* ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τινά. — *παρήσαν*, παρατκ. τοῦ *πάρειμι* προσέρομαι. — *δή* λοιπόν. — *εἰς* καὶ *ὡς* (πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν) περίπου. — *γυμνῆς* (ἢ *γυμνήτης*) ἔκαλεῖτο ὁ ἔλαφρῶς ὄπλισμένος στρατιώτης, ὁ ὁποῖος ἔφερεν ἢ σφενδόνην (*σφενδονήτης*) ἢ ἀκόντιον (*ἀκονιστής*) ἢ τόξον (*τοξότης*). — *πελταστής* ἔκαλεῖτο ὁ φέρων δόρυ, ξίφος καὶ μικρὰν ἡμισεληνοειδῆ ἀσπίδα, τὴν *πέλτην*. — *στρατεύομαι ἀμφὶ Μίλητον* πολιορκῶ τὴν Μίλητον.

§ 4. *κατανοῶ τι* ἀκριβῶς πληροφοροῦμαι τι. — *ἠγησάμενος*, ἀόρ. τοῦ *ἠγοῦμαι* νομίζω. — *ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας* παρὰ ὅση ἔχρειάζετο (διὰ τὰ ἐκστρατεύση) ἐναντίον τῶν Πισιδῶν. — *ὡς βασιλέα* πρὸς τὸν βασιλέα. — *ἢ ὅσον*. — *στόλος* ἢ πρὸς ἐκστρατείαν παρασκευή, ἢ ἐπιστρατεία. — *ἀντιπαρασκευάζομαι* παρασκευάζομαι καὶ ἐγὼ ἐπίσης.

§ 5—6. *εἴρηκα*, παρκμ. τοῦ *λέγω*. — *δρομῶμαι* ξεκινῶ. — *ἐξελαύνω* προχωρῶ. — *σταθμὸς* στρατιωτικὴ πορεία μιᾶς ἡμέρας. — *παρασάγγης* περσικὸν μέτρον μήκους ἴσον πρὸς 5 περίπου χιλιόμετρα, στρατιωτικὴ πορεία μιᾶς ὥρας. — *εὖρος* πλάτος. — *πλέθρον* μέτρον μήκους 100 ποδῶν ἢ 31 μέτρων. — *ἐπῆν*, παρατκ. τοῦ *ἔπειμι* εἶμαι ἐπάνω. — *ἐξευγμένη*, παρκμ. τοῦ ὁ. *ζεύγνυμαι* *ἐξευγμένη* *ἐπὶ πλοίοις* κατεσκευασμένη διὰ ζεύξεως, διὰ συνδέσεως ἐπὶ πλοίων. — *οἰκοῦμαι* κατοικοῦμαι. — *εὐδαίμων* (πόλις) εὐφορος, πλουσία. — *Δόλοπες* λαὸς Θεσσαλικὸς πλησίον τῆς Πίνδου. — *Αἰνιᾶνες* λαὸς Θεσσαλικὸς πλησίον τῆς Οἴτης καὶ τοῦ Σπερχειοῦ. — *Ὀλύνθιοι* κάτοικοι τῆς Ὀλύνθου, πόλεως τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου.

§ 7—8. *βασιλεία* (δηλ. *δῶματα*) ἀνάκτορα. — *παράδεισος* περιφραγμένος τόπος ἀναψυχῆς καὶ διασκέδασης, κατάφυτος καὶ πλήρης ἀγρίων ζώων. — *θηρεῦω ἀπὸ τοῦ ἵππου* κυνηγῶ ἐφιππος. — *ἐρυννὸς* ὄχυρός. — *ἐμβάλλει* (δηλ. *τὰ ὕδατα*) χύνεται. — *ἐκδεῖραι*, ἀόρ. τοῦ *ἐκδέρω*. — *Μαρσύας* ἐκ Φρυγίας, εὔρε τὸν αὐλόν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀπορρίψει ἢ Ἀθηνᾶ, διότι ἠσχίμιζε τὸ πρόσωπόν της, ὅτε ἔπαιζε. — *ἐρίζω τινι* φιλονικῶ πρὸς τινά.

οἷ = *εαυτῷ* (δηλ. τῷ Ἀπόλλωνι).—*σοφία* μουσικὴ τέχνη.—*άντρον* σπήλαιον.—*ήττηθεῖς*, ἄορ. τοῦ *ήττώμαι* νικῶμαι.—*τῆ μάχη* τῆ ἐν Σαλαμῖνι (480 π. X.).

§ 9—10. *ἅμα* συγχρόνως.—*ἐξέτασις* ἐπιθεώρησις.—*ἀριθμὸς* ἀριθμησις.—*ἐγένετο* εὐρέθησαν.—*θύω τὰ Δύκαια* μετὰ θυσιῶν ἐορτάζω τὰ Δύκαια, ἐορτὴν τοῦ Λυκαίου Διὸς ἐν Ἀρκαδίᾳ.—*τίθῃμι ἀγῶνα* διοργανῶνω, προκηρύσσω ἀγῶνα.—*τὸ ἄθλον* τὸ βραβεῖον.—*σιλεγγίς* κόσμημα χρυσοῦν ἢ ἐπίχρυσον ἐν εἴδει κτενίου, τὸ ὁποῖον ἐφόρουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀντὶ στεφάνου συνήθως *οἱ θεωροὶ* κατὰ τὰς ἐορτάς.

§ 11—13. *ἴοντες*, μετχ. τοῦ *ἔρχομαι*.—*αἱ θύραι* (Κύρου) ἡ σκηνὴ (τοῦ Κύρου).—*ἐλπίδας λέγων διάγω* πάντοτε λέγω λόγους παρέχοντας ἐλπίδας.—*δηλὸς εἰμι* φαίνομαι.—*ἀνῶμαι* λυποῦμαι, στενοχωροῦμαι.—*τρόπος* χαρακτήρ.—*ἡ Κίλισσα* ἡ βασίλισσα τῆς Κιλικίας.—*φυλακὴ* σωματοφυλακὴ.—*Ἀσπένδιος* ὁ ἐκ τῆς Ἀσπένδου, πόλεως τῆς Παμφυλίας εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν.—*Σάτυρος* σύντροφος καὶ ἀκόλουθος τοῦ Διονύσου.—*θηρεῦσαι*, ἄορ. τοῦ *θηρεύω* συλλαμβάνω.—*κεράσας* ἄορ. τοῦ *κεράννυμι* (τί τινα) ἀναμιγνύω τι με τι.

§ 14—16. *δεηθῆναι*, ἄορ. τοῦ *δέομαι* τινος παρακαλῶ τινα.—*νόμος* συνήθεια.—*ταχθῆναι*, ἄορ. τοῦ *τάττομαι* παρατάσσομαι.—*στηναι*, ἄορ. τοῦ *ἵσταμαι* στέκομαι.—*ἐπὶ τεττάρων* εἰς βάθος τεσσάρων ἀνδρῶν.—*θεωρῶ* ἐπιθεωρῶ.—*παρελαύνω* περνῶ ἔμπροσθέν τινος.—*ἔλλη* τμήμα ἵππικου 64 ἀνδρῶν.—*τάξις* τμήμα πεζικοῦ 100 ἀνδρῶν.—*ἄρμα* πολεμικὴ ἄμαξα με δύο τροχούς, ὀπίσω μόνον ἀνοικτὴ καὶ ἀσκεπής, δεχομένη ὀρθίους τὸν πολεμιστὴν καὶ τὸν ἡνίοχον.—*ἀρμάμαξα* ἄμαξα με τέσσαρας τροχούς, ὀπίσω καὶ ἐπάνω κλειστή, εἰς δὲ τὰ πλάγια μόνον με παραπετάσματα, χρησιμεύουσα εἰς τὰς ὁδοιπορίας πρὸς μεταφορὰν περιφανῶν προσώπων, ἰδίως δὲ γυναικῶν.—*κράνος* περικεφαλαία.—*χιτῶν* μαλακὸν τι ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον ἐφόρουσιν κατὰσαρκα ὡς ὑποκάμισον.—*φοινικοῦς* ἐρυθρός.—*κνημῖδες* καλύμματα ἀπὸ χαλκόν, προφυλάσσοντα τὰς κνήμας ἀπὸ τὰ γόνατα ἕως τὰ σφυρά.—*ἀσπίς*, δύο εἴδη ἀσπίδων ὑπῆρχον· 1) ἡ μεγάλη

φοειδής άσπίς, ή όποία έκάλυπτεν όλον τὸ σῶμα τοῦ άνδρός, και 2) ή μικροτέρα κυκλική άσπίς, ή όποία έκάλυπτε τὸν όπλίτην από τὸ γόνυ έως τήν σιαγόνα.—*έκκαλύπτομαι* ξεσκεπάζομαι· *άσπίς έκκεκαλυμένη* χωρίς τὸ (συνήθως δερμάτινον) κάλυμμά της.

§ 17—18. *έπειδή* άφ' οὔ.—*φάλαγξ* ὁ ὄλος στρατός (παρατεταγμένος πρὸς μάχην).—*προβάλλομαι* προτείνω.—*έπιχωρῶ* έπέροχομαι.—*προείπον*, άόρ. τοῦ *προαγορεύω* (*τί τινι*) προκηρύσσω, ανακοινώνω (τι εἰς τινά).—*έπῃσαν*, παρτατκ. τοῦ *έπέροχομαι*.—*έκ τούτου* μετά ταῦτα.—*θᾶττον προϋόντων*, δηλ. *αὔτων* (τῶν στρατιωτῶν) έπειδή ταχύτερον τοῦ (δέοντος) έπροχώρουν αὐτοί.—*άπό τοῦ αὐτομάτου* μόνοι των, άνευ διαταγῆς.—*δρόμος γίνεται τοῖς στρατιώταις=τρέχουσιν οἱ στρατιῶται*.—*σκηναί* στρατόπεδον.—*οἱ έκ τῆς άγορᾶς* οἱ μικροέμποροι, οἱ πωληταί.—*τά ὄνια* τα πρὸς πώλησιν έν τῇ άγορᾷ έμπορεύματα.—*ήσθη*, άόρ. τοῦ *ήδομαι* εύχαριστοῦμαι.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 8.

§ 1—3. *πλήθω* εἶμαι πλήρης· *ήν άμφι άγοράν πλήθουσιν* ήτο περίπου ή ὥρα, κατά τήν όποίαν ή άγορά εἶναι πλήρης ανθρώπων (άπό τῆς 9 π. μ. — 12).—*σταθμός* κατάλυμα (πρὸς διαμονήν στρατιωτῶν).—*ήνίκα* ὅτε.—*προφαίνομαι* φαίνομαι μακρόθεν.—*ελαύνω ανά κράτος* τρέχω έφιππος με ὄλην τήν δυνατήν ταχύτητα.—*έντυγχάνω τινι* συναντῶ τινά.—*τάραχος* ταραχή.—*αὐτίκα* άμέσως.—*δοκῶ* νομίζω.—*έπιπεσεῖσθαι*, μέλλ. τοῦ *επιπίπτω*.—*θώραξ* ὄπλον προφυλακτικόν· έσκεπάζε τὸ άνω τῆς κοιλίας μέρος τοῦ σώματος· άπετελεῖτο από δύο μεταλλίνας πλάκας.—*ένένδυ*, άόρ. τοῦ *ένδύομαι*.—*παλτὸν* άκόντιον.—*καθίσταμαι* τοποθετοῦμαι.

§ 4—7. *σπουδή* βία, ταχύτης.—*έχόμενος* (δηλ. *τοῦ Κλεάρχου*) πλησίον τοῦ Κλεάρχου.—*έσχε*, άόρ. τοῦ *έχω* καταλαμβάνω.—*έστησαν*, άόρ. τοῦ *ίσταμαι* λαμβάνω θέσιν, τοποθετοῦμαι.—*τὸ πελταστικόν* οἱ πελτασταί.—*ύπαρχος* ύπαρχηγός.—*ἴσον* περίπου.—*παραμηρίδια* κάλυμματα προφυλάσσοντα τοὺς

μηρούς.—**ψιλῆ** γυμνή, ἀπροφύλακτος.—**καθίσταμαι εἰς τὴν μάχην** προσέρχομαι, πορεύομαι εἰς τὴν μάχην.—**προμετωπίδια** καλύμματα προφυλάσσοντα τὸ μέτωπον.—**προστερνίδια** καλύμματα προφυλάσσοντα τὸ στήθος.

§ 8—11. **οὐπω καταφανῆς εἰμι** δὲν εἶμαι ἀκόμη φανερός, δὲν φαίνομαι ἀκόμη.—**δείλη** δειλινόν.—**χρόνω συχνῶ ὕστερον** μετὰ πολὺν χρόνον.—**μελανία** μαυρίλα, μαῦρον σύννεφον.—**ἐπὶ πολὺ** εἰς μεγίστην ἔκτασιν.—**τάχα δὴ** εὐθὺς πλέον.—**ἐχόμενοι** (δηλ. **τούτων ἦσαν**) κατόπιν τούτων ἦσαν.—**γερροφόροι** στρατιῶται φέροντες **γέρρα**, δηλ. τετραγώνους ἐπιμήκεις ἀσπίδας πλεγμένας ἀπὸ λυγαριάν.—**ποδήρης** ὁ φθάνων μέχρι τῶν ποδῶν.—**κατὰ ἔθνη** χωριστὰ κατὰ ἔθνη.—**πλαίσιον** τετράγωνος παρατάξις.—**διαλείπω** ἀπέχω.—**συχνὸν** πολὺ.—**δὴ** ὡς γνωστόν.—**ἀποτεταμένα**, πρkm. τοῦ **ἀποτείνομαι** ἐκτείνομαι.—**δίφρος** τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἐστέκετο ὁ ὀδηγῶν τὸ ἄρμα, ὁ ἠνίοχος.—**ὡς διακόπτειν=ὥστε διακόπτειν** **διακόπτω** κόπτω εἰς δύο, κατακόπτω.—**ὄτω ἐτυγγάνοιεν** ὄσους συνήντων.—**γνώμη** σκοπός.—**ἐλῶντα**, μέλλ. τοῦ **ἐλαύνω** ὡς **ἐλῶντα** (**τὰ ἄρματα**) **καὶ διακόποντα** (αὐτάς, δηλ. **τὰς τάξεις**) νὰ εἰσορμήσουν...καὶ νὰ διασπάσουν.—**παρακελεύομαι τινι** προτρέπω τινά.—**ψεύδομαι τοῦτο** ἀπατῶμαι εἰς τοῦτο.—**ὡς ἀνυστὸν (ἦν)** ὅσον ἦτο δυνατόν.—**ἐν ὕσῳ (βήματι)** μετὰ κανονικὸν βῆμα.

§ 12—13. **παρελαύνω** παρέρχομαι (περνῶ) ἔφιππος.—**κἄν** καὶ ἐάν.—**σιῖφος** πυκνὸν πλῆθος.—**ἔξω** πέραν.—**περιῆν**, παρatic. τοῦ **περίειμι** εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω.—**ἀποσπῶ** ἀπομακρύνω.—**ἐκατέρωθεν** καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη.—**μέλει μοι** φροντίζω.—**καλῶς ἔχει (τὸ πρᾶγμα)** τὸ πρᾶγμα ἀποβαίνει καλῶς, τὰ πράγματα πάνε καλά.

§ 14—16. **δμαλῶς** μετὰ κανονικὸν βῆμα.—**προῆει**, πρtic. τοῦ **προέρχομαι** προχωρῶ.—**ἔτι** ἀκόμη.—**οὐδὲ πᾶν πρὸς τινι** οὐχὶ πολὺ πλησίον τινός.—**καταθεῶμαι** παρατηρῶ μετὰ προσοχῆς.—**ἐκατέρωσε** καὶ πρὸς τὸ ἓν μέρος καὶ πρὸς τὸ ἄλλο.—**ὑπήλασε**, ἄορ. τοῦ **ὑπελαύνω** προχωρῶ ἔφιππος.—**ὡς συναντή-**

σαι = ὥστε *συναντήσαι*. — *ἤρετο*, ἀόρ. τοῦ *ἐρωτῶ*. — *ἐπιστήσας*, ἀόρ. τοῦ *ἐπίστημι* σπαιματῶ (τὸν ἵππον). — *λερὰ* τὰ μαντικά σημεῖα τὰ φαινόμενα εἰς τὰ σπλάγγνα τῶν θυσιαζομένων ζώων. — *σφάγια* τὰ μαντικά σημεῖα τὰ παρατηρούμενα εἰς τὰ πρὸς θυσίαν ζῶα πρὸ τῆς σφαγιάσεως καὶ κατ' αὐτήν. — *λόντος* νὰ διέρχεται (νὰ περνᾷ). — *παρέρχεται δευτέρον* διέρχεται (διὰ τῶν τάξεων) δευτέραν φοράν, ἐπιστρέφει εἰς τὸν στρατηγόν. — *καὶ δε* καὶ οὗτος. — *παραγγέλλω* δίδω. — *χώρα* θέσις.

§ 17—20. *οὐκέτι διέχω* δὲν ἀπέχω πλέον. — *στάδιον* μέτρον μήκους ἴσον πρὸς 185 περίπου μέτρα· τὸ 1 στ. = 3 λεπτά τῆς ὥρας. — *παιανίζω* ψάλλω τὸ πολεμικὸν ᾄσμα. — *ἤρχοντο*, παρτκ. τοῦ *ἄρχομαι* ἀρχίζω, κάμνω ἀρχήν. — *ἀντίος ἐρχομαί τινι* βαδίζω ἐναντίον τινός. — *ἐκκυμαίνω* ἐξέρχομαι ἀπὸ τὴν γραμμὴν. — *θεῖν*, ἀπαρμφ. τοῦ *θέω* τρέχω· *δρομῶ θεῶ* προχωρῶ μὲ ταχὺν βηματισμόν. — *φθέγγομαι* ἐκβάλλω κραυγὴν, κραυγάζω. — *οἶον* καθ' ὃν τρόπον. — *Ἐννάλιος* ὁ θεὸς τοῦ πολέμου Ἄρης. — *ἐλελίξω* ἀλαλάξω, κραυγάζω τὴν πολεμικὴν κραυγὴν *ἐλεῦ* ἢ *ἀλαλά*. — *τόξευμα* τὸ διὰ τοῦ τόξου ῥιπτόμενον βέλος. — *ἐξικνοῦμαι* φθάνω εἰς τὸν σκοπόν. — *ἐκκλίνω* στρέφω τὰ νῶτα. — *ἐνταῦθα δὴ* τότε πλέον. — *κατὰ κράτος* μὲ ὄλην τὴν δύναμιν. — *προῖδοιεν*, ἀόρ. τοῦ *προορῶ* βλέπω ἀπὸ μακρὰν. — *δισταμαί* διαχωρίζομαι, ἀνοίγω δρόμον. — *ἔστιν ὅστις* τίς, κάποιος. — *κατελήφθη*, ἀόρ. τοῦ *καταλαμβάνομαι* προφθάνομαι, δὲν προφθάνω νὰ φύγω. — *ἱππόδρομος* ἱπποδρόμιον. — *ἐκπλαγεῖς*, ἀόρ. τοῦ *ἐκπλήττομαι* τὰ χάνω.

§ 21—24. *τὸ καθ' αὐτούς* τὸ ἀπέναντί των στρατεύμα (τῶν πολεμίων). — *οὐδ' ὡς οὐδὲ οὕτως*, ὅμως δέν. — *ἐξήχθη*, ἀόρ. τοῦ *ἐξάγομαι* παρὰσύρομαι. — *συνεσπειραμένην*, πρκμ. τοῦ *συσπειρῶμαι* συμπυκνοῦμαι. — *ἐπιμελοῦμαι* παρατηρῶ μὲ προσοχήν. — *ἦδει*, ὑπερσντκ. τοῦ *οἶδα*. — *ἠγοῦμαι* διοικῶ. — *ισχύς* στρατιωτικὴ δύναμις. — *χρήξω* ἔχω ἀνάγκην, ἐπιθυμῶ. — *ἀν... αἰσθάνεσθαι* ὅτι θὰ ἐμάνθανε. — *ἐκ τοῦ ἀντίου* ἐκ τοῦ ἀπέναντι (σώματος τῶν ἀντιπάλων). — *ἐπικάμπτω* κάμνω καμπήν, στροφὴν. — *ὡς εἰς κύκλωσιν* ἵνα περικυκλώσῃ. — *δείσας*, ἀόρ.

τοῦ *δέδοικα* ἢ *δέδια* φοβοῦμαι.—*γίγνομαι ὄπισθεν* ἔρχομαι ὄπισθεν, καταλαμβάνω τὰ νῶτα.—*ἐλαύνω ἀντίος (τινὶ)* τρέχω ἐναντίον (τινός).

§ 25—27. *κατελείφθησαν*, ἀόρ. τοῦ *καταλείπομαι* μένω.—*δομοτράπεζοι* πιστοὶ ἀκόλουθοι τοῦ Κύρου.—*ἠνέσχετο*, ἀόρ. τοῦ *ἀνέχομαι* συγκρατοῦμαι, ὑπομένω.—*ἔμμαι ἐπὶ τινα* ὀρμῶ, ἐπιπίπτω κατὰ τινος.—*παίω* κτυπῶ.—*στέρνον* στήθος.—*τιτρώσκω* πληγῶν.—*ἰᾶσθαι*, ἀπαρμφ. τοῦ *ἰᾶμαι* θεραπεύω, ἰατρεύω.—*ἀκοντίζω* κτυπῶ.—*βιαίως* μὲ δύναμιν, μὲ ὀρμὴν.—*κεῖμαι* εἶμαι ἔξαπλωμένος, ἔχω πέσει νεκρός.

§ 28—29. *σκηπτοῦχοι* ἀνώτατοι αὐτικοὶ ὑπάλληλοι (ἴσως ὑπασπισταὶ τοῦ βασιλέως).—*περιπεσεῖν*, ἀόρ. τοῦ *περιπίπτω* τινὶ πίπτω, ῥίπτομαι ἐπάνω εἰς τινα.—*ἐπισφάξαι*, ἀόρ. τοῦ *ἐπισφάττω* τινὰ τινὶ σφάζω τινὰ ἐπάνω εἰς τινα.—*σπασάμενον*, ἀόρ. τοῦ *σπᾶμαι* σύρω.—*ἀκινάκης* μάχιρα.—*στρεπτός* περιδέραιον.—*ψέλιον* βραχιόλι.—*εὐνοια* ἀφοσίωσις.—*πιστότης* πίστις, τιμιότης.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Α Ι Ο Ν 10.

§ 1—4. *ἐνταῦθα δὴ* τότε λοιπόν.—*εἰσπίπτω* εἰσβάλλω.—*ἐνθεν* ἐκ τοῦ ὁποίου (σταθμοῦ).—*διέσχον*, ἀόρ. τοῦ *διέχω* ἀπομακρύνομαι.—*ὡς νικῶντες* μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι ἐνίκων.

§ 5. *ἦσθοντο*, ἀόρ. τοῦ *αἰσθάνομαι* μανθάνω.—*τὰ σκευοφόρα* αἱ ἀποσκευαὶ τοῦ στρατεύματος.—*αὐ* ἀφ' ἑτέρου, ἐξ ἄλλου.—*οἴχομαι διώκων* δρομαίως καταδιώκω.—*ῥοιεν*, εὐκτ. τοῦ *ἔρχομαι* εἰ *ῥοιεν* ἂν ἔπρεπε νὰ πορευθοῦν.—*ἀρήγω* βοηθῶ.

§ 6—8. *ὡς ταύτη*...=ὡς (αὐτοῦ, τοῦ βασιλέως) *προσιόντος ταύτη καὶ (ὡς) δεξόμενοι (αὐτὸν)* μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ προσέλθῃ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τούτου τοῦ μέρους καὶ μὲ τὸν σκοπὸν ν' ἀντισταθοῦν κατ' αὐτοῦ.—*ἦ* (ἀπὸ ἐκεῖ) ὅπου.—*ἀπάγω* ἀποχωρῶ, ἐπιστρέφω.—*ἀναλαμβάνω* παραλαμβάνω.—*σύνοδος* συμπλοκή.—*διήλασε*, ἀόρ. τοῦ *διελαύνω* διέρχομαι ἔφιππος.

—κατὰ τοὺς . . . διὰ μέσου τῶν . . . —κατέκανε, ἄορ. τοῦ κατακαίνω φρονεύω.—διαστάντες, ἄορ. τοῦ διΐσταμαι=; (κεφ. 8, § 20).—φρόνιμος γίγνομαι φρονίμως (μετὰ περισκέψεως) ἐνεργῶ.—μείον ἔχω μειονεκτῶ, ἡττῶμαι.—ἀπηλλάγη, ἄορ. τοῦ ἀπαλλάττομαι ἀπομακρύνομαι, ἀποχωρῶ.—πάλιν εἰς τὰ ὀπίσω.—ἀναστρέφω ἐπιστρέφω.—δὴ πλέον.

§ 9—10. προσάγω ἐπέρχομαι.—περιπτύσσω περικυκλώνω.—ἀναπτύσσω ἀπλώνω, πλατύνω.—ποιούμαι ὀπισθεν τὸν ποταμὸν παρατάσσομαι οὕτως, ὥστε νὰ ἔχω τὸν ποταμὸν ὀπισθεν —καὶ δὴ εὐθύς.—παραμείβομαι ἀντιπαρέρχομαι.—σχῆμα τρόπος, παρτάξις.—συνῆει, παρατκ τοῦ συνέρχομαι ἐπέρχομαι.

§ 11—15. δέχομαι ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι,—ἐκ πλείονος ἐκ μεγαλυτέρας ἀποστάσεως —ἐπιδιώκω καταδιώκω.—γήλοφος λόφος.—ἀναστρέφομαι στρεφόμενος ἵσταμαι.—ἐνεπλήσθη, ἄορ. τοῦ ἐμπίμπλαμαι πληροῦμαι, γεμίζω.—βασίλειος βασιλικός.—σημεῖον σημαία.—ἀνατεταμένος ἀετὸς ἀετὸς μὲ ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας.—πέλτη κοντός, κοντάρι.—δὴ ἤδη.—μὴν ὅμως.—ψιλῶ γυμνώνω, κενώνω.—ἵστημι τὸ στρατεύμα διατάσσω νὰ σταματήσῃ τὸ στρατεύμα.—τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου τὰ (συμβαίνοντα) πέραν τοῦ λόφου.—ἤλασε, ἄορ. τοῦ ἐλαύνω πορεύομαι ἔφιππος.—ἀνὰ κράτος μὲ ὅλην τὴν δύναμιν, μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν (μὲ πολὺ μεγάλην) ταχύτητα.

§ 16—19. τίθεμαι τὰ ὄπλα (θέτω κατὰ γῆς) τὰ ὄπλα μου.—ἅμα μὲν . . . καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο=ἅμα μὲν . . . ἅμα δὲ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο . . . —ἅμα μὲν . . . ἅμα δὲ . . . ἀφ' ἑνὸς μὲν . . . ἀφ' ἑτέρου δὲ . . . —παρῆει ἤρχετο (πρὸς αὐτούς).—εἰκάσω συμπεραίνω.—διώκοντα οἴχεσθαι (αὐτὸν) ὅτι (αὐτὸς) ἀπεμακρύνθη καταδιώκων (τοὺς ἐχθρούς).—ἄγομαι μεταφέρω εἰ . . . ἄγουντο ἂν ἔπρεπε νὰ μεταφέρουν.—δορπησιὸς ἡ ὥρα τοῦ ἑσπερινοῦ φαγητοῦ, ἡ ἑσπέρα.—καταλαμβάνω εὐρίσκω.—χρήματα πράγματα.—σιτίον τροφίμον.—ἐνδεια ἔλλειψις.—σφοδρὸς ὑπερβολικός, μέγας.—διαδίδωμι διαμοιράζω.—ἀνάριστος ὁ μὴ προγευματίας, ἀπρογευματίας.—δὴ ὡς γνωστόν, ὡς ἐλέχθη.—ἄριστον τὸ φαγητὸν τῆς μεσημβρίας.—διαγίγνομαι διάγω, περνώ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 2 - 3. *ἄμα τῇ ἡμέρᾳ* κατὰ τὰ ἡμερῶματα. — *σημανοῦντα*, μέλλ. τοῦ *σημαίνω* παραγγέλλω. — *ὅ τι χρῆ* τί πρέπει. — *συσκευάζομαι* ἐτοιμάζω τὰ πράγματά μου. — *προϊέναι*, ἀπαρμφ. τοῦ *προέρχομαι* προχωρῶ. — *συμμίγνυμί τινι* συναντῶ τινα. — *ἐν δρομῇ εἶμι* εἶμαι ἐτοιμος ν' ἀναχωρήσω. — *ἀνέχω* ἀνατέλλω. — *γίγνογαι ἀπό τινος* κατάγομαι ἀπό τινος. — *Δαμάρατος* Λακεδαιμόνιος βασιλεύς· ἐκθρονισθεὶς ἀπὸ τὸν συμβασιλέα του Κλεομένη κατέφυγε πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Δαρείον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔλαβεν ὡς δῶρον πόλεις τινὰς εἰς τὴν Μικρασιατικὴν χώραν Γευθρανίαν. — *ὄθεν* ἀπὸ ὅπου. — *ἐπὶ Ἰωνίας* εἰς τὴν Ἰωνίαν. — *βαρέως φέρω* πολὺ λυποῦμαι.

§ 4—5. *ὦφελε ζῆν* εἶθε νὰ ζῆ. — *ἐπαγγέλλομαι* ὑπόσχομαι. — *καθιεῖν*, μέλλ. τοῦ *καθίζω*.

§ 6 *οἶχομαι* ἔχω ἀπέλθει· ὁ παρτκ. *ὠχόμην* εἶχον ἀπέλθει ἢ (ὅπως ἐνταῦθα) ἀπῆλθον. — *σίτος* τροφή. — *κόπτω* σφάζω. — *χρῶμαί τινι* χρησιμοποιοῦ τι. — *μικρὸν* ὀλίγον. — *οὓ* εἰς τὸν τόπον, ὅπου. — *οἰστός* βέλος. — *γέρορα*, ἰδ. σελ. 127. — *πέλιτη* δόρυ, ἀκόντιον. — *ἔρημος* ἐγκαταλελειμμένος. — *ἔψω* βράζω.

§ 7 - 8. *ἐντίμως* ἔχω τιμῶμαι. — *ἐπιστήμων* γνώστης. — *τὰ ἀμφὶ τάξεις* ἢ (στρατιωτικὴ) τακτικὴ, ἢ τέχνη τοῦ νὰ παρατάσῃ τις στρατόν. — *τὰ ἀμφὶ δπλομαχίαν* ἢ δπλομαχητικὴ, ἢ τέχνη τοῦ νὰ μεταχειρίζεται τις τὰ ὄπλα. — *ἀπέκτονε*, πρκμ. τοῦ *ἀποκτείνω*. — *θύραι* ἀνάκτορα. — *εὐρίσκομαί τι* εὐρίσκω τι διὰ τὸν ἑαυτὸν μου, ἐπιτυγχάνω τι.

§ 9—11. *βαρέως ἀκούω* μὲ ἀγανάκτησιν ἀκούω. — *τοσοῦτον* τόσον μόνον. — *κάλλιστον καὶ ἄριστον* ἐντιμότερον καὶ ὠφελιμότερον. — *ἦξω* θὰ ἐπανέλθω. — *τὰ ἱερά* τὰ σπλάγγνα τῶν σφαγίων. — *ἐξηρημένα* βγαλμένα· πρκμ. τοῦ ὄ. *ἐξαιροῦμαι*. — *πότερα* ποῖον ἐκ τῶν δύο, διὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο λόγων. — *ὡς κρα*.

τῶν ὡς νικητῆς.—*τί δεῖ* τίς ἢ ἀνάγκη.—*ἠγοῦμαι* νομίζω.—*ἀνιπιποιῶμαι τινί τινος* διαφιλονικῶ πρὸς τινά τι.—*ἑαυτοῦ εἶναι* ὅτι εἴσθε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.—*παρέχω τινί* ἐπιτρέπω εἰς τινα.

§ 12—14. *ἀρετὴ* ἀνδρεία.—*οὔομαι* νομίζω.—*τὸ σῶμα* ἡ ζωή.—*οὔον* προσκτ. τοῦ *οὔομαι*.—*ἔοικά τινι* ὁμοιάζω πρὸς τινα.—*ἄχαρις* ὁ ἔστερημένος χάριτος, ἄνοστος.—*ἴσθι*, προσκτ. τοῦ *οἶδα*.—*περιγίγνομαι* ὑπερετεῶν, ὑπερισχύω.—*ὑπομαλακίζομαι* φέρομαι μὲ τρόπον μαλακόν, μὲ κάποιαν δειλίαν.—*πολλοῦ ἄξιος γίγνομαι τινι* πολὺ ὠφελῶ τινα.—*συγκαταστρέφομαι τινι* βοηθῶ τινα νὰ καθυποτάξῃ,

§ 15—18. *ὑπολαμβάνω* λαμβάνω τὸν λόγον, διακόπτω.—*ἄσμενος* μὲ χαράν.—*τοσοῦτοι* τόσον πολλοί.—*πράγματα* δυσχέρειαι, ἀπορίαι.—*συμβουλευομαι τινι* ζητῶ τὴν συμβουλήν τινος.—*πρὸς θεῶν* ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν.—*οὔσει*, μέλλ. τοῦ *φέρω*.—*ἀναλέγομαι* πολλάκις λέγομαι, ἐπαναλαμβάνομαι.—*ὑπάγομαι* προσπαθῶ νὰ ἐξαπατήσω.—*πρεσβεύων* πρεσβευτῆς, ἀπεσταλμένος.

§ 19. *ὑποστρέφω* στρέφω ἐπιτηδεύω, μὲ πανουργίαν (τὸν λόγον).—*δόξα* προσδοκία.—*μυριοί* ἄπειροι.—*τοι* βεβαίως.—*ἄκων, ἀκουσα, ἄκων* παρὰ τὴν θέλησιν, ἀκούσιος· *ἄκοντός τινος* ἄνευ τῆς θελήσεώς τινος.—*ὅπῃ* μὲ ὅποιον τρόπον.

§ 20—23. *πλείονος ἄξιός εἰμι* εἶμαι χρησιμώτερος.—*σπονδαὶ* ἀνακωχή, εἰρήνη.—*ὡς πολέμου ὄντος* ὅτι εἶναι πόλεμος.—*τοίνυν* λοιπόν.—*διασημαίνω* φανερώνω.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 3.

§ 1—2. *ἀπαγγέλλω* ἀναγγέλλω.—*προφύλακες* οἱ πρὸ τοῦ στρατοπέδου φρουροί, οἱ ὅποιοι ὠφείλον ν' ἀναγγέλλουν εἰς τοὺς στρατηγούς τὴν προσέγγισιν ἐχθρῶν.—*ἐπισκοπῶ* ἐπιθεωρῶ.—*σκολάζω* εὐκαιρῶ.

§ 3—5. *καθίστημι* τακτοποιῶ, παρατάσσω. — *πάντη* εἰς ὄλην τὴν ἔκτασιν. — *προέρχομαι* προχωρῶ, παρουσιάζομαι. — *εὖοπλος* ὁ ἔχων ὦραϊα ὄπλα. — *εὐειδής* ὦρατος. — *φράζω* λέγω, παραγγέλλω. — *εἰμι πρὸς τινι* εἶμαι πλησίον τινός. — *ἀνερωτῶ* ἐρωτῶ. — *πορίζω* προμηθεύω.

§ 6—7. *ταχὺ* ταχέως. — *ἐπιτέτακτο*, ὑπερσυντλκ. τοῦ *ἐπιτάττωμαι* διατάσσομαι. — *πράττω τι* διαπραγματεύομαι τι. — *εἰκότα* εὐλόγα, λογικά. — *ἡγεμών* ὁδηγός. — *ἐνθεν* εἰς μέρος, ἀπὸ τὰ ὁποῖα. — *σπένδομαι* κάμνω σπονδάς, συνθηκολογῶ. — *διαγγέλλω* ἀνακοινώνω.

§ 8—9. *μεθίσταμαι τινά* ἀπομακρύνω τινά, διατάσσω τινά νὰ ἀποχωρήσῃ. — *καθ' ἡσυχίαν* ἀνενοχλήτως, εἰρηνικῶς. — *διατριβῶ* χρονοτριβῶ, ἀργοπορῶ. — *ἔστι(ε) ἄν* ἕως ὅτου. — *ὀκνῶ μὴ* φοβοῦμαι μήπως. — *ἀποδόξῃ*, ἄορ. τοῦ *ἀποδοκεῖ* = *ἀπαρέσκει*, *οὐ δοκεῖ ἀποδοκεῖ μοι* (μετ' ἀπαρεμφ.) ἀποφασίζω νὰ μή...

§ 10—13. *ὀπισθοφυλακῶ* διοικῶ τὴν ὀπισθοφυλακίαν. — *ἐντυγχάνω τινι* συναντῶ τι. — *αὐλῶν* διῶρουξ, ὄχετός. — *ὡς ὥστε*. — *ἐκπίπτω* (ἐπὶ δένδρων) ῥίπτομαι κατὰ γῆς. — *ἦν* ἦτο δυνατόν. — *καταμανθάνω* παρατηρῶ καλῶς. — *ὡς πῶς*. — *ἐπιστατῶ* ἐπιβλέπω, διευθύνω. — *βακτηρία* ῥάβδος. — *βλακεύω* εἶμαι νωθρός. — *ἐπιτήδειος (παίεσθαι)* ὁ ἄξιος τιμωρίας. — *παίω* κτυπῶ, δέρω. — *προσλαμβάνω* λαμβάνω μέρος εἰς τι ἔργον. — *συσπουδάξω* συν. εργάζομαι μὲ προθυμίαν. — *οἱ εἰς τριάκοντα ἔτη γεγονότες* οἱ ἔχοντες ἡλικίαν μέχρι 30 ἐτῶν. — *ώρα* ἐποχή. — *ἄρδω* ἀρδεύω, ποτίζω. — *ἤδη* εὐθύς ἔξ ἀρχῆς. — *προφαίνομαι* παρουσιάζομαι.

§ 14—16. *ἀποδείκνυμι* ὑποδεικνύω, ὀρίζω. — *ὄξος* οἶνος ὀλίγον ξινός. — *ἐψητός* βρασμένος. — *αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων* οἱ καρποὶ τῶν χουρμαδιῶν, οἱ χουρμάδες. — *ἔστιν* εἶναι δυνατόν. — *οἰκέτης* δοῦλος τῆς οἰκίας, ὑπηρέτης. — *δεσπότης* κύριος. — *ἀπόκειμαι τινι* εἶμαι ἀποθηκευμένος πρὸς χρῆσιν τινός. — *ἀπόλεκτος* ἐκλεκτός, ἐξαιρέτος. — *ἠλέκτρον* = *τῆς ὕψεως ἠλέκτρον* ἠλεκτρον κεχρομπάρι. — *τραγήματα* ξηροὶ καρποί. — *ἀποτίθημι* ἀποταμιεύω. — *παρὰ πότον* κατὰ τὴν οἰνοποσίαν. — *κεφαλαλγῆς*

πρόξενος κεφαλαλγίας.—*εγκέφαλος* ἢ «καρδιά» ἢ ἡ «ψίχα».—*εἶδος* μορφή, ὠραία ὄψεις.—*ιδιότης* τὸ ἰδιάζον, τὸ ἰδιαίτερον.—*ἡδονή* ἡδεΐα γεῦσις, νοστιμάδα· ἢ *ιδιότης τῆς ἡδονῆς* ἡ ἰδιάζουσα νοστιμάδα.—*ἐξαιροῦμαι* ἀφαιροῦμαι.—*αὐαίνομαι* ξεραίνομαι.

§ 17—20. *πίπτω εἰς ἀμήχανα* περιλίπτω (περιέροχομαι) εἰς ἀμηχανίαν, δυσκολίας.—*εὖρημα ποιοῦμαι* θεωρῶ ἀνέλπιστον εὐτυχίαν μου.—*πῶς* κάπως, κατὰ τινα τρόπον.—*δίδωμί τινι* ἐπιτρέπω εἰς τινα.—*ἀποσώζω τινά* ἐπαναφέρω τινά σῶον.—*οὐκ ἂν ἔχειν μοι ἀχαριστως*, ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἀχαριστία εἰς ἐμέ, θὰ ἐγνωρίζετο χάρις εἰς ἐμέ.—*πρὸς ὑμῶν* ἐκ μέρους ὑμῶν.—*ταῦτα γινώσκω* ἔχω ταύτην τὴν γνώμην, σκέπτομαι ταῦτα.—*ἐπιστρατεύω* ἐκστρατεύω.—*κατὰ τοὺς Ἑλληνας* ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων.—*διελαύνω* διέροχομαι ἔφιππος.—*συνέμιξα*, ἄορ. τοῦ *συνμίγνυμι τινι* ἐνώνομαι μέ τινα.—*ἐρέσθαι*, ἄορ. τοῦ *ἐρωτῶ*.—*μετρίως* μὲ μετριοπάθειαν.—*εὐπρακτος* εὐκατόρθωτος· *εὐπρακτότερόν μοί ἐστι* εὐκολώτερον κατορθώνω.—*διαπράττομαι* κατορθώνω, ἐπιτυγχάνω.

§ 21—23. *μεταστάντες*, ἄορ. τοῦ *μεθίσταμαι* ἀποσύρομαι, ἀπομακρύνομαι.—*ἐν δεινῷ εἶμι* εὐρίσκομαι εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν.—*εὔ ποιῶ* εὐεργετῶ.—*οὔτε ἔστι (τι) οἷου ἔνεκα* οὔτε ὑπάρχει τι, διὰ τὸ ὁποῖον.—*λυπῶ τινα* ἐνοχλῶ τινα.—*ἀδικῶ* βλάπτω.—*σὺν τοῖς θεοῖς* μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν.—*ἀμύνομαι* ἀποκρούω.—*ὑπάρχω εὔ ποιῶν τινα* κάμνω ἀρχὴν νὰ εὐεργετῶ τινα.—*ἠτιῶμαί τινος εὔ ποιῶν* εἶμαι κατώτερός τινος ὡς πρὸς τὰς εὐεργεσίας.—*εἷς γε δύναμιν* ἕφ' ὅσον τοῦλάχιστον δυνάμεθα.

§ 24—27. *μενόντων*, προσκτ. τοῦ *μένω* παραμένω, ἰσχύω.—*ἀγορὰν παρέχω* παρέχω τροφίμια πρὸς ἀγοράν, διευκολύνω τὸν ἐπισιτισμόν.—*φροντίζω* ἀνησυχῶ.—*σώζω τινά* ἐπαναφέρω τινά σῶον.—*ἀξιον* ἀξιοπρεπές.—*ἔξεστι* εἶναι δυνατόν.—*πιστὰ λαμβάνω* λαμβάνω (ἐνορχον) διαβεβαίωσιν.—*ἢ μὴν* τῷ ὄντι, ἀληθῶς.—*φίλιος* φιλικός.—*ἀπάγω* ὀδηγῶ.—*ὅπου ἂν μὴ ἦ* ὅπου δὲν εἶναι δυνατόν.—*πρίασθαι*, ἄορ. τοῦ *ὠνοῦμαι* ἀγοράζω.—

εἰς (-άω) ἀφίνω.—*δεήσει*, μέλλ. τοῦ *δεῖ*.—*ἀσινῶς* ἀβλαβῶς, χωρὶς νὰ προξενῇ τις βλάβην.—*σῖτα* τροφαί.

§ 28—29. *δεξιὰ (χείρ)*, αὕτη ἐδίδετο εἰς σημεῖον ἐπιβεβαίωσης, ὡς ἐπικύρωσις συνθήκης· *φέρω δεξιὰς* φέρω διαβεβαίωσιν, ὑποσχέσεις.—*ἄπειμι*, μέλλ. τοῦ *ἀπέρχομαι*.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν 5.

§ 1—2. *Ζαπάτας* παραπόταμος τοῦ Τίγρητος.—*ὑποψία* ἀφορμαὶ πρὸς ὑποψίαν.—*ἐπιβολή* ἐχθρική ἐνέργεια.—*συγγίγνομαι τινι* συναντῶμαι μετά τινος.—*εἴ πως* ἂν τυχόν.—*ἐροῦντα*, μέλλ. τοῦ *λέγω*.—*χρήζω* ἐπιθυμῶ.—*ετοιμῶς* μὲ προθυμίαν.

§ 3—6. *σκοπῶ* ἐξετάζω, ἐρευνῶ μὲ τὸν νοῦν μου.—*αἰσθέσθαι*, ἄορ. τοῦ *αἰσθάνομαι* ἐννοῶ.—*ἐπινοῶ* ἔχω κατὰ νοῦν.—*ἐρχομαι εἰς λόγους τινι* συνομιλῶ μετά τινος.—*ἐξέλοιμεν*, ἄορ. τοῦ *ἐξαιρῶ* ἀφαιρῶ, διαλύω.—*ἀπιστία* δυσπιστία.—*ἤδη* ἔως τώρα.—*φθάνω* προλαμβάνω.—*ἀνήκεστος* ἀθεράπευτος.—*μέλλω* διανοοῦμαι.—*ἀγνωμοσύνη* παρανόησις, παρεξήγησις.—*συνουσία* συνομιλία, προφορική ἐξήγησις.

§ 7. *σύννοια* ἐμαυτῶ ἔχω τὴν συνείδησιν, συναισθάνομαι.—*ἀπὸ ποίου τάχους* μὲ ποίαν ταχύτητα.—*σκότος* σκοτεινὸς τόπος.—*ἀποδραίη* ἄορ. τοῦ *ἀποδιδράσκω* δραστεύω.—*ἐχυρὸς* ὀχυρὸς.—*χωρίον* τόπος.—*ἀποσταίη*, τοῦ *ἀφίσταμαι* ἀποστατῶ.—*πάντη* πανταχοῦ.—*ἴσον* ἔξ ἴσου.—*κρατῶ* εἶμαι κύριος, κυριαρχῶ.

§ 8—11. *οὕτω γινώσκω* ταύτην τὴν γνώμην ἔχω.—*συντίθεμαι φιλίαν* συνάπτω φιλίαν.—*κατατίθεμαι* ἐμπιστεύομαι.—*εὐπορος* εὐκολοπέραστος.—*ἀπορία* ἔλλειψις.—*διὰ σκότους ἢ ὁδός (ἔστι)* σκοτεινὴ (ἄγνωστος) εἶναι ἡ ὁδός.—*δύσπορος* δυσκολοπέραστος.—*ἀπορία* ἀμηχανία, δυσκολία.—*δῆ* ἤδη, τώρα.—*μανέντες*, ἄορ. τοῦ *μαίνομαι* τρελαίνομαι.—*ἐφεδρος* ἀντίπαλος.—*σφῶζω* διατηρῶ.

§ 12—14. *Μυσοὶ* κάτοικοι τῆς Μυσίας, χώρας εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Μ. Ἀσίας.—*λυπηρὸς* ἐνοχλητικός.—*ταπεινὸς* εὐπειθῆς (ὑποχείριος).—*τεθυμωμένους*, πρkm. τοῦ *θυμοῦμαι* *τινι* ὀργίζομαι κατά τινος.—*μᾶλλον* εὐκολώτερον.—*κολάζομαι* *τινα* τιμωρῶ *τινα*.—*τω*=*τινί*.—*ὧς μέγιστος* ὅσον τὸ δυνατὸν σπουδαιότατος, ἰσχυρότατος.—*λυπῶ* ἐνοχλῶ, βλάπτω.—*ἀναστρέφομαι* (συμπερι)φέρομαι.—*ὑπηρέτης* βοηθός.—*χάριν ἔχω* *τινί* χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην εἰς *τινα*.

§ 15. *ἐνθυμοῦμαι* σκέπτομαι—*δεινὸς λέγειν* ἱκανὸς εἰς τὸ λέγειν, ἱκανὸς ρήτωρ.

§ 16—19. *ἀπημείφθη*, ἄορ. τοῦ *ἀπαμείβομαι* ἀποκρίνομαι.—*ταῦτα γινώσκω* ταύτην τὴν γνώμην ἔχω.—*κακόνους* ἐχθρός.—*ὧς ἂν μάθης* διὰ νὰ μάθης.—*ἀντακούω* ἀκούω καὶ ἐγώ.—*ἀπολέσαι*, ἄορ. τοῦ *ἀπόλλυμι* καταστρέφω.—*ἀπορῶ* στεροῦμαι.—*δπλισις* ὄπλα.—*ἀντιπάσχω* κακοποιοῦμαι πρὸς ἐκδίκησιν.—*ἐπιτήδειος* κατάλληλος.—*διαπορευομαι* διέρχομαι.—*ὕμιν ὄντα πορευτέα* ὅτι πρέπει σεῖς νὰ ὑπερβῆτε.—*ἔξεστιν ἡμῖν* δυνάμεθα ἡμεῖς.—*ἄπορος* ἀδιάβατος.—*ταμιεύομαι* ξεχωρίζω.—*εἰσι...οὗς* τινάς.—*διαπορεύω* *τινὰ* διαβιβάζω *τινὰ*, διευκολύνω τὴν διάβασιν *τινος*.—*ἠττώμεθα*, εὐκτ. τοῦ *ἠττώμαι* *ἠττώμαι ἔν* *τινι* μειονεκτῶ κατά *τι*, εἰς *τι*.—*γέ* *τοι* βεβαίως.—*κρείττων* ἰσχυρότερος.—*καρπὸς* καρποὶ (τῆς γῆς).—*ἀγαθὸς* ἀνδρεῖος.

§ 20—21. *πόρος* μέσον.—*ἐξελοίμεθα*, ἄορ. τοῦ *ἐξαιροῦμαι* ἐκλέγω, προτιμῶ.—*πρὸς ἐνώπιον*.—*ἄπορος καὶ ἀμηχανος* ὁ εὐδυσκόμενος εἰς ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν.—*ἐν ἀνάγκῃ ἔχομαι* ὑπὸ ἀνάγκης κατέχομαι, πιέζομαι.—*ἐπιπορκία* παράβασις ὄρκου.—*ἀπιστία* παρασπόνδησις, ἀθέτησις ὑποσχέσεως.—*ἀλόγιστος* ἀπερίσκεπτος.

§ 22—23. *τί δὴ* διατὶ λοιπόν.—*ἐξὸν (ἡμῖν)* ἐν ᾧ ἡδυνάμεθα.—*ἔρχομαι ἐπὶ* *τι* προβαίνω εἰς *τι*, πράττω *τι*.—*ἴσθι*, προσκτ. τοῦ *οἶδα*.—*ἔρω*σ σφοδρὰ ἐπιθυμία.—*πιστὸς* ἀξιόπιστος.—*τιάρα* περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, ὡς ὁ κῶνος, τὴν ὁποίαν πάντες μὲν

οἱ ἄλλοι ἐφόρουν κεκλιμένην, μόνον δὲ οἱ βασιλεῖς ὄρθην.—*εὐ-
πετώσ* εὐκόλως.

§ 24—26. *οὐκοῦν* (ἔρωτιμκ.) λοιπὸν δὲν...;—*τοιαῦτα ἡμῖν
εἰς φιλίαν ὑπάρχει* ἔχομεν τοιούτους (ἰσχυροὺς) λόγους διὰ τὰ
εἶμεθα φίλοι.—*ἐν τῷ ἐμφανεῖ* φανερώς, ἀπροκαλύπτως.—*ἐκ
κατόπιν*.—*φιλοφρονοῦμαι* θέλω τὰ περιποιηθῶ.—*σύνδειπνον
ποιοῦμαι τινα* προσκαλῶ τινα εἰς δεῖπνον (ἵνα συμπάγη μετ'
ἐμοῦ).

§ 27—30. *οἶομαι* πιστεύω.—*ἐλέγχομαι διαβάλλον* ἀποδει-
κνύομαι ὡς διαβολεύς.—*στασιάζω τινι* ἀντιπράττω κατὰ τινος.
λαμβάνω πρὸς ἑμαυτὸν λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου—*ἔχω τὴν
γνώμην πρὸς τινα* εἶμαι προσηλωμένος, ἀφωσιωμένος πρὸς
τινα.—*παραλυπῶ* παρενοχλῶ.—*ἐκποδῶν εἰμι* ἐκδιώκομαι.—
ἰσχυρῶς κατατείνω πολὺ ἐπιμένω.—*ἔστε* ἕως ὅτου.—*ὡς εἰς
ἀγορὰν* (δηλ. *ἰόντες*) ὡς διὰ τὰ ἀγοράσουν τροφάς (ἐπομένως
ἄοπλοι).

§ 31—32. *ἐπὶ ταῖς θύραις* πρὸ τῆς σκηνῆς.—*παρακαλοῦ-
μαι εἶσω* προσκαλοῦμαι μέσα.—*ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου* διὰ
τοῦ αὐτοῦ σημείου.—*ἐνδον* ἐντός.

§ 33—37. *ἡ ἱππασία* τὸ τρέξιμον τῶν ἱππέων.—*ἀμφιγνοῶ*
ἀπορῶ, δὲν δύναμαι τὰ ἐννοήσω.—*πρὶν* ἕως ὅτου.—*ἦκε φεύ-
γων* ἦλθε δρομαῖος (τρεχᾶτος).—*τετρωμένος*, παρακμ. τοῦ *τι-
τρώσκομαι* πληγώνομαι.—*ἐκ τούτου δὴ* μετὰ ταῦτα λοιπόν.—
αὐτίκα ἀμέσως.—*γινώσκω* ἀναγνωρίζω.—*ἐπισιτίζομαι* προ-
μηθεύομαι τροφάς.

§ 38. *ἵσταμαι εἰς ἐπήκοον* ἵσταμαι εἰς ἀπόστασιν τοιαύ-
την, ὥστε ὁμιλῶν ν' ἀκούωμαι.—*ἔχει τὴν δίκην* ἐτιμωρήθη.

§ 39—42. *ἦτε*, πρτκ. τοῦ *εἰμί*.—*ὁμόσαντες* τοῦ *ὄμνυμι*
ὁρκίζομαι.—*ἐπὶ τούτοις* (εὐθύς) μετὰ ταῦτα.—*δεῦρο* ἐδῶ.

BIBLION TRITON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 2. *συνειλημμένοι ἦσαν*, ὑπερσυντλκ. τοῦ *συλλαμβάνομαι*.—*συνεπισπόμενοι*, ἄορ. τοῦ *συνεφέπομαι* συνακολουθῶ.—*ἀπωλώλεσαν*, ὑπερσυντλκ. τοῦ *ἀπόλλυμαι*.—*δὴ τῇ ἀληθείᾳ*, πράγματι.—*ἀπορία* ἀμηχανία.—*ἐννοοῦμαι* σκέπτομαι.—*ἐπὶ ταῖς θύραις* πλησίον τῆς πρωτευούσης.—*κύκλω... πάντη* ὀλόγυρα... πανταχοῦ.—*μείων*, ἀνώμαλον συγκριτκ. τοῦ *μικρός* τὸ οὐδ. *μείον* (ὡς ἐπίορ.) ὀλιγώτερον.—*στάδιον*, ἰδ. σελ. 128.—*ἡγεμῶν τῆς ὁδοῦ* ὀδηγός.—*διείργω* διαχωρίζω.—*καταλελειμμένοι ἦσαν*, ὑπερσυντλκ. τοῦ *καταλείπομαι*.—*εὐδηλος* ὀλοφάνερος.—*κατακαίνω* φονεύω.—*λειφθείη*, ἄορ. τοῦ *λείπομαι* ὑπολείπομαι, σῶζομαι.

§ 3. *ἀθύμως ἔχω* κατέχομαι ὑπὸ στενοχωρίας, ὑπὸ ἀπελπισίας.—*σίτου γεύομαι* τρώγω.—*ἀνακαίω* ἀνάπτω.—*ὄπλα* στρατόπεδον.—*ἀναπαύομαι* κατακλίνομαι.—*καθεύδω* κοιμῶμαι.—*ὑπὸ* ἔνεκα.—*οὕτω διάκειμαι* εἰς τοιαύτην ψυχικὴν κατάστασιν εὐρίσκομαι.

§ 4—5. *οἴκοθεν* ἐκ τῆς πατρίδος. — *κρείττων* ὀφελιμώτερος.—*ἀνακοινοῦμαι τινι* συσκέπτομαι μετὰ τινος.—*ὑπαίτιόν ἐστὶ τι πρὸς τινος* κατὰ τι δίδει ἀφορμὴν κατηγορίας ἐκ μέρους τινός.—*δοκῶ* θεωροῦμαι.—*ἀνακοινῶ τινι* ζητῶ τὴν συμβουλήν τινος.

§ 6—7. *ἐπήρето*, ἄορ. τοῦ *ἐπερωτῶ*.—*ἔρχομαι τὴν ὁδὸν* πορεύομαι, ταξιδεύω.—*καλῶς πράττω* ἐπιτυγχάνω τὸν σκοπὸν μου.—*ἀνεῖλε*, ἄορ. τοῦ *ἀναιρῶ* δίδω χρησμόν, χρησιμοδοτῶ.—*μαντεία* χρησμός.—*αἰτιῶμαι* κατηγορῶ.—*λῶρον* (συγκριτκ. τοῦ *ἀγαθός*) καλύτερον, συμφορώτερον.—*λίτεον* (ῥημ. ἐπίθ. τοῦ *εἶμι*) εἶναι ὅτι ἔπρεπε νὰ ταξιδεύσῃ.—*πυνθάνομαι τι* ἐρωτῶ τι.—*ἦρου*, ἄορ. τοῦ *ἐρωτῶ*.

§ 8—10. *καταλαμβάνω* προφθάνω, συναντῶ.—*μέλλω* ὀρ-

μᾶν σκολεύω νὰ πορεύωμαι.—*ἄνω* πρὸς τὰ ἄνω (πρὸς τὰ μεσό-
γεια).—*προθυμοῦμαι* δεικνύω προθυμίαν.—*συμπροθυμοῦμαι*
τὴν αὐτὴν προθυμίαν δεικνύω.—*ἐπειδὴν τάχιστα* εὐθύς ὡς —
στόλος ἔκστρατεία.—*ὄρμη* πορεία, ἔκστρατεία.

§ 11—12 *μικρὸν* ὀλίγον.—*λαχών*, ἄορ. τοῦ *λαγχάνω* *λαγ-
χάνω ὕπνου* κοιμῶμαι.—*σκηπτὸς* κεραινός.—*ἐκ τούτου* ἔνεκα
τούτου.—*τῇ μὲν... τῇ δὲ* ἀφ' ἑνὸς μὲν... ἀφ' ἑτέρου δέ.—*πόνος*
ταλαιπωρία.—*εἴργω* ἐμποδίζω.—*πάντοθεν* ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.—
ἀπορία δυσκολία.

§ 13—14. *ὁποῖόν τί ἐστι* ποίαν σημασίαν ἔχει, τί σημαίνει.
—*σκοπῶ* ἐννοῶ, κρίνω.—*εὐθύς ἐπειδὴ* εὐθύς ὡς.—*ἐννοία*
ἐμπίπτει τινί σκέψις ἐπέρχεται εἰς τινα, σκέπτεται τις.—*κατά-
κειμαι* εἶμαι πλαγιασμένος, ἀδρανῆς (ἀργός).—*προβαίνω* προ-
χωρῶ.—*εἰκός (ἐστι)* εἶναι πιθανόν.—*γίγνομαι ἐπί τινι* περι-
έρχομαι εἰς τὴν ἔξουσίαν τινός.—*ἐμποδῶν (ἐστι)* ἐμποδίζει.—
ἐπιδόνας ἀφ' οὗ ζήσωμεν καὶ ἴδωμεν.—*ὑβρίζω* ὀνειδίζω,
ἔξευτελίζω.—*ἀμννόμεθα*, μέλλ. τοῦ *ἀμύνομαι* ὑπερασπίζω τὸν
ἑαυτὸν μου.—*ὥσπερ ἐξὸν* ὡς νὰ ἐπετρέπετο.—*ἡσυχίαν ἄγω*
ἡσυχάζω, ἀπρακτῶ.—*προσδοκῶ* περιμένω.—*τῆμερον* σήμερον.
—*προδίδωμι ἑμαυτὸν τοῖς πολεμίοις* παραδίδω τὸν ἑαυτὸν μου
εἰς τοὺς ἐχθρούς.

§ 15—18. *ἐκ τούτου* μετὰ ταῦτα.—*ἐν οἷοις* (δηλ. *πρά-
γμασι*) εἰς ποίαν δύσκολον θέσιν.—*ἐξέφηναν*, ἄορ. τοῦ *ἐκφαί-
νω* κηρύττω φανερά.—*πρὶν* παρὰ ὅτε.—*ἀντεπιμελοῦμαι* φρον-
τίζω ἐπίσης.—*ὑψησόμεθα*, μέλλ. τοῦ *ὑφίεμαι* ἀμελῶ, ἀδιαφορῶ.
—*πείσεσθαι*, μέλλ. τοῦ *πάσχω*—*δρομήτριος* ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς
μητρὸς γεννηθεῖς.—*ἀποτεμῶν*, ἄορ. τοῦ *ἀποτέμνω*.—*ἀνα-
σταυρῶ* κρεμῶ ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν, εἰς ξύλον μακρόν.—*ἐπί-
πᾶν ἔρχομαι* δοκιμάζω ὅλα τὰ μέσα, κάμνω ὅ,τι ἠμπορῶ.—*τὰ*
ἔσχατα αἰκίζομαι σκληρότατα βασανίζω.—*ἀλλά τοι* λοιπὸν
βεβαίως.—*ποιητέον (ἡμῖν ἐστι)* πρέπει νὰ πράξωμεν.

§ 19—20. *ἔστε* ἕως ὅτου.—*διαθεῶμαι* παρατηρῶ μὲ προσ-

οχήν.—ὡς πόσον.—*ἔσθης*=*ἔσθῃτες* ἐνδύματα.—*ἐνθυμοῦμαι* σκέπτομαι.—*ὅτι...οὐδενὸς ἡμῖν μετεῖη* (τοῦ *μέτεστί μοι*) ὅτι δηλ. τίποτε δὲν ἀπολαμβάνομεν.—*πριαίμεθα* τοῦ *ὠνοῦμαι* ἀγοράζω.—(τοῦτο) *ὅτου ὠνησόμεθα* τοῦτο, μὲ τὸ ὅποιον (χρήματα μὲ τὰ ὁποῖα) ν^ο ἀγοράσωμεν.

§ 21—23 *ὑβρις* αὐθαιρεσία, ἀλαζονεία.—*ἀσάφεια* ἀβεβαιότης.—*δότεροι ἡμῶν* διὰ τούτους ἔξ ἡμῶν τῶν δύο, οἷτινες.—*ἀμείνων* ἀνδρείότερος.—*ἀγωνοθέτης* κριτής.—*ὡς τὸ εἰκὸς*=*ὡς εἰκὸς (ἔστι)*.—*στερρῶς* σταθερῶς, αὐστηρῶς.—*φρόνημα* θάρρος, πεποίθησις.—*θάλπος* ζέση.—*φέρω* ὑποφέρω.—*τρωτὸς* ὁ δυνάμενος νὰ πληγωθῇ.—*θνητὸς* ὁ δυνάμενος νὰ φονευθῇ.—*μᾶλλον* εὐκολώτερον.

§ 24—25. *ἀλλ' ἴσως γὰρ ἀλλ'* ἐπειδὴ ἴσως.—*ἐφ' ἡμᾶς* πρὸς ἡμᾶς.—*παρακαλοῦντες*, μέλλ. τοῦ *παρακαλῶ* παρακινῶ.—*ἔξορμῶ* παρακινῶ.—*ἀρετὴ* ἀνδρεία.—*ἀξιοστράτηγος* ἄξιος στρατηγός.—*τάττω* διατάσσω.—*ἀκμάζω* εἶμαι εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας μου, ἔχω ἀκμαίᾱς τὰς δυνάμεις μου.—*ἐρύκω* ἀπομακρύνω.—*τὰ κακὰ* οἱ κίνδυνοι.

§ 26. *βοιωτιάζω τῇ φωνῇ* ὁμιλῶ βοιωτικὴν διάλεκτον.—*ἤρχετο* πρῶτ. τοῦ *ἄρχομαι* ἀρχίζω.

§ 27—30. *μεταξὺ ὑπολαβῶν* διακόψας αὐτὸν λέγοντα.—*θαυμάσιος* παράδοξος.—*γινώσκω* κατανοῶ, νοιῶθαι.—*ἐν ταῦτῳ γε μέντοι ἦσθα* τούτοις καὶ ὅμως εἰς τὸ ἴδιον μέρος ἀκριβῶς μὲ τούτους ἦσο καὶ σύ.—*μέγα φρονῶ ἐπὶ τινι* ὑπερηφανεύομαι διὰ τι.—*παρασκηνῶ τινι* στρατοπεδεύω πλησίον τινος.—*εἰς λόγους τινὶ ἔρχομαι* μεταβαίνω πρὸς τινα εἰς συνέντευξιν.—*παίομαι* δέρομαι.—*κεντοῦμαι* λογχίζομαι.—*τλήμων* ταλαίπωρος, δυστυχής.—*ἐρῶ τινος* παρὰ πολὺ ἐπιθυμῶ τι.—*προσίεμαί τινα εἰς ταῦτόν* δέχομαί τινα εἰς τὸ ἴδιον μέρος, συναναστρέφομαί τινα.—*ἀνατίθηνμί (τινι) σκεύη* φορτώνω τινα μὲ σκεύη.—*ὡς τοιούτῳ*, δηλ. ὡς σκευοφόρῳ ζῶφ.

§ 31—32. *οὔτε τῆς Βοιωτίας προσήκει* τούτῳ οὔτε μὲ τὴν

Βοιωτίαν ἔχει τι κοινὸν οὗτος, ἔχει σχέσιν τινὰ οὗτος.—*ὥσπερ Λυδὸν* ὄχι μόνον οἱ Λυδοί, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι βάρβαροι εἶχον τρυπημένα τὰ ὄτα των καὶ ἐφόρουσιν σκουλαρίκια.—*ἀπελαύνω* ἐκδιώκω.—*τάξις* σῶμα στρατοῦ, τάγμα.—*σῶος* ζωντανός.—*ὀπόθεν δὲ οἴχοιτο* ἀπὸ ὁποῖον δὲ τάγμα εἶχεν ἐξαφανισθῆ (φορευθῆ) ὁ στρατηγός.

§ 33—34. *εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὀπλων* ἔμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου.—*μέσαι νύκτες* μεσονύκτιον.—*τὰ παρόντα* τὴν παροῦσαν κατάστασιν.—*αὐτοῖς=ἡμῖν αὐτοῖς*.

§ 35—36. *ὡς ἴνα*.—*ἡμῖν πάντα ποιητέα* ὅτι τὰ πάντα πρέπει νὰ πράξωμεν.—*καιρὸς* εὐκαιρία.—*βλέπω πρὸς τινα* ἔχω ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς τινα.—*κακὸς δειλός*.—*ἐπομαι* ἀκολουθῶ.

§ 37—38. *τοι βέβαια*.—*διαφέρω τί τινος* ὑπερέχω κατὰ τι ἀπὸ τινα.—*πλεονεκτῶ τινός τινι* ἔχω (ἀπολαμβάνω) περισσώτερον ἀπὸ τινά τι.—*ἄξιῶ* κρίνω ἄξιον.—*τοῦ πλήθους=τῶν στρατιωτῶν*.—*προβουλεύω τινός* προνοῶ ὑπὲρ τινος.—*προπονῶ τινος* κοπιᾶζω ὑπὲρ τινος.—*ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων*, δηλ. στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν.—*ὡς συνελόντι εἰπεῖν* ἴνα συντόμως εἴπω.—*εὐταξία* πειθαρχία.—*σῶζειν δοκεῖ=σῶζει*.

§ 39—42. *καταστήσῃσθε*, τοῦ καθίσταμαι *τινα* ἐκλέγω τινά.—*παραθαρρύνω* ἐνθαρρύνω.—*πάνυ ἐν καιρῷ ποιῶ* πολὺ ἐπίκαιρον πρᾶγμα κάμνω, πολὺ ὠφελῶ.—*ὄπλα*, ἰδ. § 3.—*φυλακῆ* φρουρά.—*οὕτω γ' ἐχόντων*, δηλ. *τῶν στρατιωτῶν*.—*οὕτω ἔχω* εὐρίσκομαι εἰς τοιαύτην κατάστασιν.—*τρέπω τὴν γνώμην τινός* μεταβάλλω τὴν σκέψιν τινός.—*ἐννοοῦμαι*, ἰδ. § 2.—*πείσονται*, μέλλ. τοῦ *πάσχω*.—*ἐρρωμένος* ἰσχυρός.—*οἱ ἀντίοι* οἱ ἀντίπαλοι.—*δέχομαι* ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀντίσταμαι.

§ 43—44. *μαστεύω* ἐπιζητῶ, ποθῶ.—*καλῶς ἐνδόξως*.—*αὐτοὺς=ἡμᾶς αὐτοὺς*.—*ἀγαθὸς* ἀνδρεῖος,—*παρακαλῶ* προτρέπω.

§ 45—47. μέλλω βραδύνω.—*ἤδη* εὐθύς.—*αἰροῦμαι* ἐκλέγω.—*δέομαι* στεροῦμαι.—*ἐλόμενοι* ἄορ. τοῦ *αἰροῦμαι*.—*παρέστω*, τοῦ *πάρεμι* εἶμαι παρών.—*ὥς* ἵνα.—*περαίνεται* τι τελειώνει τι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

§ 1—3. *ἤρηντο*, ὑπερσντλκ. τοῦ *αἰροῦμαι* ἐκλέγομαι.—*ἡμέρα ὑποφαίνει* ἀρχίζει νὰ ξημερώνη.—*προφύλακες*, ἰδ. σελ. 132.—*χαλεπὸς* δύσκολος.—*ὁπότε* ἐπειδὴ.—*ἐκ τῶν παρόντων* εἰς τὴν παροῦσαν (δύσκολον) κατάστασιν.—*ἀγαθὸς* ἀνδρεῖος.—*τελέθω* γίνομαι, φαίνομαι.—*καλῶς* ἐνδόξως.—*ὑποχείριος γίνομαι* *τινι* περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός.

§ 4—6. *ἐπὶ τούτῳ* μετὰ τοῦτον.—*περὶ πλείστου ποιοῦμαι* καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν.—*ἐπὶ τούτοις* πρὸς βεβαίωσιν τούτων.—*ξένιος* ὁ ἀνήκων εἰς φίλον ἢ ξένον· ὁ Ζεὺς καλεῖται *ξένιος* ὡς προστάτης τῶν ξένων.—*ἠδέσθη*, ἄορ. τοῦ *αἰδοῦμαι* σέβομαι.—*δομοτράπεζος γίνομαι* *τινι* συντρῶγω μὲ ἄλλον τινά.—*πιστὰ* ἔνορκοι διαβεβαιώσεις.—*δείσας*, ἄορ. τοῦ *δέδοικα* ἢ *δέδια*.—*μάλιστα* ἐξαιρετικῶς, ὅλως ἰδιαιτέρως.—*οἱ ἐχθιστοὶ ἐκείνου* οἱ μισητότατοι ἐχθροὶ ἐκείνου.—*ἀποστάς*, ἄορ. τοῦ *ἀφίσταμαι* καταφεύγω.—*ἀποτίσαιντο*, ἄορ. τοῦ *ἀποτίνομαι* τιμωρῶ.—*κράτιστα* γενναιότατα.

§ 7. *ἐσταλμένος*, παρακμ. τοῦ *στέλλομαι* στολίζομαι· *στέλλομαι ἐπὶ πόλεμον κάλλιστα* ἐνδύομαι ὠραιστάτην πολεμικὴν στολήν.—*κόσμος* στολισμός.—*πρέπει* ἀρμόζει.—*τῶν καλλίστων* = τοῦ καλλίστου κόσμου.—*ἤρχετο*, πρτκ. τοῦ *ἄρχομαι* ἀρχίζω.

§ 8. *διὰ φιλίας ἔρχομαι* *τινι* συνάπτω φιλικὰς σχέσεις πρὸς τινα.—*διὰ πίστεως* ἔξ ἐμπιστοσύνης.—*ἐγχειρίζω ἑμαυτὸν* *τινι* παραδίδω τὸν ἑαυτὸν μου εἰς τινα.—*δίκην ἐπιτίθημί* *τινι* *τινος* τιμωρῶ τινα διὰ τι.—*διὰ παντὸς πολέμου ἔρχομαι* *τινι* μὲ πᾶν μέσον πολεμῶ κατὰ τινος.

§ 9. *μιᾶ δρομῆ* μὲ μίαν κίνησιν, συγχρόνως.—*οἰωνός* σημεῖον (προδηλοῦν τὸ μέλλον).—*εὐχομαι* τάζω.—*θύω σωτήρια* (*ιερά*) προσφέρω θυσίαν διὰ τὴν σωτηρίαν.—*συνεπεύχομαι* τάζω προσέτι.—*ὄτω δοκεῖ* ὅστις ἐγκρίνει, ἐπιδοκιμάζει.—*παιαρίζω* ψάλλω εὐχαριστήριον ὕμνον.

§ 10. *τὰ τῶν θεῶν καλῶς ἔχει* τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (θρησκευτικὰ) καθήκοντα καλῶς ἐκτελοῦνται.—*ἐμπεδῶ* φυλάττω, τηρῶ.—*εἰκός* (*ἔστι*) εὐλογον εἶναι.—*ταχὺ* ταχέως.—*δεινὰ* κίνδυνοι.—*εὐπετώσ* εὐκόλως.

§ 11—13. *ἀναμνήσω*, μέλλ. τοῦ *ἀναμνησκω* *τινά τι* ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην τινός τι.—*προσῆκει* *τινὶ* ἀρμόζει εἰς τινα.—*πάνυ δεινὰ* μεγάλοι κίνδυνοι.—*στόλος* στρατός.—*ἀφανιούντων*, μέλλ. τοῦ *ἀφανίζω* ἐξαφανίζω, ἐξολοθρεύω.—*ὑποστήναι*, ἀόρ. τοῦ *ὑφίσταμαι* *τινὶ* ἀνθίσταμαι κατὰ τινος.—*κατακάνοιεν*, ἀόρ. τοῦ *κατακάνω* φονεύω.—*χίμαιρα* αἶψ, κατόικα.—*καταθύω* θυσιάζω.—*ἔχω* (μετ. ἀπαρμφ.) δύναμαι.—*ἐνιαυτός* ἔτος.—*ἀποθύω* προσφέρω τὴν θυσίαν, τὴν ὁποίαν ἔταξα.—*ἀγείρω* συναθροίζω.—*ἔστι* εἶναι δυνατόν.—*τεκμήριον* σημεῖον, μνημεῖον.—*τρόπαιον* σημεῖον νίκης· ἀπετελεῖτο ἀπὸ ὄπλα τῶν πολεμίων, τὰ ὁποῖα ἀνηρτῶντο εἰς δένδρον ἢ συνηθέστερον ἐστήνοντο ἐπὶ ξυλίνου στύλου.—*γίγνομαι* γεννῶμαι.

§ 14—16. *οὐ μὲν δὴ ἀλλ'* ὅμως βεβαίως δέν.—*ἀφ' οὗ* ἀφ' οὗτου.—*ἔκγονος* ἀπόγονος.—*δήπου* βεβαίως.—*ἀλλὰ μὴν* πρὸς δὲ τούτοις.—*ἄμετρος* ἀμέτρητος.—*πάτριον φρόνημα* γενναιοψυχία κληρονομηθεῖσα παρὰ τῶν προγόνων.—*εἰς* ἐναντίον.—*δέχομαί τινα* ὑπομένω τὴν προσβολὴν τινος.

§ 17. *μεῖον ἔχω τι* μειονεκτῶ εἰς τι.—*ἀφεστήκασι*, προκμ. τοῦ *ἀφίσταμαι*.—*κακός* δειλός.—*φεύγω* *τινὰ* φοβούμενός τινα φεύγω.—*γοῦν* τοῦλάχιστον.—*ἄρχω* κάμνω ἀρχήν.—*κρεῖττον* καλύτερον, ὠφελιμώτερον.

§ 18—19. *πῶποτε* ποτε ἕως τώρα.—*δηχθεῖς*, ἀόρ. τοῦ *δάκνομαι* δαγκάνομαι.—*ὄχημα* ἔδαφος.—*βέβηκα* ἵσταμαι, πατῶ.—

παίω κτυπῶ.—*προσίη*, τοῦ *προσέροχομαι*.—*μᾶλλον* εὐκολώτερον.—*τευξόμεθα*, μέλλ. τοῦ *τυγχάνω* (*τινός*) ἐπιτυγχάνω (τι), κατορθώνω (τι).—*προέχω τινί* ὑπερέχω εἰς τι.

§ 20—21. *δὴ* ὄντως, πράγματι.—*θαρρῶ τι* δὲν φοβοῦμαι τι.—*ἄχθομαι τοῦτο* στενοχωροῦμαι διὰ τοῦτο.—*εἴσονται*, μέλλ. τοῦ *οἶδα*.—*ἀμαρτάνω τι περὶ τινα* κάμνω σφάλμα τι πρὸς βλάβην τινός, ἀπατῶ, βλάπτω τινά.—*ψυχὴ* ζωή.—*μέτρον* ποσότης.—*ἀργύριον* χρήματα.—*κρατῶ* νικῶ.

§ 22. *ἄπορον* δυσκολία, ἐμπόδιον.—*εἰ ἄρα* ἂν τυχόν.—*πρόσω* μακράν.

§ 23—24. *διήσουσι*, μέλλ. τοῦ *δίημι* ἐπιτρέπω τὴνδιάβασιν.—*ὡς* οὕτως.—*ἡμῖν ἀθυμητέον* (ἔστι) πρέπει νὰ στενοχωρηθῶμεν.—*βελτίων* ἀνδρειότερος—*Λυκάονες* κάτοικοι τῆς *Λυκαονίας*, χώρας τῆς Μ. Ἀσίας.—*τὰ ἐρυμνά* αἱ ὄχυραί θέσεις.—*καρποῦμαι τὴν χώραν* διαρπάζω, λεηλατῶ τὴν χώραν.—*κατασκευάζομαι* προετοιμάζομαι, τακτοποιοῦμαι.—*ὡς οἰκήσοντας* ὡς ἐὰν ἐμέλλομεν νὰ κατοικήσωμεν.—*ἄμνηρος* ἀνθρώπος χρησιμεύων ὡς ἐνέχυρον.—*τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν* διὰ τὴν ἀσφαλῆ ἀποχώρησιν των.—*ὁδοποιῶ τινι* κατασκευάζω ἅμαξιτὸν ὁδὸν διὰ τινα.—*τέθριππον* ἅμαξα συρομένη ὑπὸ τεσσάρων ἵππων.—*τρισάσμενος* μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως, προθυμότητα.

§ 25—26. *ἀλλὰ γὰρ* ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως.—*ἐν ἀφθόνοις βιοτεύω* ζῶ ἐν ἀφθονίᾳ, ζῶ ἔχων ἀφθονα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.—*Λωτοφάγοι* οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσέως, οἱ ὁποῖοι ἔφαγον *λωτὸν* εἰς τὴν χώραν τῶν Λωτοφάγων ἐπὶ τῆς Λιβυκῆς παραλίας καὶ δὲν ἤθελον ἔπειτα νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν πατρίδα των· ὁ δὲ *λωτὸς* εἶναι ἀκανθῶδές τι δένδρον (εἶδος ζιζυφιάς) τοῦ ὁποῖου ὁ καρπός, *λωτὸς* καὶ αὐτὸς καλούμενος, ἔχει γεῦσιν γλυκεῖαν ὡς σύκου.—*ἐπιλανθάνομαι* ἀόρ. τοῦ *ἐπιλανθάνομαι* *τινος* λησμονῶ τι.—*ἐκὼν πένομαι* θέλω καὶ εἶμαι πτωχός.—*ἐξὸν αὐτοῖς* ἐν ᾧ αὐτοὶ δύνανται.—*σκληρῶς βιοτεύω* ἐργάζομαι ἐπίπονον ἐργασίαν, διὰ νὰ ζῶ.

§ 27—28. *ἀλλὰ γὰρ* ἀλλὰ βεβαίως.—*οἱ κρατοῦντες* οἱ νικηταί.—*ὡς* ὅσον τὸ δυνατόν.—*κράτιστα* γενναϊότατα.—*ζεύγος* ὑποζύγιον.—*στρατηγῶ τινος* κανονίζω τὴν πορείαν τινός.—*ὄπη* ὄπου.—*ὄχλος* ἐνόχλησις, δυσκολία.—*ἀπαλλάττω* ἐξαφανίζω.—*ἐν τοῖς ὄπλοις εἶμι* εἶμαι ἔνοπλος, φέρω ὄπλα.—*σκευοφορῶ* εἶμαι σκευοφόρος, φέρω τὰ σκεύη.—*ἀλλότρια* (δηλ. *γίγνεται*) περιέρχονται εἰς ξένας χεῖρας.

§ 29—31. *λοιπόν (ἐστί) μοι εἰπεῖν* ὑπολείπεται εἰς ἐμὲ νὰ εἶπω.—*ἐξενεγκεῖν*, ἀόρ. τοῦ *ἐκφέρω* κηρύττω.—*πρὶν* παρὰ ἄφ' οὔ.—*περιγίγνομαι τῷ πολέμῳ* φαίνομαι ὑπέρτερος ἐν τῷ πολέμῳ.—*ἀταξία* ἔλλειψις πειθαρχίας.—*οἱ ἀρχόμενοι* οἱ κατώτεροι, οἱ στρατιῶται.—*ψηφίζομαι* ἀποφασίζω.—*ἀεὶ* ἐκάστοτε, —*κολάζω* τιμωρῶ.—*ἐψευσμένοι ἔσονται*, τετελ. μέλλ. τοῦ *ψεύδομαι* ἀπατῶμαι.—*Κλέαρχοι* στρατηγοὶ ὅμοιοι μὲ τὸν Κλέαρχον.—*κακὸς* δειλός.

§ 32. *περαίνω* τελειώνω.—*ώρα* καιρός.—*αὐτίκα* εὐθύς.—*παρέσονται*, μέλλ. τοῦ *πάρειμι* ἐμφανίζομαι.—*ὄτω δοκεῖ* ὅστις φρονεῖ.—*ἔργῳ περαίνεται τι* ἐκτελεῖται τι.—*ταύτη* κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον.—*ιδιώτης* ἀπλοῦς στρατιώτης, μὴ ἀξιωματικός.

§ 33. *δεῖ* ὑπάρχει ἀνάγκη.—*καὶ αὐτίκα* καὶ ἔπειτα, καὶ κατόπιν.—*ὄτω δοκεῖ* ὅστις ἐγκρίνει, παραδέχεται.

§ 34—36. *ὣν προσδεῖν δοκεῖ μοι* ὅσα νομίζω ὅτι χρειάζονται ἀκόμη.—*οἱ παριόντες* οἱ παρερχόμενοι, οἱ διαβάται.—*ἐπακολουθῶ* καταδιώκω.—*πλαίσιον* ἢ παράταξις, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ὀπλίται κατέχουν καὶ τὰς τέσσαρας πλευρὰς τῆς πορευομένης φάλαγγος, περικλείοντες ἐντὸς τοῦ τετραπλεύρου *τὰ σκευοφόρα* καὶ *τὸν ὄχλον* (τοὺς μὴ μαχίμους)· ἰδ. σκῆδ. ἐν σελ. VI.—*ποιεῖν μαι πλαίσιον τῶν ὄπλων* παρατάσσω τοὺς ὀπλίτας ἐν τετραγώνῳ.—*ἀποδείκνυμι* ὑποδεικνύω, ὀρίζω.—*ἡγοῦμαι* προηγοῦμαι.—*τὰ πρόσθεν* τὰ ἔμπροσθεν, τὸ μέτωπον τῆς παρατάξεως.—*κοσμῶ* διοικῶ.

§ 37—38. *ἄλλως ἐχέτω* κατ' ἄλλον τρόπον ἢς γίνῃ.—*τὸ νῦν*

εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος.—*τὸ λοιπὸν* εἰς τὸ ἐξῆς.—*πειρῶμαί τι-
νος* δοκιμάζω τι.

§ 39. *τὰ δεδογμένα* τὰ ἀποφασισμένα.—*μέμνημαι* ἐνθυμοῦ-
μαι, σκέπτομαι.—*ἀγαθὸς* γενναῖος.—*ἔστιν* εἶναι δυνατόν.—*κα-
τακαίνω* φονεύω.

BIBLION TETARTON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 5—7. *ἦνίκα* ὅτε.—*ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν*
ἦτο περίπου ἡ ὥρα τῆς τελευταίας (νυκτερινῆς) φρουρᾶς· οἱ Ἕλ-
ληνες διήρουν τὴν νύκτα εἰς τρεῖς φυλακὰς· ἡ τρίτη φυλακή, ἡ
ὁποία καὶ τελευταία ἐκαλεῖτο, ἤρχιζε περὶ τὴν 2^{αν} μετὰ μεσο-
νύκτιον.—*λείπομαι* ὑπολείπομαι.—*ἄσον* τοσοῦτον (χρονικὸν διά-
στημα) ὥστε.—*σκοταῖος* με σκοτός.—*τηνικαῦτα* τότε.—*ἀπὸ
παραγγέλλεως* κατόπιν διαταγῆς (προφορικῆς).—*ἄμα τῇ ἡμέρᾳ*
κατὰ τὰ ἐξημερώματα.—*ἐνθα δὴ* τότε λοιπόν.—*ἠγοῦμαι* προ-
ηγοῦμαι.—*τὸ ἀμφ' αὐτὸν (στράτευμα)* τοὺς στρατιώτας του.
—*ἔπομαι* ἀκολουθῶ.—*ἐπίσποιτο*, ἀόρ. τοῦ *ἐφέπομαι* ἀκο-
λουθῶ.—*αἰσθάνομαι* ἐννοῶ, ἀντιλαμβάνομαι.—*ὑφηγοῦμαι*
προπορεύομαι βραδέως.—*ὑπερβάλλω* διαβαίνω.—*τὸ ἄγκος* ἡ
κοιλιάς.—*ὁ μυχὸς* ἡ χαράδρα.

§ 8—9. *ἐπιτήδεια* τρόφιμα.—*ἦν ἦτο* δυνατόν.—*χαλκώ-
ματα* χαλκᾶ σκευή.—*πάμπολυς, πόλλη, πολυ* παρὰ πολὺς.—
κατασκευάζω ἐφοδιάζω.—*φέρω τι* λαμβάνω καὶ φέρω τι μετ'
ἑμοῦ, ἀρπάζω.—*ὑποφείδομαι* φείδομαι κάπως, δεικνύομαι ὀλί-
γον φειδωλὸς (ἐπιεικῆς).—*εἴ πως* ἂν ἴσως.—*διέναι*, τοῦ *δίημι*
(τινα) ἀφίνω τινὰ νὰ διέλθῃ.—*φίλιος* φιλικός.—*ἐπιτυγχάνω*
εὐρίσκω.

§ 10—11. *τόξευμα* βέλος.—*κατατιτρώσκω* βαρῶς πλη-
γώνω.—*ἐξ ἀπροσδοκῆτου* ἀπροσδοκῆτως, αἰφνιδίως.—*ἐπι-
πίπτω τινὲ* εἰσβάλλω εἰς τὴν χώραν τινός.—*τὸ Ἑλληνικὸν* οἱ

Ἕλληνες. — *αὐλίξομαι* διανυκτερεύω. — *συνεώρων ἀλλήλους* ἔβλεπον ἀλλήλους ὅλοι ὅλους ὁμοῦ (πόσοι καὶ τοῦ ἕκαστοι ἦσαν).

§ 12—14. *δυνατός* εὐρωστος. — *νεωσι* πρὸ ὀλίγου. — *ἀνδράποδον* δοῦλος. — *ἀφείναι*, ἀφρ. τοῦ *ἀφήμι* ἀφίνω. — *σχολατός* βραδύς. — *τὰ αἰχμάλωτα* οἱ αἰχμάλωτοι. — *οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες* οἱ ἐπιβλέποντες, φυλάσσοντες ταῦτα. — *ἀπόμαχος* ὁ ἀπέχων τῆς μάχης, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ μάχεται. — *φέρομαι* φέρω μαζί μου. — *δόξαν* (μετχ.) *ταῦτα* = *ἐπεὶ ταῦτα ἔδοξε* ἀφ' οὗ ἀπεφασίσθησαν ταῦτα. — *ἀριστῶ* γευματίζω. — *ὑποστήσαντες*, δηλ. *τινας* ὑφίστημι τοποθετῶ κρυφίως. — *τὸ στενὸν* ἡ στενή διόδος. — *τὰ μὲν ... τὰ δὲ* ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ.

§ 15—18. *ὑστεραία (ἡμέρα)* ἡ ἐπομένη (ἡμέρα). — *χειμῶν* κακοκαιρία. — *δπισθοφυλακῶ* ἀκολουθῶ μὲ τοὺς δπισθοφυλάκας. — *ισχυρῶς* σφοδρῶς, λυσσωδῶς. — *χωρίον* τόπος. — *ἐπιδιώκω* καταδιώκω. — *ἀναχάζω* ὑποχωρῶ. — *σχολῆ* βραδέως. — *θαμινὰ* συχνά. — *ὑπομένω* σταματῶ, περιμένω. — *ἐπικέοιντο*, εὐκτ. τοῦ *ἐπίκειμαι* ἐπιτίθεμαι. — *παρεγγυῶτο*, εὐκτ. τοῦ *παρεγγυῶμαι* *παρεγγυῶ* (-άω) διατάσσω. — *ἄγω* προχωρῶ. — *πρᾶγμα* δυσκολία. — *σχολῆ* εὐκαιρία. — *παρέρχομαι* προχωρῶ. — *σπουδῆ* βιαστική πορεία. — *ἀγαθός* ἀνδρεῖος. — *σπολάς* δεομάτινος θῶραξ. — *διαμπερὲς* (ἐπίρρ.) πέρα πέρα.

§ 19—22. *σταθμός* κατάλυμα (πρὸς ἀνάπαυσιν στρατιωτῶν). — *ὥσπερ εἶχε* καθὼς ἦτο καὶ εὐρίσκετο, ἄνευ τινὸς βραδύτητος. — *αἰτιῶμαι* κατηγορῶ. — *καλὸς καὶ ἀγαθός* εὐπατριδής, εὐγενής. — *τέθνατον*, πρκ. τοῦ *ἀποθνήσκω*. — *ἀνελέσθαι*, τοῦ *ἀναιροῦμαι* σηκώνω καὶ πέρνω νεκρούς, διὰ νὰ θάψω. — *βλέπω πρὸς τι* στρέφω τὸ βλέμμα μου πρὸς τι. — *ἄβατος* ἀδιάβατος. — *ῥοθίος* ἀπότομος, ἀπόκρημνος. — *ῥχλος* πλήθος. — *ἔκβασις* ἔξοδος, πέρασμα. — *ταῦτα* διὰ ταῦτα. — *φθάνω* προφθάνω, προλαμβάνω. — *ὑπερβολῆ* ἔξοδος, πέρασμα. — *ἡγεμῶν* ὀδηγός. — *πράγματα παρέχω τινὶ* παρέχω ἔνοχλήσεις εἰς τινα, ἔνοχλῶ τινα. — *ἀναπνέω* ἀναπαύομαι. — *χρησαίμεθα*, τοῦ *χρῶμαι* χρησιμοποιοῦ.

§ 23—25 *ἐλέγχω* ἀνακρίνω, ἐξετάζω.—*διαλαμβάνω* ἀποχωρίζω (τὸν ἕνα ἀπὸ τοῦ ἄλλου). — *προσάγω φόβους* χρησιμοποιοῦ μέσα πρὸς ἐκφόβισιν.—*ὁ λοιπὸς ὁ ἀπομείνας*, ὁ ἐπιζήσας.— *παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη* ὑπανδρευμένη.— *ἡγοῦμαι ὁδὸν* ὁδηγῶ δι' ὁδοῦ.— *δυσπάρτιτος* δυσδιάβατος.— *ἄκρον* κορυφὴ (ὄρους).—*παρέρχομαι* διέρχομαι.

§ 26—28. *ἐνταῦθα* τότε.—*ταξίαρχος* διοικητὴς σώματος στρατοῦ ἐξ 100 περίπου ἀνδρῶν, ἐλαφρῶς ὀπλισμένων (πελταστῶν, τοξοτῶν, σφενδονητῶν).—*τὰ παρόντα* τὴν παροῦσαν κατάστασιν.—*ὑποστάς*, τοῦ ὁ. *ὑφίσταμαι* ἀναλαμβάνω, ἀναδέχομαι.—*Μεθυδριεύς* ἐκ Μεθυδρίου, πόλεως τῆς Ἀρκαδίας.—*ἀνιστασιάζω τινί* ἀντιφιλοτιμοῦμαι, ἀμιλλῶμαι πρὸς τινά.—*Παρράσιος* ὁ ἐκ τῆς Παρρασίας, χώρας τῆς Ἀρκαδίας.—*ἔψονται*, μέλλ. τοῦ *ἔσομαι*—*ἐκ τούτου* μετὰ ταῦτα.—*πολλαχοῦ* εἰς πολλὰς περιστάσεις.—*πολλοῦ ἄξιος γίγνομαι τινί* πολλὰς ὑπηρεσίας προσφέρω εἰς τινά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 1—2. *ὄπη* ὄπως.—*συσκευάζομαι* μαζεύω τὰ πραγματά μου, τὰς ἀποσκευάς μου.—*σταθμοὶ ἔρημοι* σταθμοὶ διὰ μέσου ἀκατοικήτου χώρας.—*πρὸς τὸν ὀμφαλὸν* σχεδὸν μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ.—*πρόσω* μακρὰν.

§ 3—6. *χαλεπὸς* δύσκολος, πλήρης κακουχιῶν.—*ἀποκάω* κατακαίω.—*πήγνυμι* ξεπαγιάζω.—*σφαγιάζομαι τινί* προσφέρω θυσίαν εἰς τινά.—*περιφανῶς* ὀλοφάνερα.—*ἀνεῖναι*, ἄσφ. τοῦ *ἀνίημι* μετριαίζομαι.—*τὸ χαλεπὸν* ἡ σφοδρότης.—*πνεῦμα* ἄνεμος.—*ὄργυιᾶ* μέτρον μήκους 6 ποδῶν ἢ 1 μέτρο. καὶ 85 ἑκατοστ.—*διαγίγνομαι* διέρχομαι, περνῶ.—*ὄψε* ἄργά.—*πάλαι* πρότερον, πρὸ πολλῆς ὥρας.—*προσίεσαν*, παρτικ. τοῦ *προσίημι* τινά ἀφίνω τινὰ νὰ πλησιάσῃ.—*ὄψίζω* ἔρχομαι ἄργά.—*μεταδίδωμι* δίδω.—*ὁ πυρὸς ὁ σῖτος*.—*βρωτὸν* φαγώσιμον.—*διατήκομαι* λιώνω.—*βόθρος* λάκκος.—*ἔστε ἐπὶ τι* μέχρι τινός.—*δάπεδον* ἔδαφος.—*οὔ* ὄπου.—*παρῆν* ἦτο δυνατόν.

§ 7—8. *βουλιμῶ* παθαίνω *βουλιμίαν*, δηλ. ὑπερβολικὴν πείναν καὶ ἐξάντλησιν τῶν δυνάμεων ἐξ αἰτίας. — *καταλαμβάνω* εὐρίσκω, συναντῶ. — *σαφῶς* προφανῶς. — *περιῶν*, μετχ. τοῦ *περιέρχομαι*. — *διαδίδωμι* διαμοιράζω — *διαπέμπω* στέλλω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

§ 9—11. *ἀμφὶ κνέφας* περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ σκότους (τῆς νυκτός), ὅτε ἔσκοτείνιαζε. — *ἔρυμα* τεῖχος. — *ᾄσον* περίπου. — *κωμάρχης* ὁ προεστὼς τῆς κώμης. — *διατελῶ τὴν ὁδὸν* ἀποτελείω τὴν ὁδόν.

§ 12—14. *λείπομαι* ὑπολείπομαι, μένω ὀπίσω. — *διαφθείρομαι τοὺς ὀφθαλμοὺς* χάνω τὴν ὄρασίν μου. — *ἀποσεσηπότες*, παρχμ. τοῦ *ἀποσήπομαι* σαπίζω· *οἱ ἀποσεσηπότες τοὺς δακτύλους* ἔχεινοι, τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι εἶχον σαπίσει (εἶχον πέσει). — *ἐπικούρημα τῆς χιόνος* βοήθημα, μέσον προφυλακτικὸν κατὰ τῆς χιόνος. — *ὑπολύομαι* λύω, ἐκβάλλω τὰ ὑποδήματά μου. — *ὑποδοῦμαι* (-έομαι) φορῶ τὰ ὑποδήματά μου. — *εἰσδύομαι* εἰσχωρῶ, χώνομαι μέσα. — *περιπήγνυμαι* ὀλόγυρα παγώνω (κοκκαλιάζω). — *ἐπιλείπει τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα* καταστρέφονται (λυώνουν) τὰ παλαιὰ ὑποδήματα. — *καρβάτιναι* τσαρούχια. — *νεόδαρτος* νεόγδαρτος. — *βοῦς* δέσμα βοός.

§ 15—16. *ἀνάγκαι* ταλαιπωρίαί, κακουχίαι. — *τετηκέναι*, παρχμ. τοῦ *τήκομαι* διαλύομαι, λυώνω. — *ἀτμίζω* ἀναδίδω ἀτμούς. — *νάπη* κοιλάς δασώδης. — *ἐκτρέπομαι* (τῆς ὁδοῦ) ἐξέρχομαι ἀπὸ τὴν ὁδόν, λοξοδρομῶ. — *δέομαι τινος* παρακαλῶ τινα. — *πάση τέχνῃ καὶ μηχανῇ* μὲ κάθε τρόπον καὶ μέσον. — *ἀπολείπομαι* μένω ὀπίσω. — *τελευτῶν* τελευταῖον. — *χαλεπαίνω* ὀργίζομαι.

§ 17—18. *φοβῶ* ἐκφοβίζω. — *ἐπλοῖεν*, εὐκτ. τοῦ *ἐπέρχομαι*. — *οἱ κάμνοντες* οἱ ἀσθενεῖς. — *προσῆσαν*, παρχμ. τοῦ *προσέρχομαι*. — *διαφέρομαι* φιλονικῶ. — *ἄτε ὑγιαίνοντες* ἐπειδὴ ἦσαν ὑγιεῖς. — *ἐξανίσταμαι* σηκώνομαι. — *δελσαντες*, ἀόρ. τοῦ *δέδοικα* ἢ *δέδια*. — *ἦκαν* (=εἶσαν), ἀόρ. τοῦ *ἴημι* ὀπίτω. —

κατὰ τῆς χιόνος ἀπὸ τὴν χιόνα κάτω — φθέγγομαι ἐκβάλλω φωνήν, ὁμιλῶ, κάμνω λόγον.

§ 19—20. ἐντυγχάνω συναντῶ. — ἐγκαλύπτομαι σκεπάζομαι. — φυλακῆ φρουρά. — καθειστήκει, ὑπερσυντ. τοῦ καθίσταμαι τοποθετοῦμαι. — ἀνίστημι ἀνεγείρω. — ὑποχωρῶ προχωρῶ. — παριῶν, τοῦ παρέρχομαι πλησιάζω ἀπὸ τὰ πλάγια. — παραπέμπω ἀποστέλλω. — σκέψασθαι, ἀόρ. τοῦ σκοποῦμαι ἔξετάζω, παρατηρῶ. — αὐλίζομαι καταλύω, στρατοπεδεύω.

§ 21—22. πρὸς ἡμέραν ἦν ἐπλησίαζε νὰ ἔξη κερῶση. — ἐν τούτῳ ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ. — ἄσμενοι μὲ χαράν.

§ 23—24. συνεγένοντο ἀλλήλοις συνηνώθησαν. — σκηνῶ (-όω) κατασκηνῶ, καταλύω — διαλαχόντες, ἀόρ. τοῦ διαλαγχάνω διαμοιράζω μὲ κλῆρον. — οἱ εὐζωνοὶ οἱ ἐλαφρῶς ὄπλισμένοι. — θέω τρέχω. — εἰλήχει, ὑπερσυντ. τοῦ λαγχάνω λαμβάνω μὲ κλῆρον. — κωμήτης κάτοικος τῆς κώμης. — πῶλος ἵππος ἀδάμαστος, πουλάρι. — δασμὸς φόρος. — οἴχομαι ἔχω ἀπέλθει. — θηρῶ κυνηγῶ. — ἐάλω, ἀόρ. τοῦ ἀλίσκομαι συλλαμβάνομαι.

§ 25—27. κατάγειος ὑπόγειος. — στόμα στόμιον (εἴσοδος). — ὀρνυκτὸς ἐσκαμμένος. — οἶς (γεν. οἶδς) πρόβατον. — τὰ ἔκγονα τὰ νεογνά, τὰ μικρά. — χιλὸς χλωρὸν χόρτον. — κρατῆρ εὐρύχωρον ἀγγεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀνεμειγνυον τὸν οἶνον μὲ ὕδωρ. — ἰσοχειλῆς ὁ φθάνων μέχρι τῶν χειλέων (τοῦ ἀγγείου). — ἔγκειμαι κεῖμαι (εὐρίσκομαι) ἐντός. — γόνυ κόμβος (τοῦ καλάμου). — μύζω βυζάνω, ῥουφῶ. — ἄκρατος (οἶνος) οἶνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο ἀνεμειγμένος μὲ ὕδωρ, δυνατός. — ἐπιχέω χύνω. — συμμανθάνω σπηθηίζω· συμμαθόντι εἰς ὅποιον ἦτο συνηθισμένος, τὸ εἶχε συνηθίσει. — πῶμα ποτόν.

§ 28—29. σύνδειπνον ποιοῦμαι τινα καλῶ τινα εἰς δεῖπνον (διὰ νὰ συμπάγη μετ' ἐμοῦ). — ἀντεμπλήσαντες, ἀόρ. τοῦ ἀντεμπλήμι εἰς ἀνταμοιβὴν γεμίζω. — ἀπίασιν, μέλλ. τοῦ ἀπέρχομαι. — ἐξηγοῦμαι ἀγαθόν τι παρέχω ὠφέλιμόν τινα ὑπηρεσίαν

ὡς ὀδηγός. — *ἔστι ἂν* ἕως ὅτου. — *γίγνομαι ἐν τινι* φθάνω εἰς τι. — *φιλοφρονοῦμαι* δεικνύω φιλικὰ αἰσθήματα. — *ἔφρασε*, ἀόρ. τοῦ *φράζω* δεικνύω, φανερώνω. — *κατορωρυγμένος*, τοῦ *κατορύττομαι* καταχώνομαι, κρύπτομαι μέσα εἰς τὴν γῆν. — *ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις* ἐν ἀφθονίᾳ ὄλων. — *ἐν φυλακῇ ἔχω* φυλάττω. — *ἐν ὀφθαλμοῖς* πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐνώπιόν των.

§ 30—32. *παρίοι*, εὔκτ. τοῦ *παρέρχομαι* διέρχομαι, περνῶ. — *τρέπομαι πρὸς τινα* ἐπισκέπτομαι τινα. — *εὐωχοῦμαι* τρώγω καὶ πίνω καλῶς. — *εὐθυμοῦμαι* εἶμαι εὐθυμος. — *ἄριστον* γεῦμα. — *οὐκ ἦν ὄπου οὐ* πανταχοῦ. — *πύρινος (ἄρτος)* (ἄρτος) σίταρένιος. — *τω=τινι*. — *ἐπικύπτω* σκύπτω ἐπάνω.

§ 33—34. *σκηνῶ* τρώγω καὶ πίνω καλῶς. — *ξηρὸς χιλὸς* ξηρὸν χορτάρι, σανός. — *διακονῶ* ὑπηρετῶ. — *ἐνεδὸς* βωβός. — *φιλοφρονοῦμαι τινα* μὲ φιλόφρονας λόγους χαιρετίζω τινά. — *κοινῇ* ἀπὸ κοινοῦ, καὶ οἱ δύο μαζί. — *ἀνερωτῶ* ἐρωτῶ, ἐξετάζω. — *περσιζῶ* ὀμιλῶ τὴν περσικὴν γλῶσσαν. — *ἦ* ποῦ.

§ 35—36. *οἰκέτης* οἰκεῖος, συγγενής. — *παλαίτερος* ὀλίγον γερωντικός. — *καταθύω* θυσιάζω. — *ιερός τοῦ Ἑλλίου* ἀφιερωμένος εἰς τὸν Ἑλλιον. — *ἐκεκάκωτο*, ὑπερσυντλκ. τοῦ *κακοῦμαι* τάλαιπωροῦμαι. — *μείων, ον*, συγκριτκ. τοῦ *μικρός*. — *θυμοειδής* δυσπειθής, ζωηρός. — *σακίον* μικρὸς σάκος. — *περιειλῶ (-έω)* περιτυλίσσω — *καταδύομαι* βυθίζομαι, χώνομαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7.

§ 19—20. *τεθνάναι ἐπηγγείλατο* ἐδήλωσεν ὅτι προσφέρεται νὰ θανατωθῇ. — *παρακελεύομαι* προτρέπω. — *αἶθω* καίω. — *ῶ* ἐκ τούτου δέ — *ὅτι*. . . *συνέλθοι (=σὺν τοῖς Ἑλλησιν ἔλθοι)* ὅτι ἦλθε μετὰ τῶν Ἑλλ. — *εὐνοια* ἀγάπη.

§ 21—24. *γίγνομαι ἐπὶ τινος* φθάνω ἐπάνω εἰς τι. — *φήθησαν*, ἀόρ. τοῦ *οἴομαι* νομίζω. — *ζωγρῶ (-έω)* συλλαμβάνω

ζῶντα, αἰχμαλωτίζω.—**γέρρα**, ἰδ. σελ. 127—**δασύς** πυκνότριχος.—**ὠμοβόειος** ὁ καμωμένος ἀπὸ ἀκατέργαστον βόειον δέρμα.—**οἱ ἀεὶ ἐπιόντες** οἱ ἐκάστοτε προσερχόμενοι (στρατιῶται).—**οἱ ἀεὶ βοῶντες** οἱ ἀκαταπαύστως κραυγάζοντες.—**μεῖζόν τι εἶναι** ὅτι κάτι σπουδαιότερον συνέβαιεν.—**ἀναλαμβάνω** παραλαμβάνω μαζί μου.—**παραβοηθῶ** τρέχω εἰς βοήθειαν.—**τάχα** εὐθύς.—**παρεγγυῶ** (ἄω) **τινι** προτρέπω τινά.—**εἰλάυνω** κτυπῶ (ζῶν) διὰ τὴν βαδίση, διὰ τὴν τρέξη.

§ 25—27. **περιβάλλω** ἐναγκαλίζομαι.—**ἐξαπίνης** ἐξαίφνης—**ὄτου** (= οὐτινος) **δὴ παρεγγυήσαντος** ἀπ' οὗ κάποιος, δὲν ἤξερω τίς, ἔδωκε τὸ σύνθημα.—**κολωνός** ὕψωμα λόφος.—**ἀναίθνημι** ἐπιθέτω, ἀφιερώνω.—**βακτηρία** ράβδος.—**αἰχμάλωτα** λαφυραγωγηθέντα.—**διακελεύομαι** προτρέπω.—**ἀποπέμπω** ἀπολύω.—**ἀπὸ κοινοῦ** ἀπὸ κοινῆς συνεισφορᾶς.—**σκευῆ** ἔνδυμασία.—**δακτύλιος** δακτυλίδιον.—**οὗ** ὄπου.—**ᾤχετο ἀπιῶν** ἀνεχώρησεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8.

§ 22—24. **λήζομαι** ληλατῶ.—**ἀγορά** τρόφιμα πρὸς ἀγοράν.—**ξένια** δῶρα φιλοξενίας.—**ἄλφιτα** ἄλευρα.—**συνδιαπράττωμαι ὑπέρ τινος** διαπραγματεύομαι συγχρόνως ὑπέρ τινος, μεσιτεύω ὅπως γίνῃ συνθήκη πρὸς ὄφελός τινος.

§ 25—26. **εὐχομαι** ὑπόσχομαι, τάζω.—**ἀποθύω** προσφέρω θυσίαν τὴν ὁποίαν ἔταξα.—**σωτήρια** (ἱερὰ) διὰ τὴν σωτηρίαν των.—**ἡγεμόσυνα** (ἱερὰ) διὰ τὴν (ἀσφαλῆ καὶ εὐτυχῆ) καθοδήγησιν.—**γυμνικὸς ἀγὼν** ἀγὼν εἰς τὴν πάλην καὶ ἐν γένει εἰς σωματικὰς ἀσκήσεις.—**εἴλοντο**, ἄθρ. τοῦ **αἰροῦμαι** ἐκλέγω.—**οὐκοθεν** ἐκ τῆς πατρίδος.—**ἄκων** χωρὶς τὴν θέλησιν ἀκουσίως.—**κατακίνω** φονεύω.—**ξυήλη** μάχαιρα.—**πατάσσω** κτυπῶ.—**δρόμος** τόπος, ὅπου γίνεται ὁ ἀγὼν τοῦ δρόμου, στάδιον—**δρόμου ἐπιμεληθῆναι** διὰ τὴν φροντίση περὶ κατασκευῆς προχείρου σταδίου—**προστατῶ** εἶμαι προϊστάμενος.—**οὐπερ** ὅπου ἀκριβῶς.

—**κάλλιστος τρέχειν** καιαλληλότατος διὰ τὸ τρέξιμον.—**ἐν σκληρῷ καὶ δασεῖ οὕτω** ἐπὶ τόπου τόσον ἀνωμάλου καὶ γεμάτου ἀπὸ δένδρα.—**ἀνιώμαι (-άομαι)** πονῶ

§ 27—28. **στάδιον** ἀπλοῦς δρόμος.—**δόλιχος** μακρὸς δρόμος. ἑπταπλάσιος τοῦ σταδίου.—**παγκράτιον** ἀγὼν πάλης καὶ πυγμῆς συγχρόνως.—**καλὴ θέα** ὄραϊον θέαμα—**καταβαίνω (εἰς τὸ στάδιον)** λαμβάνω μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας.—**φιλονικία** ἀμίλλα.—**ἔθειον ἵπποι** ἐγένετο ἵπποδρομία.—**κατὰ τοῦ πρανοῦς ἐλάσαντας** ἀφ' οὗ οἱ (ἀγωνιζόμενοι) ἵππεῖς τρέξουν μὲ τοὺς ἵππους των εἰς τὸν κατήφορον.—**ἐν τῇ θαλάττῃ** πλησίον τῆς θαλάσσης.—**ὑποστρέφω** στρέφομαι.—**καλινδοῦμαι** κυλίομαι.—**τὸ ἰσχυρῶς ὀρθιον** ἢ λίαν ἀνωφερῆς θέσις.—**παρακέλευσις** παρόρμησις.

BIBLION ΠΕΜΠΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

§ 1—3. **ἦν λαμβάνειν** ἦτο δυνατὸν νὰ.....—**ἀπιτέον εἶναι** ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀπέλθουν.—**ὠδοποιημένη** διωρθωμένη.—**τριταῖοι** τὴν τρίτην ἡμέραν.

§ 4—6. **διαλαμβάνω** διαμοιράζω.—**τὸ γενόμενον ἀργύριον** τὰ εἰσπραχθέντα χρήματα.—**ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων** (οὐδ.) ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῆς λείας.—**ἡ δεκάτη** (δηλ. **μερίς**) τὸ δέκατον μέρος.—**ἐξεῖλον**, ἀόρ. τοῦ **ἐξῆιρῶ** ἀποχωρίζω.—**τὸ μέρος** τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτὸν μέρος.—**Ἀσιναῖος** ὁ ἐκ τῆς Ἀσίνης, πόλεως τῆς Λακωνικῆς.—**τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος** (δηλ. **μέρος**) τὸ ὄρισμένον διὰ τὸν Ἀπόλλωνα μέρος τῶν (χορημάτων).—**ἀνάθημα** ἀφιέρωμα.—**ἀνατίθῃμι** ἀφιερῶνω.—**θησαυρὸς** οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη πρὸς φύλαξιν τῶν προσφερομένων ἀφιερωμάτων.—**ἀπέρχομαι τὴν εἰς Βοιωτοὺς ὁδὸν** πορευομαι εἰς Βοιωτίαν.—**νεωκόρος** ὁ περιποιούμενος καὶ φυλάσσειν τὸν ναόν.—**ἐπιστέλλω** παραγγέλλω.—**χαρίζομαι τινι** εὐχαριστῶ τινά.

§ 7—8. **φεύγω** εἶμαι ἐξόριστος.—**θεωρῶ** παρευρίσκομαι εἰς ἀγῶνας.—**παρακαταθήκη** τὸ ἐμπιστευθὲν εἰς τινα χοῆμα.—**χωρῖον** κτῆμα, ἔπαυλις.—**ᾠνοῦμαι** ἀγοράζω.—**ἀνεῖλεν**, ἄορ. τοῦ **ἀναιρῶ** χρησιμοδοτῶ.—**κόγχη** κογχύλιον.—**ἀγρεύω** κυνηγῶ

§ 9—10. **ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου** μὲ τὰ ἱερὰ χρήματα.—**τὸ λοιπὸν** εἰς τὸ μέλλον.—**δεκατεύω τι** λαμβάνω τὸ δέκατόν τινος.—**τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὠραῖα** οἱ καρποί, οἱ ὅποιοι γίνονται κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους.—**πρόσχωρος** γείτων.—**τραγήματα** ξηροὶ καρποί.—**νομή** βοσκή, βοσκήματα.—**λάχος** μέρος.—**ἀλίσκομαι** συλλαμβάνομαι.—**Φολὴ** ὄρος μεταξὺ Ἡλιδος καὶ Ἀρκαδίας.—**σὺς** χοῖρος ἄγριος.—**δορκὰς** ζαρκάδι.

§ 11—13. **ἦ** ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας.—**ἐνι**=**ἐνεστι** ἐνεμι ἐνυπάχω.—**λειμών** λειβάδι.—**εὐωχοῦμαι** τρέφομαι.—**ὄσα ἐστὶ τρωκτὰ ὠραῖα** ὅσα παράγουν καρπούς, οἱ ὅποιοι τρώγονται, ὅταν ὠριμάσουν.—**ὡς μικρὸς μεγάλῳ** (δηλ. **ἔστιν εἰκασθῆναι**) ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ ὁμοιάσῃ μικρὸς πρὸς μεγάλον.—**εἰκασται** ἔχει ὁμοιότητα.—**ξόανον** ξύλινον ἄγαλμα.—**ἔοικα** ὁμοιάζω.—**στήλη** πλάξ λιθίνη.—**ἱερός (ἐστι) τῆς Ἀρτέμιδος** ἀφιερωμένος εἶναι εἰς τὴν Ἀρτέμιδα.—**καταθύω** θυσιάζω.—**τὸ περιττὸν** τὸ περίσσευμα.—**τῇ θεῷ μελήσει** ἢ θεὰ θὰ φροντίσῃ (διὰ τὴν τιμωρίαν), δηλ. θὰ τιμωρήσῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

§ 7—9. **φέρω** πληρώνω.—**προηγορῶ** ὁμιλῶ ἐξ ὀνόματός τινος.—**δεινὸς λέγειν** ἱκανὸς ῥήτωρ.—**συνησθησομένους**, τοῦ **συνήδομαι** συγκαίρω.—**διὰ πολλῶν** ἀφ' οὗ ἔδοκιμάσατε (ἐπεράσατε) πολλὰ.—**πράγματα** δυσκολία, κίνδυνοι.—**σεσφωσμένοι πάρεστε** σῶοι ἐφθάσατε ἐδῶ.—**πάσχω** λαμβάνω.—**πώποτε** ποτὲ μέχρι τοῦδε.—**ὑπάρχω** κάμνω ἀρχήν, πρῶτος ἀρχίζω.

§ 10—12. **ἀφαιροῦμαι τινά τι** ἀφαιρῶ παρά τινός τι.—**δασμὸς** φόρος.—**τεταγμένος** ὠρισμένος.—**παρέρχομαι** εισέρ-

χομαι.—**ἐνιοι** μερικοί.—**οὐκ ἀξιῶ** ἀποδοκιμάζω.—**Κορύλας** ἄρχων τῆς Παφλαγονίας.

§ 13—15 **ἀγαπῶ** εἶμαι εὐχαριστημένος.—**χρήματα** πράγματα, λάφυρα.—**ἄγω καὶ φέρω** μεταφέρω.—**ἀντιτιμῶ** τιμῶ καὶ ἐγώ.—**ἀπέχομαι τινος** δὲν βλάπτω, δὲν πειράζω τινά.—**ὀποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον** σὰν τὶ λογιῆς ἀνθρώπους μᾶς ἠύραν (καλοὺς ἢ κακοὺς)—**πάρειμι** παρευρίσκομαι.

§ 16—19. **ἂν τε . . ἂν τε** εἶτε . . εἶτε.—**ὑβρει** ἐξ ἀλαζονείας.—**αἰτιῶμαι** κατηγορῶ.—**ἀρμοστής** διοικητής.

§ 20—21. **οἱ κάμνοντες** οἱ ἀσθενεῖς.—**στέγη** οἰκία.—**ἦ . . ταύτη** ὄπου . . ἐκεῖ.—**εἰμὶ ἐπὶ τινι** εἶμαι εἰς τὴν ἔξουσίαν τινός.—**κομίζομαι** παραλαμβάνω, ἀποσύρω.—**ἐν τῇ τάξει** ἕκαστος εἰς τὴν θέσιν του.—**εὖ ποιῶ** εὐεργετῶ.—**ἀντευποιῶ** ἀνταποδίδω τὴν εὐεργεσίαν.—**ἀλέξομαι** ἀποκρούω.

§ 22—23. **ὁ Παφλαγῶν** ὁ ἡγεμὼν τῶν Παφλαγόνων.—**συνπράττοντες αὐτῷ (ταῦτα)**, ὧν βοηθοῦντες αὐτὸν εἰς ταῦτα, τῶν ὀποίων.

§ 24—25. **ἐκ τούτου** κατόπιν τούτου, δηλ. μετὰ τούτους τοὺς λόγους (τοῦ Ξεν.).—**χαλεπαίνω τινὶ τοῖς εἰρημένοις** ὀργίζομαι κατὰ τινος διὰ τὰ λεχθέντα (ὑπ' αὐτοῦ).—**παρέροχομαι (ἐπὶ τὸ βῆμα)** λαμβάνω τὸν λόγον.—**ξενίζω** φιλοξενῶ.—**ἀναπυνθάνομαι** ζητῶ πληροφορίας.

BIBLION EKTON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 1—3. **ἐν τῇ διατριβῇ** κατὰ τὸν χρόνον τῆς (ἐν Κοιτύροις) διαμονῆς των.—**ζῶ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς** ζῶ ἀγοράζων τὰ τρόφιμα.—**λήζομαι** λαφυραγωγῶ.—**κλωπεύω** κλέπτω, ληστεύω.—**εὔ**

μάλα πολὺ ἐπιδειξίως.—**ἀποσκευάζομαι** διασκορπίζομαι.—**πρόσω** μακρὰν.—**κακουργῶ** κακοποιῶ.—**πολεμικῶς ἔχω** ἐχθρικῶς διάκειμαι.—**ἔχω** κομίζω.—**ἔτοιμος** πρόθυμος.—**ἐπὶ ξένια** εἰς φιλοξενίαν.—**παρακαλῶ** προσκαλῶ.—**οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτους εἶναι** ὅσους ἐνόμιζον ὅτι ἦτο δικαιοτάτον (νά. . .).

§ 4—6. **αἰχμάλωτοι (βόες)** λαφυραγωγηθέντες (βόες).—**ιερεῖον** ζῶον πρὸς σφαγὴν, σφάγιον.—**εὐωχία ἀρκοῦσα** συμπίσιον πλούσιον.—**κατάκειμαι** εἶμαι ἀνακεκλιμένος.—**σκήμπους** μικρὰ κλίνη.—**κεράτινος** καμωμένος ἀπὸ κέρας (βοῶν).—**ἐντυγχάνω τι** εὐρίσκω τι.—**παιανίζω** ψάλλω ᾄσμα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος.—**πρὸς αὐλὸν** κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ· ὁ αὐλὸς ἦτο σωλὴν ὅμοιος πρὸς τὸ σημερινὸν κλαρινέτον· κατεσκευάζετο ἐκ καλάμου ἢ ἐκ μετάλλου καὶ εἶχε 3 ἢ 4 ὀπὰς· ἐνίοτε ἀπετελεῖτο ἐκ δύο σωλήνων.—**ὄρχοῦμαι** χορεύω.—**ἄλλομαι** πηδῶ.—**κούφως** ἐλαφρῶς.—**παίω** κτυπῶ.—**τεχνικῶς πως** μετὰ κάποιον τεχνικὸν τρόπον.—**ἀνακράζω** ἐκβάλλω δυνατὴν κραυγὴν.—**σκυλεύω** ἀφαιρῶ.—**τὸν Σιτάλκαν** πολεμικὸν ᾄσμα ἐξυμνοῦν τὸν βασιλέα τῶν Θρακῶν Σιτάλκαν.—**ἦν πεπονθὼς=ἐπεπόνθει**.

§ 7—8. **Μάγνητες** οἱ ἐκ τῆς Θεσσαλικῆς χερσονήσου Μαγνησίας.—**καρπαία** (δηλ. **ὄρχησις**) εἶδος ἀγροτικοῦ χοροῦ.—**παρατίθεμαί τι** θέτω τι πλησίον μου κατὰ γῆς.—**ξευγηλατῶ** ὀδηγῶ ζεῦγος βοῶν.—**πυκνὰ** συχνά.—**προῖδηται**, τοῦ **προορῶμαι** βλέπω μακρόθεν.—**ἀπανιῶ** ἀντεπεξέρχομαι, ὀρμῶ.—**δήσας**, τοῦ **δῶ (-έω)** δένω.—**τῷ χεῖρι δεδεμένον** μετὰ τὰς δύο χεῖρας δεμένως.—**ἐλαύνω** κτυπῶ (τινα) διὰ τὰ βαδίση ἐμπρός.

§ 9—11. **πέλιτη** μικρὰ ἐλαφρὰ ἄσπις, ἡ ὁποία κατεσκευάζετο ἀπὸ κλάδους δένδρων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔθετον δέρμα βοός.—**τοτὲ μὲν. . . τοτὲ δὲ** ἄλλοτε μὲν. . . ἄλλοτε δέ.—**ὡς δύο ἀντιταττομένων, μιμούμενος ὥρχεῖτο** ὡς ἐὰν εἶχε δύο ἀντιπάλους διὰ τῆς ὀρχήσεως ἐμιμεῖτο τὴν (καὶ πρὸς τοὺς δύο τούτους) μάχην.—**δινοῦμαι** περιστρέφομαι, στροφογυρίζω.—**ἐκκυβιστῶ** πίπτω κατακέφαλα, κάμνω τοῦμπες.—**ὄψις** θέαμα.—**τὸ περι-**

κὸν (ὄρχημα) τὸν περσικὸν χορόν.—*ὀκλάζω* γονατίζω.—*ἐξάνισταμαι* ξανασηκώνομαι.—*ἐπὶ τούτῳ* μετὰ τοῦτον.—*ἐνόπλιος ῥυθμός* ῥυθμός τῆς ἐνόπλου ὀρχήσεως.—*αὐλοῦμαι* συνοδεύομαι ὑπὸ αὐλοῦ.—*πρόσοδος* ἱερὰ πομπή, λιτανεία.

§ 12—13. *δεινὰ ποιοῦμαι* θεωρῶ ὡς φοβερόν, ἐκπλήττομαι.—*ἐπὶ τούτοις* διὰ ταῦτα (δηλ. τοὺς τοιοῦτους χορούς).—*πέπαμαι*—*κέκτημαι* ἔχω.—*ὄρχηστρις* χορεύτρια.—*σκευάζω* στολίζω.—*κοῦφος* ἐλαφρός.—*πυρρίχη* ἐνόπλιος χορός.—*κρότος (χειρῶν)* χειροκροτήματα.—*ἤροντο*, τοῦ *ἔρωτῶ*.—*τρέπομαί τινα* τρέπω τινὰ εἰς φυγὴν.

§ 14—16. *προσάγω* παρουσιάζω (εἰσάγω).—*ἀναβαίνω* ἐπιβιβάζομαι.—*πνεῦμα καλὸν* ἄνεμος οὐριος.—*δομίζομαι* ἀγκυροβολῶ.—*μέδιμνος* μέτρον σιτηρῶν ἴσον πρὸς 52½ περίπου λίτρας σημερινάς.—*κεράμιον* ἀμφορεὺς κεράμιος, στάμνα· ἕκαστον ἔχωρει 39 περίπου λίτρας.—*ἀπαγγέλλω* ἀναγγέλλω.—*μισθοφορὰ* μισθός.

§ 17—18. *ἐγγὺς γίγνομαι τινος* πλησιάζω εἰς τι.—*εἰσῆει* (τοῦ *εἰσερχομαι*) αὐτοὺς ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν των.—*πολυαρχία* πολλοὶ ἄρχοντες.—*χρῶμαι* διοικῶ.—*λανθάνω τι* μένω ἀπαρατήρητος ὡς πρὸς τι, κάμνω τι χωρὶς νὰ ἐννοηθῶ.—*φθάνω* προφθάνω, προλαμβάνω.—*ὕστεριζω* καθυστερῶ.—*λόγοι πρὸς ἀλλήλους* συζητήσεις, συνεννοήσεις.—*τὸ δόξαν* τὸ ἀποφασισθέν, ἢ ἀπόφασις.—*περαίνομαι* ἐκτελοῦμαι.—*ἐκ τῆς νικώσης* (δηλ. *γνώμης*) κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, κατὰ τὴν γνώμην τῆς πλειοψηφίας.

§ 19—21. *ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξεν.* ἔστρεψαν τὸν νοῦν των εἰς τὸν Ξεν., ἐσκέφθησαν νὰ ἐκλέξουν ἄρχοντα τὸν Ξεν.—*γινώσκω* φρονῶ.—*ἐνδείκνυμαι* ἐπιδεικνύω.—*ὀφίσταμαι* ἀναλαμβάνω.—*τῇ μὲν* ἀφ' ἐνὸς μὲν.—*τιμῇ* ὑπόληψις.—*ὄνομα* δόξα, φήμη.—*τυχὸν* ἴσως.—*ἐνθύμημα* σκέψις.—*ἐπαίρω* παραινῶ.—*αὐτοκράτωρ* ἀπόλυτος, ἀνεύθυνος.—*ἐνθυμοῦμαι* σκέπτομαι.—*ὄπη* ἔξει πῶς θὰ ἀποβῇ.—*ἡ προειργασμένη*

δόξα ἢ ἀποκτηθεῖσα πρότερον δόξα.—**ἀποβάλλω** χάνω.—**ἀποροῦμαι** εὐρίσκομαι εἰς ἀπορίαν.

§ 22—24 **διακρίνω** ἀποφασίζω.—**ἀνακοινῶ τοῖς θεοῖς** ζητῶ τὴν συμβουλὴν τῶν θεῶν.—**παρίσταμαι τι** διατάσσω νὰ φέρουν τι πλησίον μου.—**μαντευτός** ἐνδεδειγμένος ὑπὸ τοῦ μαντείου.—**ἤρχετο**, τοῦ **ἄρχομαι** ἀρχίζω.—**καθίσταμαι ἐπὶ τι** ἀναλαμβάνω τι.—**δεξιός** εὐρίσκόμενος, ἱπτάμενος πρὸς τὰ δεξιά.—**φθέγγομαι** φωνάζω.—**προπέμπω** συνοδεύω.—**οἰωνός** σημεῖον.—**οὐκ ἰδιωτικός** οὐχὶ ἐκ τῶν συνήθων (ἀλλὰ προμηνύων μέγα τι).—**ἐνδοξος** προσημαιῖνων δόξαν.—**ἐπίπονος** προσημαιῖνων μόχθους (ταλαιπωρίας).—**ὄρνεον** πτηνόν.—**χρηματιστικός** προμηνύων χρηματισμὸν (πλούτη).—**διαφανῶς** ὀλοφάνερα.—**σημαίνω** δεικνύω, συμβουλεύω.—**προσδέομαι τινος** ἐπιζητῶ τι.

§ 25—28. **προβάλλομαι** προτείνω.—**ἐπιψηφίζω** θέτω εἰς ψηφοφορίαν.—**εἴπερ ἄνθρωπός εἰμι** ὡς κάθε ἄνθρωπος—**χάριν ἔχω** χρεωστῶ χάριν.—**δοῦναί μοι** νὰ μοῦ δώσουν τὴν εὐκαιρίαν.—**προκρίνω** προτιμῶ.—**ἦτιον ἂν τυγχάνειν (δοκεῖτέ μοι)** φρονῶ ὅτι δυσκολώτερον ἢ θέλετε ἐπιτυγχάνει.—**οὐ πάνυ τι** οὐδόλως.—**πρὶν** παρὰ ἄφ' οὔ.—**ὁμολογῶ** παραδέχομαι.—**πέρα** μακρότερον.—**ἄκυρος** ἄνευ κύρους, ἀνίσχυρος, μικρός.—**ἐννοῶ** φροβοῦμαι.—**σωφρονίζομαι** ἔρχομαι εἰς φρόνησιν, τιμωροῦμαι.

§ 29. **ἐννοῶ** σκέπτομαι.—**στάσις** διχόνοια.—**ἴστε**, προστκ. τοῦ **οἶδα**.—**ἄχθομαι** δυσσαρεστοῦμαι.

§ 30—31. **ἐξανίσταμαι** σηκώνομαι.—**ὀργιῶνται**, μέλλ. τοῦ **ὀργίζομαι**.—**συμποσίαρχος** ἄρχων τοῦ συμποσίου.—**λοχαγῶ** εἶμαι λοχαγός.—**εὖ λέγω** ὀρθῶς ὁμιλῶ.—**ἀναθορυβῶ** μετὰ θορύβου ἐπιδοκιμάζω.—**πλείονος ἐνδέον** (τοῦ **ἐνδεῖ**) ὅτι ὑπῆρχεν ἀνάγκη σπουδαιότερων ἐπιχειρημάτων.—**παρέρχομαι (ἐπὶ τὸ βῆμα)** λαμβάνω τὸν λόγον.—**ἢ μὴν** βεβαίως.—**ἐπιτρέπω** ἀναθέτω.—**οὕτως** τόσον φανερά.—**λερὰ** θυσία.—**ἰδιώτης** ἄπειρος (τῆς μαντικῆς).

§ 32—33. *ὠνήσατε*, ἄορ. τοῦ *ὀνίνημι* ὠφελῶ.—*ὄ,τι* ὅσον.—*σιγάξω τινά* προτρέπω τινά νά σιγῇ.—*συνεθέλω τινί* ἔχω τήν αὐτήν θέλησιν μέ τινά, εὖνοῶ τινά.—*Δαρδανεύς* ὁ ἐκ τῆς Δαρδάνου, πόλεως εἰς τά παράλια τοῦ Ἑλλησπόντου.—*πλοῦς* οὖριος ἄνεμος πρὸς πλοῦν.—*ἀνάγομαι* ἀποπλέω.—*κατέχω* προσορμίζομαι.

BIBLION EBΔOMON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

§ 2—4. *ἀπαλλάττομαι* ἀποχωρῶ, ἀποσύρομαι.—*ἤδη* εὐθύς.

§ 5—6. *συμπροθυμοῦμαι* προθύμως ἐνεργῶ καί ἐγώ.—*μεταμέλει μοι* μετανοῶ.—*τελῶ* πληρώνω.—*οἱ ἐπικαίριοι* τὰ σπουδαιότατα πρόσωπα ἐν τῷ στρατῷ, οἱ ἔχοντες ἐπιρροήν (δηλ. οἱ στρατηγοὶ καί λοχαγοί).—*προσφέρομαι* συμπεριφέρομαι.

§ 7—10 *κηρύττω* διὰ κήρυκος γνωστοποιῶ.—*ἀποπέμπω* στέλλω(τινά)ὀπίσω(εἰς τήν πατρίδα).—*ἀριθμὸν ποιῶ* ἀριθμῶ.—*ὀκνηρῶς* ἀπροθύμως.—*ἀσπάζομαι* ἀποχαιρετίζω.—*αἰτίαν ἔχω* κατηγοροῦμαι.—*ἐξέρπω* ἐξέρομαι.—*ἀθυμῶ πρὸς τι* δὲν ἔχω ὄρεξιν νά κάμω τι.—*διαπράττομαί τι πρὸς τινά* συζητῶ τι μετά τινος.

§ 11—14. *τήν ταχίστην (ὁδὸν)* τάχιστα.—*προσανειπεῖν*, τοῦ *προσαναγορεύω* κηρύττω προσέτι.—*ἐντεῦθεν* μετά ταῦτα.—*ἄρδην*, ἐντελῶς, γενικῶς.—*συγκλείω* κλείω.—*μοχλὸς* σύρτης.—*πυρὸς* σιτάρι.—*ἐπακούω* ἀκούω.—*διαγγέλλω* γνωστοποιῶ.—*πυνθάνομαι* ζητῶ πληροφορίας.—*Ἰερὸν ὄρος* ὄρος τῆς Θράκης.

§ 15—17. *δρομῶ* δρομαίως.—*τείχος* πόλις.—*κόπτω* κρούω, κτυπῶ.—*κατασχίζω* ἀνοίγω διὰ τῆς βίας, σπῶ.—*χηλή* σωρὸς λίθων πρὸ τοῦ τείχους τοῦ πρὸς τήν θάλασσαν, οἱ ὅποιοι ἐπροφύλαττον αὐτὸ ἀπὸ τὰ κύματα.—*ὑπερβαίνω εἰς* ἀναβαίνω καί εἰσέρχομαι εἰς.—*τὰ πράγματα* τὰ συμβαίνοντα.—*ἐπὶ ταῖς πύλαις*

παρὰ τὰς πύλας.—*διακόπτω* κόπτω εἰς δύο, κατασπῶ.—*κλειθρα* μοχλός.—*ἀναπετιάννυμι* ἀνοίγω.—*εἰσπίπτω* εἰσορμῶ.

§ 18—20. *δείσας*, τοῦ *δέδοικα* ἢ *δέδια*.—*ἀνήκεστος* ἀθεράπευτος, ἀνεπανόρθωτος.—*ἔθει*, παρτικ. τοῦ *θέω*.—*οἴκαδε* εἰς τὰς οἰκίας.—*καθέλκω* σύρω ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν.—*ὡς ἑαλωκυίας τῆς πόλεως*—*νομίζοντες ἑαλωκῆναι τὴν πόλιν*.—*ἄκρα* ἀκρόπολις.—*ἀποφεύγω* καταφεύγω.—*καταδραμών*, τοῦ *κατατρέχω* τρέχω κάτω.—*περιπλέω εἰς* περιπλέων ἀνέροχομαι εἰς.—*σχεῖν*, τοῦ *ἔχω* ἐμποδίζω.

§ 21—24. *προσπίπτω τινι* προσέροχομαι μὲ ὄρμην πρὸς τινα.—*ἄνηρ γίγνομαι* φαίνομαι (σπουδαῖος) ἄνηρ.—*ὀνήσεις*, ἄορ. εὐκτ. τοῦ *ὀνίνημι*.—*τίθεμαι τὰ ὄπλα ἐν τάξει* παρατάσσομαι.—*παρεγγυῶ* διατάσσω—*εἰς ὅκτῳ ἐγένοντο* ἐτάχθησαν εἰς βάθος ὅκτῳ ἀνδρῶν.—*παρεδεδραμήκεσαν*, τοῦ *παρατρέχω* προστρέχω—*ὄλον κάλλιστον ἐκτάξασθαι* παρὰ πολὺ κατάλληλον πρὸς παράταξιν στρατεύματος.

§ 25. *ἔκειτο τὰ ὄπλα* εἶχε γίνει ἡ παράταξις.—*κατηρμίζω* καθησυχάζω.—*χαρίζομαι τῷ θυμῷ* παρασύρομαι ὑπὸ τῆς ὀργῆς.—*ἔξαπάτη* ἀπάτη.—*τιμωροῦμαι τινά τινος* ἐκδικουμαι τινα διὰ τι.—*ἐντεῦθεν* μετὰ ταῦτα, κατόπιν.

§ 26—27. *ἀποδεδειγμένοι* φανεροί.—*πάρεσσι* εἶναι δυνατόν.—*νεώριον* ναύσταθμος.—*πόλις* ἀκρόπολις.—*τὰ ἔνδημα* οἱ φόροι τοῦ ἑσωτερικοῦ.—*ἡ ὑπερορία (γῆ)* ἡ ἐκτὸς τῆς Ἀττικῆς χώρα, ἡ χώρα τῶν συμμάχων.—*καταπολεμοῦμαι* κατὰ κράτος νικῶμαι.

§ 28. *προσγίγνομαι τινι* προστίθεμαι εἰς τινα.—*πολεμώτατος* μέγιστος ἐχθρός.—*ὁ ἄνω βασιλεὺς* ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν.—*περιγίγνομαι* ὑπερισχύω.

§ 29—31. *μαίνομαι* εἶμαι παράφρων.—*αἰσχροῶς* ἐπονειδίστως.—*οἰκεῖος* συγγενής.—*καὶ ταῦτα καὶ μάλιστα*.—*κρατῶ* εἶμαι νικητής.—*ἐξαλαπάξω* λεηλατῶ.—*πρὶν ἐπιδεῖν* προτοῦ

ζήσω καὶ ἴδω.—*μυρίος* ἀναρίθμητος, ἄπειρος.—*κατὰ τῆς γῆς γίγνομαι* χάνομαι μέσα εἰς τὴν γῆν ὑποκάτω.—*τῶν δικαίων τυγχάνω* εὐρίσκω τὸ δίκαιόν μου.—*γοῦν* τοῦλάχιστον.—*παρέρομαι* εἰσέρχομαι.—*εὐρίσκομαι τι* ἐπιτυγχάνω τι.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Α Ι Ο Ν 3

§ 1—2. *γίγνομαι ἐπὶ τινι* ἔρχομαι εἰς τι.—*ἐᾶσαι*, τοῦ *ἐᾶω* (-ᾶω) ἀφίνω, παραλείπω.

§ 3—6. *κρατῶ τινος* γίνομαι κύριός τινος.—*περιορῶ* βλέπω μετ' ἀδιαφορίας.—*νυνὶ* τώρα δά.—*εἰς τὰ ἐπιτήδεια* εἰς τὰς κόμας τὰς ἔχουσας τροφίμα.—*οἱ ἥττους* οἱ ἀσθενέστεροι, οἱ μὴ δυνάμενοι ν' ἀντεπεξέλθουν.—*ὅ,τι ἡμῶν δεῖται* εἰς τί χρειάζεται ἡμᾶς.—*ἀράτω*, προσκτι. τοῦ *αἴρω* ὑψώνω.—*τὸ ἠγούμενον* ἡ πρωτοπορία (τοῦ στρατοῦ).

§ 7—9. *ἀποτρέπομαι* ἐπιστρέφω.—*προσελαύνω* πλησιάζω.—*ὅτι* ὅσον τὸ δυνατόν.—*ἠγοῦμαι τινι* ὀδηγῶ τινά.—*ξενίζω* φιλοξενῶ.—*ἀθρόας* κειμένας πλησίον ἀλλήλων.—*ἀριστῶ* (-ᾶω) προγευματίζω.

§ 10—12. *κυζικηγός* νόμισμα τῆς πόλεως Κυζίκου χρυσοῦν ἴσον πρὸς 20 περίπου ἀττικὰς δραχμάς.—*τὰ νομιζόμενα* τὰ συνήθη (δηλ. εἰς ἕκαστον μὲν λοχαγὸν δύο κυζικηγούς, εἰς ἕκαστον δὲ στρατηγὸν τέσσαρας).—*ἔξω* ἔκτός, πλὴν.—*διατίθεμαι* πωλῶ.—*μαστεύω* ἀναζητῶ.—*χειροῦμαι* καταβάλλω, καθυποτάσσω.—*πόσον πόσον* μακράν.—*πολλαχῆ* εἰς πολλὰ μέρη.

§ 13—14. *ἐδίδοτο λέγειν* ἐδίδετο ὁ λόγος.—*κατὰ ταῦτά* κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα.—*παντὸς ἄξια* ἄξια πάσης τιμῆς, συνειτώτατα.—*διαγίγνομαι* ζῶ, διαμένω.—*προσλαμβάνω* λαμβάνω προσέτι, ἐπὶ πλεόν.—*εὕρημα* κέρδος ἀπροσδόκητον.—*ἐπὶ τούτοις* μετὰ ταῦτα.

§ 15—17. *ἐπὶ θύραις* εἰς τὴν αὐλήν, εἰς τὴν εἴσοδον.—*Μα-*

ρωνείτης ὁ ἐκ τῆς Μαρωνείας, πόλεως τῆς Θράκης.—*Παριανοὶ* κάτοικοι τοῦ Παρίου, πόλεως ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας τῆς Πρόποντιδος.—*ἄνω* πρὸς τὰ μεσόγεια.—*διακείσεται* θὰ εἶναι διατεθειμένος.—*πρόσω* μακράν.

§ 18—20. *ἔκπωμα* ποτήριον.—*τάπισ,-ιδος* τάπης.—*νομίζεται* εἶναι συνήθεια—*προμνῶμαι(-άομαι)* προξενεύω, συνιστῶ, συμβουλεύω.—*τείχη* κτήματα ἔχοντα φρούριον ἢ πύργον ἄχυρον.—*πέσει*, μέλλ. τοῦ *πάσχω*.—*παῖς* δοῦλος, ὑπηρέτης.—*ὄσον ἐφόδιον (ἦν)* τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ὁδοιπορίαν.

§ 21—22. *τὸ δεῖπνον ἦν καθημένοις=ἐδειπνον καθήμενοι*.—*τρίπους,-οδος* τράπεζα μὲ τρεῖς πόδας.—*ζυμίτης* ἔνζυμος, μὲ ζύμην.—*προσπερονῶ (-άω)* καρφώνω, στερεώνω—*κατὰ τοὺς ξένους* πρὸ τῶν ξένων.—*νόμος* συνήθεια.—*ἀναιροῦμαι* σηκῶνω, λαμβάνω. - *διακλῶ (-άω)* κόπτω.—*κατὰ μικρὸν* εἰς μικρὰ τεμάχια.—*ὄσον γεύσασθαι* ὄσον τοῦ ἔφθανε διὰ τὴν φάγην.

§ 23—25. *φαγεῖν δεινὸς* φοβερὸς φαγᾶς.—*διαρριπτῶ* ὄπτω ἔδῶ καὶ ἔκεῖ.—*ἔῶ χαίρειν* ἀποφεύγω.—*τριχοίνικος* ὁ χωρῶν τρεῖς χοίνικας ἢ χοῖνιξ μέτρον διὰ τὰ σιτηρά=315 δράμια σημερινά.—*κέρας* ποτήριον ἐκ κέρατος.—*σχολάζω* ἀναπαύομαι, εὐκαιρῶ.

§ 26—28. *αἰρῶ* συλλαμβάνω.—*οὐ μὴ δείσης* δὲν θὰ φοβῆσαι.

§ 29—31. *δίφρος* κάθισμα.—*ὀρέγω* προτείνω.—*ὑποπεπωκὸς* ὀλίγον πιωμένος, μισομεθυμένος.—*προσαιτῶ τινά τι* ζητῶ ἐπὶ πλέον τι παρὰ τινος.—*προὔεμαι* προσφέρομαι μὲ ὄλην τὴν διάθεσίν μου.—*ἀπολαμβάνω* ἀνακτῶ.—*κατεσκευάσατο τὸ κέρας* ἔχυσε τὸν ὑπολειπόμενον ἐν τῷ ποτηρίῳ οἶνον (εἰς τὰ ἱμάτια τοῦ Ξενοφ. κατ' ἀρχαῖον Θρακικὸν ἔθιμον).

§ 32—33. *κέρασι οἷσις σημαίνουσι* μὲ τοιαῦτα κέρατα, μὲ τὰ ὁποῖα δίδουν τὰς διαταγὰς εἰς τὸν στρατόν.—*ὠμοβόειος* ὁ καμωμένος ἀπὸ ἀκατέργαστον βόειον δέρμα.—*οἶον* ὄπας.—*μά-*

γαδῖς, μαγάδιδος (δτκ. **μαγάδι**) μουσικὸν ὄργανον μὲ 20 χορδὰς, ὁμοιάζον μὲ ἄρπαν.—**ἀνακράζω πολεμικὸν** ἐκβάλλω πολεμικὴν κραυγὴν.—**ἐξάλλομαι** ἀναπηδῶ.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Α Ι Ο Ν 6.

§ 1. **ἐκπέπλευκεν** ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος.—**διμοιρία** διπλοῦν μερίδιον, δύο δαρεϊκοί.

§ 2—3. **ἐπὶ τὸ στράτευμα** πρὸς παραλαβὴν τοῦ στρατεύματος.—**ἀποδίδωμι** παραδίδω.—**χαρίζομαι τινι** κάμνω χάριν εἰς τινά.—**ἀπαλλάττομαι** ἀπομακρύνομαι.—**παράγω τινὰ** εἰσάγω τινὰ πρὸς τινά.

§ 4—6. **ἦ μήπως**.—**δημαγωγῶ** μὲ δημοκοπίας παρασύρω.—**πάνυ μὲν οὖν** βεβαιότατα.—**τῆς ἀπαγωγῆς** εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀπαγωγῆς (τοῦ στρατεύματος).—**προσέχω (τὸν νοῦν)** δίδω προσοχὴν.—**ἀποτρέχω** ἀπέροχομαι τρέχων.

§ 7—8. **οἴσει**, μέλλ. τοῦ **φέρω** λαμβάνω.—**ἐν ἐπηκόῳ** εἰς τοσαύτην ἀποστασιν, ὥστε νὰ ἀκούῃ.—**συνίημι** ἐννοῶ.

§ 9—10. **πόννοι** κόποι, τὰ ἐκ τῶν κόπων κέρδη.—**ἰδίᾳ** ἰδιαιτέρως.—**καταλεύομαι** διὰ λιθοβολισμοῦ φονεύομαι.—**δίδωμι δίκην** τιμωροῦμαι.—**περιέλκω** σύρω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.—**ἐπὶ τοῖς πεπονημένοις** διὰ τὰ τάλαιπωρίας, τὰς ὁποίας ἔχω ὑποστῆ.

§ 11—12.—**ἄρα** καθὼς βλέπω, ὡς φαίνεται.—**αἰτίας ἔχω** κατηγοροῦμαι.—**ἐν ᾧ** καθ' ὃν χρόνον, καθ' ἣν στιγμὴν (περίστασιν).—**δοκῶ ἐμαυτὸν συνειδέναί** νομίζω ὅτι καλῶς γινώριζω, καλῶς συναισθάνομαι.—**παρέχομαι προθυμίαν περὶ τινά** δεικνύω ἐνδιαφέρον διὰ τινά.—**ἀποτρέπομαι** μετανοῶ.—**οἴκαδε ὠρμημένος** ἂν καὶ εἶχον ἐτοιμασθῆ ν' ἀναχωρήσω εἰς τὴν πατρίδα μου.—**οὔτοι** ὄχι βέβαια.—**εὖ πράττω** εὐτυχῶς.—**ἐν ἀπόροις εἰμι** εὐρίσκομαι εἰς κακὴν κατάστασιν.

§ 13—14. *ἐκ τούτου* τότε.—*εἰκός* εὐλογον.—*δήπου* βέβαια.—*ἐπιτάττω* διατάσσω.—*ψηφίζομαι* ἀποφασίζω.—*ἐνταῦθα* κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν.

§ 15—16. *διάφορος* ἔχθρός.—*αἰροῦμαι* προτιμῶ.—*διαφέρομαι* εὐρίσκομαι εἰς ἔχθραν, δίσταμαι.—*τεχνάζω* κάμνω τεχνάσματα, πονηρεύομαι.—*οὕτως... ὡς* με τοῦτον τὸν σκοπόν, ἵνα.—*ἀποτίνω* πληρώνω.—*ἐπὶ τούτῳ* με τοῦτον τὸν σκοπόν.

§ 17—19. *αὐτίκα μάλα* εὐθύς ἀμέσως.—*ματαίαν ποιῶ* ματαιώνω.—*πράττω τινὰ χρήματα* εἰσπράττω παρὰ τινος χρήματα.—*ἀπαιτῶ* ζητῶ ὀπίσω.—*βεβαιῶ* ἀποδεικνύω τι ὡς πράγματι γενόμενον.—*δωροδοκῶ* λαμβάνω δῶρα, δωροδοκοῦμαι.—*πολλοῦ δέω ἔχειν* ἀπέχω πολὺ ἀπὸ τοῦ νὰ ἔχω, ἐξάπαντος δὲν ἔχω.—*δοκεῖ μοι* νομίζω.—*ἀκούων σύνοιδέ μοι* ὡς αὐτήκοος μάρτυς γνωρίζει καλῶς.—*συνεπόμνυμι* ὀρκίζομαι προσέτι.—*μὴ τοίνυν* καὶ μάλιστα.

§ 20—22. *συμφέρω τινὶ* ὑποφέρω μέ τινα.—*δυνασθεῖη* = *δυνηθεῖη*, *ισχύσειε*.—*γνώμη* φρόνημα, διαθέσεις.—*οὐκουν* λοιπὸν δέν.—*μῶρως* μωρῶς.—*μέντοι* βεβαίως.—*πρὸς φίλους φυλακῆ* ἀπὸ τῶν φίλων προφύλαξις.—*ὡς* = *ὥστε*.—*καταβλακεύω* ἀπὸ ὀκνηρίαν παραμελῶ.—*καταδειλιῶ* ἀπὸ δειλίαν ἀποφεύγω.—*παρακαλῶ* προσκαλῶ.

§ 23—26. *ἐνέχυρον* ἔγγυθις.—*ὡς μηδέ, εἰ ἐβούλετο, ἐδύνατο* = *ὡς (= ἵνα) καὶ εἰ ἐβούλετο μὴ ἐδύνατο*.—*ἐναντίον* ἐνώπιον.—*ἀγνώμων* ἄφρων, ἀνόητος.—*πράγματα* δύσκολοι περιστάσεις.—*ἀνάγω* ὀδηγῶ.—*πρὸς ἧ* πλησίον τῆς ὁποίας.—*οὐκ ἐῶ* ἐμποδίζω.—*ἀγορεῶ χρῶμαι* προμηθεύομαι τὰ τρόφιμα.—*ὄνια* ὀψώνια.—*δτων ὠνήσεσθε* (χρήματα) με τὰ ὁποῖα νὰ ἀγοράζετε.—*εφορμῶ* εἶμαι ἀγκυροβολημένος.—*οὐδέν τι οὐδόλως*.—*οὐκ ἦν ἡμῖν ὄτω* δὲν εἶχομεν ἡμεῖς τι, με τὸ ὁποῖον.—*συνεσθηκός* κατηρητισμένον.—*καταλαμβάνω* εὐρίσκω.

§ 27—30. *μηδὲ ὄνιναοῦν* μηδὲ τὸ ἐλάχιστον.—*ἦ* ἀρά γε,

— *πρὸ* = *ὑπέρ*. — *κοινωνῶ τινος* συννεοῦμαι μέ τινα. — *κατὰ σπουδὴν* ἔσπευσμένως. — *προσγίγνομαι* προστίθεμαι. — *τέως* ἕως τότε. — *προσιελῶ* πληρῶνω προσθέτως. — *σχέτλιος* δεινός, ἀφόρητος. — *ἀνίημι* ἀφίνω.

§ 31—32. *περιττὸν* περίσσευμα, κέρδος. — *ταῦτα πράττοντες* ταύτην τὴν τύχην (εὐτυχίαν) ἔχοντες. — *ἐπέιδετε* ἐζήσατε καὶ εἶδατε. — *ἀποβάλλω* χάνω. — *καλὸν ἔνδοξον*, τιμητικόν. — *κρατῶ νικῶ*. — *χαλεπαίνω τινί τινος* ἀγανακτῶ κατὰ τινος διὰ τι. — *χάριν οἶδα τοῖς θεοῖς* εὐχαριστῶ τοὺς θεοῦς.

§ 33—35. *ἄγετε δὴ* ἔλατε τώρα. — *ἔχω ἔπαινον πρὸς τινος* ἐπαινοῦμαι ὑπὸ τινος. — *ἀπεχθάνομαί τινι* καθίσταμαι μισητὸς εἰς τινα. — *κατατίθεμαί τινα ἀποστροφὴν* ἔχω τινὰ ὡς καταφύγιον. — *πλεῖστα* πλεῖστον. — *καὶ ταῦτα* καὶ μάλιστα. — *πραγματεύομαι* ἐνεργῶ, ἐπιδιώκω.

§ 36. *ἔχετε με* με ἔχετε εἰς τὴν διάθεσίν σας. — *κατακεκονότες ἔσοσθε (κατακαίνω)* θὰ φονεύσετε. — *πρὸ* = *ὑπέρ*. — *καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος* καὶ ὅτε ἢ ὑπηρεσία μου τὸ ἀπῆται καὶ ὅτε δὲν τὸ ἀπῆται. — *ἕλωσ* εὐμενής. — *διατείνομαι* ἐπιμένω, ἀνθίσταμαι.

§ 37—38. *καὶ γὰρ οὖν* καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. — *ἀνεπιλήπτως* ἀνενοχλήτως. — *εὐπορία* εὐκολία (εἰς πορισμὸν τροφίμων, εἰς πορείαν κτλ.). — *ἐν τοῖς ἀπόροις εἰμι* εὐρίσκομαι εἰς δύσκολον θέσιν.

§ 39—41. *οὐ τῷ σιῶ* = *οὐ τῷ θεῷ* ὄχι μὰ τοὺς θεοὺς (δὲν ἔχετε δίκαιον). — *ἔχω δύναμαι*. — *ἄγαν* πολύ. — *ἐπὶ τούτῳ* μετὰ τοῦτον. — *Δουσιάτης* ὁ ἐκ τῶν *Δουσῶν*, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας. — *στρατηγῶ τινός τι* ὡς στρατηγός τινος πράττω τι. — *ἀναπράττω* εἰσπράττω. — *ἐνετὸς (ἐνίημι)* βαλμένος. — *χρήματα* πράγματα (λάφυρα). — *πονῶ* με κόπους λαμβάνω. — *ἀποδίδομαι* πωλῶ. — *τὰ γιννόμενα* τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως εἰσπραχθέντα χρήματα. — *πέπαται* = *κέκτηται* κατέχει. — *ἔχομαί τινος* πιάνω τινά.

§ 42—44. *ἐκπλήττομαι* ταράσσομαι, τὰ χάνω — *ἐκ τῆς τούτων ἐπικρατείας* ὅπου οὔτοι ἐπικρατοῦν. — *ἐν ἀπορρητῷ ποιῶμαι* ἀνακοινῶν ὡς μυστικόν. — *σαφῶς* ἀναμφισβητήτως. — *ἐπιστέλλω* δι' ἐπιστολῶν ἢ ἀγγελιαφόρων ἀνακοινῶν. — *ἐφ' οἷς Σεύθῃς λέγει* μὲ τοὺς ὄρους τοῦ Σεύθου. — *ἀναιρεῖ* συμβουλεύει (διὰ τῶν σημείων τῆς θυσίας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8.

§ 1—4. *Φιλίσιος* ὁ ἐκ τοῦ Φλιοῦντος, πόλεως τῆς βορείου Πελοποννήσου. — *ἐντοίχια* τοιχογραφία. — *Δύκειον* γυμναστήριον ἐν Ἀθήναις κείμενον παρὰ τὸ σημερινὸν Ζάππειον καὶ τὸν Ἐθνικὸν κήπον. — *γράφω* ζωγραφῶ. — *συνήδομαί τινι* συνευχαριστοῦμαι μέ τινα. — *χρυσίον* χρῆματα. — *ἦ μὴν* ἀληθῶς. — *ἐφόδιον* ὁδοιπορικὰ ἔξοδα. — *παρίσταμαί τινα* προσκαλῶ τινα ὅπως παραστῇ. — *μειλίχιος* πρᾶος, εὐμενής. — *δλοκαυτῶ* προσφέρω θυσίαν διὰ τοῦ πυρός ἀπὸ θύματα ὀλόκληρα. — *καθὰ* καθῶς. — *συνοίσειν*, μέλλ. τοῦ *συμφέρεϊ* *συμφέρεϊ ἐπὶ τὸ βέλτιον* ἀποβαίνει εἰς καλόν.

§ 5—6. *πάτριος νόμος* συνήθεια τῆς πατρίδος — *καλλιερῶ* ἔχω εὐνοϊκὰ σημεῖα ἐν τῇ θυσίᾳ. — *Βίων καὶ Ναυσικλείδης* ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Θίβρωνος. — *ξενοῦμαί τινι* συνάπτω φιλίαν μέ τινα. — *πεπρακέναι*, παρχμ. τοῦ *πωλῶ*. — *λύομαι* ἐξαγοράζω.

§ 7—8. *καταλαμβάνω* φθάνω.

§ 24. *συμμίγνυμι* συνενώνω.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
<i>Εἰσαγωγή</i>	
1. Συνοπτικὴ ἱστορία τοῦ Περσικοῦ κράτους	3
2. Βίος Ξενοφῶντος	4
3. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις	5
<i>Βιβλίον πρῶτον</i>	
Α'. Αἰτία τῆς ἔκστρατειάς τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ προπαρασκευαί δι' αὐτήν (1,1—11)	7
Β'. Συνάθροισις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἐν Σάρδεσιν.— Ἀναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ πορεία αὐτοῦ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας (2,1—18)	9
Περίληψις τῶν κεφ. 2 (§ 19—27), 3, 4, 5 (§ 10) καὶ 7	13
Γ'. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη.—Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου (8, 1—29)	18
Δ'. Δευτέρα μάχη καὶ δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων (10,1—19)	22
<i>Βιβλίον δεύτερον</i>	
Α'. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀριαίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου (1, 2—23)	25
Περίληψις τοῦ κεφ. 2	29
Β'. Σπονδαὶ μεταξὺ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων (3, 1—29)	29
Περίληψις τοῦ κεφ. 4	34
Γ'. Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρους πρὸς διάλυσιν τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ὑποψίας.—Σύλληψις καὶ σφαγὴ πλείστων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ Τισσαφέρους (5, 1—42)	35
<i>Βιβλίον τρίτον</i>	
Α'. Στενοχωρία τῶν Ἑλλήνων.—Καθησύχασις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἐκλογή νέων στρατηγῶν (1, 2—47)	42
Β'. Λόγοι Χειρισόφου, Κλεάνορος καὶ Ξενοφῶντος ἐν τῇ συνελεύσει τοῦ στρατεύματος περὶ ἐξακολουθήσεως τοῦ πολέμου (2, 1—39)	49
Περίληψις τῶν κεφ. 3, 4 καὶ 5	56
<i>Βιβλίον τέταρτον</i>	
Α'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὁρέων (1,5—28)	60
Περίληψις τῶν κεφ. 2, 3 καὶ 4	63

Β'. Κακουχία τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διὰ τῆς Ἀρμενίας πο- ρειάν αὐτῶν.—Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναφυγῆς τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς κόμαις τῆς Ἀρμενίας (5, 1—36)	67
Περίληψις τῶν κεφ. 6 καὶ 7 (§ 1—18)	72
Γ'. Ἀφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἕξ αὐτοῦ θέα τῆς θαλάσσης (7, 19—27)	74
Περίληψις τοῦ κεφ. 8 (§ 1—21)	76
Δ'. Ἀφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα (8, 22—28)	77

Βιβλίον πέμπτον

Περίληψις τῶν κεφ. 1 καὶ 2	79
Α'. Ἀφιξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασοῦντα.—Διανομὴ τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ τρόπος, κατὰ τὸν ὅποιον χρησιμοποιεῖ ὁ Ξενοφῶν τὰ διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντα εἰς αὐτὸν χρήματα (3, 1—13)	81
Περίληψις τῶν κεφ. 4 καὶ 5 (§ 1—6)	83
Β'. Αἱ ἐν Κοτυώροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέ- σβων μετὰ τῶν Ἑλλήνων (5, 7—25)	85

Βιβλίον ἕκτον

Συνθήκη τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων καὶ πλοῦς εἰς Ἀρμίνην.—Ἐπιανodos τοῦ Χειρισόφου ἐκ τοῦ Βυζαν- τίου καὶ ἐκλογή αὐτοῦ ὡς ἀπολύτου ἀρχοντος (1, 1—33)	88
Περίληψις τῶν κεφ. 2, 3, 4 (§ 1—11) καὶ 6	93

Βιβλίον ἑβδομον

Α'. Διάβασις τῶν Ἑλλήνων εἰς Βυζάντιον.—Ἐξέγερσις τῶν στρατιωτῶν καὶ καθησούχαις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος (1, 2—32)	97
Περίληψις τοῦ κεφ. 2	101
Β'. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθην καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δειπνον (3, 1—33)	103
Περίληψις τῶν κεφ. 3 (§ 34—48), 4 καὶ 5	108
Γ'. Ἀφιξις ἀπεσταλμένων ἐκ μέρους τοῦ Θίβρωνος εἰς τὸ στρατοπέδον τῶν Ἑλλήνων.—Ἡ ὑπὸ τινος Ἀρκάδος κα- τηγορία κατὰ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἀπολογία αὐτοῦ (6, 1—44)	110
Περίληψις τοῦ κεφ. 7	117
Δ'. Ἐπιστροφή τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τέλος τῆς ἐστρατείας (8, 1—8, 24)	119

Σημειώσεις 121

Εἰκόνες καὶ σχέδια μαχῶν καὶ πορειῶν.

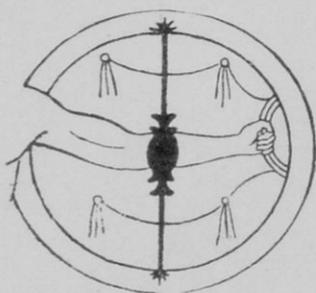
Χωρογραφικὸς πίναξ.

Κράνη

Ἄσπις φοειδῆς

Ἄσπις στρογγύλη

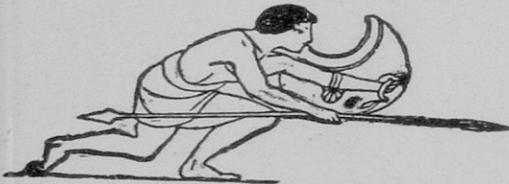

Θώραξ

Κνημῖς

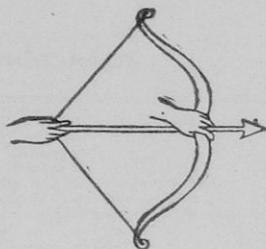

Πελοποννησῆς

Σπάρτη

Τόξον

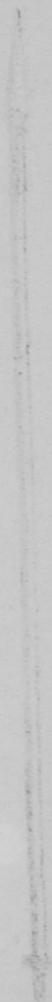
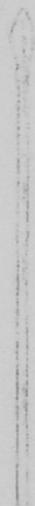
Δόρυ

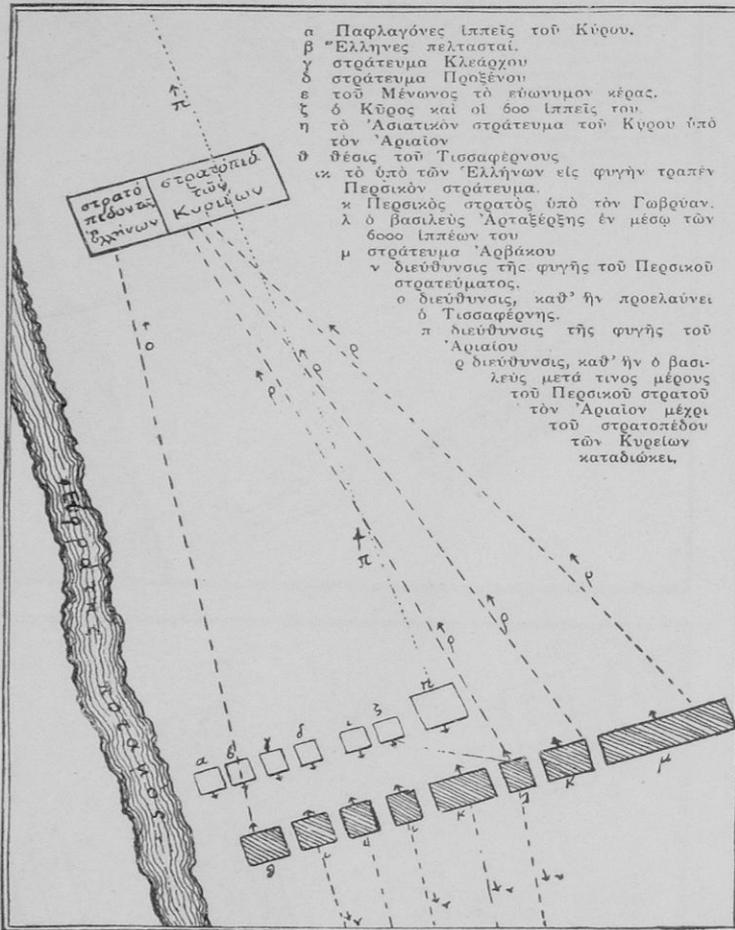
Ἀκόντιον

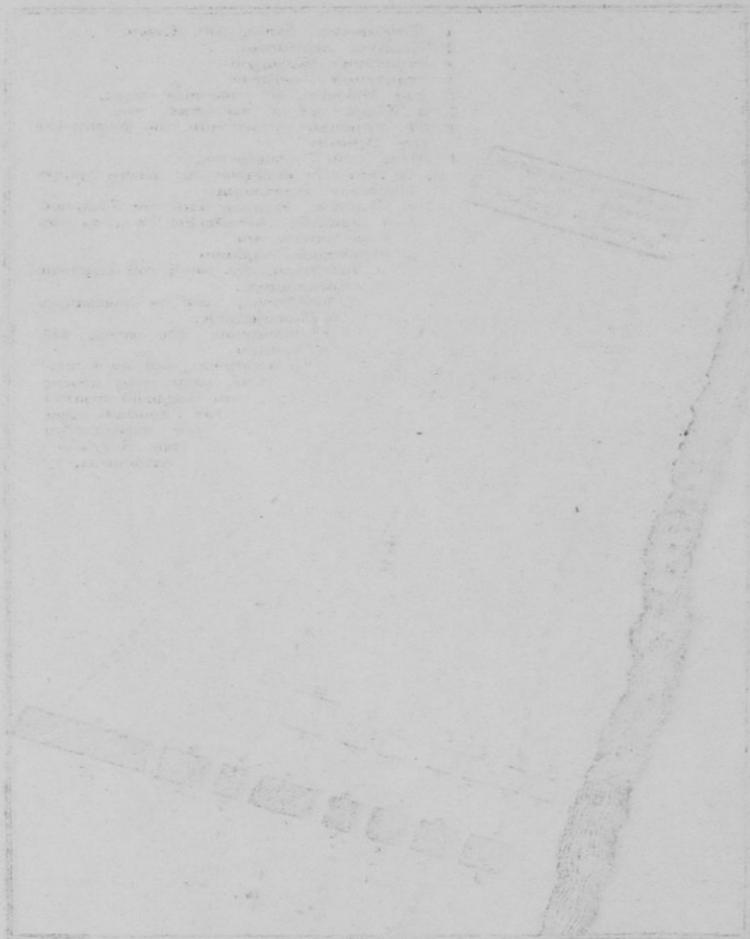
Ὅπλιτης

Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη

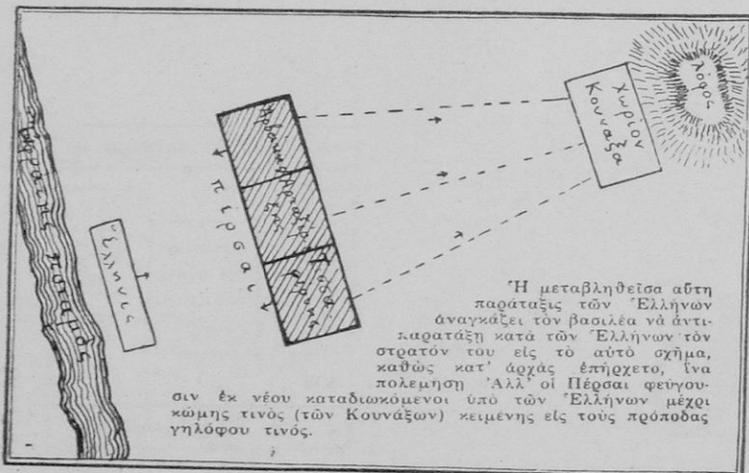
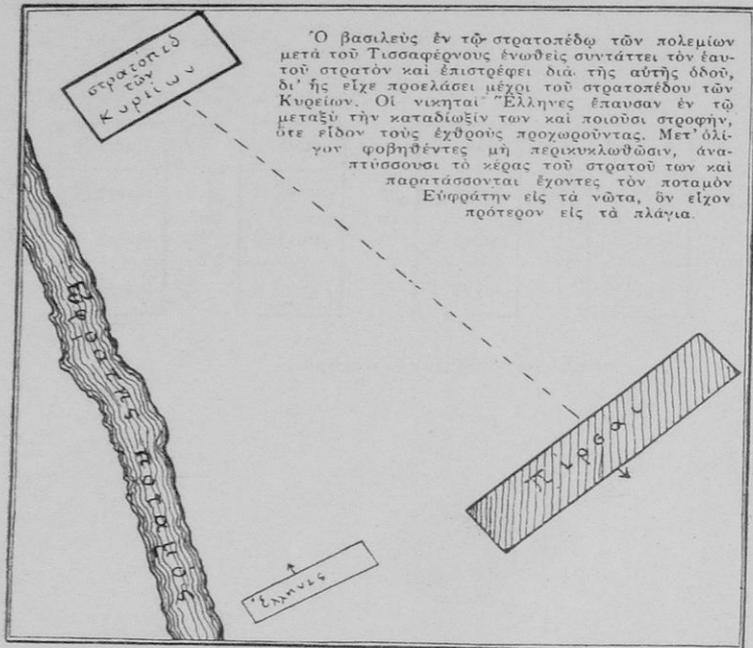

Εὐθὺς ὡς ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς (α-ε) ἤρχισε τὴν προσβολήν, οἱ ἀπέναντι ἰστάμενοι Πέρσαι (ι-κ) τρέπονται εἰς φυγὴν καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν διεύθυνσιν (ν), ἐν ᾧ συγχρόνως ὁ Τισσαφέρνης μετὰ μέρος τινὸς τοῦ στρατοῦ του (θ) διέρχεται ἐπιππος διὰ μέσου τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν (β) κατὰ τὴν διεύθυνσιν (ο) πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐφορᾷ ὁ Κύρος (ζ) κατὰ τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου (λ), ἀλλὰ φονεύεται. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου ὁ Ἀριαῖος (η), καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν διεύθυνσιν (ρ), φεύγει κατὰ τὴν διεύθυνσιν (π) πέραν τοῦ στρατοπέδου τῶν Κυρῶν, τοῦ ὁποῦ οὗ βασιλεὺς γίνεται κύριος.

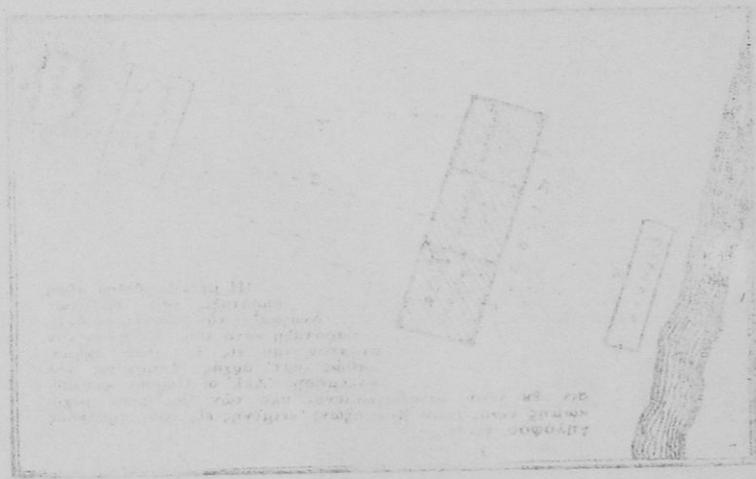
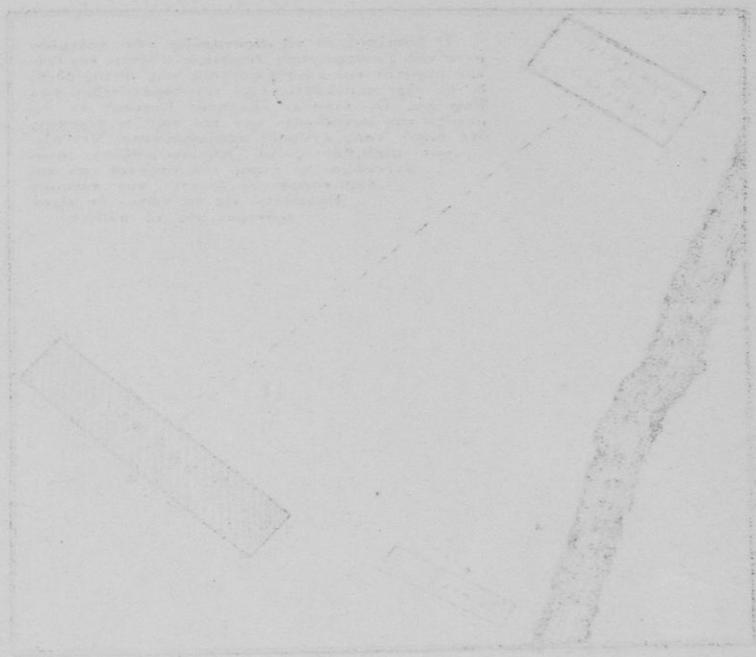

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Δευτέρα μάχη παρὰ τὰ Κούναξα καὶ δευτέρα νίκη
τῶν Ἑλλήνων

Επιλογή των κειμένων για την έκδοση του βιβλίου

1 λόχος

1 ἔνωμ.
2 ἔνωμ.
3 ἔνωμ.
4 ἔνωμ.

2 λόχος

1 ἔνωμ.
2 ἔνωμ.
3 ἔνωμ.
4 ἔνωμ.

3 λόχος

1 ἔνωμ.
2 ἔνωμ.
3 ἔνωμ.
4 ἔνωμ.

4 λόχος

1 ἔνωμ.
2 ἔνωμ.
3 ἔνωμ.
4 ἔνωμ.

5 λόχος

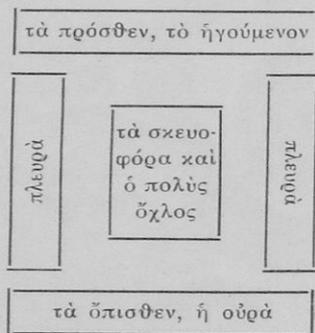
1 ἔνωμ.
2 ἔνωμ.
3 ἔνωμ.
4 ἔνωμ.

κ. λ. π.

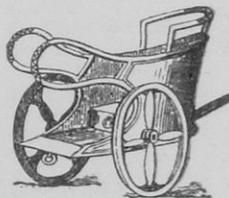
Σχηματισμός ὀρθίων λόχων

Δαρεικὸς

Πλαίσιον ἐν τῷ στρατῷ τῶν Μυρίων

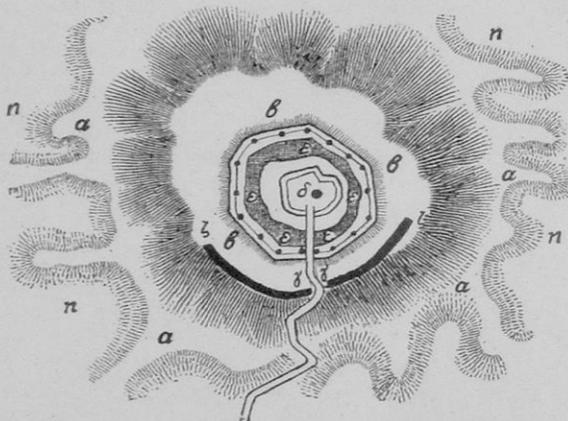

Ἄρμα

- α ἡ φανερά ὁδός
 β ἡ ὀρθία ὁδός
 γ ὁ σταθμός
 δ ἡ χαράδρα
 ε ἡ στενή ὁδός
 ζ οἱ φύλακες
 η ἡ ὁδός ἢ ἀγοῦσα
 κατὰ τῶν πολεμίων
 θ οἱ ἐπὶ τῆς φανερᾶς
 ὁδοῦ πολέμιοι
 ι ὁ πρῶτος λόφος
 κ ὁ δεύτερος λόφος
 λ ὁ τρίτος λόφος
 μ ὁ τέταρτος λόφος
 ν ἡ πεδιάς

Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχειῶν ὄρεων

- α ἡ χαράδρα
 β πρόχωμα, χαρακά-
 ματα, πύργοι
 γ αἱ πόλαι
 δ ἡ ἀκρόπολις
 ε οἰκίαι
 ζ οἱ ὀπλίται παρατε-
 ταγμένοι ἡμικυκλι-
 κῶς
 η ἄλοφοι τινὲς ὄχυροί

Ἐκστρατεία τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Δριλῶν

Εικόνα 1. Η εικόνα του βιβλίου του Νικολάου Σκουφίδη «Οι Αποστολές» (1844).

Εικόνα 2. Η εικόνα του βιβλίου του Νικολάου Σκουφίδη «Οι Αποστολές» (1844).

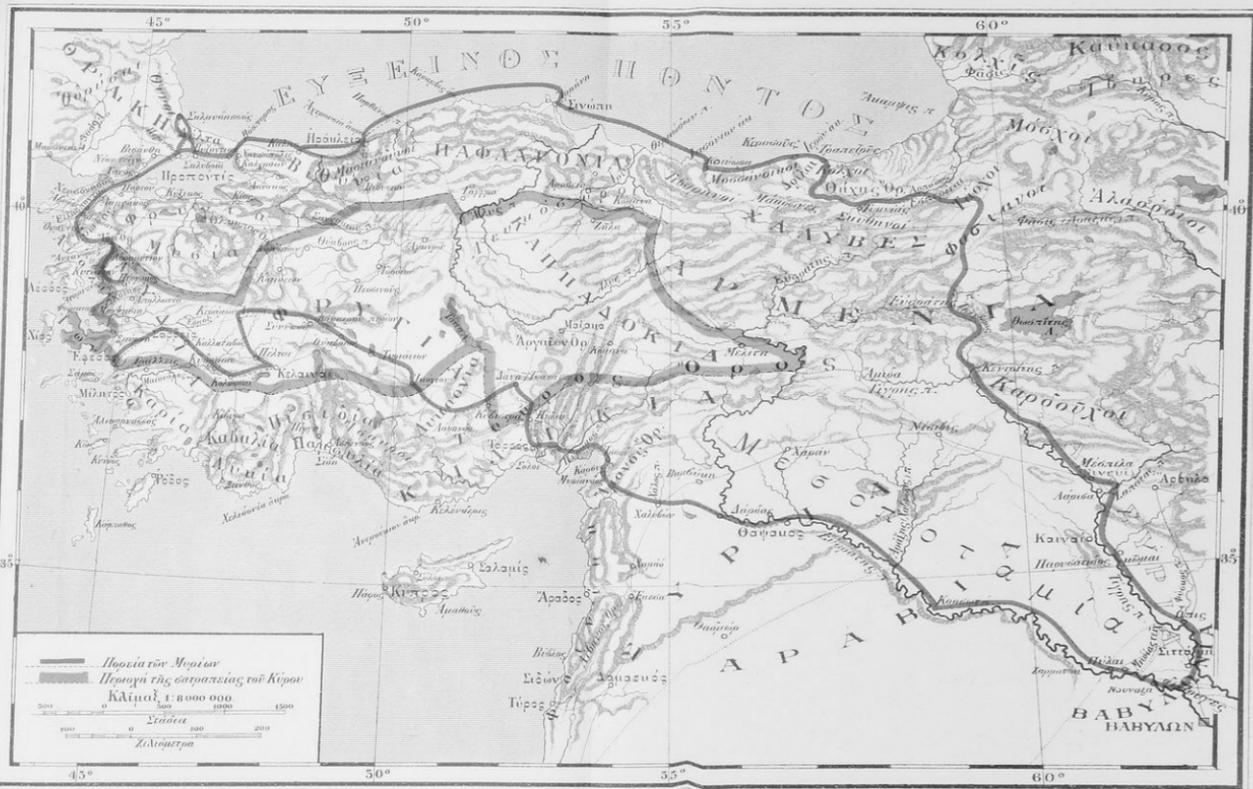

Διάβασις τοῦ Κεντρίου ποταμοῦ

- Α Αἱ ὑπεράνω τῆς πεδιάδος κῶμαι, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον καταλύσει οἱ Ἕλληνες
 Β Θέσις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ματαιωθεῖσαν προσπάθειάν των νὰ διαβοῦν τὸν Κεντρίτην. Ἀπέναντι ἐκεῖτο ἡ ὁδὸς γδ, ἡ ἀγούσα πρὸς τὰ ἄνω
 Γ Τὸ εὐκολοδιάβατον πέρασμα τοῦ Κεντρίτου τὸ ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τῶν δύο νεανίσκων
 αα Οἱ βάρβαροι ἰππεῖς εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην
 ββ Οἱ βάρβαροι πεζοὶ τεταγμένοι ἄνωθεν τῶν ἰππέων
 εε Οἱ Καρδοχοί

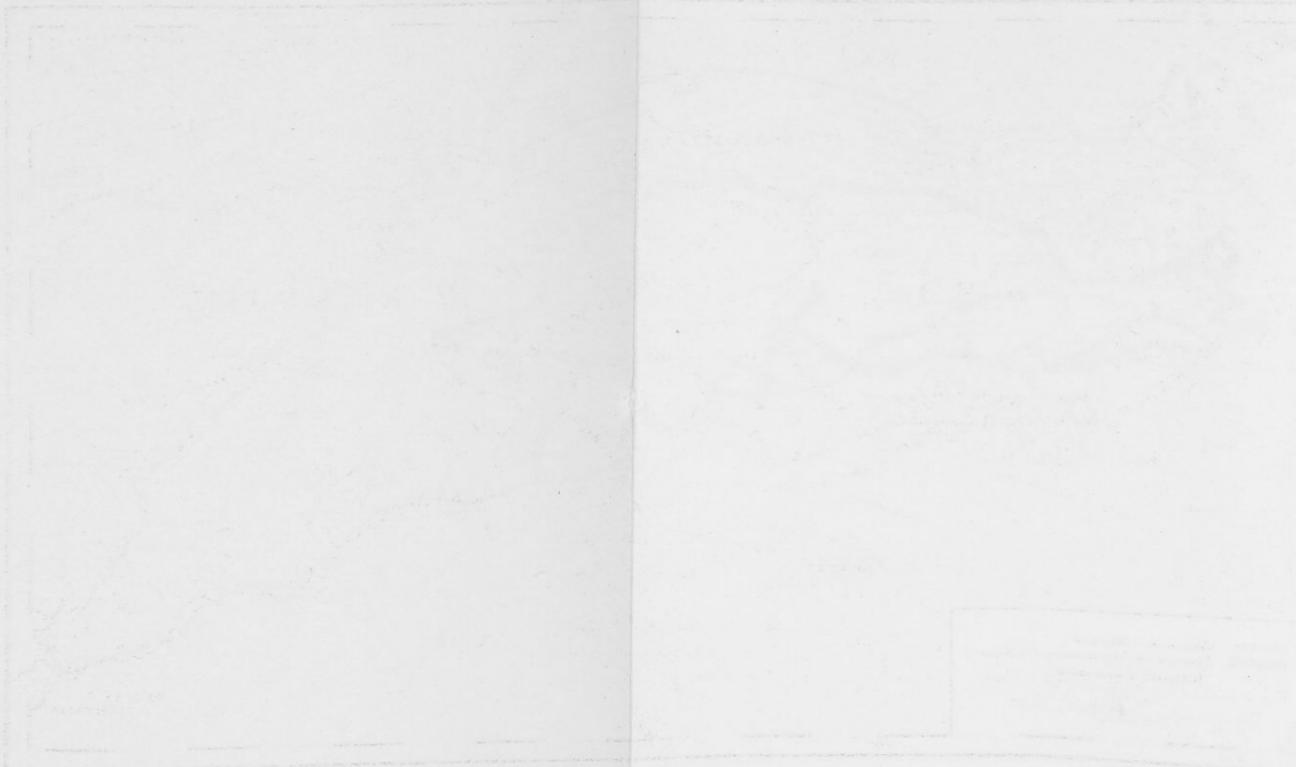

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΣΙΝ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

Διόργανος Β. Βασιλειάδης Σόλων

REPORTING ON THE PROGRESS OF THE WORK

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

1945

1946

1947

1948

1949

1950

1951

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961

1962

1963

1964

1965

1966

1967

1968

1969

1970

1971

1972

1973

1974

1975

1976

1977

1978

1979

1980

1981

1982

1983

1984

1985

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

2024

2025

REPORT OF THE

024000027919

Ἐν Ἀθήναις τῇ 27 Ἰουλίου 1931

Ἀριθ. πρωτ. 34942

Πρὸς

τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον Ἰωάννου Δ. Κολλάρου καὶ Σιας

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι δι' ἡμετέρας ταυταριθμοῦ πράξεως ἐκδόσεως τῆν 10 Ἰουλίου ἐ. ἔ. καὶ δημοσιευθείσης τὴν 16ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 89 φύλλον τοῦ τ. Β' τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη συμφώνως πρὸς τὸν νόμον 3438 τὸ ὑφ' ὑμῶν ὑποβληθὲν πρὸς κοίσιν βιβλίον τοῦ κ. Κυρ. Κοσμᾶ ὑπὸ τὸν τίτλον **Ἐκλογαὶ ἐν τῆς Κύρου Ἀναβάσεως** διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν δύο κατωτέρων τάξεων τῶν γυμνασίων καὶ τῶν τάξεων τῶν ἡμιγυμνασίων, δια *μίαν πενταετίαν* ἀγομένην ἀπὸ τοῦ σχολικῶν ἔτος 1931—1932 ὑπὸ ὄρον ὅπως κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν ληφθοῦν ὑπ' ὄφει καὶ ἐκτελεσθοῦν αἱ τροποποιήσεις αἱ ὁποιαὶ ὑπεδείχθησαν ὑπὸ τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς διὰ τῆς αἰτιολογικῆς τῆς ἐκδόσεως.

Ὁ Ὑπουργὸς
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Ἄρθρον 6ον τοῦ Π. Διατάγματος τῆς 14--9--32

«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκρισημένων
διδασκτικῶν βιβλίων».

Τὰ διδασκτικὰ βιβλία τὰ πωλουμένα μαζικῶν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς τω ἐπιτρέπεται νὰ πωλοῦνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15% τῆς ἐπὶ τῇ βίσει τοῦ παρόντος Δίτος κανονισθείσης ἀνεὶ βιβλιοδότηρον τιμῆς πρὸς ἀντιμέτωπον τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν μηχανομητικῶν τελῶν ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐπὶ τῆς τελευταίας σελίδος τοῦ ἐξοφύλλου ἐκτυπῶνται τὸ παρὸν ἄρθρον.